

සතිපට්ඨාන භාවනා විවේචනය

සහ තවත් කෘති

(පස්වන වන මුද්‍රණය)

මහාචාර්ය

ජේරුකානේ චන්ද්‍රවිමල

(සාහිත්‍ය චක්‍රවර්ති, පණ්ඩිත, ප්‍රචලිත විශාරද,
අමරපුර මහා මහෝපාධ්‍යාය ශාසන ශෝභන, ශ්‍රී සද්ධර්ම ශිෂ්‍යමණි)
මහානායක ස්වාමිපාදයන් වහන්සේ විසින්
සම්පාදිතයි.

සංස්කරණය:

සී. තනිප්පුලි ආරච්චි

ප්‍රකාශනය:

ශ්‍රී චන්ද්‍රවිමල ධර්මපුස්තක සංරක්ෂණ මණ්ඩලය

ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමය, පොකුණුවිට.

දුරකථන : 034-2263958

ෆැක්ස් : 034-2265251

පටුන

පෙරවදන	vii
සතිපට්ඨාන භාවනා විවේචනය	12
නිදනය	13
සමයක් සමාධිය හා මිථ්‍යා සමාධිය	24
භාවනා කරන්නවුන්ට වන අපහසුකම්	27
භාවනාව හා රෝග	31
සමාධිය හා ශරීර පාලනය	40
සමථය හා විදර්ශනාව	42
බුද්ධ දේශනාවට අනුකූල බව	47
භාවනාව පිළිබඳ විවිධ මත	49
සතිපට්ඨාන විපස්සනා භාවනාව	55
පූජාවාද නිරාකරණය	61
පින්පව්	64
බුද්ධ පූජාව	65
වරකට මැටි ගොඩක් වරකට බුදුවීම	70
ප්‍රතිපත්ති පූජාව	70
විහාර වල පින්පෙට්ටි	73
පන්සල හා බුදු සසුන	74
ධම් පූජාව	75
ස්වර්ණමාලි වුඩා මාණික්‍ය වණ්නාව	
හා විනයාලංකාර මාහිමි චරිතය	79
සංඥාපනය	81
රුවන්වැලි මහ සෑ වුඩා මාණික්‍ය විස්තරය	83
විනයාලංකාර නාහිමි චරිතය	92
මහනුවර අභිනව දළදා මැදුර	106

ශ්‍රේෂ්ඨ නිකාය	109
ප්‍රාරම්භය	111
ශ්‍රේෂ්ඨ නිකායේ ආරම්භය	112
ශ්‍රී ලංකාවට ශ්‍රේෂ්ඨ ආභාෂය	115
ශ්‍රී ලංකාවට ශ්‍රේෂ්ඨ නිකාය පැමිණීම	116
ප්‍රථම සීමා සම්මුතිය	118

සහරුවන	123
ධම් විජය පුවත් ලිපි	125
රිච්ඨස පුවත් ලිපිය	158
ජාතිය පුවත් ලිපිය	164

විනයාලංකාර සම්ප්‍රදය	171
විහාර කමාන්ත පුණ්‍යානුමෝදනාව	173

(මේ මාතෘකාව සම්පූර්ණ වීම සඳහා
 රේරුකානේ නාහිමියන්ගේ පහත සඳහන්
 පොත්වල අදාළ ලිපි කියවන්න.)

- අභිධම්මයේ මූලික කරුණු** - අභිධම්මය පසුකාලීනද?
- පටිච්ච සමුප්පාද විවරණය** - අන්තරාභවය හා පුනර්භවය
- බෝධි පුජාව** - ධම්ම වක්‍රය.
- පාරමිතා ප්‍රකරණය** - පඤ්චශීලය හා ආර්ථිකමය ශීලය

දහම් පොත් සංරක්ෂණ මණ්ඩලයෙන් ප්‍රකාශිත රේරුකානේ නාහිමියන්ගේ පොත් සහ වෙනත් පොත්

විනය ග්‍රන්ථ

ශාසනාවතරණය
විනය කර්ම පොත
උපසම්පදා ශීලය
උභය ප්‍රාතිමෝක්ෂය (අනුවාද සහිත)

අභිධර්ම ග්‍රන්ථ

අභිධර්ම මාර්ගය
අභිධර්මයේ මූලික කරුණු
පට්ඨාන මහා ප්‍රකරණ සත්තය
අනුවාද සහිත අභිධර්මමාර්ග සංග්‍රහය

භාවනා ග්‍රන්ථ

විදර්ශනා භාවනා ක්‍රමය
පෞරාණික සතිපට්ඨාන භාවනා ක්‍රමය
වත්තාලිසාකාර මහා විපස්සනා භාවනාව
සතිපට්ඨාන භාවනා විවේචනය හා වෙනත් කෘති

ධර්ම ග්‍රන්ථ

චතුරාර්ය සත්‍යය
පාරමිතා ප්‍රකරණය
බෝධිපාක්ෂික ධර්ම විස්තරය
පටිච්ච සමුප්පාද විවරණය
ධර්ම විනිශ්චය
බොද්ධයාගේ අත් පොත
මංගල ධර්ම විස්තරය
පුණ්‍යාපදේශය
සූට්ඨි මහා ශුණය
පොහොය දිනය
කෙලෙස් එක්දහස් පන්සියය
චක්ඛවක ධර්ම හා චිත්තෝපක්ෂේප ධර්ම
බුද්ධභිති සංග්‍රහය
තිවාණ විනිශ්චය හා පුනරුප්පත්ති ක්‍රමය
බෝධි පූජාව
Four Noble Truths (චතුරාර්ය සත්‍යය පරිවර්තනය.)

වෙනත්

මෙකල නිවුණු ඇත්තෝ
(නාහිමී වර්ත වත හා අනුමෙවෙනි දම් දෙසුම් 15 ක්.)
සුරාධුර්තය හෙවත් මද්‍යලෝලය (වෛද්‍ය නිල් කෙසල් - පරිවර්තන)
බුද්ධසුන පුබුදු කළ ශ්‍රී ලංකා ශ්වේරීන් නිකාය සියවස (ඔස්ත්‍රිය සමරු කලාපය)

විමසිම් :- ගරු ලේකම්

ශ්‍රී වන්දවීමල ධර්ම පුස්තක සංරක්ෂණ මණ්ඩලය,
ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමය, පොකුණුවිට.

දුරකථනය : 034-2263958, (2263979) ෆැක්ස් : 034-2265251

පෙර වදන

බුරුම ජාතික ෬෦ වන සාලංකාර හිමිපාණන් ලක්දිව සැපත් වූයේ මෙහි නැවතීමේ අදහසකින් නොවේ. එකල ලංකාවේ වෙහෙර විහාර වන්දනාව සඳහා පැමිණි බොහෝ විදේශිකයන් අතර උන් වහන්සේ ද කෙනෙකි. (විස්තර ඇතුළත ලිපිවල පලවේ) ඒ විසිවන සියවසේ මුලම ය. ක්‍රි. ව. 1901 දී ය. වස් කාලයේ වස් වසමින් හා රුවන් වැලි මහ සෑ ප්‍රතිසංස්කරණාදි කටයුතුවලට සහාය වෙමින් පයින් ම ගමන් කරමින් දීර්ඝ වන්දනා ගමනක යෙදී ශ්‍රීපාද වන්දනාවෙන් පසු ආපසු සිය රට බලා වඩනා උන් වහන්සේ පොකුණුවිට ප්‍රදේශයේ නවාතැන් ගැනීම ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධයන්ගේ භාග්‍ය්‍යකි.

එවකට නිකායත්‍රය තුළ ක්‍රියාත්මක වූ සේදකර ගති ලක්ෂණ වලින් කම්පිතව සිටි බෞද්ධයන්ට බුරුම හිමියන්ගේ පැවතීම කොතරම් සිත් ගත්තේ ද යත්, උන් වහන්සේ නවතාගෙන මහා පින්කම් කිරීමටත්, කුල දරුවන් පැවිදි කිරීමටත්, පටන් ගත්තෝ ය.

පොකුණුවිට ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයේ සීමා බන්ධනය කර, 27 තමක් පැවිදි කිරීමෙන් ආරම්භ වූ ශ්‍රී විනයාලංකාර වංශය අද දක්වා සසුනට කර ඇති සේවය අගය කිරීම, ලිහිල් බසින් දහම් පොත් රැසක් ලියා 2500 බුද්ධ ජයන්තිය වෙනුවෙන් අති විශාල සේවයක් කර අපවත් වී වදළ රේරුකානේ වන්දනාමල නාහිමිපාණන් ගේ අභාවයෙන් දෙවන සංවත්සර පිංකමේ අංගයක් සේ ඉටු කිරීම සුදුසු යයි සිතුවෙමු.

අංගුත්තර නිකායේ නවක නිපාතයේ නවංගුපෝසථ සූත්‍රය අනුව අටසිල්හි හා මෙත්ති භාවනාවේ යෙදවූ නවංගු උපෝසථ ශීලය සමාදන් කරවීමෙන් බුරුම හිමියන් කළ ශාසන සේවය ඉවසිය නොහැකිව වාදකරුවන් එවීමෙන් හා 'නවංගු උපෝසථය' නමින් 1905 දී විවේචන පොතක් පළ කර වීමෙන් ලාංකික හික්ෂුන් වහන්සේගේ පළමු ප්‍රහාරය බුරුම හිමියන්ට විරුද්ධව එල්ල විය.

උන් වහන්සේ තමන්ට ලැබුණු පිරිකරාදිය පිරිනමා, දීමට සැලසූ මහා දනට නො වැඩීමෙන් දෙවන විරෝධතාවය එල්ල කළ නමුත්

වස්තුවේ ශ්‍රී සුගුණ නාහිමියන් ඉදිරිපත්ව සියක් නමක් වඩමවා ඊට සහාය දීමෙන් එම අභියෝගය ද ජය ගන්නට විනයාලංකාර හිමියන්ට හැකි විය.

මහනුවර යුගයේ ශාසන පරිහානියෙන් පසුව සරණාකර සංඝරාජ හිමියන්ගේ උත්සාහයෙන් ලක්දිව යළි භික්ෂු ශාසනය පිහිටවූ නමුත් ප්‍රතිපත්තිය අභිභවා ආරම්භය පමණක් මතු වී පැවැත්තේය. ශ්‍රද්ධාවෙන් ආරම්භ පූජාවේ යෙදෙන අතර ඊට වැඩි උනන්දුවකින් ප්‍රතිපත්ති ශාසනය ආරක්ෂා කිරීමේ වැදගත්කම සලකා බුරුම ජාතික භික්ෂූන් වහන්සේ ප්‍රවලිත කළ භාවනා මාර්ගයට විරුද්ධ තෙවන අභියෝගයක් ද එල්ල විය. 'බෞද්ධ භාවනා ක්‍රමය හා අළුත් බුරුම භාවනාව' නමින් 1958 දී උගත් ධර්මරාජ නාහිමිවරුන්ගේ ලිපි ඇතුළත් පොතක් පල කිරීමෙන් මේ විරෝධතාව දැඩිව එල්ල කරන ලදී. භාවනා මධ්‍යස්ථාන 'සෝවාන් පැක්වරි' නමින් හැඳින්වූ එම පොත රේරුකානේ නාහිමියන්ගේ භාවනා පොත් ද ඊට අනුබල දෙතියයි නිර්දය විවේචනයට ලක් කළහ. (මේ සතිපට්ඨාන භාවනා විවේචනය ලියවුණේ ඊට පිළිතුරු වශයෙනි.)

මේ සියලු විරෝධතා වලට කරුණු සහිතව පිළිතුරු දීමෙන් හා නොබියව සුදුන් කටයුතු වල යෙදීමෙන් කලක් යන විට සත්‍ය පැහැදිලි කිරීමට හැකි විය. හුදු තම ක්‍රියා මාර්ග සසුනේ පැවැත්මට මිස ලාභ සත්කාර ලැබීමේ මහත් නොවන බව අල්පේඡ ජීවිකාවෙන් තහවුරු කළ විනයාලංකාර පරපුර ක්‍රමයෙන් සියල්ලන්ගේ ප්‍රසාදයට පත් වූහ.

ඇමරිකන් ජාතික හෙන්රි ස්ටීල් ඕල්කට්තුමා, විබෙට් ජාතික ඇස්. මහින්ද හිමි ආදීන් කළ ජාතික ආගමික මෙහෙවරට නොදෙවෙනි ශාසන පුනරුදයක් කළ විනයාලංකාර හිමියන්, අල්පේඡව හා නිශ්ශබ්දව තම කටයුතු කළ නිසාම ඉතිහාසයේ සටහන් නොවීය. රුවන්වැලි සෑ වූඩාමාණිකා සැපයීම. ශ්‍රී දළදා මාලිගයට විහාර මන්දිරයක් තැනීම. උන' වහන්සේන්හ භාවනා ක්‍රම ප්‍රවලිත වීම තුළ ඇති වූ සසුන් දියුණුව එසේ අමතක කළ හැකි නොවේ. උන් වහන්සේගේ සියු පරපුරින් ඇති වූ ශාසන දීපක කටයුතු අතර භාවනා මධ්‍යස්ථාන සහ රේරුකානේ මහ නාහිමියන්ගේ දහම් පොත් සම්පාදනය ද විශේෂ ස්ථානයක් ගනී.

ඒ අතරම මිෂනාරි අධ්‍යාපනයෙන්, දේශීයත්වය අමතක කර. බුද්ධාගමත්, ජාතිකත්වයත් හැල්ලුවට ලක් කරන්නවුනට පිළිතුරු දෙන්නටත්, ඒ සඳහා දේශීය උගතුන් ඇති කරගත් සංවිධානයන්ට උදව් දෙන්නටත් විනයාලංකාර පරපුර කටයුතු කර ඇති බව රේරුකානේ

නාහිමියන් ඇස්. ඩබ්. ආර්. ඩී. බණ්ඩාරත්නායක ශ්‍රීමතාණන් පිහිටවූ සිංහල මහාසභාවට ප්‍රාදේශීයව උදව් කිරීමෙන් හා සංකර්මයන් මින් 'ධම්මිජය' පුවත් පතට 1955 දී ලියූ ලිපි වලින් හා 'ජාතිය' පුවත් පතට ලියූ ලිපිවලින් පෙනේ.

මෙම පරපුරේ විශේෂ සේවාවක් කළ හිමිවරුන් වශයෙන් අරංගල සිරිධම්ම, උඩුවේ විමලරංසි, කහටපිටියේ සුමනිපාල, දෙවිනුවර ඤාණාවාස, රේරුකානේ අරියඤ්ණ, ඇම්. යූ. ශ්‍රී කවිශ්වර, රේරුකානේ චන්දවිමල ආදී නාහිමිවරුන් සටහන් කළ හැකිය. එයින් වඩා ප්‍රකට වන්නේ ජාතියට හා ආගමට වන සියලු අභියෝගයන්ට නොබියව පිළිතුරු දෙමින් ජනතාව අතර බුද්ධ ධර්මය ගැන හැඟීමක් ඇති කිරීමට මහත් උත්සාහයක යෙදුණු රේරුකානේ චන්දවිමල නාහිමියෝය. උන් වහන්සේගෙන් පසු මහා නායක ධුරයට පත් සේනේගම කල්‍යාණසිරි නාහිමියන් ද එය තහවුරු කරන්නට මහත් උත්සාහයක් ගනිති.

විදේශිකයන්ට නතු වීමේ සිට 20 වන සියවසේ මුල්භාගය දක්වා විදේශිකයන්ගේ ගැහැටට ලක්වූ බුදුසමය ඉන්පසු තවමත් නිසි සැලකිල්ල නො ලබා දුෂ්කරව රැකෙන බව නො රහසකි. අප රටේ අනන්‍යතාව රැකෙන එක් අංගයක් වූ බුද්ධාගම ඊට නිසි අයුරින් පෝෂණය කිරීමේ වගකීම දරණ අමාත්‍යාංශයක් පවා තිබුණ ද, පැවරෙන අභියෝගය භාර ගන්නට තරම් සවිමත් මානසිකත්වයක් වගකිව යුත්තන් තුළ නොතිබීම නිසාදෝ බුද්ධාගමත්, හික්මුත් වහන්සේත් ඔවුන් තුළම හැල්ලුවට ලක්වනු කොතෙකුත් දක්නට ලැබේ. සිංහල බෞද්ධයින් වශයෙන් අනාගතම්වලට හා ජාතිකත්වයට ගරු කරන මුත් අපේ ම ආගම හා ජාතිය පිළිබඳව හැල්ලුවෙන් සිතීම ජාතික අභාගයකි. විවිධාකාරයෙන් බෙදී සිටින හික්මුත් වහන්සේත්, දේශපාලන නායකයන්ගේ නිසා සියලු අනන්‍යතා තසා ගන්නා ජාතියක් බවට පත්ව සිටින අප ලාංකිකයන් වශයෙන් සමගි වීමේ අගය වටහා ගන්නේ කවද ද?

මේ සැන විනයාලංකාර ගමන් මග නමින් මුද්‍රණය කිරීම අපේ මුල් අදහස විය. එහෙත් රේරුකානේ නාහිමියන් ලියූ පොත් හා ලිපි කීපයක එකතුවක් නාහිමියන්ගේ නමින්ම මුද්‍රණය කරන විට එසේ වෙනස් නමක් ආරූඪ කිරීම අයෝග්‍යයයි කල්පනා කර, මෙනමින් මුද්‍රණය කළෙමු. කෙසේ නමුත් මේ සියලු කෘතිවලින් පිළිබිඹු වන්නේ 'විනයාලංකාර ගමන් මග' බව පැහැදිලිය.

විනයාලංකාර හිමියන් ප්‍රමුඛ එම පරපුරෙන් වූ ප්‍රධාන සේවාවන් අතර ප්‍රතිපත්ති ශාසනය ඉස්මතු කිරීම (භාවනා හා ශීල සමාදානය) දෙද

මැදුරේ සංවර්ධනය, රුවන්වැලි සෑයෙහි සංවර්ධනය, ජාතික ආගමික කටයුතු පිළිබඳ උද්යෝගය, දහම් පොත් පත් සැපයීම ප්‍රධාන වශයෙන් අගය කළ හැකිය.

මේ පළ කිරීම විනයාලංකාර පරපුරටත්, රේරුකානේ නාහිමියන්ටත් ප්‍රණාමයක් වේවා. විනයාලංකාර ගමන් මග ශ්වේජීන් නිකායික හික්ෂුන් වහන්සේට ආදර්ශයක් වේවා. සියලු බෞද්ධවන්ගේ සත්‍යාවබෝධයට උපකාරයක් වේවා.

මේ සංග්‍රහය සකස් කිරීමේ ලා මා උනන්දු කර වූ රේරුකානේ මහ නාහිමියන් ගත් ආගමික ක්‍රියාමාර්ග තවදුරටත් සරු කොට තහවුරු කරන්නට මහත් උත්සාහයක යෙදෙන විහාරාධිපති කිරිඔරුවේ ධම්මානන්ද හිමියන්ටත්, සෝදුපත් කියවූ මාලනීටත්, සංශෝධිත පිටු සැකසීමේදී පරිගණක අකුරු ලංකළ භොරණ රු මායා ග්‍රැෆික් හි සාලිය ජයකොඩි මහතාටත්, මුද්‍රණයෙන් සහාය වූ සිකුරු ප්‍රකාශක ගිහාන් අනුරංග ජයවර්ධන මහතා ඇතුළු කායාධි මණ්ඩලයටත් ස්තූති වන්න වෙමි.

නිසරණ සරණයි!

සී. තනිප්පුලි ආරච්චි
ගරු ලේකම්
ශ්‍රී වන්දවිමල ධර්මප්‍රස්තක
සංරක්ෂණ මණ්ඩලය

2008 ජූලි මස 26 වන දින,
පොකුණුවිට්ටි ය.

සතිපට්ඨාන භාවනා විවේචනය

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 1958

නිදනය

මේ පොත ලියුයේ කුමටද?

මා විසින් මේ පොත ලියුයේ භාවනා මධ්‍යස්ථානයක් අල්ලා ගැනීමේ අදහසින් ද නොවේ. අපට ඇති භාවනා මධ්‍යස්ථානයක් අන්‍යයන් අල්ලා ගනිති යන බිය නිසාත් නොවේ. අපට භාවනා මධ්‍යස්ථාන නැත. අප විසින් මේ භාවනාව පුහුණු කරවන පිරිසක් අනුන් අල්ලා ගනිති යන බිය නිසාත් නොවේ. අප විසින් මේ භාවනාව කාටවත් පුහුණු කරවන්නේත් නැත. අළුත් දයක පිරිසක් අල්ලා ගැනීමටත් නොවේ.

මේ භාවනාව ප්‍රචාරය කරන මහාසි තෙරුන් වහන්සේ හා අපගේ ඇති සම්බන්ධයක් නිසා ද නොවේ. ඒ තෙරුන් වහන්සේ හා මා කතාකර ඇත්තේ එක් දිනයක් පමණෙකි. මේ භාවනාව පුහුණු කරවන භාවනා මධ්‍යස්ථානයන් හා අප අතර ඇති සම්බන්ධයක් නිසා ද නොවේ. මේ භාවනාව කරවන පුද්ගලයන් හා අපේ ඇති මිත්‍ර කමක් නිසා ද නොවේ. යම් කිසිවකු විසින් කරන ලද ආරාධනාවක් හෝ පෙළඹවීමක් නිසා ද නොවේ. මේ භාවනාවට විරුද්ධ අය හා අපගේ ඇති වෛරයක් නිසා ද නොවේ. ඒ අයට රිදවීමේ අදහසින් ද නොවේ.

මේ විවේචනයෙන් සමහරුන් ගේ සිත් රිදෙන්තටත් බැරි නැත. එසේත් නො වන පරිදි විවේචනයක් කිරීම අපහසු ය. කිසිවකුගේ නම් ගම් මෙහි සඳහන් කර නැත. එසේ කරන ලද්දේ ද හැකිතාක් අනුන්ගේ සිත් රිදවීමෙන් වළකිනු පිණිස ය.

කාලාන්තරයක් යටපත් වී තුබූ මේ භාවනා ක්‍රමය බුද්ධ ජයන්ති කාලයේ අප රටට පැමිණීමෙන් සිදු වූයේ ඉමහත් යහපතකි. දැනට මේ භාවනා ක්‍රමය පවත්නේ සුළු පිරිසක් අතේ ය. බලවතුන්

නහන ප්‍රශ්නවලට සෑහෙන පිළිතුරු දීගන්නට ඒ අය අසමර්ථ වුව හොත් සමහර විට මේ උතුම් භාවනා ක්‍රමය නැවතත් අප රටෙන් තුරන් වන්නට ඉඩ තිබේ. එසේ වුව හොත් අනාගත පරම්පරාවට ඉමහත් පාඩුවකි. මා විසින් මේ පොත ලියුයේ මේ භාවනා ක්‍රමය මේ රටෙන් තුරන් නොවී දීඝී කාලයක් පැවතීම පිණිසය.

මීට - ශාසනස්ථිකාමි,

රේරුකානේ වන්දවිමල ස්ථවිර

01-12-58

පොතුණුවිට

ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයේදී ය.

සතිපට්ඨාන භාවනා විවේචනය

නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මා සම්බුද්ධස්ස

තසමා තිහ ත්වං බාහිය! ආදිමෙව විසොධෙහි කුසලෙසු
ධම්මෙසු. කොවාදි කුසලානං ධම්මානං? සීලඤ්ච විසුද්ධං දිට්ඨි ච
උජ්ජකා. යතො බො තෙ බාහිය සීලඤ්ච විසුද්ධං ගවිස්සති දිට්ඨි ච
උජ්ජකා, තතො ත්වං බාහිය සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය චත්තාරො
සතිපට්ඨානෙ භාවෙය්‍යාසී.

(සතිපට්ඨාන සංයුක්ත)

තේරුම :-

බාහියය! එසේ නම් කුශල ධර්මයන් කෙරෙහි මූලම පිරිසිදු කර
ගනුව. කුශල ධර්මයන්ගේ මූල කවරේද? පිරිසිදු ශීලයත් සෘජු වූ
දෘෂ්ටියත් ය. බාහියය! යම් කලෙක නුඹට පිරිසිදු ශීලයත් ඇද නැති
දෘෂ්ටියත් ඇතිවන්නේ ද එතැන් පටන් නුඹ ශීලය නිසා ශීලයෙහි
පිහිටා සතර සතිපට්ඨානයන් භාවනා කරන්නෙහි ය.

යෙ තෙ හික්ඛවෙ! හික්ඛු තවා අචිරපබ්බජ්ජා අධුනාගතා ඉමං
ධම්මවිනයං තෙ වො හික්ඛවෙ! හික්ඛු චතුත්තං සතිපට්ඨානානං
භාවනාය සමාදපෙතබ්බා නිවෙසෙතබ්බා පතිට්ඨපෙතබ්බා

(සතිපට්ඨාන සංයුක්ත)

තේරුම :

මහණෙනි! ළඟදී පැවිදි වූ ළඟදී මේ සස්තට ආවා වූ යම්
ඒ අලුත් හික්කුහු වෙත් නම්, තොප විසින් ඒ හික්කුහු සතර සතිපට්ඨානයන්
භාවනා කිරීමෙහි යෙදවිය යුත්තාහු ය, පිහිට විය යුත්තාහුය.

වතුසු හික්කවෙ! සතිපට්ඨානෙසු සුප්පතිට්ඨිත චිත්තා විහරථ

(සතිපට්ඨාන සංයුතත)

තේරුම:

මහණෙනි! සතර සතිපට්ඨානයන්හි මනා කොට පිහිටුවා ගත් සිත් ඇතිව වාසය කරවි.

මේ සූත්‍ර ධර්මවලින් දැක්වෙන්නේ එක් එක් පුද්ගලයකු විසින් සතිපට්ඨාන සතර ම භාවනා කළ යුතු බව ය. තවත් සූත්‍ර බොහෝ ගණනක ම එක වර ම සතිපට්ඨාන සතර ම භාවනා කළ යුතු බව හා එසේ කිරීමෙන් ලැබෙන අනුසස් ද වදරා තිබේ.

යො හි කොථි හික්කවෙ! ඉමෙ චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ ඵට්ඨං භාවෙය්‍යං සත්තවස්සානි තස්සා දිවිත්තං ඵලානං අඤ්ඤාතරං ඵලං පාටිකඛං. දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා

යනාදින් මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රයෙහි සත් වස පටන් සත් දවස දක්වා ඒ ඒ කාල පරිච්ඡේදයන්හි භාවනා කිරීමෙන් ඒ ආත්ම භාවයේ දී ම මගපල ලැබෙන බව දක්වා වදරා ඇත්තේ ද ආනාපානාදි එක් භාවනාවක් කිරීමෙන් නොව සතිපට්ඨාන සතර ම භාවනා කිරීමෙන් ය.

නොයෙක් සූත්‍රවල සතර සතිපට්ඨාන භාවනාවක් දැක්වෙන නුමුත් ඒ භාවනාව කළ යුතු ආකාරය පැහැදිලි ලෙස විස්තර කර ඇති සූත්‍ර ධර්මයක් නැත්තේ ය. **විශුද්ධිමාග්ගියෙහි** ද ඒ ගැන කිසිවක් සඳහන් කර නැත්තේ ය. අන් අටුවාවක ද එය විස්තර කර නැත.

අලුත පැවිදි වූ කුලපුත්‍රයන් සතර සතිපට්ඨාන භාවනාවෙහි යෙදවිය යුතු බව වදරා තිබීමෙන් සිතන්නට ඇත්තේ පෙර බුද්ධ කාලයෙහි හා එයට සමීප අතීත කාලයෙහිත් විසූ හික්කුන් වහන්සේලා සැම දෙන ම සතර සතිපට්ඨානය භාවනා කරන සැටි දැන සිටින්නට ඇත ය. හැම දෙන ම දන්නා ප්‍රසිද්ධ කරුණු පොතපතට ඇතුළු කිරීමෙන් වැඩි ප්‍රයෝජනයක් නැති නිසා

අතීතයේදී සතර සතිපට්ඨාන භාවනාව කළ යුතු ආකාරය ගැන විස්තරයක් පොත පතට ඇතුළු නො කළා විය හැකි ය.

සතර සතිපට්ඨාන භාවනාව ගැන බුද්ධ දේශනාවෙහි නොයෙක් තැන්වල සඳහන් වන බැවින් ඒ භාවනාව කරන ක්‍රමය ගැන කලක් ම අපි විමසිල්ලෙන් විසුවෙමු. ඒ ගැන දන්නා එක ද යෝගාවචරයෙක් අපට මුණ නො ගැසින. පසුගිය කාලයේදී **බුද්ධරක්ඛිත** නමැති වංග භික්ෂුවක් අප වෙත පැමිණ, අභිධම්මය උගෙන, භාවනා පුහුණු කිරීම සඳහා බුරුමයට ගියේ ය. බුරුමයෙහි සුප්‍රසිද්ධ කම්ප්පානාවායඝීවරයකු වන **මහාසි** තෙරුන් වහන්සේ වෙත එළඹ, කමටහන් පුහුණු කළ ඒ වඩා භික්ෂුව විසින් මහාසි තෙරුන් වහන්සේ විසින් බුරුම බසින් සම්පාදනය කර තුබූ විදගීනා භාවනා ක්‍රමය නමැති පොත අප වෙත එවන ලදී. එය පිටු 800 ක් පමණ ඇති විශාල ග්‍රන්ථයෙකි. එහි විස්තර කර තුබුණේ සතර සතිපට්ඨාන භාවනාව ය. එයින් අපි සතර සතිපට්ඨානයන් භාවනා කළ යුතු සැටි දැනගතිමු.

මහාසි තෙරුන් වහන්සේගේ භාවනා පොතෙහි දක්වා ඇත්තේ දැනට ඇතමුත් විසින් “අලුත් බුරුම භාවනාවය” යි නම් කොට තින්දු කරන, විවේචනය කරන, වාද කරන උදර මාංසයේ පිම්බීම හැකිලීම සිහි කිරීම මුල්කොට කරන භාවනාව ය. ඒ පොත කියවීමේදී එහි දැක්වෙන උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම දෙක සිහි කරමින් විසීම ගැන තුබූ අනුශාසනය ගැන අපට ද විමති ඇති විය. අන්තිසි පොතක එබඳු භාවනාවක් ගැන සඳහන් වී තුබුණා නුදුටු බැවින් එය දුටු සැටියේ නම් අපට ද පිළිගත නො හැකි විය. එහෙත් යමක් එක වරට ම අත්හැර නො දමා වැඩිදුර විමසීම අපගේ සිරිතක් වූ බැවින් ඒ පොත අවසන් වන තුරු ම කියවූයෙමු. ඇතැම් ස්ථාන කීප වාරය බැගින් ද කියවා බැලීමු.

පරික්ෂාකාරීව පොත කියවා බැලූ පසු පිම්බීම හැකිලීම පිළිබඳ භාවනාව ගැන අපට ඇති වූ අප්‍රසන්න භාවය දුරු විය. වැඩිදුරටත් විමසීම් වශයෙන් අපි ද ඒ භාවනාව පුරුදු කර බැලූ වෙමු. ඉන් පසු අප දැන සිටින විදගීනා ක්‍රම අතුරෙන් ඉක්මනින්

එල ලැබිය හැකි හොඳ ම විදහීමා ක්‍රමය මහාසි තෙරුන් වහන්සේ ගේ පොතේ දැක්වෙන ක්‍රමය බව අපට අවබෝධ විය.

යුද්ධ දුර්ගිකෂාදී අන්තරායයන් නිසා අප රටේ බුදුසස්ත වරින් වර පිරිහී ගියේ ය. ඒ නිසා මේ සතිපට්ඨාන භාවනා ක්‍රමයක් අප රටෙන් තුරන් වන්නට ඇත. මෙය අප රටෙන් තුරන් වුව ද බුරුමයේ ඇතැම් වනගත හික්කුන් වහන්සේලා අතර පැවැත්තේ ය. එහෙත් ඒ ගැන ඒ රටේ ද ප්‍රසිද්ධියක් නො තිබිණ. මෙයට සකළිස් වසකට පෙර අපිදු බුරුමයේ අවුරුදු ගණනක් විසුවෙමු. එහෙත් ඒ කාලයේදී මේ භාවනාව ගැන අපට අසන්නට නො ලැබිණ. මේ භාවනාව ප්‍රසිද්ධියට පැමිණියේ බුද්ධ ජයන්ති කාලයේ ය. බුද්ධ ජයන්ති කාලයේ සිදු වූ දේ වලින් මේ භාවනාව ප්‍රසිද්ධියට පැමිණීම ඉතා උසස් කරුණක් හැටියට සැලකිය හැකිය.

විවේචනය කිරීම ප්‍රයෝජනවත් කරුණෙකි. යම් කිසිවක් විවේචනය කළ යුත්තේ ඒ දෙය පිළිබඳ මනා දැනුමක් ඇති කර ගෙන ය. නො දන්නා දේ ගැන කරන බොරු විවේචන වලින් ලොවට වන්නේ නපුරක් ම ය. මහාසි තෙරුන් වහන්සේ විසින් ප්‍රචාරය කර ඇති සතිපට්ඨාන භාවනාව පිළිබඳ විවේචන ගණනක් ම අපට කියවන්නට ලැබිණ. ඒවායින් අපට පෙනීගියේ ඒවා මහාසි තෙරුන් වහන්සේ ගේ සතිපට්ඨාන භාවනා ගැන කිසිවක් නො දැන කළ විවේචන බවය.

බොහෝ දෙනෙකුත් මේ භාවනාව විවේචනය කරන්නේ ප්‍රාතිහායී පාන්ත තූන් කරන ඇතැම් නුගත් උපාසක අම්මලා ගේ ඉරියව් බැලීමෙන් හා නුගත් උපාසක අම්මලා ගේ හා පිස්සන් ගේ කියුම් අනුවය. යමක් ගැන විවේචනය කරන හොත් කළ යුත්තේ එහි අග මූලවත් දැනගෙන ය. ඇතැමුන් මේ භාවනාව විවේචනය කරන්නේ මෙය මහාසි තෙරුන් විසින් ම උපදවා ගත් අළුත් භාවනාවක් ලෙසය.

මහාසි තෙරුන් ගේ භාවනා පොතෙහි කියා තිබෙන්නේ අවුරුදු තිසක් පමණ කාලයක් මේ භාවනාව තමන් වෙතට පැමිණෙන අයට පුහුණු කරවා දීමෙන් ඒ ගැන මනා පලපුරුද්දක්

ලබා ඇති 'ජේතවන සයාධෝ' නමැති කම්ප්පානාවායයී මහාස්ථවිර තුමකු යටතේ සාර මසක් වෙසෙමින් මේ භාවනා ක්‍රමය මහාසි ස්ථවිරයන් විසින් පුහුණු කරගත් බවය. මේ කාරණය කලින් දැන සිටියා නම් ඒ පින්වත්හු මෙය 'මහාසි තෙරුන්ගේ අලුත් භාවනාවකු' යි නො කියනු ඇත. විවේචනය කිරීමේ දී තමන් විවේචනය කරන කාරණයෙහි අග මූලවත් දැන ගන්නට ඕනෑ ය කියන්නේ මෙබඳු වැරදි ඇති නො වීමට ය.

එක්තරා වෘද්ධ ස්ථවිර තුමෙකු විසින් මහාසි ස්ථවිරයන් විවේචනය කර තිබෙන්නේ,

“ඒ බුරුම ස්ථවිර යටත්පිරිසෙයින් සමාධි ලක්ෂණයවත් නො දන්නා මොන ම භාවනාවක් වත් හරියට නො දන්නා හිස් පුද්ගලයකු සැටියට ය.”

මානයෙන් ඉදිම් සිටින ඒ ස්ථවිරතුමා මහාසි ස්ථවිරයන් එසේ පහත් කොට කථාකරන නමුත් ඒ මහාසි නම් වූ බුරුම ස්ථවිරතුමා පඨවිරයෙකු හැටියටත්, ධර්මාවායීවරයකු හැටියටත්, ග්‍රන්ථ කතීවරයකු හැටියටත්, කම්ප්පානාවායීවරයකු හැටියටත්, ධර්ම දේශකයකු හැටියටත් ලංකා බුරුම දෙරටෙහි ම බොහෝ දෙනෙකුත් විසින් ගරු කරනු ලබන්නෙකි.

විවේචනය කරන සිංහල ස්ථවිරතුමා මහාසි ස්ථවිර තුමා මොකවත් නො දන්නකු බවට සාධක දෙකක් දක්වා තිබේ. ඉන් එකක් නම්,

මෙහි භාවනාවෙන් ලැබෙන උපචාර සමාධිය ගැන මහාසි තෙරුන් වහන්සේගෙන් ඇසුවාම 'මෙහි භාවනාව ගැන පලපුරුද්දක් තමාට නැත' යි මහාසි ස්ථවිරයන් විසින් කියන ලද යන්නය.

ඕනෑම ප්‍රශ්නයක් ඇසුවාම ඒ ගැන තමන්ට දැනුම නැතත් බොරු ඇද බා තමන් ගේ තත්ත්වය රැකගන්නට උත්සාහ කරන්නෝ රටේ බොහෝ ය. මහාසි තෙරුන්ගේ ඉහත කී පිළිතුරෙන් අපට සිතා ගන්නට ඇත්තේ, ඒ ස්ථවිර තුමා නො දන්නා දේ දන්නකු

ලෙස පෙනී සිටීම සඳහා බොරු නො කියන තමා හරියට ම දන්නා දෙයක් පමණක් කියන අවධික පුද්ගලයකු බවය.

බොහෝ භාවනා ඇත්තේ ය. ඒ හැම භාවනාවක් ම හැම දෙනා ම නො කරති. ඒ ඒ පුද්ගලයා විසින් හරියට දන්නේ තමන් පුරුදු පුහුණු කළ භාවනා ගැන පමණකි. මෙහි භාවනාව සාමාන්‍යයෙන් භාවනා කරන සෑමදෙනා විසින් ම කරන භාවනා වෙකි. ඒ නිසා මෙහි භාවනාවක් මහාසි තෙරුන් වහන්සේ විසින් කරන්නට ඇතුළුව සැකයක් නැත. එහෙත් සතිපට්ඨාන භාවනාව තමන් ගේ ප්‍රධාන කමීස්ථානය සැටියට භාවිත කරන මහාසි තෙරුන් වහන්සේ මෙහි භාවනාවෙන් සමාධියක් ඉපදවූ කෙනකු නො විය හැකිය. එබැවින් අසන පැනයට අවධිකව පිළිතුරු දෙන උන්වහන්සේ මෙහි සමාධිය ගැන තමන්ට පුරුද්දක් නැති බව පවසන්නට ඇත. මේ කරුණ මහාසි තෙරුන් වහන්සේ ගේ තත්ත්වය පහත් කිරීමට ඉදිරිපත් කර ගැනීම අනුවණ කමක් නො වන්නේ ද?

‘මහාසි තෙරුන් ගේ භාවනා ක්‍රමයෙහි පිම්බීම හැකිලීම සැපීම හිඳීම සිටීම යනාදි නොයෙක් දේට සිත යැවීමක් ඇතය, අරමුණෙන් අරමුණට සිත යවන භාවනාවකින් සමාධියක් නො ලැබිය හැකි ය, මෙබඳු භාවනාවක් උගන්වන බැවින් මහාසි ස්ථවිරයන් සමාධි ලක්ෂණය දැනුමෙහි පවා අසමර්ථයකු ලෙස මේ අනුව සැලකිය හැකිය’

යනු මහාසි ස්ථවිරයන් පහත් කොට දැක්වීමට ඔසවා ගෙන සිටින අතික් කරුණ ය. මෙයින් පෙනෙන්නේ මහාසි ස්ථවිරයන් නොව, කොතෙක් භාවනා කළාය කියතත් මේ විවේචකයන් වහන්සේ ම සමාධි ලක්ෂණය නො දන්නා බවය.

සමාධිය ලැබීමට එක අරමුණක් ම ගන්නේ ශමථ භාවනා කරන්නවුන් විසින් ය. සමාධිය එක අරමුණකින් ම ලැබිය හැකි බොහෝ අරමුණුවලින් නො ලැබිය හැකියක් නොවේ. විදෘෂිතා යානිකයන්ට සමාධිය ලැබෙන්නේ නොයෙක් අරමුණු වලින්

ම ය. “බොහෝ අරමුණුවලින් සමාධිය නො ලැබිය හැකි ය” යන අදහස මේ විවේචකයාණන්ගේ මුලාවෙකි. විදභීතා යානිකයා ගේ සමාධිය බුදුන් වහන්සේ විසින් වදාරා ඇත්තේ මෙසේ ය.

‘කතමා ච භික්ඛවෙ! සමාධි භාවනා භාවිතා ඛණ්ඩිකතා ආසවානං ඛයාය සංචත්තති? ඉධ භික්ඛවෙ! භික්ඛු පඤ්චුපාදනක්ඛණ්ඩසු උදයඛඛයානුපය්සි විහරති ඉති රූපං ඉති රූපස්ස සමුදයො ඉති රූපස්ස අත්ථධනමො, ඉති ටෙදනා ඉති ටෙදනාය සමුදයො ඉති ටෙදනාය අත්ථධනමො, ඉති සඤ්ඤා ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො ඉති සඤ්ඤාය අත්ථධනමො, ඉති සධ්ධාරා ඉති සධ්ධාරානං සමුදයො ඉති සධ්ධාරානං අත්ථධනමො, ඉති විඤ්ඤාණං ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථධනමොති. අයං භික්ඛවෙ! සමාධි-භාවනා භාවිතා ඛණ්ඩිකතා ආසවානං ඛයාය සංචත්තති’

(අංගුතර නිකාය වතුකකතිපාත)

‘මහණෙනි! වඩනා ලද්ද වූ නැවත නැවත වඩනා ලද්ද වූ කිනම් සමාධියක් ආශ්‍රවයන්ගේ ක්ෂයය පිණිස පවතී ද? මහණෙනි! මේ සස්තෙහි මහණ තෙමේ මේ රූපයය, මේ රූපයා ගේ ඉපදීමය, මේ රූපයා ගේ නිරෝධයය, මේ වේදනාවය, මේ වේදනාවේ ඉපදීමය, මේ වේදනාවේ නිරෝධයය, මේ සංඤාවය, මේ සංඤාවගේ ඉපදීමය, මේ සංඤාව ගේ නිරෝධය ය, මේ සංස්කාරයෝ ය, මේ සංස්කාරයන්ගේ ඉපදීම ය, මේ සංස්කාරයන් ගේ නිරෝධය ය, මේ විඤ්ඤාණය ය, මේ විඤ්ඤාණයා ගේ ඉපදීමය, මේ විඤ්ඤාණයා ගේ නිරෝධය ය, කියා පඤ්චුපාදනසක්ඛයන්ගේ ඉපදීම බිඳීම් දෙක බලමින් වෙසේද මහණෙනි! වඩනා ලද නැවත නැවත වඩනා ලද මේ සමාධි භාවනාව ආශ්‍රවක්ෂය පිණිස පවතී ය’ යනු එහි තේරුම ය.

අරමුණු එකින් එකට සිත යවමින් කරන සමාධි භාවනාවක් ඇති බව මේ දේශනාවෙන් නො පෙනේ ද? ඉහත කී දේශනාවෙන් දැක්වෙන්නේ විදභීකයා ගේ සමාධි භාවනාව ය. මහාසි තෙරුන් වහන්සේ උගන්වන සමාධිභාවනාවක් මෙය ම ය. උදර මාංශයේ පිම්බීම හැකිලීම සිහිකිරීම් වශයෙන්

යෝගාවචරයා කරන්නේ රූප හා ඒවායේ ඉපදීම බිඳීම බැලීම ය. තමන් ගේ නො දැනීම ම පණ්ඩිත කම වශයෙන් ගෙන දකුවන්ට ගැරහීම නුසුදුසු ය.

මහාසි තෙරුන් වහන්සේ වනාහි බොහෝ දෙනෙකුත් විසින් අධිගම ලාභියකු ලෙස සලකන කෙනෙකි. එබඳු සැලකීමක් ඇති වී තිබෙන්නේ ඒ තෙරුන් වහන්සේ වකිමාන හික්මුත් අතුරෙන් විශේෂයෙන් සිල්වත් ගුණවත් ස්ථවිර නමක් වී සිටින නිසා ය. අධිගම ලාභය කෙසේ වුවත් ඒ තෙරුන් වහන්සේ විශේෂයෙන් සිල්වත් ගුණවත් උගත් ස්ථවිර නමක් ලෙස අපිදු පිළිගනිමු. එබඳු උසස් ගුණවත් පුද්ගලයකු මොකවත් නො දන්නා මෝඩයකු කොට පහත් කොට කපා කිරීම, එසේ කරන තැනැත්තාට ම නපුරක් වන කරුණක් බව සැලකිය යුතු ය.

පූරිසස්සහි ජාතස්ස - කුඨාරි ජායතෙ මුඛෙ
යාය ජිඤ්ඤි අත්තානං - බාලො දුබ්බාසිතං හණං.

යො නිඤ්ඤං පසංසති
තං වා නිඤ්ඤි යො පසංසියො
විචිනාති මුඛෙන සො කලිං.
කලිනා තෙන සුඛං න විඤ්ඤි.

මේ භාවනාව පුරුදු කරවන බුරුම තෙරුන් වහන්සේලා පහත් කොට දැක්වීම සඳහා ඇතමුත් ඔසවා ගෙන එන තවත් ආයුධයක් වෙයි. මෙය බුදු දහම ගැන සැහෙන දැනුමක් නැති ජනයා මුළු කිරීමට නම් ඉතා ම හොඳ අවියෙකි.

එනම් :- “සමායක් සමාධිය ඉපදවිය හැකි වීමට සත්ත්ව ගුණය ඇති කරන ආහාර වුවමනා ය. මස් මාංස අනුභව කිරීමෙන් ඇති වන්නේ රජෝ ගුණ දෙකය. සත්ත්ව ගුණය ඇති වන්නේ නැත. ආහාර සම්බන්ධයෙන් පරෙස්සම් නො වන මේ බුරුම හික්මුත්ට සමායක් සමාධියක් තිබිය නො හැකි ය.”

යනු ඔවුන් මහජනයාට දෙන්නට අදහස් කරන කරුණය.

සත්ත්ව ගුණ - රජෝ ගුණ - තමෝ ගුණ යන මේවා ඇත්තේ හිත්දි යෝග පොත්වලය. මේවා ත්‍රිපිටකයෙහි සඳහන් නැත. අටුවා විකාවලත් නැත. අන් බෞද්ධ ග්‍රන්ථවලත් නැත. සමාක් සමාධිය වැඩීමට ගත යුතු ආහාර මේවාය, නො ගත යුතු ආහාර මේවාය කියා ආහාර පිළිබඳ විවේචනයක් බුදු දහමෙහි නැත. බුදුන් වහන්සේ විසින් යෝගාවචරයන්ට වදුරා ඇත්තේ ආහාරයෙහි පමණ දැන ගත යුතු බව පමණෙකි.

හොජනෙ මත්තඤ්ඤතාව සෙබ සුත්‍රයෙහි විහාර කර තිබෙන්නේ මෙසේ ය.

කථඤ්ඤ මහානාම! අරිය සාවකො හොජනෙ මත්තඤ්ඤ හොති? ඉධ මහානාම! අරියසාවකො පටිසංඛායොතිස්සො ආහාරං ආහාරෙති නෙව දවාය න මදය න මණ්ඩනය න විගුසනය යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ධ්වනියා යාපනය විහිංසුපරතියා බ්‍රහ්මවරියානුගගහාය ඉති පුරාණඤ්ඤ වෙදනං පටිභංඛාමී නවඤ්ඤ වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමී යාත්‍රා ව මෙ හවිස්සති අනවජජනා ව ඵාසු විහාරොවා ති. ඵටං බො මහානාම අරියසාවකො හොජනෙ මත්තඤ්ඤ හොති.

මේ ආහාරය වළඳන්නේ ක්‍රීඩා කළ හැකිවීම පිණිසත් නො වේ ය, මද වඩනු පිණිසත් නො වේය, ශරීරය ලස්සණ කර ගැනීමටත් නො වේය, ඇඟ තර කර ගැනීමටත් නො වේය. මෙය වළඳන්නේ මේ ශරීරය පවත්වා ගැනීම පිණිස ය, දිවි පවත්වා ගැනීම පිණිස ය, නිරාහාරත්වය නිසා වන දුක් වේදනා වළකා ගැනීම පිණිස ය, මේ ආහාරය වැළඳීමෙන් පරණ වේදනා ද නැති කර ගනිමි ය, අලුත් වේදනා ද වළකා ගනිමි ය, මේ ආහාරයෙන් මානව යැපිය හැකි වන්නේ ය, පමණට වැළඳීමෙන් නිරවද්‍යතාව ද වන්නේ ය, සැප විහරණය ද ඇති වන්නේ ය යි නුවණින් අහර වළඳන තැනැත්තා භෝජනයෙහි පමණ දන්නේ වන්නේ ය යනු ඉහත දැක්වූ පාඨයේ අදහසය.

දැහැමින් ලද කිනම් ආහාරයක් වුව ද කියන ලද පරිදි නුවණින් සලකා වළඳන හික්මුණු සමාධිය ඇති කර ගැනීමට කිසි බාධාවක් නො වන්නේ ය. යෝගාවචරයන්ගේ භෝජනය පිළිබඳව සැරිසුන් මහතෙරුන් වහන්සේ විසින් මෙසේ වදුරා ඇත්තේ ය.

අලං සුඛං වා භුක්ථන්තො න බාලං.

සුභිකො සියා,

උතුදරො මිත්තාරො සතො හික්ඛු පරිබ්බජේ.

චත්තාරො පඤ්ච ආලොපෙ අභුතවා උදකං පිවෙ

අලං ඵාසු විහාරාය පහිත්තස්ස හික්ඛුතො

(සාරිපුත්තපෙර ගාථා)

මේ ගාථාවලින් දැක්වෙන්නේ යෝගාවචරයන් විසින් හොඳට ම කුස පිරෙන තෙක් ආහාර නො ගත යුතු බවත්, බත් පිඬු සතරක් පහක් නො වළඳ ඒ වෙනුවට පැන් පානය කළයුතු බවත් ය. කිත්ති ආහාරයකින් වුවත් හොඳට ම බඩ පුරවා ගැනීම යෝගාවචරයන්ට තුසුදුසු ය.

බොද්ධ පොතපතෙහි යෝගාවචරයන් පිළිබඳව ආහාර විවේචනයක් ඇත්තේ රාත්‍රිකාලයේ සොහොන් වල භාවනා කරන යෝගාවචරයන් ගැන පමණෙකි. අමනුෂ්‍යයන් කැමති වන තෙලින් පිසූ ආහාර පිටියෙන් පිසූ ආහාර මස් මාලු ආදිය සොහොන්වල භාවනා කරන්නවුන් විසින් නො ගත යුතු බව විශුද්ධිමාභීදියෙහි කියා තිබේ. දෙවියන් අදහන හිඤ්ඤා යෝගීහු මස් මාලු දෙවියන් නො කැමති ආහාරයක් යයි සලකා ඒවායින් වැළකෙති. බොද්ධ යෝගීහු දෙවියන් අදහන්නෝ නො වෙති. ධර්මයෙන් ලැබෙන, තමාගේ ශරීරයට අපථ්‍ය නො වන, කවර ආහාරයක් වුව ද බුද්ධාගමේ සැටියට භාවනා කරන තැනැත්තාට සුදුසු ය.

සමයක් සමාධිය හා මිථ්‍යා සමාධිය

‘මහාසි තෙරුන් වහන්සේ ගේ භාවනා ක්‍රමයෙන් ලබන සමාධිය ඇතුළු මිථ්‍යා සමාධියකැයි පවසති.’

එසේ පවසන්නේ ඒ අය සමයක් සමාධි - මිථ්‍යා සමාධි දෙක නො හඳුනන නිසා හෝ ඊෂ්ඨාව නිසා හෝ විය හැකිය. මිථ්‍යා සමාධිය යයි කියනුයේ අකුශල චිත්තයන්හි යෙදෙන ලෝභ සහගත වූද, ද්වේෂ සහගත වූද, මෝහ සහගත වූද, එකගතනා වෛතසිකයටය.

මහාසී තෙරුන් වහන්සේ ගේ ක්‍රමයට භාවනා කරන පින්වතුන්, උදරමාංශයෙහි සිත පිහිටුවා ගෙන ඒ භාවනාව කරන්නේ පළමුව ශීලයෙහි පිහිටා, රක්තත්‍රය වැඳ, තමාගේ ජීවිතය බුදුන් වහන්සේට පූජා කොටය. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදළ මහ ගමන් කොට නිවන් ලැබීමේ අදහසින් ය. රූපය පිරිසිඳ දන්නා විදභිනාඥනය ඇතිකර ගැනීම පිණිස ය. සමාධිය හා සිහි නුවණ දියුණු කිරීම පිණිස ය. කාමච්ඡන්දාදි නිවරණයන් කෙරෙත් තමාගේ සිත පිරිසිදු කිරීම පිණිස ය.

උදරමාංශය අරමුණු කරමින් භාවනා කරන යෝගාවචරයා ගේ සමාධිය මිථ්‍යා සමාධියක් වන්නට නම්, උදරමාංසය අරමුණු කරන ඒ සිත අකුශල චිත්තයක් විය යුතුය. මේ කියන සැටියට නම් කදුබොඩ ආදී භාවනා මධ්‍යස්ථානවල භාවනා කරන අය භාවනා කරමිසි කියමින් අකුසල් රැස් කරනවා විය යුතුය. යම්කිසි සිතක් අකුසල් වන්නට නම්, ඒ සිත ලෝභයෙන් හෝ ද්වේෂයෙන් හෝ මෝහයෙන් හෝ යුක්ත විය යුතුය. ඉහත කී පරිදි ශීලයෙහි පිහිටා භාවනා කරන පින්වතුන් ගේ සිත ලෝභාදියෙන් යුක්ත වන සිතක් විය හැකි දැයි නුවණින් සලකා බැලිය යුතුය. ලෝභයෙන් තොර වූ ද්වේෂ මෝහ මාන දෘෂ්ටි ඊෂ්ඨාදී අකුශලයන් ගෙන් තොර වූ ඒ යෝගාවචරයන්ගේ භාවනා චිත්තය කවරාකාරයකින් වත් අකුසල් විය නො හැකිය.

ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස දෙක හා කෙස් ලොම් ආදී ශාරීරික කොට්ඨාසයන් අරමුණු කරන භාවනා සිත් සමාසක් සමාධියෙන් යුක්ත වන කුසල් සිත් වේ නම්, උදර මාංශය අරමුණු කරන සිත් මිථ්‍යා සමාධියෙන් යුක්ත වන අකුසල් සිත් වන්නට කිසි ම කරුණක් නැත. උදර මාංශය අරමුණු කරන සිත පමණක් ඇතුළු හවතුන්ට අකුසල් සිතක් සැටියට පෙනීම ඔවුන්ගේ ඊෂ්ඨාව නිසා ම සිදු වන්නක් විය යුතුය. මහාසී තෙරුන් වහන්සේ ගේ ක්‍රමය අනුව භාවනා කිරීම මිථ්‍යා සමාධි ප්‍රතිපදාවකැයි කීම, කුශලය - අකුශලය වශයෙන් දැක්වීමකි. කුශලය අකුශලයක් කොට දක්වා ලෝකයා මුළු කරවීම ඒ හවතුන්ට මෙලොවදී කෙසේ වුවත් පරලොවදී නම් නපුරක් වන කරුණකි.

කැලේ තිබෙන කුණු පාරට ඇද දැමීම

එක්තරා ස්ථවිර නමකගේ භාවනා පුහුණු කරවීමට වශීකරණයකුත් යොදා ගෙන ඇති බව කියති. ඒ තෙරුන් වහන්සේ භාවනා කරවන පිරිස්වල දැහළිම් - වෙවිලිම් - අත් එසවීම් - කැ ගැසීම් - බිම ඇදවැටීම් - මුර්ජාවීම් ආදිය ඇති බවකුත් කියති. වෙවුලා අත් ඔසවා සමාධි වීමක් ඇති බවකුත් කියති.

මහාසී තෙරුන් වහන්සේ ගේ භාවනා ක්‍රමයට ඒවායේ ඇති සම්බන්ධයක් නැත. වෙවුලන අත් ඔසවන සමාධියක් ඇති බවක් මහාසී තෙරුන් වහන්සේගේ භාවනා පොතෙහි කියා නැත. මහාසී තෙරුන් වහන්සේ ගේ ක්‍රමය අනුව සතිපට්ඨාන භාවනාව පුරුදු කරන කදුබොඩ - තලගල ආදී භාවනා මධ්‍යස්ථානවල ද වෙවුලා අත් ඔසවා සමාධිවීමක් නැත. මහාසී තෙරුන් වහන්සේගේ භාවනා ක්‍රමය පහත් කොට දැක්වීම සඳහා මේ අහක ඇති දේවල් ගෙන හැර දැක්වීම කැලේ තිබෙන කුණු පාරට ඇද දැමීම වැනි නො මනා ක්‍රියාවකි. මේවා ඉදිරිපත් කොට කථා කිරීම මහාසී තෙරුන් වහන්සේ ගේ භාවනා ක්‍රමය ගැන මිනිසුන් කළකිරවීමට දුෂ්ට චේතනාවෙන් ම කරන වැඩකැසි සිතමු.

වශීකරණයක් ඇතය කියන තෙරුන් වහන්සේක් කරන්නේ මහජනයා ශීල භාවනා දෙකිහි යෙදවීම ය. ඇතමුන්ට එය මහ අමාරුවක් වී ඇතත් එයින් මහජනයාට වන අනාථියක් ඇති බවක් අපට නම් නො පෙනේ. දහස් ගණන් ජනයා ඒ තෙරුන් වහන්සේගේ අනුශාසනය පරිදි ශීලභාවනා ව්‍යාපාරයෙහි යෙදෙති. එය නපුරක් වන වැඩපිළිවෙළක් නම්, මෙතරම් විශාල ජනකායක් ඉතා කැමැත්තෙන් එයට සම්බන්ධ නො වනු ඇත. ඒ තෙරුන් වහන්සේ විසින් භාවනා කරවීමට වශීකරණ බලයකුත් යොදාගෙන ඇතද නැත ද කියා අපි නො දනිමු. වශීකරණ බලයකින් වුව ද මහජනයා සුමග යවනවා නම්, ශීලයෙහි පිහිටවනවා නම්, මහජනයා ලවා භාවනා කරවනවා නම් එය නපුරක් ද? වශීකරණ බලයට යටත් වී සිල් රැකීම භාවනා කිරීම පවක් ද?

භාවනා කරන්නවුන්ට වන අපහසුකම්

භාවනා කරන්නවුන්ට විත්ත සමාධිය දියුණුවීමෙහිදී ශරීරදහය, ධනදිය වැගිරීම, සන්ධිස්ථානවල තද වේදනා ඇතිවීම, ඇඟ වෙවුලන්න හෝ පැද්දෙන්න වීම, ඉදිකටුවලින් අතින්නාක් මෙන් දැනීම, කුඩා සතුන් ශරීරයෙහි ඇවිදින්නාක් මෙන් දැනීම යනාදී උපද්‍රව ඇතිවන බව මහාසී තෙරුන් වහන්සේගේ භාවනා පොතෙහි කියා තිබේ.

‘නියම භාවනාව කිසි කරදරයක් නැති සැපයක වැඩක්ය, මහාසී තෙරුන් වහන්සේගේ භාවනා ක්‍රමය වැරදි එකක් නිසා ඒ උපද්‍රව ඇති වෙනවාය’ යි කියාද ඒ භාවනා ක්‍රමයට දොස් දක්වති.

එය ඊෂ්ඨා පරවශව කියන්නක් නො වනවා නම්, ඒ පින්වතුන් විසින් කවදවත් හරියට භාවනාවක් කර නැති නිසා කියන දෙයකි. හරියට භාවනාවක් කර ඇති නම්, එයින් බොහෝ ශාරීරික දුක් වේදනා ඇති වන බව දන්නවා ඇත. භාවනා කරමිසි කියා මඳ වේලාවක් සියලු සත්ත්වයෝ නිදුක් වෙත්වා, නිරෝගී වෙත්වා, සුවපත් වෙත්වා කියා හෝ, අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ කෙසා ලොමා නබා දන්නා යනාදිය කීවාට හෝ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස සිහි කළාට හෝ භාවනාවේ අමාරුකම් දැනෙන්නේ නැත.

භාවනාවෙන් ශාරීරික වේදනා ඇතිවන බව දැනෙන්නට නම් බද්ධපයඝීඩකයෙන් හිඳ ශරීරය නිශ්චල කොට තබා ගෙන පැයක් දෙකක් ක්‍රමානුකූලව භාවනාවෙහි යෙදිය යුතු ය. පැය දෙක තුනක් නිශ්චලව හිඳ භාවනාවෙහි යෙදිය හැකි තත්ත්වයට ශරීරය සකස් කර ගැනීම එතරම් පහසු වැඩක් නොවේ. සමහරුන්ට දිවි හිමියෙන් උත්සාහ කොටත් ඒ තත්ත්වයට පැමිණෙන්නට නො ලැබේ. මහාසී තෙරුන් වහන්සේගේ ක්‍රමය අනුව භාවනා කරවන තැනකදී නම්, බොහෝ දෙනාට දින ගණනකදී ඒ තත්ත්වයට පැමිණිය හැකි වේ. ඒ තත්ත්වයට ඉක්මනින් පැමිණෙන්නට ලැබෙන්නේ දුක් විඳීමට පසුබට නො වන ධෛර්‍යවත් අයට පමණෙකි. ඇතැම් පින්වතුන් කියන පරිදි භාවනාව සැප ඇති ලෙහෙසි වැඩක් නම් හැමදෙනාම

එය කරනු ඇත. හරියට කරනහොත් භාවනාවෙහි යෙදීම තරම් අමාරු වැඩක් තව නැති තරම් ය. භාවනා කළ යුතු අයුරු බුදුන් වහන්සේ විසින් වදාරා ඇත්තේ මෙසේ ය.:-

‘අප්පට්ඨානි සුද හං භික්ඛවෙ! පදහාමී, කාමං තවො ච තහරුච අට්ඨි ච අට්ඨස්සාතු සර්රෙ උපසුස්සාතු මංසලොභිතං, යං තං පුරිසථාමෙන පුරිසචිරියෙන පුරිසපරකකමෙන පත්තබ්බං න තං අපාපුණිත්වා චිරියස්ස සන්ථානං හවිස්සතිති, තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ! අප්පමාදධිගතා බොධි අප්පමාදධිගතො අනුත්තරො යොගකෙබමො.

තුමිහෙ වෙපි භික්ඛවෙ! අප්පට්ඨානං පදහෙය්‍යාථ, කාමං තවො ච තහරු ච අට්ඨි ච අට්ඨස්සාතු සර්රෙ උපසුස්සාතු මංස ලොභිතං යං තං පුරිසථාමෙන පුරිසචිරියෙන පුරිසපරකකමෙන පත්තබ්බං න තං අපාපුණිත්වා චිරියස්ස සන්ථානං හවිස්සතිති”

(අංගුත්තර නිකාය දුක නිපාත)

‘මහණෙනි! සමත් නහරත් ඇටත් ඉතිරි වෙතොත් ඉතිරි වේවා, ලේ මස් වියළි යතොත් වියළි යේවා, යමකට පුරුෂ බලයෙන් පුරුෂ වියඪියෙන් පුරුෂ පරාක්‍රමයෙන් පැමිණිය යුතු ද, එයට නො පැමිණ වියඪී කිරීමෙහි නැවැත්මක් නො වන්නේ ය යි සලකා නො නවත්වා වියඪී කරමි. මහණෙනි! එසේ වියඪී කරන මා විසින් අප්‍රමාදයෙන් සතර මාභීඤානය හා සචීඤානායානය අධිගමනය කරන ලද්දේ ය. ඒ අප්‍රමාදයෙන් උත්තම නිව්භාණය අධිගමනය කරන ලද්දේ ය.

මහණෙනි, තෙපි ද සමත් නහරත් ඇටත් ඉතිරි වෙතොත් ඉතිරි වේවා, ලේ මස් වියළි යතොත් වියළි යේවා, පුරුෂ බලයෙන් පුරුෂ වියඪියෙන් පුරුෂ පරාක්‍රමයෙන් යමකට පැමිණිය යුතු ද එයට නො පැමිණ වියඪියාගේ නැවැත්මක් නොවේ ය යි සලකා නො නවත්වා ම වියඪී කරවිය යනු එහි තේරුම ය.

භාවනා කිරීම හෙවත් සමාධිය වැඩීම ඇතැමුන් කියන පරිදි සනීප ඇති ලෙහෙසි වැඩක් නම් බුදුන් වහන්සේ විසින් එසේ වදාරණ සේක් ද? උත් වහන්සේ විසින් එසේ වදාරා ඇත්තේ හරියට භාවනාවෙහි යෙදෙතොත් එය ශරීරයේ දහය හට ගෙන ලේ මස්

වියළි යන තරමේ දුෂ්කර වැඩක් වන බැවිනි. භාවනාවට විරෝධය පළ කරන මේ ආයුෂ්මකුන් වහන්සේලා භාවනා කර නැතත් පොත-පතවත් සෑහෙන තරමට භාවිත කර තිබෙනවා නම්, භාවනාවේ අමාරුකම් දැන ගන්නවා ඇත. මහ ලොකුවට රටට අනුශාසනයට ඉදිරි පත් වන්නේ එසේත් නැතිවය. මහාසී තෙරුන් වහන්සේ ගේ සතිපට්ඨාන භාවනා ක්‍රමය විදහිනා භාවනා ක්‍රමයෙකි. ශමථ භාවනාවට ද වඩා විදහිනා භාවනාව බොහෝ අපහසුකම් ඇතියකි. ඒ බව මහාසව්වක සූත්‍ර අටුවාවෙහි දක්වා ඇත්තේ මෙසේ ය.

විපස්සනං පට්ඨපෙඝවා නිසින්නස්ස හි අද්ධානෙ ගවජනෙ
ගවජනෙ තථ තථ අගගි උට්ඨානං විය හොති. කථෙජහි සෙද
මුවවනති මඤ්ඤානො උසුමවට්ඨි උට්ඨානං විය හොති. චිත්තං
හඤ්ඤාති චිත්තඤ්ඤාති විජ්ජාති.

මේ අනුවා පාඨයෙන් දැක්වෙන්නේ විදහිනාවෙහි යෙදී වාඩි වී ඉන්නා තැනැත්තා හට කල් යත් යත් ම ශරීරයේ ඒ ඒ තැන් ගිනි ගන්නාක් මෙන් වන බවත් කිසිලිවලින් ධනදිය ගලන්නට වන බවත්, හිස මුදුනෙන් හුමාලය නගින්නාක් මෙන් වන බවත්, යෝගාවචරයා ගේ සිත වෙහෙසට පත් වන බවත් සැලෙන්නට පටන් ගන්නා බවත් ය.

මේ ගැන මධ්‍යමනිකායේ දෙවධාවිතකක සූත්‍ර අටුවාවේ ද මෙසේ කියා තිබේ.

යස්ස හි සමාධි තරුණො විපස්සනා පි, තස්ස විපස්සනං
පට්ඨපෙඝවා අතිවිරං නිසින්නස්ස කායො කිලමති, අනෙතා අගගි විය
උට්ඨහති, කථෙජහි සෙද මුවවනති, මඤ්ඤානො උසුමවට්ඨි විය
උට්ඨහති, චිත්තං හඤ්ඤාති චිත්තඤ්ඤාති විජ්ජාති.

මේ පාඨයෙන් දැක්වෙන්නේ ද සමාධිය හා විදහිනාව නො මේරූ අවස්ථාවෙහි යෝගාවචරයන්ට ඉහත කී උවදුරු ඇති වන බවය.

සමාධිය ලබන්නට උත්සාහ කරන්න වුන්ට ඇති වෙනවාය යි මහාසී තෙරුන් වහන්සේගේ භාවනා පොතෙහි දක්වා ඇති නොයෙක් දුක් වේදනා ඉපදීම්

ආදී ලක්ෂණ බුදු දහමෙහි කොතැනකවත් ප්‍රකාශ වී නැත යයි.

මේ භාවනා විරෝධීහු මහ ලොකු දෙයක් කොට පවසති. මෙයත් ඒ ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලාගේ මෝඩ කථාවෙකි. යමක් වන්නට ඒ දේ වෙනවාය කියා තථාගතයන් වහන්සේ විසින් වදරා තිබෙන්නට ඕනෑ නැත. බුදුන් වහන්සේ වදරා ඇතත් නැතත් වෙන දේ වෙන සැටියට වන්නේ ය. නො වන දේ නො වන්නේ ය. මහාසි තෙරුන් වහන්සේගේ පොතෙහි ඒවා කියා තිබෙන්නේ අත් දැකීමි අනුවය.

පන්සාළිස් වසක් මුළුල්ලෙහි බුදුන් වහන්සේ දේශනය කළ ධම් සියල්ල දත් කෙනෙක් ලෝකයෙහි නැත. අද තිබෙන පිටකත්‍රයට උත්වහන්සේ දේශිත ධම්මවලින් දහසෙන් පංගුවකුදු දසදහසින් පංගුවකුදු ඇතුළත් වී නැත.

‘බුද්ධානං හි ගත්තානුමොදනා කාලෙපි ථොකං වඩ්ඪෙත්වා අනුමොදෙන්නානං දෙසනා දීඝමජ්ඣම නිකායප්පමාණො හොති. පට්ඨාගත්තං පත සම්පත්ත පරිසාය ධම්මං දෙසෙන්නානං දෙසනා සංයුත්ත අධගුත්තරික දො මහානිකායප්පමාණොව හොති’

යනුවෙන් මඳක් දික් කොට දේශනය කරන බුදුන් වහන්සේ ගේ භුක්තානුමෝදනාවක් දීඝමජ්ඣම දෙතිකාය තරම් වන බවත් සවස් කාලයෙහි පැමිණෙන පිරිසට කරන ධම් දේශනාව සංයුත්ත අධගුත්තර නිකාය දෙක තරම් වන බවත් අත්පාලිහි අවුටාවෙහි කියා තිබේ. මේ නයින් බලන කල දැනට ඇති සම්පූර්ණ සූත්‍ර පිටකය බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් එක දවසකදී දෙසන ධම්මය තරම්වත් නො වන බව දත හැකිය. බුදුන් වහන්සේ වදළ ධම්මවලින් ලක්ෂයෙන් පංගුවකුත් නො දැන, අසවල් දේ බුදුන් වහන්සේ නො වදළහ’යි කියන්නට ඉදිරිපත් වීම කොතරම් අනුවණ කමක් ද?

අප විසින් සම්පාදිත විදගීනා භාවනා ක්‍රමයෙහි දැක්වෙන කරුණු වගයක් සම්බන්ධයෙනුත් එක්තරා ආයුෂ්මතුන්වහන්සේ තමක් මෙබඳු ම ප්‍රකාශනයක් කර තුබුණා දුටිමු. ඒ ආයුෂ්මතුන් වහන්සේට දෙන පිළිතුරක් මෙය ම ය.

භාවනාව හා රෝග.

වැඩි කාලයක් යොදා ක්‍රමානුකූලව භාවනාවෙහි යෙදෙනහොත් එයින් සමහරුන්ට යටපත්ව තුබූ රෝග මතු වන්නේ ය. සමහරුන්ට අලුත් රෝග ද හට ගන්නේ ය. සමහරුන්ට කලක් පැවති රෝග සුව වන්නේ ය. උමමතක රෝගය විශේෂයෙන් ම භාවනාවෙන් මතු වන රෝගයකි. මේ කරුණු අත්දැකීම් අනුව අප දන්නා ඒවා ය. කල් නො යවා එල දැකිය හැකි වන පරිදි භාවනාවෙහි යෙදෙන යෝගාවචරයන්ට එය කළ යුතු සැටි බුදුන් වහන්සේ විසින් දන්තගුම් සූත්‍රයෙහි වදරා ඇත්තේ ය.

දිවසං වධකමෙන නිසජ්ජාය ආවරණීයෙහි ධමෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි. රතතිසා පයමං යාමං වධකමෙන නිසජ්ජාය ආවරණීයෙහි ධමෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි. රතතිසා මජ්ඣිමං යාමං දක්ඛණෙන පසොන සිහසෙය්‍යං කපෙපය්‍යාසි පාදෙන පාදං අවාධාය සතො සමපජානො උට්ඨානසඤ්ඤං මනසිකරිතවා, රතතිසා පච්ඡමං යාමං උට්ඨාය වධකමෙන නිසජ්ජාය ආවරණීයෙහි ධමෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි.

මේ දේශනාවෙන් දැක්වෙන්නේ දවල් කාලය මුළුල්ලෙහි සක්මනින් හා හිඳීමෙන් ආවරණීය ධර්මයන්ගෙන් සිත පිරිසිදු කළ යුතු බව හා රාත්‍රියේ ප්‍රථම පශ්චිම යාම දෙකහි ද නො නිද ආවරණීය ධර්මයන් කෙරෙන් සිත පිරිසිදු කරමින් වාසය කළ යුතු බවය. ආවරණීය ධර්මයන්ගෙන් සිත පිරිසිදු කරන්නේ සිතෙහි කාමච්ඡදාදි නිවරණයන්ට නැඟී සිටින්නට අවකාශයක් නො තබා භාවනාවෙහි යෙදීමෙන් ය. තවත් ක්‍රමයකින් කියත හොත් සිහියෙන් යුක්තව විසීමෙන්ය. මේ ක්‍රමයට භාවනාවෙහි යෙදෙන පින්වතුන්ට නිද ගැනීමට ඇත්තා වූ කාලය දිනකට පැය සතරක් පමණකි. මහාසි තෙරුන් වහන්සේ ගේ භාවනා පොතෙහි දක්වා තිබෙන්නේ මේ ක්‍රමය ය.

මහාසි තෙරුන් වහන්සේ ගේ උපදෙස් අනුව යෝගීන් පුහුණු කරවන කළුබොඩ ආදී සථානවල පිහිටුවා ඇති භාවනා මධ්‍යස්ථානවල මේ ක්‍රමය ක්‍රියාවේ යොදවනු ලැබේ. මිනිස්තු ගණනකදී සමාධි කරවීම් ඒවායේ නැත. ආවරණීය

ධර්මයන් සිතට ඇතුළුවන්නට ඉඩක් නො තබා ම භාවනාවෙහි යෙදෙන්නා වූ පින්වතුන්ට ඉක්මනින් එහි ප්‍රතිඵල ද දකින්නට ලැබේ. මේ භාවනා ක්‍රමය අවලංගු කරන්න දහලන එක්කරා වයෝවෘද්ධ ස්ථවිර තමක් විසින් භාවනාවේ ඉක්මන් ප්‍රතිඵලය ගැන මෙසේ කියා තිබේ.

මෙය පුරුදු කළවුන් හා පුරුදු කරන්නන් ද පුරුදු කරනු දුටු අය ද අපට කියා තිබෙන ඉක්මන් ප්‍රතිඵල නම් :- ඇතැම් විට ශරීරයේ ඇති වන දැඩි දහගතිය ද, ඇතැම්විට සිරුර පැද්දීමේ ස්වභාවය ද, ඇතැම් විට මස්පිඩු දරදඩු වීම ද, සිරුර විනිවිද යන්නා සේ දැනෙන වේදනාව ද සමෙහි ඉදිකටු ඇනෙන්නාක් මෙන් දැනෙන වේදනාව ද, අත්දිගු කිරීම, නොයෙක් ආකාර ආලෝක දක්නට ලැබීම, ඇතැම් කෙනකුන්ට මම උසස්මයි හැඟෙන මානාධික කම, මූර්ඡා ස්වභාවය යනාදිය යි. මේ ඒ තෙරුන් වහන්සේ ගේ ප්‍රකාශනය ය.

මේ තෙරුන් වහන්සේ කියන කරුණු භාවනාවෙහි ප්‍රතිඵල නොව එයට වන අපල ය. සමහර විට භාවනා මධ්‍යස්ථානවලට මෝඩයන් හා පිස්සෝන් ඇතුළු වෙති. මේ අපල භාවනාවේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් එවැනි අයකු විසින් මේ තෙරුන් වහන්සේට කියන්නට ඇතැ යි සිතමි. මේ ලෙඩ සාද ගන්නට යන්නමටවත් මොළය ඇති අයෙක් ඔය භාවනා මධ්‍යස්ථානවලට යෙක් ද? මේවා භාවනාවෙහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් පිළිගත් ඒ මහලු තෙරුන් වහන්සේ ගේ මොළය ගැනත් වෛද්‍ය පරීක්ෂණයක් කරවන්නට නො වටනේ ද?

භාවනා කරගෙන යන බොහෝ දෙනාට ඉහත කී අපලවලින් සමහරක් වත් ඇතිවේ. ඒ අපල දුරුකර ගැනීමට උපදෙස් ද මහාසි තෙරුන් වහන්සේ ගේ භාවනා පොතෙහි ඇත්තේ ය. භාවනා ප්‍රතිඵල දක්නට ලැබෙන්නේ ඒ අපල මැඩ පවත්වා ගෙන දුරු කර ගෙන භාවනාව නො නවත්වා ම ඉදිරියට ගෙන යන ධෛර්‍යවත් යෝගාවචරයන්ට ය.

භාවනා කරනු බලා සිට එහි ප්‍රතිඵල දත හැක්කේ පරචිත්ත විජානනඥානය ඇතියවුන්ට පමණෙකි. භාවනාවෙහි ප්‍රතිඵල තබා මේ තෙරුන් වහන්සේ කියන භාවනා අපල වලිනුත් වැඩිහරියක් බලා සිට නො දත හැකි ඒවාය. භාවනා කරන තැනැත්තාට ඇති වන ශරීරදහය මස් පිඩු දරදඩු වීම සිරුර විනිවිද යන්නා සේ දැනෙන වේදනාව සමෙහි ඉදිකටු අනින්නාක් මෙන් දැනෙන වේදනා නොයෙක් ආකාර ආලෝක දක්නට ලැබීම මම උසස්ම ය කියා ඇතිවන මාන්තාධිකකම යන මේවා භාවනා කරනු බලා සිට කෙසේ දත හැකි ද? මේවා භාවනා පුරුදු කරනවා බලා සිටි අය මේ තෙරුන් වහන්සේ ට කීවා ය යනු ගජබිත්තයක් නො වේ ද?

මේ භාවනාවෙන් ඉක්මනින් ලැබෙන ප්‍රතිඵල නම් :- කාමවෂ්ඨුදි නීවරණයන්ට තමා ගේ සිතට ඇතුළුවන්නට ඉඩ නො තබා දවස මුළුල්ලේ ම සිහියෙන් යුක්තව හිඳ උදර මාංශයේ හැකිලීම් පිම්බීම් දෙක බලමින් ද සිටින්නා වූ යෝගාවචරයනට උදරමාංශ වලනානුසාරයෙන් පඨවි - ආපෝ - තේජෝ - වායෝ යන මහාධාතු සතර පරමාථීයෙන් ම ප්‍රකටවීම, මේ රූපත් ඒවා අරමුණු කරන සිත් පරම්පරාවත් හැර ආත්මය කියා අත් කිසිවක් නැති බව ප්‍රත්‍යක්ෂවීම, ශරීරයේ රූප ඉපද ඉපද බිඳි බිඳී යන සැටි ප්‍රත්‍යක්ෂ වීම, ඒවා අරමුණු කොට නාම ධර්ම ඉපද ඉපද බිඳි බිඳී යන සැටි ප්‍රත්‍යක්ෂ වීම, නාම රූප ධර්ම නිතර ම බිඳි බිඳී යාම දුකක් බව ප්‍රත්‍යක්ෂ වීම, නාම රූප ධර්ම ඒ ඒ හේතූන් ගෙන් ඇති වී බිඳී යනවා මිස ඒවා කිසිවකු ගේ කැමැත්තේ හැටියට නො පැවැත්විය හැකි බව ප්‍රත්‍යක්ෂ වීම, සංස්කාරයන් පිළිබඳ වූ නිත්‍ය සුඛ සුභ සංඥවත් බොහෝ දුරට තුනීවී යාම, කෙලෙස් තුනීවී යාම යනාදිය ය. සියලු දුෂ්කර කම් මැඩපවත්වා ගෙන ඉදිරියට ගිය යෝගාවචරයාට පසුව මහත් වූ කායික චෛතසික සුවයක් ද ලැබෙන්නේ ය. එය මේ භාවනාවේ ආතිසංසයෙකි.

කියන ලද පරිදි දිනකට සතර පැයක් පමණක් නිද ගනිමින් දින ගණනක් භාවනාවෙහි යෙදීම එතරම් ලෙහෙසි වැඩක් නොවේ. ඒ ක්‍රමයට යෝගකම්ය පවත්වා ගෙන යා හැක්කේ

ප්‍රධානියාධන පසෙකින් යුක්ත වන අයට පමණෙකි. තථාගතයන් වහන්සේ මධ්‍යම නිකායේ බෝධිරාජකුමාර සුත්‍රයෙහි ප්‍රධානියාධන පසක් වදරා තිබේ.

‘අප්‍යාබාධො හොති අප්‍යාතධෙකා සමටෙකිනියා ගහණියා සමන්තාගතො හොති නාතිසිතාය නාවුණ්හාය මජ්ඣිමාය පටානකමාය’

යනුවෙන් දැක්වෙන්නේ එහි දෙවන අඩගය ය. ආබාධ නැති, ලෙඩ නැති, ඉතා ශීත ද උෂ්ණද නො වූ සමච ආහාර පැසවීම කරන, භාවනාව සඳහා කළ යුතු වියඝියට ඔරොත්තු දෙන මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ බඩගින්න ඇති පුද්ගලයකු වන බව ඒ දෙවන ප්‍රධානියාධගය ය. නිතර ලෙඩ සෑදෙන ස්වභාවය ඇති දුබල අය මේ යෝගකම්යට ඔරොත්තු දෙන්නෝ නො වෙති. වියඝී කළ හොත් ඔවුන්ට ඇති පරණ රෝග මතු වන්නේ ය. අලුත් රෝග ද ඇති වන්නේ ය.

අප හඳුනන තිස් හතළිස් දෙනෙක් පමණ මේ භාවනා මධ්‍යස්ථානවල භාවනා කළහ. පෙරළා පැමිණි පසු ඔවුන්ගෙන් සමහරෙක් තමන්ට ඇති වූ රෝගාබාධයන් නිසා හරියට භාවනාව කර ගන්න නො ලැබුණු බව කීහ. සමහරු කලින් සිටියාට වඩා සනීප වී සිටියහ. එක් ස්ථවිර තමක් ඒ තමට කලක පටන් පැවැති රෝගයක් ඒ භාවනාවෙන් පසු සුව වූ බවත් භාවනාවේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එයමත් ඒ ස්ථවිරයන්ට ප්‍රමාණ බවත් අප සමඟ කීහ. සමහරුන්ට යම් යම් අපහසු කම් ඇති වීම භාවනා ක්‍රමයේ වරදක් නොව, ඒ ඒ අයගේ ශරීරවල - සිත්වල වරද ය.

මහාසී තෙරුන් වහන්සේ ගේ ක්‍රමය අනුව භාවනා කොට කලින් සිටියාට වඩා ශාන්ත බවට පත් ව මහත් සතුටක් ලබා ගෙන සිටින ගිහි පැවිදි බොහෝ දෙනෙක් මේ රටේ වෙසෙති. භාවනාවට විරෝධය පළකරන මේ ආයුෂ්මත්වරුන්ට එයින් එක් අයකු වත් නො හමු වීම පුදුමයෙකි. මේ අයට හමුවී ඇත්තේ භාවනාව වැරදුණු අය පමණෙකි. මහාසී තෙරුන් වහන්සේ ගේ භාවනාවට විරෝධය පළ කරන ඉහත කී තෙරුන් වහන්සේ, —

මේ උදර භාවනාව පුරුදු කිරීමට ගිය උගත් කාන්තාවන් දෙදෙනකු ඉතා ඕනෑ කමින් භාවනා කරගෙන ගිය නමුත් දොම්නස මලාතික භාවය උමතු ගතිය යන අනිටු ලකුණු පහළවී විකාර ස්වභාවයකට පත් වූයෙන් ඒ දෙදෙනාගේ මාපියන් විසින් ඔවුනට සිදුවන්නට ගිය ඒ හයානක විපතීන් යම්තම් බේරාගත් බව මම දනිමි යි කියති.

සමහර විට මේ කීම සත්‍යයක් වන්නට ද බැරි නැත. එහෙත් මෙයින් උත්සාහ කර තිබෙන්නේ භාවනාවට යන සැදැහැවතුන් බිය ගන්වා ඔවුන් නො මහ යැවීමට ය. ඇතැම් කාන්තාවන්ට බෙර ශබ්ද ඇසුණාම, පිරිත් කියනු ඇසුණාම, බිය වූවාම, ශරීරයේ දොස් කිපුණාම ඇවිස්සී එන ශාරීරික දෝෂයකින් හෝ සිතේ දෝෂයකින් හෝ අමනුෂ්‍ය දෝෂයකින් හෝ එක්තරා උමතු ගතියක් ඇත්තේ ය. වැඩි වේලාවක් වාඩිවී වෙහෙස ගෙන භාවනාවෙහි යෙදුනත් දෙස් ඉසට ගසා ඔවුන්ට ඒ රෝගය උත්සන්න වේ. එසේ වූ කාන්තාවන් ගැනත් මේ රෝගය ඇති කාන්තාවන් බොහෝ දෙනෙකුත් ගැනත් අපි ද දනිමු.

මේ උමතුකම් ඇවිස්සීම මහාසි තෙරුන් වහන්සේ ගේ භාවනාවෙන් පමණක් සිදුවන්නක් නොවේ. උමතු කම මඳ වශයෙන් ඇති අයටත් උමතු කම ඇති වීමේ හේතූන් ශරීරයෙහි ඇති අයටත් කිනම් භාවනාවක වුවත් වඩා මහත්සි වී යෙදුන හොත් උමතු කම ඇවිස්සෙන්නේ ය. ආනාපාන භාවනාවෙන් හා කසිණ භාවනාවෙන් උමතු කමට පත්වූවන් කීපදෙනෙකුත් ගැන අපි දනිමු. වෂී දෙක තුනකට පෙර එක් දවසක ලක්දිවට වැනනාවට පැමිණි බුරුම උපාසිකාවක් අපට හමු වූවා ය. සැමද ම අටසිල් රකිනා බවත්, මස් මාළු කෑමෙන් සඳහට ම වැලකී සිටින බවත්, යන එන සෑම වේලේ ම බුදුරජාණන් වහන්සේ සමඟ ම ඇය ගමන් කරන බවත් ඇ අපට කීවා ය. 'බුදුන් වහන්සේ සමඟ ගමන් කරන්නේ කෙසේද?' කියා ඇසුවාම ඇය ඉදිරියෙන් නිතර ම බුදුන් වහන්සේ ගමන් කරන බව ඇ කීවා ය. මෙයත් එක්තරා උමතු ගතියකි. ඇයට මේ උමතු ගතිය ඇති වන්නට ඇත්තේ බුද්ධානුස්මෘති භාවනාවෙනි.

මහාසී තෙරුන් වහන්සේගේ ක්‍රමයට භාවනා කිරීමෙන් පමණක් උමතු කම් ඇතිවන බව කියන්නේ රට මුළු කිරීමටය. කෙනකු දෙදෙනකු ගේ උමතු කම් ඇවිස්සුණාය කියා උමතු කම් නැති අයට භාවනා කිරීම සඳහා බිය වීමට කරුණක් නැත. තරක පැත්තක් නැති කිසිවක් ලොව නැත්තේ ය. සමහර අවස්ථාවලදී රිය අනතුරු සිදු වෙනවාය කියා මහජනයා රියෙන් ගමන් යාම අත් නො හරිති. සමහරවිට මහ යන අයට රියවලින් අනතුරු වෙනවාය කියා මහජනයා මහ යාම නො නවත්වති. දරුවන් වදන්නට ගොස් සමහර කාන්තාවන් නූසෙනවාය කියා අතික් කාන්තාවෝ විවාහ නොවී නො සිටිති. කෙනකුට දෙදෙනකුට පිස්සුව ඇවිස්සුණාය කියා නුවණැත්තෝ භාවනාව අත් නො හරිති. ඒ නිසා මේ බිය ගැන්වීමෙන් ඒ තෙරුන් වහන්සේ ගේ අභිමතාර්ථය සිදු නො වනු ඇත.

පඩික්ති හේදයකුත්

‘වැඩිපුර ම මේ තාන්ත්‍රික ක්‍රමය පුහුණු කිරීමට
යන්නේ රථ ලෙස ජීවත් වන සාමාන්‍ය ගම්බද මිනිසුන්
බැවින් සුමුමාල අයට මෙසේ වීමේ කිසි පුදුමයක් නැත’

මෙය ද ඒ තෙරුන් වහන්සේ ගේ එක් ප්‍රකාශනයෙකි.

මෙයින් අදහස් කරනවා ඇත්තේ පඩික්ති හේදයක් ඇති කොට පොහොසත් අය ස්වපක්ෂයට හරවා ගැනීම විය හැකිය. ජනයා රැස්වන කොතැන බැලුවත් වැඩිය ඇත්තේ දුප්පත් ජනයා ය. එයට හේතුව රටේ දුප්පතුන් වැඩි බව ය. මේ භාවනා මධ්‍යස්ථානවලට පැමිණ භාවනා කරන අය අතරත් දුප්පතුන් වැඩිවීවීමේ හේතුව එය ය. භාවනාව සිත පිළිබඳ වැඩකි. එයට වඩා යෝග්‍ය වන්නේ මිජාවත් ආහාරයෙන් හොඳින් වැඩුණු පිනාගිය ඉඳුරන් ඇති උගත් අය ය. හොඳට නුවණ ඇත්තේ ඒ අයට ය. නිකාය හේද කුල හේද පක්ෂ හේදාදිය නැති කොට ජනයා සමගි කළ යුතුව තිබිය දී මේ භාවනාවටත් පඩික්ති හේදයක් ඇති කරන්නට තැත් කිරීම මහ තෙර කෙනකුන්ට සුදුසු වැඩක් නොවන බව කිය යුතු ය.

භාවනා ප්‍රතිඵල

භාවනාවෙන් සුළු ඵලයක් වත් ලැබෙන්නට සමහරුන්ට බොහෝ කල් ගත වේ. සමහරුන්ට වැඩි කල් ගත නො වීම භාවනා ඵලය ලැබේ. සමහරුන්ට ඵලයක් නො ලබා ම ලදිමුය යන වැරදි හැඟීම ඇති වේ. එය බොහෝ සෙයින් ඇති වන්නේ සුළු සුළු උමතු ගති ඇති අයට ය.

සෘධි බලයක් ලබා සිටිනවාය කියන රැන්ගුන් තුඩර මහාසී තෙරුන් වහන්සේගේ භාවනා මධ්‍යස්ථානයෙහි පුහුණුව ලැබූ සිංහල හික්කුට්ඨක නමට හමුවූ බවත් පරීක්ෂාකර බැලුවාම ඒ හික්කුට්ඨ භාවනාවට හිඳගන්නා හැටිවත් නො දන්නා කෙනකු බවත් එක්තරා ස්ථවිර නමක් කියා තිබේ.

මහාසී තෙරුන් වහන්සේ ගේ භාවනා මධ්‍යස්ථානයෙහි සෘධි බල පුහුණුවක් නො දෙති. සෘධිබලයක් ලැබුණාය කියන ඒ හික්කුට්ඨ උමතු ගතියක් ඇති කෙනකු විය හැකිය. මහාසී තෙරුන් වහන්සේගේ භාවනා මධ්‍යස්ථානයෙහි පුහුණුව ලැබූ යෝගාවචරයෙක් භාවනාවට හිඳගන්නා හැටියවත් දැන නො සිටියේ ය යි කීම අපට නම් පිළිගත හැකි නො වේ. ඒ ප්‍රවෘත්තිය අනුව නම් අපට සිතුවේ, ඒ කතාව මහාසී තෙරුන් වහන්සේ පහත් කොට දැක්වීමට ගොතා ගත් බොරුවක් විය යුතු ය කියා ය.

සමාධිය ලැබීමේ බලවත් උත්සාහයෙන් තොරව, දිනපතා ම හෝ සමහර දවස්වල පමණක් හෝ සුළු වේලාවක් භාවනා කරන අයට කවර භාවනාවක් කළත් එයින් දැනෙන තරමේ අමුත්තක් සිදු නොවේ. මහාසී තෙරුන් වහන්සේගේ ක්‍රමය අනුව භාවනා කරන බොහෝ දෙනාට වැඩිකල් ගත නොවී සුළු ඵලයක් වත් දක්නට ලැබෙන්නේ එය ක්‍රමානුකූලව ඉක්මනින් දියුණුවක් ලැබෙන අන්දමට කරවන නිසා ය. මහාසී තෙරුන් වහන්සේගේ ක්‍රමය අනුව භාවනා කරන යෝගාවචරයන්ට කලා කරමින් විසීමට, පුවත් පත් පොත්පත් කියවීමට, කාලයක් තබා නැත. කෑම බීම නැම මුහුණ

සේදීම අත් පා සේදීම යාම ඊම ආදි සෑම දෙයක් ම ඒ භාවනාවට සම්බන්ධ කොට ඇත්තේ ය. යෝගාවචරයාට හිස් කාලයක් ඇත්තේ නිදන කාලය පමණෙකි. එසේ භාවනා කරන තැනැත්තාගේ සිතට නීවරණ ධර්මයන්ට පැමිණීමට ඉඩක් තැත්තේ ය. භාවනා ඵලය ඉක්මනින් ලැබෙන්නේ ඒ නිසා ය.

හොඳට භාවනා කළ හොත් ධ්‍යාන මාගීඵල සම්බන්ධ උසස් ඵල නො ලැබුණත් කාහට වුවත් යම් කිසි ඵලයක් වැඩිකළ නො ගොස් ලැබෙන්නේ ය.

සතර සතිපට්ඨාන භාවනාවෙන් ඒ ඒ පුද්ගලයාගේ තත්ත්වයේ හැටියට සත් අවුරුද්දේ පටන් සත් දවස දක්වා ඒ ඒ කාලයන්හි ඵල ලැබෙන බව මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රයෙහි වදාරා තිබේ. ඒ සූත්‍රයෙහි භාවනා ඵලය ලැබීමේ අන්තිම කාලය සත් දවස හැටියට වදාරා ඇත්තේ සත් දිනකින් මොබ භාවනා ඵලය නො ලැබෙන නිසා නොවේ. ඒ බව බෝධිරාජකුමාර සූත්‍රයෙන් ඔප්පු වේ. සත් දිනකින් මොබ භාවනා ඵලය ලැබීමක් ඇති බව තථාගතයන් වහන්සේ වදාරා ඇති බවක් නො දන්නා එක්තරා ආයුෂ්මතුන් වහන්සේ තමක් තමාගේ සුඵ දැනුම නිසා මානසෙන් මත්ව මහාසි තෙරුන් වහන්සේට නිඤා කරන අටියෙන් ප්‍රකාශනයක් කර තිබේ. ඒ මෙසේ ය :-

තථාගතයන් වහන්සේ ගේ සතිපට්ඨාන භාවනා ක්‍රමය පුහුණු කිරීමෙන් ප්‍රතිඵල ලබා ගත හැකි අඩුම කාලය සත් දවසක් තුළදීය යි දේශනා කොට තිබේ. එහෙත් මේ මහාස්ථවිරයන් වහන්සේගේ භාවනාවෙන් පස් දිනකින් උදයබ්බයඤාණය ලබා ගත හැකි බව ප්‍රකාශ කිරීම, මේ මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ බුද්ධ ඥානයත් ඉක්මවා ගිය අසදාශ ඥානය ගැන දැන ගැනුම ගැන කදිම නිදසුනක් නොවේ ද?

මේ ඒ උඩඟු ආයුෂ්මතුන්ගේ ප්‍රකාශනය ය.

භාවනා ඵලය ලැබීමේ කාලය බුදුරජාණන් වහන්සේ බෝධිරාජ කුමාර සූත්‍රයේ වදාරා ඇත්තේ මෙසේ ය :-

තිට්ඨතු රාජකුමාර සත්තරතතින්ද්‍රිවානි ඉමෙහි පඤ්චගි පධානියධෙගහි සමන්තාගතො හික්ඛු තථාගතං විනායකං ලගමානො යස්සාප්ථාය කුලසුත්තා සමමදෙව අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජනති තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරිය පරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සවජ්ඣතවා උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍ය ජරතතින්ද්‍රිවානි -පෙ- පඤ්ච රතතින්ද්‍රිවානි -පෙ- චත්තාරි රතතින්ද්‍රිවානි -පෙ- තිණී රතතින්ද්‍රිවානි -පෙ- ද්වෙ රතතින්ද්‍රිවානි -පෙ- එකං රතතින්ද්‍රිවං.

තිට්ඨතු රාජකුමාර එකං රතතින්ද්‍රිවං ඉමෙහි පඤ්චගි පධානියධෙගහි සමන්තාගතො හික්ඛු තථාගතං විනායකං ලගමානො සායමනුසිට්ඨො පාතො විසෙසං අධිගමීස්සති. පාතමනුසිට්ඨො සායං විසෙසං අධිගමීස්සති.

මේ දේශනාවෙන් දැක්වෙන්නේ තථාගතයන් වහන්සේ නමැති අනුශාසකයකු ලෙහොත් ප්‍රධානියධග පසින් යුක්ත වන හික්ඛුට්ඨ සත් දවසකින් නොව සය දවසකින් පස් දවසකින් සතර දවසකින් තුන් දවසකින් දෙදවසකින් එක් දවසකින් අභීතියට පැමිණෙන බව හා සමහර විට සවස ගුරුකම් දුන්නාම උදය වන විටත් උදය ගුරුකම් දුන්නාම සවස් වන විටත් විශේෂාධිගමය කරන බවය. එක් රාත්‍රියකින් එක් දවාලකින් වුව ද සමහරුන් භාවනා ඵලය ලබන බව බුදුන් වහන්සේ වදාරා ඇති බව දැන්වත් දැන ගන්න. මේ බෝධිරාජකුමාර සූත්‍රදේශනාව නැතද පස් දිනකින් උදයබ්බය-ඤාණය ලබා ගත හැකිය යන කියමනෙහි ඇති වරදක් නැත.

‘යො හි කොච්ඡි කිංඛෙව! ඉමෙ චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ ඵට්ඨං භාවෙය්‍ය සත්තාහං තස්ස දථිතනං ඵලානං අඤ්ඤාතරං ඵලං පාටිකඛං දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා’

යනුවෙන් සතිපට්ඨාන සූත්‍රයෙහි සතියකින් ලැබෙන බව වදාරා ඇති භාවනා ඵලය උදයබ්බයඤාණය නොව අනාගාමී ඵලය හා අභීත් ඵලය ය. උදයබ්බයඤාණය වනාහි අනාගාමී අභීත්ඵලවලට ගවුගණකින් මොබ ඇති ඤාණයෙකි. සතිපට්ඨාන සූත්‍ර දේශනාවේ එන සැටියට සත් දිනකින් අනාගාමී අභීත්ඵල ලැබිය හැකි වීමට උදයබ්බයඤාණය කලින් ලැබිය යුතුය. එය පහළ විදුහිනාඥානයෙකි. උදයබ්බයඤාණය ලැබූ තැනැත්තා

විසින් අනාගාමී ඵලයට පැමිණිය හැකි වීමට හඬගැනුණය, හය ගැණුණය, ආදීනව ගැණුණය, තිබ්බිදා ගැණුණය, මුඤ්චිකමානා ගැණුණය, පටිසම්භා ගැණුණය, සම්භාරුපෙක්ඛා ගැණුණය, සෝතාපත්ති මග්ග ගැණුණය, සක්ඛගාමී මග්ග ගැණුණය යන ඥාන නවය ලැබිය යුතු ය.

උදයබ්බය ගැණුණය මහාසතිපට්ඨාන සූත්‍රයෙහි සත් දිනකින් ලැබෙන ඵල සැටියට දේශනා කර ඇති අනාගාමීත්වයට ඉතා පහළ ගැණුණයක් බැවින් පස්දිනකින් නොව පළමුවන දිනයේ ම ලබනවාය කීවත් එහි ඇති වරදක් නැත. මේ ආයුෂ්මකුත් වහන්සේලා අනුන්ගේ දේවල් විවේචනය කරන්නට ඉදිරිපත් වන්නේ මෙතරම් දෙයක් ගැනවත් දැනුම නැතිව ය. නො දන්නා දේ ගැන බොරු පළ කොට මහජනයා මුළු කිරීම ඉමහත් පාපයෙකි. උතුමන්ට ගතී කිරීමත් එබඳු ම පාපයෙකි.

සමාධිය හා ශරීර පාලනය.

ශරීරය පාලනය කරන්නේ සිහිනි. වාඩි වී ඉන්නා කෙනෙකු නිතර වැටුණ හොත් ඒ තැනැත්තා ගේ හිස පසෙකට ඇල වී යන්නේය. සම්පූර්ණ ශරීරය ම හෝ ඇල වී යන්නේ ය. සමහර විට කටින් කෙළක් වැගිරෙන්නේ ය. සමහර විට මහ හඬින් ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස කරන්නටත් වන්නේ ය. මේවා සිදු වන්නේ නිතර සිටින අවස්ථාවෙහිදී ශරීරය පාලනය කරන ඉරියව් සකස් කරන සිත් ඇති නො වන බැවිනි. බොහෝ වේලාවක් එක් ඉරියව්වකින් හිඳ භාවනා කරන තැනැත්තාගේ සිත වෙහෙසට පත් වී දුබල වන්නේ ය. ඒ දුබල සිත් ද ශරීරය පාලනය කිරීමට අසමත් බැවින් එබඳු අවස්ථාවල දී ද යෝගාවචරයන්ට ඉහත කී දේවල් සිදු වන්නේ ය.

සමහර විට වෙහෙසට පත් වූ යෝගාවචරයන්ට වාඩි වී සිටියදී ම භාවනා සිත් ඉපදීම නැවතී හවාඩන සිත් ම ඇති වන්නට පටන් ගනී. එබඳු අවස්ථාවලදී ද යෝගාවචරයන්ගේ ශරීරවල ඉහත කී ලකුණු පහළ වේ. සමහරවිට වෙහෙසට පත් යෝගාවචරයෝ වාඩි වී සිටියදී ම නිතර වැටෙති. එබඳු අවස්ථා-

වලදී ඉහත කී ලකුණු පහළ වේ. මෙය මහන්සි වී කවර භාවනාවක් හෝ කරන්නා වූ යෝගාවචරයන්ට සිදු වන්නකි. මේවා හොඳට දක්නට ලැබෙන්නේ බොහෝ දෙනෙකුත් එකවිට භාවනා කරන ස්ථානවලදී ය. භාවනා ගැන දන්නෝ මේ කරුණු දනිති.

නැවත නැවත ඉරියව් වෙනස් කරමින් ශරීරය සකස් කරමින් සමාධියක් නැතිව භාවනා කරන අයට ඉහත කී දේවල් සිදු නොවේ. බොහෝ කලක පටන් භාවනා කරනවාය කියන එක්කරා මහතෙර නමක් භාවනා කරන කාටත් සමහරවිට සිදු වන ඉහත කී කරුණු ටික ගෙන හැර දක්වා කඳුබොඩ විදහිනා භාවනා මධ්‍යස්ථානය පහත් කොට දැක්වීමට උත්සාහයක් කර තිබේ. ඒ ස්ථවිරයන්ගේ ප්‍රකාශනයක් මෙසේ ය.

ලභදී ප්‍රවිජ්‍යාපේක්ෂකයෙක් මෙහි පැමිණියේ ය. ඔහු කඳුබොඩ තාන්ත්‍රික භාවනා ප්‍රදහීනයට ගිය කෙනෙකි. එහිදී ඔහු භාවනා ඉගැන්වීම - භාවනාක්‍රමය - එය පුරුදු කිරීම යන මේවා ගැන හොඳින් විමසා බලා තිබේ. එවිට ඔහුට දක්නට ලැබුණේ භාවනා කොට උසස් සමාධිය ලැබුවන්ගේ ඉමහත් පිළිකුල් ස්වභාවය යි. ඇඟ දරදඬු වී ගොරවන්නවුන්, කට ඇදවූවන්, කෙළ පෙරන්නන් යනාදී නොයෙක් අප්‍රිය දහිනවලින් පිරී පවත්නා තැනක් බව හේ ප්‍රකාශ කෙළේ ය. මෙය උදනයේ දැක්වෙන සමාධිප්‍රාප්ත තෙරුන්ගේ ආකාරයට කොතරම් වෙනස්දැයි සිතා බැලීම වටී. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුදත් සමාධිය වඩන්නවුන් ගේත්, බුරුම රටින් පටවා එවන ලද තාන්ත්‍රික මිත්‍යාසමාධිය වඩන්නවුන් ගේත් වෙනස මෙකී කරුණු අනුව සලකා ගත හැකි ය.

මේ ඒ මහතෙරුන් වහන්සේගේ ප්‍රකාශනය ය.

උසස් සමාධියට පැමිණ ඉන්නා අවස්ථාවෙහි ඇති ලක්ෂණ යෝගාවචරයකුට නිතර ම කොයින්ද? ඒ හැරත් උසස් සමාධි ලබා සිටින අය භාවනා මධ්‍යස්ථානවල කුමට වෙසෙත්ද? ඒවායේ

ඇත්තේ උසස් සමාධියකට පැමිණෙන්නට උත්සාහ කරන අයය. ඔවුනට උසස් සමාධි ලැබුවත් ගේ ලක්ෂණ කොයින්ද? භාවනා ගැන නො දත් නවකයකු වන ඒ ප්‍රවුජ්‍යාපේක්ෂකයා කඳුබොඩ මධ්‍යස්ථානයට ගොස් මුළා වී පෙරළා පැමිණීම පුද්ගමයක් නොවේ. කලක් භාවනා කළාය කියන මහාස්ථවිරතුමා භාවනා කිරීමේදී සිදුවන දේ ගැනවත් දැනුමක් නැතිව සිටීම නම් පුද්ගමයෙකි.

ශමථය හා විදහිනාව

මහාසි තෙරුන් වහන්සේ ගේ භාවනා ක්‍රමය ශුද්ධ විදහිනාවෙකි. ඒ භාවනා මාගීයට විරුද්ධත්වය පළ කරන ඇතැම්හු ශමථයෙන් තොර විදහිනාවක් මේ ශාසනයෙහි නො ලැබෙන බවත්, ශමථයෙන් නිවරණ විෂ්කම්භනය නො කොට විදහිනා වඩන්නට නුපුළුවන් බවකුත් කියති. එය තහවුරු කිරීමට ඔවුහු පෙල අවුවා පාඨ කැබලි දක්වමින් ඒවා විනයවධනකාරයන් තෝරන ආකාරයෙන් තමන්ට වාසිවන සැටියට තේරුම් කරති. “ශමථයෙන් නිවරණ විෂ්කම්භනය නො කොට විදහිනා වැඩිය නො හැකිය” කියා ත්‍රිපිටකයෙහි කොතැනකවත් සඳහන් වී නැත. අවුවා ටිකාවල ද කොතැනකවත් සඳහන් වී නැත. “ශමථයෙන් නිවරණ විෂ්කම්භනය නො කොට විදහිනා වැඩිය නො හැකිය” යි ඔවුන් කියන්නේ ඊෂ්ඨාව නිසා හෝ ශමථ විදහිනා දෙක නො හඳුනන නිසා හෝ විය හැකි ය.

ශමථය යනු සමාධිය ය. එනම් ශමථ විදහිනා භාවනා කරන්නා වූ සිත්වල යෙදෙන ඒකාග්‍රතා වෛතසිකය ය. විදහිනා යනු සාමාන්‍ය ජනයාගේ දැනීම ඉක්මවා විශේෂයෙන් දන්නා විශේෂයෙන් දක්නා ප්‍රඥාවය. තවත් ක්‍රමයකින් කියතොත් ප්‍රඥප්තිය ඉක්මවා පරමාථී නාමරූප ධාතුන් දක්නා ප්‍රඥාව විදහිනාව ය. අනිත්‍යාදි ලක්ෂණ පෙනෙන ලෙස රූප වේදනා සංඝාත සංඛාර විඤ්ඤාණ යන පරමාථීධර්මයන් නැවත නැවත බැලීම විදහිනා භාවනාවය. ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසාදි යම්කිසි ප්‍රඥප්තියක් නැවත නැවත සිහි කිරීම සමථ භාවනාවය. ශමථ භාවනාවෙන් සමාධිය පමණක් දියුණු වේ. විදහිනාව එහි නො ලැබේ.

ශමථ භාවනා චිත්තය ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත වුවද ප්‍රඥප්තිය අරමුණු කරන ඒ ඥානය විදහිතාව නොවේ. විදහිතා චිත්තය සමාධියෙන් තොරව ඇති වන්නක් නොවේ. සෑම විදහිතා චිත්තයක ම සමාධිය ඇත්තේ ය. එබැවින් විදහිතා කරන යෝගාවචරයන්ට විදහිතා ඥානයත් සමග ශමථය යි කියන සමාධිය ද වැඩේ. විදහිතා ඥානයේ ප්‍රතිෂ්ඨාව විදහිතා චිත්ත සම්ප්‍රයුක්ත සමාධිය ය. පළමුවෙන් ආනාපානාදි භාවනාවක් කොට සමාධිය උපදවා පසුව විදහිතා භාවනාව කරන්නා වූ යෝගාවචරයාගේ විදහිතා ඥානයට ප්‍රතිෂ්ඨාව වන්නේ ද විදහිතා චිත්ත සම්ප්‍රයුක්ත සමාධිය ම ය. විදහිතා කරන කල්හි ආනාපානාදි භාවනාවලින් ලැබූ සමාධි නැත. ඒවා ශමථ භාවනා සිත් නිරුද්ධ වීමේදී ඒවා සමග නිරුද්ධ වී ගියේ ය. ඒ නිරුද්ධ වී ගිය සමාධි විදහිතාවට උපනිශ්‍රය වශයෙන් දුරින් ප්‍රත්‍යය වේ. විදහිතා චිත්ත සම්ප්‍රයුක්ත සමාධිය විදහිතා ඥානයට නිශ්ශ්‍රය ශක්තියෙන් ප්‍රත්‍යය වේ.

විදහිතා භාවනාව කරන්නාහට විදහිතා චිත්තය සමග ඇතිවන වැඩෙන සමාධිය ලෝකෝත්තර මාගීඵල ඇති වන්නට සම්ප කාලයේ දී උපචාර සමාධිය ද, ලෝකෝත්තර මාගී ඵල සිත් වලදී අභිඤ්ඤා සමාධිය ද වේ. **‘විපස්සනා සුඛධගමං සමථං භාවෙති’** යන දේශනාවෙහි දැක්වෙන ශමථය නම් කියන ලද උපචාර අභිඤ්ඤා සමාධි දෙකය. ශමථ භාවනාවක් නො කොට විදහිතාව නො කළ හැකි බව කියන ස්ථවිරතුමා ඒ පාඨය තෝරන්නට ගොස් ඒ පාඨයෙන් දැක්වෙන විපස්සනාව **“යම් කිසි විපතක් වැනි අවස්ථාවකදී අනිච්චං යි කීමට හෝ සිතීමට පුරුදුවී සිටීම ය”** යි කියා තිබේ. එයත් විදහිතාවක්ද? එබඳු විදහිතා නම් හරක් හොරුන් අතරත් ඇත. ඒ ස්ථවිර තුමා ස්වමතය ස්ථිර කිරීමට **‘පකතියා විපස්සනා ලාගී විපස්සනාය ධනවා’** යනාදි මනෝරථපූරණී අටුවා පාඨය විනය වර්ධන කාරයන් ගේ න්‍යාය අනුව තේරුම් කර තිබේ.

හික්කුන් වහන්සේලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ගේ දයාදය ලබා ගත යුත්තෝ ය. තථාගතයන් වහන්සේ ගේ දයාදය පිළිබඳව උන්වහන්සේ විසින් දේශිත සූත්‍ර ධර්මයක් ඇත්තේ ය. එයට **ධම්මදාය ඤානය** යි කියනු ලැබේ. එය සියලු ම හික්කුන් වහන්සේලා විසින්

දැනගත යුතු සුත්‍රයෙකි. විපස්සනා භාවනාව නො මඟට තෝරන මේ ස්ථවිර තුමා ධර්මයාද සුත්‍රයවත් දන්නා හැඩක් නැත. විපස්සනා පුබ්බධගම සමථය මනෝරථපූරණියෙහි දක්වා තිබෙන්නේ ඉතා කෙටියෙනි. ඒ නිසා මනෝරථපූරණී පාඨය ඕනෑ අතකට හරවා තෝරන්නට පුළුවන. නො මනා ලෙස තෝරා ලෝකය රවටන්නට බැරි සැටියට ධර්මයාද සුත්‍ර අටුවාවෙහි සමථ පුබ්බධගම විපස්සනාවත් විපස්සනා පුබ්බධගම සමථයත් විසාර කර තිබේ.

ඒ මෙසේ ය. :-

ඉධෙකච්චො පඨමං උපචාරසමාධිං වා අප්පණසමාධිං වා උප්පාදෙති, අයං සමථො. සො තඤ්ච තං සම්පයුක්ත ධම්මෙ අනිච්චාදීහි විපස්සති, අයං විපස්සනා. ඉති පඨමං සමථො පච්ඡා විපස්සනා තෙන චූළවති සමථපුබ්බධගමං විපස්සනං භාවෙතීති. තස්ස සමථ පුබ්බධගමං විපස්සනං භාවයතො මග්ගො සංඝ්ඤායති සො තං මග්ගං ආසෙවති භාවෙති බ්‍රහ්මලිකරොති. තස්ස තං මග්ගං ආසෙවයතො භාවයතො බ්‍රහ්මලිකරොතො සංයොජනානි පභීයන්ති, අනුසයා ව්‍යන්තිහොන්ති, එවං සමථපුබ්බධගමං විපස්සනං භාවෙති.

ඉධ පනෙකච්චො චුක්කප්පකාරං සමථං අනුප්පාදෙත්වා පඤ්චපාදනකම්මෙ අනිච්චාදීහි විපස්සති, අයං විපස්සනා, තස්ස විපස්සනා පාරිපූරියා තත්ථ ජාතානං ධම්මානං වට්ඨස්සගාරමමණ්ණකා උප්පජ්ජති විත්තස්ස එකග්ගතා අයං සමථො, ඉති පඨමං විපස්සනා පච්ඡා සමථො තෙන චූළවති විපස්සනා පුබ්බධගමං සමථං භාවෙතීති.

විපස්සනා පුබ්බධගම සමථය මේ අටුවා පාඨයෙහි ඉතා හොඳින් පැහැදිලි කොට තිබේ. 'පකතියා විපස්සනාලාභී' යන මනෝරථපූරණී පාඨය විනයවධීන කාරයන් බණ පද තෝරන ක්‍රමයට තේරුම් කළාක් මෙන් මේ පාඨයට බොරු තේරුම් දෙන්නට

ඉඩක් නැත. විපස්සනා පුබ්බධගම සමථය වඩන යෝගාවචරයා ගේ විදඝීනාව විපතක් පැමිණි විට අනිවං යි කීම නොව, පඤ්චපාදාන ස්කන්ධයන් අනිත්‍යාදි වශයෙන් විදඝීනා කිරීම බව මේ අටුවා පාඨයෙහි පැහැදිලි ලෙස ම දක්වා තිබේ. සමථ පුබ්බධගම විපස්සනාදිය පිළිබඳ දීඝිවිස්තරයක් පටිසම්භිද මගහයේ යුගනන්ධ කථාවෙහි ද ඇත්තේ ය. මේ කාරණය ගැන වැඩිදුරටත් දැන ගනු කැමැත්තෝ පටිසම්භිද මගහයත් බලන්නවා.

මේ ස්ථවිරතුමා විශුද්ධිමාඝීය දන්තා බවක් අභවතත් අපට පෙනෙන්නේ එතුමා විශුද්ධිමාඝීයේ පිට පැත්ත මිස ඇතුළු නොදන්තා සේය. විශුද්ධිමාඝීය පිළිබඳ දැනුමක් ඇති නම් මේ ස්ථවිර තුමා සමථය නො වඩා විදඝීනා නො වැඩිය හැකි ය යි නො කියන්නේ ය. **සමථ යානිකයාය විදඝීනායානිකයාය** කියා දෙදෙනකු ඇති බව දක්වා ඒ දෙදෙනාට වෙන වෙනම භාවනා කළ යුතු සැටි **විශුද්ධිමාඝීයෙහි දක්වා තිබේ.** ඒ මෙසේ ය.

‘සමථයානිකෙන තාව ධ්වපෙත්වා නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනං අවසෙස රූපාරූපාවචර ක්කානානං අඤ්ඤතරතො චූට්ඨාය චිතකකාදීනි ක්කානධගානි තං සමපයුත්තාව ධම්මා ලක්ඛණරසාදි වසෙන පරිගහහෙතබ්බා -පෙ- සුද්ධවිපස්සනා යානිකො පන අයමෙව වා සමථයානිකො චතුර්ධාතු වච්ඡවානෙ චූත්තානං තෙසං තෙසං ධාතුපරිගහන මුඛානං අඤ්ඤතර මුඛවසෙන සංඛේපතො වා විත්ථාරතො වා චතස්සො ධාතුයො පරිගණකාති.’

(විශුද්ධිමග්ග 441, 442 පිටු)

මේ පාඨයෙහි ‘සුද්ධ විපස්සනායානිකො’ යනුවෙන් දක්වා ඇත්තේ කලින් ශමථභාවනාවක නො යෙදී විදඝීනාභාවනාව පමණක් කරන යෝගාවචරයා ය. මේ කාරණය මේ ස්ථවිරතුමාට මොන ම විධියකින් වත් බොරු කරළා තෝරන්නට බැරිවන සැටියට විශුද්ධිමාඝී ටීකාවෙහි විස්තර කර තිබේ. ඒ මෙසේ ය.:-

‘තත්ථ සමථයානිකස්ස සමථමුඛෙන විපස්සනාගිනිවෙසො, විපස්සනායානිකස්ස පන සමථං අනිස්සායාති ආහ, සුද්ධ විපස්සනා යානිකොති. සමථභාවනාය අමිසසිත විපස්සනා යානවා ති අත්ථො.

මෙසේ පටිසම්භිද මග්ගයෙහි හා අටුවා ථිකාචල ඉතා පැහැදිලි ලෙස දක්වා ඇති මේ කරුණ ගැන බොරුවක් ප්‍රචාරය කිරීම, නො දැනීම නිසා කළත් පාපයකි. එය දැන දැන ම අනුන්ගේ භාවනා ක්‍රම අවලංගු කර දැමීමේ අදහසින් ඊෂ්ඨාවෙන් පළ කළා නම්, මේ ආයුෂ්මතුන් වහන්සේට ලෙහෙසියෙන් ගෙවා ගත නොහෙන පාපයක් වනු ඇත.

නිවරණ විෂකම්භනය නො කොට විදඝීනා වඩන්නට නුපුළුවන් බවකුත් මේ ආයුෂ්මතුන් වහන්සේ කියති. මෙයත් මේ ආයුෂ්මතුන් ගේ තත්ත්වය මැන ගැනීමට හොඳ නිදසුනෙකි. කාමච්ඡන්දාදි නිවරණයන් සිතේ නැගී සිටින අවස්ථාවක් වුවහොත් ඒ අවස්ථාවේදී මොනම භාවනාවක්වත් නො කළ හැකි ය. කාමච්ඡන්දය යනු ලෝභයය. ලෝභසහගත සිතින් ශමථ භාවනාවක් කළ හැකිද? ව්‍යාපාද නිවරණය යනු ද්වේෂයය. ද්වේෂ සහගත සිතින් කළ හැකි භාවනාවක් තිබේද? ඵ්නම්දධ නිවරණය පවත්නේ ද ලෝභ සහගත වූ ද ද්වේෂ සහගත වූ ද සංඛාරික සිත්වලය. ඒ සිත්වලින් කෙරෙන භාවනාවක් තිබේද? උද්ධච්ච කුක්කුච්ච විචිකිච්ඡා යන මේවා යෙදෙන්නේත් අකුසල් සිත්වලය. ඒ සිත්වලින් කරන භාවනාවක් තිබේ ද? මේ ස්ථවිර තුමා අදහස් කරනවා ඇත්තේ නිවරණ තිබියදී විදඝීනා භාවනාව නො කළ හැකිවුවත් ශමථ භාවනාව කළ හැකිය කියා ය. යම්තම් වත් භාවනාවක් කර ඇති නම් කාමච්ඡන්දාදිය නැගී ඇති අවස්ථාවල භාවනා නො කළ හැකි බව තේරුම් යා යුතුය. මේ ස්ථවිරතුමාට මෙය නො වැටහෙන්නේ කවදවත් භාවනාවක් කර නැති නිසා විය හැකිය. පෙනේද රටට භාවනා උගන්වන්න තැත්කරන අයගේ තරම?

තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ඇතැම් සූත්‍රවලදී සමථ-පුබ්බධගම විපස්සනාව දේශනා කර තිබේ. ඇතැම් සූත්‍රවලදී ශුද්ධ විදඝීනාව දේශනා කර තිබේ. ශුද්ධ විදඝීනාව දැක්වෙන සූත්‍ර සියගණනක් සංයුක්ත නිකායේ ඇත්තේ ය. ශුද්ධවිදඝීනාවෙන් අභීත්තියට පැමිණි බොහෝ දෙනෙකුත් ගේ නම් සංයුක්තනිකායෙහි සඳහන් වී ඇත්තේ ය. සමථපුබ්බධගම විපස්සනාව නිවන් යාමේ දීඝිමාගීය ය. එය බොහෝ පින් ඇති උසස් පුද්ගලයන්ට පමණක් සුදුසු මගය. ශුද්ධවිදඝීනාව නිවන් ලැබීමේ කෙටිමගය. සාමාන්‍ය

පුද්ගලයන්ට සුදුසු මහ එය ය. ඒ මහ ඇවිරීමට උත්සාහ කිරීම ඉමහත් පාපයෙකි.

බුද්ධ දේශනාවට අනුකූල බව.

උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම පිළිබඳ වූ සතිපට්ඨාන භාවනාව 'යථා යථා වා පනස්ස කායො පණ්ඨිතො හොති තථා තථා නං පජානාති, කායඤ්ච පජානාති, පොඨබබ්බ ව පජානාති' යන සතිපට්ඨාන සූත්‍ර පාඨවලටත් 'කායො අභිඤ්ඤාදය්‍යා පරිඤ්ඤාදය්‍යා ථොට්ඨබ්බා අභිඤ්ඤාදය්‍යා පරිඤ්ඤාදය්‍යා, කාය විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාදය්‍යං පරිඤ්ඤාදය්‍යං' යන සංයුක්ත පාලි පාඨයත් 'කායො අභිච්චොති යථා ගුතං පජානාති ථොට්ඨබ්බා අභිච්චොති කාය විඤ්ඤාණං අභිච්චනති යථා ගුතං පජානාති' යනාදී සංයුක්ත පාලි පාඨවලටත් අනුකූල බව මහාසී තෙරුන් වහන්සේගේ විපස්සනා භාවනා පොතෙහි කියා තිබේ.

මේ පාඨවලින් දැනට මත හේදයක් පහළ වී ඇත්තේ 'යථා යථා වා පනස්ස කායො පණ්ඨිතො හොති තථා තථා නං පජානාති' යන පාඨය පිළිබඳව ය. මහාසී තෙරුන් වහන්සේ ගේ භාවනාවට විරුද්ධත්වය පළ කරන තෙරුන් වහන්සේලා ඒ සතිපට්ඨාන සූත්‍ර පාඨය අත් අයුරකින් තේරුම් කරති. මේ දෙපක්ෂයෙන් කවර පක්ෂයකින් දෙන තේරුම වඩා යුක්ති සහගත වේද යනු මෙහිලා විමසිය යුතු කරුණය. මෙය ගැන විමසීමක් කළ යුත්තේ සම්පූර්ණ ඉරියාපට් පබ්බය ඉදිරිපත් කර ගෙන ය. ඉරියාපට් පබ්බය මෙසේ ය.

1. පුන ව පරං භික්ඛවෙ! භික්ඛු ගච්ඡන්තො වා ගච්ඡාමීති පජානාති
2. ධීතො වා ධීතොමහීති පජානානාති
3. නිසීන්තො වා නසීන්තොමහීති පජානාති
4. සයානො වා සයානොමහීති පජානාති
5. යථා යථා වා පනස්ස කායො පණ්ඨිතො හොති තථා තථා නං පජානාති.

මෙහි පළමු වන පාඨයෙන් දැක්වෙන්නේ යන කල්හි යන බව දැන ගැනීමය. දෙවන පාඨයෙන් දැක්වෙන්නේ සිටින කල්හි සිටින බව දැන ගැනීමය. තුන් වන පාඨයෙන් දැක්වෙන්නේ හිඳින කල්හි හිඳිනා බව දැන ගැනීමය. සතර වන පාඨයෙන් දැක්වෙන්නේ නිදන කල්හි නිදන බව දැන ගැනීම ය. මේ පාඨ සතරින් කියැවෙන්නේ ඉරියව් සතරය. මතභේදය ඇත්තේ පස්වන වගන්තිය පිළිබඳව ය.

මහාසී තෙරුන් වහන්සේට විරෝධය දක්වන ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලා කියන්නේ ඒ අවසාන පාඨය මුලින් ඇති පාඨ සතරෙන් දක්වන ලද ඉරියව් සතර නැවත වරක් දක්වන පාඨයක්ය කියා ය. මේ ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලාට මෙහි ලා මතක් කර දිය යුත්තක් නම් **‘අමොස වචනා ජිනා’** යන තථාගත වචනය ය. එහි තේරුම, බුදුවරයන් වහන්සේලා හිස් වචන - පලක් නැති වචන නැත්තෝය යනුයි. ඉදින් පළමු වගන්ති සතරෙන් දැක්වෙන සතර ඉරියව්ව නැවත දැක්වීමට යථා යථා වා පනස්ස කායෝ යනාදී පාඨය වදළා නම් එය හිස් කියමනක් වන්නේ ය. කියන ලද කරුණ නැවත නැවත කීමෙන් පලක් නැත. කියන්නට දෙයක් නො දත් මෝඩ කථිකයන් තමන්ගේ දේශනය දික් ගැස්සීමට කී දෙය ම නැවත නැවත කියන්නාක් මෙන් බුදුන් වහන්සේත් කී දෙය ම නැවත නැවත කියමින් දේශනය දික් ගස්සන සේක් ද? මේ ගැන මේ ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලා කියන්නේ කුමක් ද?

නො දන්නා බණ කෝරන්නට දහලන මේ ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලාට සිතට ගන්නට තවත් ප්‍රශ්නයක් මෙන්න. මේ ඉරියාපට්ඨ පබ්බයෙහි කියන ලද්ද නැවත නැවත දැක්වීම පිණිස ‘යථා යථා වා පනස්ස’ යනාදී පාඨය වදරන්නට වුවමනා නම්, එබඳු කියන ලද්ද නැවත කියන පාඨයක් ආනාපාන පබ්බාදී අතික් කොටස් වලටත් තිබෙන්නට ඕනෑ නොවේ ද? ‘යථා යථා වා පනස්ස අස්සාස පස්සාසො පච්ඤාති තථා තථා නං පජානාති’ යි ආනාපානපබ්බයෙහිත් වදරන්නට වුවමනා නොවේ ද? ‘යං යං කරොති තං තං සම්පජානකාරී භොති’ කියා වතුසම්පජ්ඣ පබ්බයේත් තිබෙන්නට ඕනෑ නොවේද? ‘යං යං වෙදනං වෙදියමානො තං තං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති’ කියා වේදනානුපස්සනාවෙහිත්

තිබෙන්නට වුවමනා නොවේද? 'යං යං චිත්තං හොති තං තං චිත්තං පජානාති' කියා චිත්තානුපසංයනාවේත් තිබෙන්නට ඕනෑ නොවේද? මේ ගැන මේ ආයුෂ්මතුන්ලා කියන්නේ කුමක් ද?

අප කියන්නේත් "යථා යථා වා පනස්ස" යනාදි පාඨය වදාරා තිබෙන්නේ ගමනාදි ඉරියව් සතර පමණක් නොව ඇලවීම - හැරීම - උස්වීම - පහත් වීම - දිගුකිරීම - වකුටු කිරීම - අත් පා ඒ ඒ අතට ගෙනයාම - ශරීරය පිම්බීම - හැකිලීම යනාදි වශයෙන් යම් කාය විකෘතියක් වේ නම් ඒ සියල්ල ම ගැනීම පිණිසය කියා ය.

ආරංචි මාත්‍රයෙන් අනුන්ගේ දේවල් විවේචනය කරන මේ ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලා සිතා ගෙන ඇත්තේ මහාසි තෙරුන් වහන්සේ ගේ විපසංයනා භාවනාවට ඇත්තේ උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම සිහි කිරීම පමණය කියා විය හැකිය. පිම්බීම හැකිලීම බැලීම ඒ භාවනා ක්‍රමයේ සුළු කොටසක් පමණෙකි. තවත් බොහෝ දේ එහි ඇත්තේ ය.

භාවනාව පිළිබඳ විවිධ මත.

'උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම මුල් කොට කරන මේ භාවනාව එය කරන්නවුන් විසින් ආනාපාන භාවනාවය යි කියනවාය, එබඳු ආනාපාන භාවනාවක් බුදුසස්තෙහි නැතය යනාදීන් කියමින් ඒ භාවනාවට විරුද්ධ ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලා එය ආනාපාන භාවනාව නොවන බව දැක්වීමට ඉමහත් උත්සාහයක් කරති.'

මහාසි තෙරුන් වහන්සේ පවසන ඒ භාවනාව කරවන අය, එය ආනාපාන භාවනාවය යි කියන බවක් අපි නම් නො දනිමු. එය කරවන අයත් බොහෝ දෙනෙකුත් ඇති බැවින් ඒ ගැන හරියට ම කියන්නට අපි නො දනිමු. මහාසි තෙරුන් වහන්සේ නම් එසේ නො කියන බව අපි දනිමු. අප එය දන්නේ ඒ භාවනා ක්‍රමය සම්පූර්ණයෙන් විස්තර කර මහාසි තෙරුන් වහන්සේ විසින් බුරුම බසින් සම්පාදනය කර ඇති විපස්සනා භාවනා පොත අප හොඳින් කියවා තිබෙන හෙයිනි. ඒ පොතෙහි නම් උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම

සිහි කිරීමේ භාවනාව ආනාපාන භාවනාවයයි කියා නැත, එහි ආනාපාන භාවනාව වෙත ම භාවනාවක් සැටියට විස්තර කර තිබේ. මහාසී තෙරුන් වහන්සේ උගන්වන සතිපට්ඨාන භාවනාව විපස්සනා භාවනාවකි. ආනාපාන භාවනාව ශමට භාවනාවකි. ඒ දෙක වෙන් වෙන් වූ භාවනා දෙකකි. ඒ දෙකේ සම්බන්ධයක් ද නැත්තේ ය.

බුදුන් වහන්සේ වදළ ආනාපාන භාවනාවක් තිබියදී අමුතු උදර භාවනාවක් කරන්නේ කුමට ද? කියා බොහෝ දෙනා ප්‍රශ්න කරති. එසේ ප්‍රශ්න කරන අය බුදුන් වහන්සේ වදළ, පිළිකුල් භාවනාව තිබියදී අශුභ භාවනා තිබියදී අනුස්සති භාවනා තිබියදී කසිණ භාවනා තිබියදී, බ්‍රහ්මචිහාර භාවනා තිබියදී මේ උදර භාවනාවක් කරන්නේ කුමටදැයි නො අසති. මෙයින් අපට පෙනෙන්නේ මහාසී තෙරුන් වහන්සේ උගන්වන භාවනාව ආනාපාන භාවනාවයයි බොහෝ දෙනෙකුත් වරදවා තේරුම් ගෙන සිටින බවය. ආනාපාන භාවනා වත් උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම සිහි කිරීමේ භාවනාවත් එකක් නොව දෙකක් බව දැන්වත් තේරුම් ගනිත්වා!

උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම පිළිබඳ වූ මේ සතිපට්ඨාන භාවනාවට **නාහිමණ්ඩල භාවනාවය** යන නම තබා එය අබෝධ තාත්ත්වික භාවනාවක් හැටියට හඳුන්වා ලොව මුළා කිරීමටත් මේ ස්ථවිරවරු උත්සාහ කරති. ශරීරය කපා බැලුවත් පියවි ඇසින් දැකිය නො හෙන, යෝගීන්ගේ නුවණැසට පමණක් පෙනෙන වක්‍ර වගයක්, ශරීරයේ ඒ ඒ තැන්වල ඇති සැටියට හිඳුයෝගීහු සලකති. ඒවා ප්‍රබෝධ කරවා ගැනීමෙන් නොයෙක් බල ලැබෙතැයි කියති. ඉන් එක් වක්‍රයක් ඇත්තේ නාහිය සමීපයේ ය. එය ප්‍රබෝධ කරවීමට ඔවුන් කරන්නේ උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම සිහිකිරීම නොව ආනාපානසති භාවනාව ම ය. ඒ නාහිමණ්ඩල භාවනා වේත් මේ සතිපට්ඨාන භාවනාවේත් කිසිම සම්බන්ධයක් නැත. මේ භාවනාව නාහිය සමීපයෙහි ඇති වක්‍රයක් ප්‍රබෝධ කරවීමට කරන්නක් නොවේ.

ආනාපාන භාවනාව නම් ඔය කියන තත්ත්වලත් ඇත්තේය. හිඳුයෝගීන් බොහෝ දෙනෙකුත් කරන භාවනාව එය ය. ඒ නිසා

තත්ත්ව භාවනාවක් වශයෙන් හඳුන්වනොත් හැදින්විය යුත්තේ ආනාපාන භාවනාව ය. උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම පිළිබඳ භාවනාව මොනම තත්ත්වයකවත් ඇති බවක් අප නම් අසා නැත. එය තත්ත්වවල සඳහන් නාභිමණ්ඩල භාවනාව නොවන බව මේ ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලා දන්තවා ඇතුළුව නම් සැකයක් නැත. ඔය තත්ත්ව ගැන දන්තා අය බෞද්ධයන් අතර සුලභ නැත. එබැවින් මේ කාරණයෙහි ලා තත්ත්ව තබා බුද්ධාගමවත් නො දන්තා බෞද්ධයන් ලෙහෙසියෙන් රැවටිය හැකි ය. මෙය අනුන් රැවටීමේ චේතනාවෙන් ම මේ ආයුෂ්මතුන්ලා විසින් කරන වැඩක් විය යුතුය. මේවාට බෞද්ධයෝ නො රැවටෙත්වා.

භාවනා මධ්‍යස්ථාන හා ගුරුවරු.

භාවනා දන්නෝත් අපි ය, බණ දන්නෝත් අපි ය, සිල් රකින්නෝත් අපි ය, ගරු බුහුමන් ලැබීමට සුදුස්සෝත් අපි ය, සැම වැඩක ම පෙරමුණේ සිටින්නට සුදුස්සෝත් අපි ය කියා තමන් ගැන මුළාවී සිටින ඇතැම් අයට කඳුබොඩ ආදි ස්ථානවල භාවනා මධ්‍යස්ථාන තිබීමත් භාවනා පුහුණු කරවන බුරුම හික්කුන් මේ රටට පැමිණීමත් හිසරදයක් වී තිබෙන්නාක් සේ පෙනේ. ඒ ස්ථවිරවරු භාවනා මධ්‍යස්ථානවලට භාවනා ප්‍රදශීන ස්ථානයන් යයි කියමින් නින්ද කෙරෙති. තම තමන්ගේ සිත්වල ඇති අනුන් ගේ සම්පත් නො ඉවසන ස්වභාවය නිසා ඇතමුත් නින්ද කළත් නිවන් සොයන සැදැහැවතුන්ට භාවනා මධ්‍යස්ථානවලින් ඇති ප්‍රයෝජනය ඉතා මහත් ය.

මෙලොවදී ම භාවනාවෙන් යම් කිසි ඵලයක් දැකිය හැකි වීමට නම්, බුදුරජාණන් වහන්සේ වදරා ඇති පරිදි නිදන කාලය හැර ඉතිරි සම්පූර්ණ කාලයෙහි ම නිවරණයන් කෙරෙන් සිත පිරිසිදු කිරීම් වශයෙන් භාවනාවෙහි යෙදිය යුතු ය. මාස ගණනකදී සති ගණනකදී දින ගණනකදී භාවනා ඵලය ලැබිය හැකි බව බුදුන් වහන්සේ වදරා ඇත්තේ එසේ භාවනා කරන අයට ය. පන්සල්වල හෝ ගෙවල වෙසෙමින් භාවනා කරන අයට පිට පිට සති ගණනක් දින ගණනක් තබා සම්පූර්ණ කාලයෙහි භාවනාවෙහි යෙදීමට එක්

දිනක් වත් අවකාශ ලබා ගැනීම ඉතා දුෂ්කරය. භාවනා මධ්‍යස්ථානවල ඒවායේ නැවතී භාවනා කරන අයට මුළු දවසේ ම භාවනාවෙහි යෙදිය හැකි වන පරිදි සියල්ල පිළියෙල කොට තිබේ. එබැවින් ඒ තැනකට ගිය පින්වතාට තමාගේ අදහස මුදුන්පත් කර ගැනීමට ඉඩ ලැබේ. තවත් පිරිසක් සමඟ භාවනාවෙහි යෙදෙන්නාට භාවනා කිරීම සඳහා මහත් උනන්දුවක් ඇති වේ. මහත් ධෛර්‍යයක් ඇති වේ.

යෝගාවචරයකුට විවේකය නැති වන්නේ තමා සමීපයෙහි භාවනා නො කරන අය සිටිය හොත් ය. තමා සේ ම භාවනා කරන අය කොතෙක් සිටියත් එයින් යෝගාවචරයකුට යහපතක් මිස නපුරක් නොවේ. කෙනකු තනිව විවේකස්ථානයකට එළඹ භාවනා කරන්නට පටන් ගත්තත් ක්‍රමයෙන් ඒ තැනැත්තාගේ ධෛර්‍යය හීන වේ. සමහර විට බිය ද ඇති වේ. සමූහයක් හා එක්ව භාවනා කරන තැනැත්තාට අන්‍යයන් දැකීමෙන් වඩ වඩා ධෛර්‍යය ඇති වේ. බිය ද ඇති නොවේ.

පෙර බුද්ධ කාලයේදී බුදුන් වහන්සේගෙන් කමටහන් ගත් බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේලා තනි තනිව ම භාවනාවට නො ගොස් තවත් අය සොයාගෙන සමූහ වශයෙන් සුදුසු ස්ථානවලට ගියේ එහෙයිනි. තනි තනිව භාවනා කරනවාට වඩා තවත් අය භාවනා කරන ස්ථානයකට ගොස් භාවනා කිරීමෙන් කාහට වුවත් වඩා යහපතක් වන බව කිය යුතු ය. කරුණු මෙසේ හෙයින් භාවනා මධ්‍යස්ථාන තිබීම සසර දුකින් මිදෙනු කැමති ගිහි පැවිදි සැම දෙනාට ම ඉමහත් යහපතක් බව කිය යුතු ය. අනුන්ට දැනෙන ලෙස ප්‍රසිද්ධියේ භාවනා නො කළ යුතු ය කියා තථාගතයන් වහන්සේගේ නියමයක් නැත. ප්‍රතිපත්තියට විරුද්ධ ජනයා අතර වෙසෙමින් ඔවුන්ට දැනෙන සේ භාවනා කරන පින්වතුන්ට සමහර විට අන්‍යයන්ගෙන් කරදර විඳින්නට සිදු වේ. එබැවින් එබඳු ජනයා අතර වෙසෙන පින්වතුන්ට නම් රහසින් භාවනා කිරීම ආත්මාරක්ෂාවට හොඳය.

භාවනා කරන පිරිසක් දුටු කල්හි ඒ පිරිස ආදර්ශයට ගෙන තවත් අය භාවනා කරන්නට පටන් ගන්නා බැවින් ප්‍රසිද්ධියේ

භාවනා කිරීමෙන් වන්නේ ලොවට යහපතකි. අනුන්ට ක්‍රියාවෙන් ආදර්ශී දිය යුතුය කියා දහම් දෙසන ඇතැම් ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලා භාවනා කිරීමට ආදර්ශීය දෙන, භාවනා මධ්‍යස්ථාන වලට 'භාවනා ප්‍රදර්ශනස්ථානය' යි කියමින් නින්දා කිරීමේ රහස නුවණැතියන්ට අවබෝධ වෙනවා ඇත.

භාෂා දෙක තුනක් දැනගත්තාට, බණ ටිකක් කියන්නට දැන ගත්තාට, ප්‍රවෘත්ති පත්‍ර කියවන්නාක් මෙන් අතතින් මෙතතින් බණ පොත් ටිකක් කියවා තුබුණාට, ඉඳහිට මතක් වූ වේලාවකදී සියලු සත්ත්වයෝ සුවපත් වෙත්වා යි කීවාට, අනිච්චං දුක්ඛං අත්තනායි කීවාට, භාවනා ගැන දැනෙන්නේ නොවේ. හොඳ ගුරුවරයන්ගේ උපදෙස් අනුව කලක් හොඳින් භාවනා පුරුදුකර ඇති, පිටකත්‍රය ධර්මය ගැන දැනීම ඇති, නොයෙක් භාවනා ක්‍රම ගැන විමසා ඇති, භාවනා කළ බොහෝ දෙනෙකුත් ගේ තතු විමසා බලා ඇති අය ම භාවනා ගැන දන්නා අය වෙති. එබඳු අය ම කම්ප්ථානාචාර්යවරයාට සුදුසු වන්නේ ය. පිටකත්‍රය ම දැන සිටියත් එපමණින් ඒ තැනැත්තා හොඳ කම්ප්ථානාචාර්යවරයෙක් නොවේ. කමටහන් වඩනු කැමති නම් ත්‍රිපිටකධාරියකුට වුවද කම්ප්ථානාචාර්යවරයකු සොයාගෙන ඒ ආචාර්යවරයාගේ උපදෙස් අනුව වැඩ කිරීම ම කමටහන් වැඩීමේ හොඳ ක්‍රමය ය.

පොට්ඨිල තෙරුන් වහන්සේ ය මහාසීව තෙරුන් වහන්සේ ය න මේ දෙනම ම ත්‍රිපිටක ධරයෝ ය. ගණවාචකයෝ ය. ඒ දෙනමගෙන් පොට්ඨිල තෙරුන් වහන්සේ කම්ප්ථානාචාර්ය වරයකු ගේ උපදෙස් අනුව භාවනා කොට නොබෝ කලකින් සියලු කෙලෙස් නසා රහත් වූහ. මහාසීව තෙරුන් වහන්සේ කාගෙන්වත් උපදෙස් නො ගෙන තමන්ගේ පණ්ඩිතකමේ හැටියට ම භාවනා කළහ. උන් වහන්සේට රහත් විය හැකි වූයේ තිස් වසක් දුක් විඳීමෙන් පසුව ය. ත්‍රිපිටකය පිළිබඳ දැනුම ම කම්ප්ථානාචාර්යවරයාට ප්‍රමාණ නොවන බවට මෙය හොඳ නිදසුනෙකි. පොට්ඨිල තෙරුන් වහන්සේගේ කථාව දම්පියාඅටුවාවේ මග්ගවග්ගයෙහි ඇත්තේ ය. මහාසීව තෙරුන් වහන්සේගේ කථාව සක්කපඤ්ඤ සූත්‍ර අටුවාවෙහි ඇත්තේ ය. දික් වන බැවින් මෙහි නො දක්වනු ලැබේ. දනු කැමැත්තෝ ඒ පොත්වලින් බලා ගතත්වා.

අප දන්නා අය අතුරෙන් ඉතාම හොඳ කම්ප්පානාවායී වරයා හැටියට සැලකිය යුතු තැනැත්තා මහාසි ස්ථවිරයන් වහන්සේ ය. උන්වහන්සේ උගතෙකි. කමටහන් වඩා පලපුරුදු කම් ඇති යෙකි. කමටහන් පුහුණු කරවීමේ පලපුරුදු කම් ඇතියෙකි. උන්වහන්සේ උගන්වන භාවනා මාගීය උගෙන දැනට අප රටේ භාවනා මධ්‍යස්ථානවල භාවනාව පුහුණු කරවන ස්ථවිරයන් වහන්සේලා ද, සාමාන්‍යයෙන් හොඳ ගුරුවරයන් බව කිය යුතු ය. මේ කාලයේ ඒ කම්ප්පානාවායී පිරිස ඇති වීම අප රටට සිදු වූ ඉතාම යහපතකි.

භාවනා ක්‍රම

බොහෝ භාවනා ඇත්තේ ය. එක් එක් භාවනාවකට ද පුහුණු කිරීමේ ක්‍රම බොහෝ ඇත්තේ ය. විදග්ගිනා භාවනාවට වඩාත් ක්‍රම ඇත්තේ ය. තථාගතයන් වහන්සේ වූලප්‍රභක තෙරුන් වහන්සේට භාවනාවට දුන්නේ රෙදි කැබෙල්ලකි. සුවණ්ණකාර තෙරුන් වහන්සේට දුන්නේ පද්මයෙකි. බුදුන් වහන්සේ වෙත පැමිණ කමටහන් ඉල්ලූ ඒ ඒ භික්ෂූන්ට තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දුන් නොයෙක් ක්‍රමවල කමටහන් දැක්වෙන සූත්‍ර බොහෝ ගණනක් සංයුක්ත නිකායෙහි ඇත්තේ ය. විශුද්ධිමාගීයෙහි ද විදග්ගිනා වැඩීමේ ක්‍රම ගණනක් ඇත්තේ ය. ඒ ඒ ආවායධී පරම්පරාවල පුරුදු කරගෙන එන විදග්ගිනා භාවනා ක්‍රම බොහෝ ඇත්තේ ය. සූත්‍රවල එන භාවනා ක්‍රමවලින් බොහෝවක් ම ඒවා අසාගත් තෙරුන් වහන්සේලාට පමණක් සුදුසු ඒවා ය.

ආවායධී පරම්පරාවල එන භාවනා ක්‍රම බොහෝ දෙනාට සුදුසු ඒවා ය. ආවායධී පරම්පරාවල එන භාවනා ක්‍රමවලින් මහාසි තෙරුන් වහන්සේ පුහුණු කරවන භාවනා ක්‍රමය ඒ ක්‍රමයට භාවනා කළ බොහෝ දෙනෙකුත් විසින් සතුටක් ලබා ඇති භාවනා ක්‍රමයෙකි. 'ඔය බුරුම භාවනා අපට එපාය අපේ රටේ පරම්පරාගතව එන බුදුන් වහන්සේ වදළ භාවනා අප දන්නවා' ය යි භාවනා නො කරන ඇතමුන් සෝභා කරතත් අරණ්‍ය සේනාසනවල වෙසෙමින් බොහෝ කල් භාවනා කොට සතුටට පත් වීමට තරම් දෙයක්

නොවූ බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේලා මත්තේගොඩ පිහිටවා තුබූ භාවනා මධ්‍යස්ථානයටත් කඳුබොඩ භාවනා මධ්‍යස්ථානයටත් ගොස් මහාසී තෙරුන් වහන්සේ ගේ භාවනා ක්‍රමය පුහුණු කර ගත් බව අපි දනිමු. මේ භාවනාව ගැන අමාරු වී ඇත්තේ භාවනා නො කරන අයට ය.

සතිපට්ඨාන විපස්සනා භාවනාව

මහාසී තෙරුන් වහන්සේ පුහුණු කරවන සතිපට්ඨාන විපස්සනා භාවනාව ශුද්ධ විපස්සනා භාවනාවකි. එය කිරීමේදී උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම මෙනෙහි කිරීමේ තේරුම බොහෝ පින්වතුන් නො දන්නා බැවින් එය ගැන විස්තරයක් කරනු ලැබේ. තථාගතයන් වහන්සේ **භද්දේක රත්ත** සූත්‍රවලදී විපස්සනා භාවනාව කළ යුතු අයුරු මෙසේ වදාරා ඇත්තේ ය.

- (1) අතීතං නාන්ධාගමෙය්‍ය නප්පට්ඨකඛේඛ අනාගතං,
යදතීතං පභීණං තං අප්පත්තඤ්ච අනාගතං.
- (2) පච්චුප්පන්නඤ්ච යො ධම්මං තපථ තපථ විපස්සති
අසංඝීරං අසඩ්දුප්පං තං විදවා මනුබ්බුහසෙ.
- (3) අජේව කිච්චං ආතප්පං කො ජ්ඤායා මරණං සුචෙ
නහි නො සඩගරං තෙන මහාසෙනෙන මච්චුතා.
- (4) එවං විහාරිං ආනාපිං අහොරත්ත මතඤ්ඤං
තං චෙ භද්දෙකරත්තොති සන්තො ආචිකඛතෙ මුති.

මේ ගාථා භද්දෙකරත්ත උදෙසය ය. මේ ගාථා තථාගතයන් වහන්සේ විසින් මිනිස් ලොවදී පමණක් නොව දෙවිලොවදීත් වදළ බව භද්දෙකරත්ත සූත්‍රවල සඳහන් වේ. දෙවි ලොවදීත් වදළ බැවින් මේ ගාථා දෙවියන් අතරත් ප්‍රසිද්ධ ය. භද්දෙකරත්ත සූත්‍ර ඇත්තේ මජ්ඣිම නිකායේ උපරිපණණාසකයේ ය. මේ ගාථාවල තේරුම නියම සිංහලයෙන් කිය යුත්තේ මෙසේ ය.

- (1) අතීත සංස්කාරයන් අනුව සිත දුවන්නක් එපාය. අනාගත සංස්කාරයන් පතන්නක් එපාය. යම් සංස්කාරයක් අතීත තම් ඒවා නැතිවිය. අනාගත සංස්කාරයන් දැනට ඇත්තේත් නැත.

(2) දැනට ඇත්තා වූ සංස්කාරයන් ම ඒවා ඇති වන ඇති වන තැන්වලදී ම විදහීනා කරන්න ය. තෘෂ්ණා දෘෂ්ටිත් විසින් ඇදගත නොහෙන පරිදි කිළිටි කළ නොහෙන පරිදි වකීමාන සංස්කාරයන් පිළිබඳ විදහීනාව දියුණු කළ යුතු ය.

(3) කරන්නට ඇති දෙය අදම කරන්නට ඕනෑ ය. හෙට මැරෙද යන වග දන්නේ කවුද? මහාසේනා ඇති මාරයා හා අපගේ ගිවිසුමක් නැත.

(4) අනලසව රු දවල් දෙක්හි කෙලෙස් නැසීමට වියඹ කරන ඒ යෝගාවචරයා හුදකලාව වෙසෙන යහපත් තැනැත්තාය යි ශාන්ත වූ මුනිවරයෝ පවසත්.

‘ඒකාරත්ත’ යන වචනයෙන් කියැවෙන්නේ තනිව වෙසෙන තැනැත්තාය. යෝගාවචරයන් බොහෝ සෙයින් තනිව වෙසෙන බැවින් ඔවුනට ‘ඒකාරත්ත’ යන නම කියනු ලැබේ. “භද්දෙකරත්ත” යනුවෙන් කියැවෙන්නේ යහපත් යෝගාවචරයා ය. යහපත් යෝගාවචරයාය කියන්නේ අනලසව රු දවල් දෙක්හි ම භාවනා කරන තැනැත්තාය. දක්වන ලද ගාථාවල **‘පච්චුසත්තඤ්ඤා යො ධම්මං තථ තථ විපස්සති’** යනුවෙන් දැක්වෙන්නේ ඒ ඒ තැන උපදනා වකීමාන සංස්කාරයන් ඒ ඒ තැනදී ම ඒ ඒ වේලාවේදී ම විදහීනා කළයුතු බවය. **‘ඵටං විහාරිං ආතාපිං අහොරත්ත මතඤ්ඤං’** යනුවෙන් දැක්වෙන්නේ අනලසව රු දවල් දෙක්හි ම විදහීනා කළයුතු බව ය. මතක් වුණු වේලාවකදී ඉඳහිට කරන භාවනාව ප්‍රමාණවත් නො වන බවද එයින් දත හැකි ය.

මහාසි තෙරුන් වහන්සේ පුහුණු කරවන විදහීනා භාවනාව මේ භද්දෙකරත්ත සුතුර අනුව පිළියෙල කරන ලද්දකි. එය කරන යෝගාවචරයා විසින් ඒ ඒ අවස්ථාවෙහි තමාගේ වක්ඛු සෝත සාණ ජීවිතා කාය මන යන සදොරට ඒ ඒ වේලාවේදී හසුවන සියලු සංස්කාරයන් ම විදහීනා කළ යුතු ය. ඇතමුන් සෝභා කරන්නේ උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම සිහි කිරීම ම මහාසි තෙරුන් වහන්සේ ගේ භාවනා ක්‍රමය යි වරදවා තේරුම් ගැනීමෙනි. ඒ විදහීනාව කරන ක්‍රමය අප විසින් සම්පාදිත **පොරාණික සතිපට්ඨාන භාවනා ක්‍රමය** නමැති පොතෙහි විස්තර කර ඇත.

උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම සිහි කිරීමත් ඒ විදහිනා භාවනා මාගීයේ එක් කොටසකි. උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම සිහි කිරීම වශයෙන් කරන්නේ කුමක් ද? යන වග තේරුම් ගත හැකි වන්නේ, විදහිනාවය කියන්නේ කුමකටද යන බව තේරුම් ගත්තාට පසුවය. විපස්සනා යන වචනයෙහි 'වි, පස්සනා' කියා කොටස් දෙකක් ඇත්තේ ය. 'පස්සනා' යන කොටසෙන් කියැවෙන්නේ 'දැකීම' ය. 'වි' යන්නෙන් කියැවෙන්නේ දැකීම පිළිබඳ විශේෂත්වය' ය. කෙස්ය ලොම්ය නියය දත්ය යනාදීන් ඒ ඒ දෙය සිහි කරන්නා වූ තැනැත්තාගේ මනසට හසුවන්නේ ප්‍රඥප්තියකි. එය සාමාන්‍ය දැකීමය. ප්‍රඥප්තිය ඉක්මවා එයට යටින් ඇති පෘථිවිධාතෘදි පරමාථී රූප ධාතුන් දැකීම විශේෂ උසස් දැකීමකි. විදහිනා කියන්නේ ඒ විශේෂ දහිනියට ය.

පඤ්චාපාදානස්කන්ධයන්ට අයත් නාම රූප ධර්ම හා ඒවායේ අනිත්‍යාදි ලක්ෂණත්‍රය ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් දක්නා ඥානය විදහිනාවය. ඒ ඥානය ඇති කර ගැනීම සඳහා දියුණු කර ගැනීම සඳහා යෝගාවචරයන් විසින් කරන උත්සාහය විදහිනා භාවනාවය. නිකම්ම "අනිච්චං දුක්ඛං අනත්තං" යි කීවාට විදහිනාඥානය ඇති වන්නේ නොවේ. ඒ ඥානය ඇති වන්නේ පරමාථී නාම රූප ධර්ම ඉපද ඉපද බිඳි බිඳි යන සැටි දැකීමෙනි. බිඳි බිඳි යනු දැකීම අනිත්‍ය දහිනිය ය. එය අනුව දුඃඛ දහින අනාත්ම දහින දෙක ද ඇති වේ. නාම රූප දෙකින් නාමය සියුම්ය. රූපය ඖදරිකය. එබැවින් විදහිනා කරන්නට පටන් ගන්නා තැනැත්තාට රූපයෙන් පටන් ගත්තා ම පහසු ය. රූපවලින් පළමුවෙන් විදහිනා කරන්නට පටන් ගත යුත්තේ තමාගේ ශරීරයේ ම රූප ගැන ය.

මුළු ශරීරයට ම එකවර සිත යවා බැලීමෙන් පරමාථී රූප ධාතුන් සොයා ගැනීම පහසු නැත. යම්කිසි එක් තැනකට සිත යොමු කර ගෙන එක් තැනක ම සිත පිහිටවා ගෙන සිටියාම එහි ඇති රූප වෙන් වෙන්ව වැටහෙන්නේ ය. ඒ රූප පිරිසිඳීම අසවල් තැන සිට පටන් ගත යුතුය කියා බුදුන් වහන්සේගේ නියමයක් තැත්තේ ය. යෝගාවචරයා කැමති තැනක සිත පිහිටුවා ගෙන භාවනා කිරීමට ඇති තහනමක් ද තැත්තේ ය. සෙලවෙන තැනක

සිත පිහිටුවා ගැනීමෙන් පහසුවෙන් රූප ධාතු හැඳින් ගත හැකිය. එසේ ම ඒවායේ ඉපදීම බිඳීම ද දැකිය හැකිය. මේ ශරීරයෙහි උදරමාංශය නිතර ම සෙලවෙන තැනකි. එහි සිත පිහිටුවා ගැනීමෙන් රූප ධාතූන් හා ඒවායේ ඉපදීම බිඳීම පහසුවෙන් දැකිය හැකිය. උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම පිළිබඳ භාවනාව පවත්වන්නේ ඒ නිසා ය.

උදර මාංශයෙහි සිත පිහිටුවා ගෙන ඉන්නා යෝගාවචරයාට එහි එහා මෙහා යන ස්වභාවය පහසුවෙන් වැටහෙන්නේ ය. එය වායෝ ධාතුව ය. ඒ එහා මෙහා යන ස්වභාවය හා යම්කිසි තදගතියක් රළු ගතියක් ඇති බව ද දැනෙන්නේ ය. එය පෘථිවි ධාතුව ය. ඒවා නො විසිරෙන පරිදි එකට ඇලී එකට බැඳී ඇති ස්වභාවයක් ඇති බව ද දැනෙන්නේ ය. එය ආපෝ ධාතුව ය. කල් යාමෙන් ඒ උදර මාංශයේ උණුසුම් ගතියක් ඇති බව ද දැනෙන්නේ ය. එය තේජෝ ධාතුව ය. මෙසේ මහා ධාතු සතර දුටු යෝගාවචරයාට ක්‍රමයෙන් එහි ඇති ඉතිරි රූප ද පෙනෙන්නට වන්නේ ය. මෙසේ පරමාථී රූප ධාතූන් දුටු යෝගාවචරයාට ඒ රූප ධාතු හැර උදරමාංශය කියා දෙයක් සත්‍ය වශයෙන් නැති බව වැටහෙන්නේ ය.

උදරමාංශයේ ඉදිරියට යන ස්වභාවය පවත්නා කල්හි පස්සට යන ස්වභාවය නැති බවත්, පස්සට යන කල්හි ඉදිරියට යන ස්වභාවය නැති බවත් යෝගාවචරයාට වැටහෙන්නේ ය. එයින් ඔහුට ඉදිරියට යන වායෝ ධාතුව අනිකක් බවත් පස්සට යන වායෝ ධාතුව අනිකක් බවත් වැටහෙන්නේ ය. ඉදිරියට යන ස්වභාවයක් ඇති විට එය නැති වී ගිය පසු පස්සට යන ස්වභාවයක් ඇති වී නැති වී යන බව ඔහුට පෙනෙන්නට වන්නේ ය. මේ පෙනීම වායෝ ධාතුව පිළිබඳ වූ උදයබ්බයඤාණය ය. වායෝ ධාතුවේ ඉපදීම් බිඳීම් දෙක පැහැදිලි වූ යෝගාවචරයාට වායෝ ධාතුව හා සම්බන්ධ වී පවත්නා පඨවි ආපෝ තේජෝ ධාතූන්ගේ උපාදය රූපයන්ගේ ද වායෝ ධාතුව සමඟ ම ඉපද ද ඉපද බිඳි බිඳි යන සැටි පෙනෙන්නට වන්නේ ය. එය උදයබ්බයඤාණය තව දුරටත් දියුණු වීමකි.

මේ සෙලවෙන ස්වභාවය ඇත්තේ උදරමාංශයෙහි පමණක් නොවේ. භාවනා නො කළ අයට ශරීරයේ අනික් තැන්වල වලනයක් ඇති බව නො දැනේ. එහෙත් මේ වලනය ශරීරය සෑම තැන ම ඇත්තේ ය. උදරමාංශයේ සිත පිහිටුවා භාවනා කරන තැනැත්තාට සමාධිය හා ඤාණය දියුණු වන්න දියුණු වන්න මුළු ශරීරයේ ම පවත්නා වලනය වැටහෙන්නට වන්නේ ය. එයින් ඔහුට උතුරන බත් සැලියක පෙණ බුබුලු නැග නැග පුපුර පුපුරා යන්නාක් මෙන් මුළු ශරීරයේ ම රූප ඉපද ඉපද බිඳි බිඳී යාම පෙනෙන්නට වන්නේ ය. රූපයන් පිළිබඳ දඬුන ය පිරිසිදු වූ පසු යෝගාවචරයාට නාමධර්ම ඉපද ඉපද බිඳි බිඳී යාම ද පෙනෙන්නට වන්නේ ය. ඉන්පසු ඔහුට සකල සංස්කාරයන් පිළිබඳ වූ ම සත්‍ය වූ අනිත්‍ය දුඃඛ අනාත්ම දඬුන ඇති වන්නේ ය. නාමරූප හැර ආත්ම වශයෙන් පිළිගත යුතු අනිකක් ඒවා අතර තැනි බවද ඔහුට ප්‍රත්‍යක්ෂ වන්නේ ය. විදඬුනා ඥානය දියුණු කර ගැනීමෙන් ඔහුට සතර මාග්ගී සතර ඵලයන්ට පැමිණ දුකින් මිදී නිවන් සැපයට පැමිණිය හැකි වන්නේ ය. කියන ලද දඬුන මඳ වේලාවක් උදරයේ පිම්බීම හැකිලීම සිහි කළ පමණින් ඇති වෙතැයි වරදවා නො ගත යුතු ය.

මේ උතුම් විදඬුනා භාවනා මාග්ගී ය. තමන්ගේ නො දැනීම ම පණ්ඩිතකම සැටියට වරදවා තේරුම් ගෙන සිටීම නිසා හෝ මේ භාවනා ක්‍රමය පැතිර යාමෙන් තමන්ගේ තත්ත්වය පහත්වී යනු ඇත යන හැඟීම නිසා හෝ තමන්ට දයකයන් අඩු වී යති ය යන හැඟීම නිසා හෝ මෙය පුරුදු කරවන කම්ප්පානාවායභීරයන්ට ඇති වන කීර්තිය නො ඉවසිය හැකි නිසා හෝ ඇතමෙක් මෙම උත්තම විදඬුනා භාවනා මාග්ගී වසා දමන්නට තැත් කරති. සසර දුකින් මිදෙනු කැමති නුවණැත්තෝ එයට නො රැවටී මේ උත්තම භාවනා මාග්ගීයෙන් අක්‍රත්‍යකම ලෝකෝත්තර නිව්‍යාණධාතුව පසක් කොට දුකින් මිදෙත්වා.

පුජාවාද නිරාකරණය

මේ කුඩා පොත් පිංච රේරුකානේ නාහිමියන් ගේ අදහස, උන්වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය වකිමාන ශ්‍රවේජීන් නිකායේ මහානායක ගේතේගම කල්‍යාණසිරි ස්වාමිපාදයන් වහන්සේගේ නමින් පල වූවකි.

මහ පිරිවෙන් විශ්ව විද්‍යාල තත්ත්වයට පත් අලුත, සමහර ගැටවර හික්කුන් වහන්සේ සාම්ප්‍රදායික ආගමික රටාව විවේචනය කිරීම යම් යම් බලවේගයන්ට තතු වීමක් ද විය හැකි ය.

මේ ලිපියට ප්‍රස්තුත වූ හිමිපාණන් වහන්සේ පසුව ඒ මත බැහැර කොට සසුනට විශාල සේවයක් ද කළහ.

සංස්කාරක.

පුජාවාද නිරාකරණය

නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

පිත්වත්ති.

සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යඥානයට අවිෂය වූ පරලොව පිළිබඳ වූ ද (මෝක්ෂය පිළිබඳ වූද) පඤ්චෙත්‍යයන්ට අවිෂය වූ අද්‍රව්‍ය වූ පරම සුක්ෂම වූ පින් පව් ආදී ධර්මයන් පිළිබඳ වූ ද ඉගැන්වීමක් වූ තථාගත ධර්මය අතිශයින් ම ගැඹුරු ය. ඒ ධර්මය පාලි සංස්කෘත ඉංග්‍රීසි ආදී භාෂාවක් ඉගෙනීමෙන් හෝ ධර්මයෙන් අන්‍ය ශාස්ත්‍රයක් ඉගෙනීමෙන් හෝ නො දත හැකි ය. වඩ්ඛාන කාලයේ සමහරු සභාවක් මැද මොකවත් කියන්නට පුරුදු කරගත් පමණින් ද වාක්‍යයක් ගලපා ලිපියක් ලියා ගත හැකි වූ පමණින් ද අපිත් ධර්මධරයම්හ, ධර්මකට්ඨකයම්හයි තමා ගැන ම තමා මුලාව මානයෙන් මත්ව අතතින් මෙනතින් අවුලාගත් බණපදට්ඨක තමාගේ ලපටි කල්පනාවට පෙනෙන මිත්‍රයා මත රැසක් එකතු කොට බණ වගේ ජාතියක් තැන තැන කියති.

ඒවාම පත්‍රිකාවල මුද්‍රණය කරවා මහජනයා අතර පතුරුවති. මොනම බණක්වත් හරිහැටි නොදත් මොවුන්ගේ මේ ක්‍රියා කලාපය අක්‍රියයන්ගේ මත් පෙන්වීමට පටන් ගැනීමක් වැනිය. මගක් නො මගත් දෙක ම මගයයි සිතන අක්‍රියයා පෙන්වන මගක් වැනිවූ බොරු සැබෑ දෙවර්ගයෙන් ම මිශ්‍ර වූ මොවුන්ගේ දේශනාවෝ ඔවුන්ට හලාහල විෂයක් වැනි ය. මතු දියුණුවී අප ආගම ජාතිය ගෙනයන්නට සිටින තරුණ පෙලට මී විෂයක් වැන්න.

නිම්මිල වූ සච්ඡාද ධර්ම නමැති ශ්වේත වස්ත්‍රයෙහි දැලිගැමක් වැන්න. තමාගේ අඤ්ඤා ම බලය කරගෙන සිටින මොවුන්

උතුමන්ට ගනී කරති. පරම්පරාගතව පවත්වාගෙන එන බෞද්ධ වැඩ ද හෙලා දකිති. අඤානකම වැඩි පමණට අනුන්ට හා අනුන් කරන වැඩවලටත් ගනී කිරීම ලෝක ස්වභාවක් මැයි. නුමුත් බොරු බණ කියා ධර්ම සොයන සැදැහැවතුන් නොමග යැවීම හා පින් කැමතියන්ගේ සිත් කලකිරවීමත් ලෝකශාසන දෙකට කරන මහත් වූ අත්තරායකි.

පින් පව් නො හඳුනන මේ පුද්ගලයෝ ඇතැම් පින්කම් හිස් කම් කොට ද පව්කම් කොට ද ඇතැම් පව්කම් පින්කම් කොට ද ප්‍රකාශ කරමින් ආගම ධර්ම පිළිබඳ මහත් වූ විපයභීසයක් කරති. බුද්ධපුජා නිෂ්ඵලය, පහන් පින්කම් නිෂ්ඵලය, සම්මාදම් නොකළ යුතුය, නොදිය යුතුය, විහාරවල තිබෙන පිං පෙට්ටි පව් පෙට්ටිය, ඒවාට මුදල් නොදැමිය යුතුය, ධර්ම පුජා නො කළ යුතුය, යනාදීන් මොවුන් විසින් උපදවන ලද මිථ්‍යාමත නමැති ශාසන කණ්ඩක රාශියකි. මේ මිත්‍යාමත වලින් මහජනයාට ආරක්ෂාවීම පිණිස හා බුදු සස්න චිරකාලයක් පැවතීම පිණිසත් මේවා පිළිබඳ නියම ධර්ම මාගීය සැකෙවින් දක්වනු ලැබේ.

පින් පව්.

තථාගත ධර්මයෙහි පින් පව් යයි උගන්වන්නේ යම් කිසි ද්‍රව්‍ය ජාතියක් නොව තමා සතු දෙය පරහට දීම අත්සතු දෙය පැහැරගැනීම ආදී ක්‍රියා සිද්ධ කරමින් සත්ත්වයන් තුළ උපදනා විත්ත වෛතසික ධර්මයෝ ය. වෛතසික ධර්මයන් අතුරෙන් ලෝභය ද්වේෂය මෝහය යන මොව්හු අකුශල මූලයෝ ය. යම් කිසි සිතිවිල්ලක් මේ තුනෙන් එකකින්වත් යුක්තවී නම් එය පාපයක් වන්නේ ය. අලෝභය මෛත්‍රිය ප්‍රඥාව යන මේ තුන කුශල මූලයෝ ය. මේවායින් යුක්තව උපන් සිතිවිල්ල කුශල් වන්නේ ය. මෙය ඉතා කොටින් පින් පව් තේරුම් ගත යුතු ආකාරයයි. විත්ත වෛතසික ධර්ම වූම ඒ කුශලය දැන සිල භාවනා වශයෙන් තෙවදැරුම් වේ. එයින් තමා අයත් වූ ආහාර පාන මල් පහන් ආදී යම් කිසි වස්තුවක් හෝ මුදලක් හෝ පරිත්‍යාග කිරීම වශයෙන් පහළවන්නා වූ විත්ත වෛතසික ධර්ම සමූහය දැනමය

කුශලය යි. පරිත්‍යාගය ද පූජා වශයෙන් කරන්නා වූ පරිත්‍යාගය අනුග්‍රහ වශයෙන් කරන්නා වූ පරිත්‍යාගයයි දෙවැදෑරුම් වේ. යම් කිසිවෙකුට ඇත්තාවූ අඩුපාඩුව අමාරුකම බලා ආහාරපාන වස්ත්‍ර මිල මුදල් ආදිය දීම අනුග්‍රහ වශයෙන් කරන්නා වූ පරිත්‍යාගයයි. මෙය යාවකාදීන් විෂයෙහි කරනු ලැබේ. දීමනාව මහත්ඵල කිරීමෙහි සමථී ගුණයන් ගෙන් යුක්ත වුවත් කෙරෙහි ගරු බුහුමන් පෙරටුකොට දීම පූජා වශයෙන් දෙන්නා වූ දනයයි. පූජාව ලැබීමට සුදුස්සෝ බුද්ධාදි උත්තමයන් වහන්සේලා ය. පූජාභී බුද්ධාදි උත්තමයන් වහන්සේලාට පූජා කරන්නේ උත්වහන්සේලාගේ අඩුපාඩුවක් අමාරුවක් පිරිමසාලීම නිසා නොවේ.

දනමය කුශලය මහත්ඵල වීමට හේතු කීපයකි. එයින් දන වස්තු වූ මල් පහන් ආහාර පානාදිය පිළිගන්නා තැනැත්තා තුළ පිහිටි ගුණයෝ එක් කාරණයකි. ගුණ භීතයාට දෙන දනය අල්ප ඵල වන්නේ ය. එබැවින්,

‘විවෙය්‍ය දනං සුගතප්ප සත්ථං

යෙ දක්ඛිණෙය්‍යා ඉධ ජීව ලොකෙ

එකෙසු දින්නානි මහප්ඵලානි

බීජානි වුත්ථානි යථා සුඛෙන්තෙ’

යන්න වදරණ ලදී. මෙයින් දැක්වෙන්නේ ගුණවතුන් සොයා දන් දිය යුතු බව යි.

බුද්ධ පූජාව.

ආගම ධර්මය නොදත් පුණ්‍යාන්තරාය කාරක විතණ්ඩ වාදීහු වනාහි පිළිමවලට ආහාර පාන නුවමනා බැවින් දැනට කරන්නා වූ ආහාර පූජාව නිෂ්පල ක්‍රියාවකැයි කියති. මෙය ධර්මයට ඉඳුරාම විරුද්ධ වූ හිස්කීමක් උවත් ලොව මැවීමට කෙනෙක් සිටිය යුතු බව දැක්වීමට කියන තකී බඳු වූ හිස් තකී වලින් ධර්ම නුගතුන් නොමග යැවිය හැකි ප්‍රශ්නයකි. මොවුන්ගේ මෝස තකීවලට බෞද්ධයන් කලබල නොවිය යුතුය.

ආගම දත් බෞද්ධයෝ ප්‍රතිමාවලට ආහාර පූජා නොකරති. බුදුන්ට කරන පූජා කිරීමට ස්ථානයක් උවමනා බැවින් ප්‍රතිමා සාදන පූජාසන තනා ඒ තැන්වල දී බුද්ධ පූජා කරති. ප්‍රතිමාවක් නැති කල්හි ද ඊට සුදුසු තැනක ඒ පූජා පවත්වති. සුදුසු ගුරු ආශ්‍රයක් නොමැතිව ස්වමතය පරිදි වැඩුන නවීනයන්ට මෙහි තේරුම දත නොහැකිව පිළිමවලට ආහාර නුවමනාය යනාදින් දොඩවන්නට වූහ. දැනට අප ඉදිරියේ නැත්තාවූ බුදුන් වහන්සේට දැන් කරන ආහාර පූජාවලින් ප්‍රයෝජනයක් නොවන බැවින් ඒවා බුද්ධ පූජා නොවෙතැයි සැලකීමද මුළාවකි. ප්‍රතිග්‍රාහකයා තමා ඉදිරියේ සිටීම හෝ නොසිටීමත් ප්‍රතිග්‍රාහකයාට ඉන් ප්‍රයෝජනයක් වීම හෝ නොවීමත් යමෙක් කරන්නාවූ පූජාවක් පූජා නොවීමට කාරණයක් නොවේ. ඉදින් ප්‍රතිග්‍රාහකයා තමා ඉදිරියේ වේනම් මෙය ඔබ තුමාට වේවායි පූජා කරනු ලබන වස්තුව කෙරෙහි ආලය හා තමාගේ අයිතිය අත්හැරීමත් පූජා ලබන්නා ඉදිරියෙහි නොමැති නම් මෙය අසවලාට වේවායි වස්තුව කෙරෙහි ආලය හා අයිතිය අත්හැරීමත් පූජා කිරීම නම් වේ. මේ වස්තුව බුදු රජාණන් වහන්සේට වේවායි සලකා තමා අයත් යම් කිසි වස්තුවක ආලය හා අයිතිය හැර යම්කිසි තැනක තැබුවාම බුද්ධපූජා කළා නම් වේ. මේ පූජාවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේට ප්‍රයෝජනයක් නොවන බව නම් ඇත්තකි. නුමුත් එය පූජාවක් නොවීමට කාරණයක් නොවේ. කෙනෙක් කෙනකුගෙන් මුදලක් ණයට ගතහොත් එයින් තමාට ප්‍රයෝජනයක් නොවුවත් ඔහු මුදලට ණයකාරයෙක් නොවන්නේ නොවේ. ණය හිමියාගේ මුදල් දීම ණය දීමක් නො වූයේ නොවේ. ඒකාන්තයෙන් ම ණයදීම සිද්ධ වූයේ ය. මුදලක් ගත් තැනැත්තාගේ ණයකාරයෙක් වීම ද සිද්ධ වූයේය. එපරිද්දෙන් පූජා කරන්නාවූ වස්තුවෙන් බුදුන්ට ප්‍රයෝජනයක් නොවුවාට දයකයාගේ පූජාව නම් සිද්ධවන බව දත යුතු ය.

පින් වනාහි මුදලක් දී වෙළෙන්දකුගෙන් බඩුවක් ගන්නාක් මෙන් පූජාව දී බුදුන්ගෙන් ගන්නා දෙයක් නොවේ. එය තමන් තුළම ඇති වන්නක් බව යට කියන ලදී. එබැවින් ප්‍රයෝජනයක් වුවත් නොවුවත් පූජාකළ හොත් පින් ද ඒකාන්තයෙන් ලැබෙන බව දත යුතු. පූජාව දී පින් බුදුන්ගෙන් ගන්නා දෙයක් වීනම් අපීචමාන

බුදුන්ට පුජාකොට පින් ලැබිය හැකි නොවේ. එය එසේ නොවන බැවින් තුවණුත්තාට ජීවමාන බුදුන්ට පුජා කිරීමෙන් මෙන්ම පිරිනිවියා වූ බුදුන්ට පුජාකිරීමෙන් ද පින් ලැබිය හැකි වේ.

‘තිට්ඨත්තෙ නිබ්බුතෙ වාපි

සමෙ චිත්තෙ සමං එලං’

බුදුන් වැඩ සිටින කල්හි ද පිරිනිවි කල්හි ද පුජා කරන්නාගේ සිත සමථී නම් සම වූ විපාක ලැබිය යනු මෙහි තේරුමයි.

ප්‍රතිමාවක් ඉදිරියේ ආහාර පුජා කිරීමෙන් ප්‍රතිමාවට ආයුචණ්ඩි කිසි ආනිසංසයක් නො ලැබෙන බැවින් පුජා කරන්නාට ද ආනිසංසයක් නොලැබිය හැකිය යනු මොවුන්ගේ එක තකියකි. මෙයින් පෙනෙන්නේ පුජාව ලබන්නාට ඉන් ලැබෙන ප්‍රයෝජනයට සමානානිසංසයක් ම පුජා කරන්නාට ලැබිය යුතු බවයි. විතණ්ඩවාදීන්ගේ මේ තකියේ සැටියට නම් කුසගින්නෙන් පෙළෙන්නකුට ආහාරයක් දුන් කල්හි ඒ ආහාරය අජීණීථී ඒ තැනැත්තාට ලෙඩක් වී නම් ඒ දුනයෙන්, දුන් තැනැත්තාට ලැබෙන්නා වූ ආනිසංසය ලෙඩක් සෑදීම විය යුතු ය. ඉදින් ඒ රෝගයෙන් ප්‍රතිග්‍රාහකයා කාලක්‍රියා කළේ නම් දයකයාට ලැබෙන විපාකයත් මැරෙන්නට වීම විය යුතුය. බොහෝ ආයුෂ ලබන්නට නම් දීඝායුෂ්ක ප්‍රේතයෙක් හෝ සොයා දන් දිය යුතුය. බොහෝ ශරීර ශක්තිය ලැබීමට නම් ඇතකුට හෝ දන් දිය යුතු ය. පින්වත්නි, මෝස තකියෙන් වන විපයභීසය කොපමණද බලන්න.

පුද්ම බුද්ධපුජා ක්‍රමයක්

ප්‍රතිමා ඉදිරියේ පවත්වන පුජා බුදුන් වහන්සේට නොලැබෙන බැවින් බුද්ධ පුජා කළා වීමට බුදුන් වෙනුවෙන් කුස ගින්නේ සිටින කෙනකුට අහරක් දියයුතු යයි විතණ්ඩවාදීහු කියති. වෙනුවෙන් දියයුතුය යන මේ ප්‍රකාශය බුදු බණක් නොව බයිබල් බණකි. දෙවියන් වහන්සේ වෙනුවෙන් දුප්පතුන්ට සංග්‍රහ කළ යුතු බව බයිබලයේ කියා තිබේ. බුදු රජාණන් වහන්සේ වනාහි මා වෙනුවෙන් මේ කුසගින්නේ පෙළෙන අසරණයන්ට දෙන්නයයි

කොතනකදීවත් නො වදළ සේක. උන්වහන්සේ ප්‍රතිග්‍රාහකයන් බෙද වදුරා තිබේ. දක්ෂිණා විහඬිග සුත්‍රය බලනු. බුදු රජාණන් වහන්සේ අග්‍ර දක්ෂිණෙයා වූ සේක. උන්වහන්සේට වරක් ආහාර පූජා කිරීමෙන් ලැබෙන ආතිසංසය ගුණ හීනවූ යාවකයන් ලක්ෂයකට ආහාර දීමෙනුත් ලැබිය නොහේ. එබැවින් බුදුරජාණන් වහන්සේට පූජාකළ යුතු දෙය යාවකාදි නිර්ගුණයන්ට නොදෙවූ සේක. මහා කරුණකවූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සියල්ලන්ට ම කරුණා කරන සේක. කෙනකුට පිරිහීමක් වන පරිදි තවත් කෙනකුට කරුණා නො කරන සේක. බුදුන්ට පුදු විශාල ආතිසංසයක් ලැබිය හැකි දනය යාවකයකුට දෙවා අල්පාතිසංසයක් ලබාදීම කෙනකුට වාසිකොට කෙනකුට පාඩු කිරීමකි. එබඳු දේ තථාගතයන් වහන්සේලා නො කරන සේක. විතණ්ඩවාදීන් කියන බයිබල් බණ පදයේ සැටියට බුදුන්ට කළයුතු සත්කාර උන්වහන්සේ වෙනුවෙන් අසරණයන්ට කරන්ට ගියහොත් වන්නේ මහ අවුලකි. මේ හිස්මතයේ සැටියට පිළිපදිතහොත් විතණ්ඩවාදීහු දැන් බුදුන් නැති බැවින් 'බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි' යි බුදුන් සරණ ගොස් බුද්ධශ්‍රාවකයෙක්ව බුදුන්ට උචටැන් කරනවා වෙනුවට මරණාසන්නයට වතුර උගුරක් දෙන්ට කෙනකුදු නොමැතිව අම්බලම්වල වෙසෙන අසරණයන් වූ ජුවානිස්ලා ජේම්ස්ලා සීමන්ලාගෙන් කෙනෙක් 'ජුවං සරණං ගච්ඡාමි, යනාදීන් සරණ ගොස් ඔහුට උචටැන් කරන්ට වෙනවා ඇත, ගරු බුහුමන් කරන කිසිවෙක් නැත්තෙන් ගරුබුහුමන් පිපාසාවෙන් පෙළෙන ඔවුන්ටම බුදුන් වහන්සේ වෙනුවෙන් වැදීම මල් පිදීම පහත් පිදීම යනාදිය ද කරන්ට වෙනවා ඇත. අහෝ භාසාජනක ප්‍රකාශයක සැටි.

බුද්ධපූජා කිරීමෙන් කරුණා මෙහි ආදි ගුණයන් පහළ නොවන බැවින් කරුණා මෙහි ගුණ පහළ වන්නාවූ අසරණ සංග්‍රහය බුද්ධ පූජාවට වඩා උතුම් යයි විතණ්ඩ වාදීහු කියති. මෙය ද විතණ්ඩවාදීන්ගේ මෝඩ කියමනකි. බුද්ධපූජා කිරීමේදී පහළ වන ගුණ ධර්මයෝ ශ්‍රද්ධා ප්‍රඥාදීහුය. ශ්‍රද්ධා ප්‍රඥාවන්ට වඩා මිසදිවුවන්ට පවා ඇති වන කරුණාව උතුම්ද? කරුණා මෙහි දෙක බෝධි පාක්ෂික ධර්මයන්ට ද ඇතුළත් නැත.

ය්‍යෙතො භගවතො ධීතකාලෙ කරණීයං වත්තං සබ්බමකාසි.
කුරුමානොව නහාන කොට්ඨක සමමස්සන උදකුපට්ඨානාදි
කාලෙසු ගන්ධකුට්ඨං වන්ධිතො නනු භගවා අයං තුම්භාකං
නහාන කාලො ධම්මදෙශනාකාලො අයං භික්ඛුනං ඔවාදදාන
කාලො අයං සීහසෙය්‍යා සන්තප්පන කාලො අයං මුඛධොවනකාලොති
ආදිනා නයෙ නපරිදෙව මානොව අකාසි” යනුවෙන් ඒ බව දක්වා
තිබේ. විතණ්ඩවාදීන්ගේ ප්‍රකාශයේ සැටියට නම් ඒ කාලයේ
ආනන්දස්ථවිරයන් වහන්සේට ද තරමක පිස්සුවක් තිබුණා විය
යුතු ය. පින්වත්නි සිංහ සම් පෙරවාගත් ශාගාලයන් සේ
මහෝත්තමයන් වහන්සේලාගේ නම් ආරුඬ කර ගෙන සිටින මේ
බුද්ධ පූජා නාසකයන්ට පිස්සු වැටී තිබෙනවාද? ඒ කාලයේ
නියම ආනන්ද ස්ථවිරයන් වහන්සේට පිස්සුව තිබුණාද? යන
බව නුවණැත්තෝ දනිත්වා.

වරකට මැටිගොඩක් වන වරකට බුදු වන පිළිමය

මේ විතණ්ඩ වාදීහු වරෙක මැටිගොඩක් වූ පිළිමයට ආහාර
පිදීම පහත් පිදීම නුවමනාය පිළිමයට කරන පූජාව බුදුනට පූජා
වක් නොවේයයි පවසති.

තවත් වරකදී විහාරවල පිළිමය ඉදිරියේ පිංපෙට්ටියක්
තැබීම බුදුනට කරන නිඤ්ඤාචක්‍රයකි කියති. මෙහි ඇති පුද්ගලයා නම්
මොවුන්ට එකම පිළිමය වරෙකට මැටිගොඩක් වීමත් වරෙකට
බුදුවරයෙක් වීමත් ය. කටට ආ ආ දෙය ම බණකොට කියන
මොවුහු තමන්ගේ කීමේ පූර්වාර විරුද්ධය පවා නො දනිති.

ප්‍රතිපත්ති පූජාව

පිරිනිවන් මඤ්ඤායෙහි හොත්තාවු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට
දිව්‍ය බ්‍රහ්මයන් අනේකාකාර පූජා පවත්වන්නේ උන් වහන්සේ ආනන්ද
ස්ථවිරයන් වහන්සේ අමතා “ආනන්දය, මේ පූජා වලින්
තථාගතයන්වහන්සේ පුදන ලද්දේ නොවෙයි. යමෙක්

ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තියෙහි යෙදේ නම් හෙතෙමේ උතුම්වූ පූජාවෙන් තථාගතයන් වහන්සේ පුදන්තේ වේ යයි වදාළ සේක. විතණ්ඩවාදීහු මේ වචනය ගෙන බුද්ධපූජාව නම් ආහාරපානාදියෙන් බුදුන් පිදීම නොව ප්‍රතිපත්ති පිදීමයයි කියමින් ජනයා මුළාකරති. පින්වත්නි, කල්පනාකර බලන්න. යමෙක් තමාගේ මවට ආහාරපානාදි යමක් ගෙන ගොස් දුන් විට දරුවාට මව් මෙසේ කියන්නීය. 'දරුව, නුඹ මට කරන සඩ්ග්‍රහය නම් මට යමක් ගෙනැවිත් දීම නොවෙයි. නුඹ ලොකු පොහොසතෙක් වී රටේ හොඳින් කල්ගත කරන්නෙහි නම් එය ම මට කරන්නා වූ උතුම්වූ සංග්‍රහය වන්නේ ය. එබැවින් දරුව නුඹ දියුණුවෙන්ට වැයම් කරන්න.' මවගේ මේ අවවාදය ඇසූ දරුවා ඉන්පසු මව ගේ වචනය කරමිනි කියා මව ගැන කිසිත් නොසලකා තමාගේ වැඩම හොඳින් කරන්නට උවහොත් ඔහු තමාගේ වැඩ ම කරගත් පමණින් මවට සඩ්ග්‍රහ කළේ වේද? නැත. මව් ගැන නොසලකා තමාගේ සැපපහසු පමණක් බලන හෙතෙමේ පරම පවිකාරයෙක් ය. තුන්ලොවට මව් කෙනෙක් වූ තථාගතයන් වහන්සේ පිළිබඳව ද මේ කාරණය මෙසේ මය. උන්වහන්සේ බුද්ධපූජා කිරීම් මාත්‍රයෙන් තෘප්තියට නොපැමිණ තවත් කළයුතු පින් කිරීම සඳහා පිරිනිවන් මඤ්චකයේදී මෙසේ වදාළේ ය.

දරුවාගේ පොහොසතෙකුචීම මවට සඩ්ග්‍රහයක් නොවන්නාක් මෙන් ප්‍රතිපත්තිය බුද්ධපූජාවක් නොවන බව දත යුතු යි. විතණ්ඩවාදීන් පවසන සැටියට ප්‍රතිපත්තිය ම බුද්ධපූජාව වේ නම් දරුවාගේ පොහොසත්චීම මව්පියනට සංග්‍රහය විය යුතු ය. හොඳින් ඉගෙනීම ම ගුරුන්ට කරන සංග්‍රහය විය යුතුය. හොඳින් බෙහෙත් වැළඳීම වෙදහුට කරන සංග්‍රහය විය යුතු ය. අහෝ විතණ්ඩවාදය නිසා කෙළෙහිගුණ සැලකීම නමැති උතුම් ගුණයටත් පහර වදින සැටි.

කණ්ඩ සූත්‍රය

විතණ්ඩවාදියෙනි! බුද්ධ පූජාව පිළිබඳ අප විසින් පොත පතින් දැක්වූ කරුණු ගැන දැන් යුෂ්මතුන්ලාට කියන්න දෙයක් නැත. දැන් ඉතින් පුරුදු සිරිත පරිදි ඕවා බුදු බණ නො වේය.

පැරණියන් තමාගේ වාසියට ලියා තැබූ කණ්ඩ සූත්‍රය කියා උතුමන්ට නිඤාකොට ධර්මයේ දැලිගා සැතපෙන්න.

ධර්මය දැන ඉගෙනීම තබා ත්‍රිපිටක ධර්මයට අයත් පොත් සියල්ලෙහි පිටපැත්ත පවා අතගා නැති සමහරු දුරදිග නොබලා කටට එන එන දේ බණකොට කියා පසුව පොතපතෙහි එන බණ පද ඒවාට වෙනස්වී තුබුණාම ඕවා බුදුන් වදළ දේ නො වේය, පැරණියන් තම තමාගේ වාසියට ලියාගත් දේවල්ය කියා ධර්මය අවලංගුකොට තමාට වැරදුණු දේ ස්ථිරකරන්ට තැත් කරති. පූජා පිළිබඳ කරුණක් වූ කල පොතපතෙහි එන කෝකක් උවත් ඕවා පැරණියන්ගේ කණ්ඩ සූත්‍රයයි කීවාම ආගම ධර්ම නොදන්නෝ මේ ඇත්ත කියන එකම භාවුද්‍රවෝයයි මුළා වෙති. එබැවින් මොව්හු කණ්ඩසූත්‍රයයි කියා ධර්මය කිළුටු කිරීම තුගතුන් මුළා කිරීමට විජ්ජාවක් කර ගෙන තිබේ. බුද්ධ පූජා ප්‍රශ්නය ගැන නම් මේ විජ්ජාව හරි නොයයි. ත්‍රිපිටක ධර්මය සධ්‍යායනා කළා වූද අවුවා ටිකා ආදිය කළා වූද මහෝත්තමයෝ මේ විතණ්ඩවාදීන් මෙන් අනුන්ගේ පිහිටෙන් දිවි පැවැත්විය යුතු දිනයෝ නොවූහ. රජපවුල් සිටු පවුල් ආදී උසස් පවුල්වලින් පැවිදි වූද ලාභයෙන් යසසින් අගතැන් පැමිණියා වූද උත්තමයෝ ය. උත්තමන්සේලාට බුද්ධපූජාව කුමටද? දැනුදු හික්මුන් වහන්සේලාට තමාගේ ප්‍රයෝජනයට නොගෙන යාවකාදීන්ට දීම හෝ එබන්දෙක් නැති විට ඉවතලීම හෝ කරවන බුද්ධ පූජාව කන්ට සූත්‍ර සැදුවාය කියන තුගතුන් මුළා කරන මන්ත්‍රය කොපමණ ජප කළත් එය තරමක් වත් නුවණැති කෙනෙක් නොපිළිගනිති. මෙය විතණ්ඩවාදීන් තමන්ට ම කන්ට සූත්‍රය කරගැනීමට මහෝත්තමයනට නැගූ අහුත වෝදනාවකි. එය මුළු සධ්‍යරත්නයට ම කළ අපහාසයකි. විතණ්ඩවාදීලාට මෙය සෙල්ලමක් වුවත් මතු ලෙල්ලමක් වන බරපතල පාපයකි.

පූරිසස්සභි ජාතස්ස කුඨාරි ජායතෙ මුබ්බෙ

යාය ඡිඤ්ඤි අත්තානං බාලො දුඛාසිතං භණං

උපන්නාවූ සත්‍වයාගේ කටෙහි කෙටේරියක් ද හටගන්නේ අඤාන සත්‍වයා දුෂ්ට වචන කීමෙන් එයින් තමාගේ ආත්මය තමාම සිදගන්නේය, යනු මෙහි අදහසයි,

විහාරවල පිත්පෙට්ටි

සෑම ගොඩනැගිල්ලක ම කළයුතු නවකම් ඇති වේ. ඒවා කිරීමට වසක් පාසා මෙන් ම කවුරු විසින් ම උවත් මුදලක් වියදම් කළයුතු වේ. මේ මුදල වියදම් කිරීමට කෙනෙක් නො මැති විහාරවල ශ්‍රද්ධාවන්තයින්ගෙන් ආධාර ලබා ගැනීම සඳහා පිං පෙට්ටි තබා තිබේ. ඒවාට මුදලක් දමන්නේ ද කලාතුරකින් කෙනෙකි. විහාරවල නවකම් කරවන්නෝ මේ සුලු මුදලින් ඉතා අමාරුවෙන් ඒවා කරවති. ඇතැම්විට වසක් පාසා කළයුතු සුණුගැමි ආදිය මුදල් මඳ බැවින් වෂී කීපයකින් කරන්ට ද සිදු වේ. පිංපෙට්ටි ඉවත ලුවහොත් විහාර කෙසේ රැකෙත්ද? මේවා ගැන කිසිත් නො දන්නාවූ බෝධිත්වල වෙසෙන විතණ්ඩ වාදිහු ඒවා පිංපෙට්ටි නොව පව් පෙට්ටියයි දෙව්දත් බණක් කියති. මේවාට බෞද්ධයන් මුළු නොවිය යුතුයි. විහාරාරාම රැකගැනීම බෞද්ධවූ කාගේත් යුතුකමකි. විහාරාරාමයන්හි නව කම් පිණිස ශතයක්මුත් පරිත්‍යාග කිරීම පුණ්‍ය කම්යක් බව කවරුන් දනිති. විහාරවල පිංපෙට්ටි පව්පෙට්ටි වීමට නම් විහාර දියුණුව සඳහා ඒවාට මුදලක් දැමීම පාපයක් විය යුතු යි. එය පාපයක් යයි කීම දෙව්දත් බණකි.

පින්කම් වෙනුවට නාඩගම්

විහාරාරාම දියුණුව සඳහා කරන බණ පින්කම් පිරිත් පින් කම් නවත්වා පිං පෙට්ටි ඉවතලා ඒ වෙනුවට විහාරස්ථානයෙන් පිට තැනක නාඩගම් තට්ටා මුදල් සපයන්නයයි විතණ්ඩවාදිහු අනුශාසනා කරති. මේක නම් එසේ මෙසේ අනුශාසනයක් නොව නියම දෙව්දත් බණකි. බුදු බණේ සැටියට නම් නාඩගම් නැටවීම කොතන කළත් තහනම් වැඩකි. පව් ගොඩකි. මෙලොව පිරිහීමට ද එය හේතුවකි. සිභාලෝවාද සූත්‍ර වසල සූත්‍රාදිය බලනු.

‘සුබ්බෙව බො ගාමිනී සත්තා අවිතරාගාබ්ඤ්ඤා බද්ධා අවිත දොසා අවිතමොහා තෙසං නව්ව රඬගමඤ්ඤා සමඤ්ඤා යෙ

ධම්මා රජනියා දොසනියා මොහනියා තෙ උපසංහරති. භීයොසා සරාගාය සදොසාය සමොහාය සො අත්තනා මනෙතා පමනෙතා පරෙ මදෙතො පමාදෙතො කායස්ස හෙද පරමමරණා පහාසො නාමතිරයො තත්ථ උපපජ්ජති.

මේ බුදුරජාණන්වහන්සේ නාචගම්වල විපාකය වදළ සැටිය. ගාමිණීය, මේ සත්වයෝ පළමුවද රාග සහිතයෝ ය, බන්ධනයෙන් බැඳුනෝය, ද්වේෂසහිතයෝය, මෝහ සහිතයෝ ය, තථවා ඒ සත්වයන් වඩාත් රාගසහිතයන් ද්වේෂසහිතයන් මෝහසහිතයන් කිරීමට රාගද්වේෂ මෝහයන් වැඩෙන දේ පෙන්වන්නේය. ඔහු තමා මත්ව ප්‍රමාදව අනුන් මත්කරවා ප්‍රමාද කරවා මරණින් මතු පහාස නම් තරකයෙහි උපදනේය., යනු මෙහි අදහසයි. පහාස යනු දැන් දෙවිදක් පැසෙන අවිච්ඡි මහා තරකයෙහි තථවත් පැසෙන කොටසට කියන නමය. තථවෝ එහි නටන්නන් සේ පැසෙති. නැටීම පමණක් නොව නැටවීම බැලීම යන සියල්ලක් ම පාප ක්‍රියාවෝය. එබැවින් අප බෞද්ධයන් කවදවත් නාචගම් නටවත්ටවත් බලන්ටවත් සුදුනම් නො විය යුතුය.

පින්වත්නි, මේ මිථ්‍යාලබ්ධි ගත් විතණ්ඩවාදීන් සැරසෙන්නේ බුද්ධපුජා නවත්වා ධම්මපුජා නවත්වා බණ පින්කම් පිරික් පින්කම් නවත්වා සැදැහැවතුන්ගේ ධන වියදම්කරවා මිථ්‍යාධම්ම වපුරවා ටිකදෙනකුට මුත් දෙවිදක් අජායත් රජුට කළහරිය කරන්ටය, බෞද්ධයෝ මොවුන්ගෙන් ප්‍රවේසම් වෙත්වා.

පත්සල් හා බුදු සසුන

විතණ්ඩවාදීහු ශාසනය නම් ප්‍රතිපත්තියය, විහාර පත්සල් ශාසනය නොවෙතිය, විහාර පත්සල්වලින් ශාසන දියුණුවක් නැතයයිද සෝභාවක් කරති. බුදු සස්න නම් විහාර පත්සල් යයි කියන කෙනෙක් නැති බැවින් මෙය ද මොවුන්ගේ පිස්සුවකි. අනුන්ට බුදුසස්න හඳුන්වන්ට එන මොව්හු ද බුදුසස්න කුමක්දැයි නොදනිති. ශාසනය නම් ප්‍රතිපත්තිය පමණක් නොව පයඝාප්ති ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිවේධ යන තුනය. මොවුන් දක්වන ශාසනයෙහි මැද

මීස දෙකොණ නැත. විහාර පන්සල්වලින් ශාසන දියුණුවක් නැතය යන්නත් ඒ තරම් කුඩා බොරුවක් නොවේ. විහාර පන්සල් නොවුවා නම් අද වනතෙක් බුදුසස්ත නො පවතින බව ළමයකුටත් තේරුම් ගත හැකි කරුණකි. විහාර පන්සල් නැත්නම් හික්කුන්වහන්සේලා පයඝාප්ති ශාසනය වූ ධර්මය උගන්වන්නේ ඉගෙනගන්නේ බෝධින්වල ඉස්කෝලවලද? ප්‍රතිපත්ති පුරන්නේ කොහි සිටගෙනද? විහාර පන්සල් නැත්නම් යුෂ්මතුන්ලාට ඔය කරේ තිබෙන සිවුර කරලාගත්ට ලැබේද? විහාර පන්සල් නොමැතිව බුද්ධශාසනය පවත්නා රටක් ලෝකයේ කොතැනකවත් දැනුදු නැත. අතීතයේද නොවූයේ ය. යුෂ්මතුන්ලා මේ එන්නේ පෙර වල්ගය කඩාගත් හිවලෙක් අතික් හිවලුන්ගේ වල්ගා නැති කිරීමට තැත්කළාක් මෙන් තමන්ට විහාර පන්සල් නැති පලියට මිනිසුන් හේදකරවා තිබෙන විහාර පන්සල් ටිකක් නැති කරන්නටය. බෞද්ධයෝ මේවාට මුළා නොවෙත්වා.

ධම් පුජාව

ධම්පුජාව නම් ධර්මය පිළිපැදීමය. බණ කී තැනැත්තාට යමක් පිදීම ධම් පුජාවක් නොවේය, යනුද මොවුන්ගේ එක් මිථ්‍යා තකියකි. මේ දුප්පත් තකියේ සැටියට නම් වෙදකුගෙන් වෙදකම ගත්තාම වෙදැදුරුට කරන සංග්‍රහය හොඳින් බෙහෙත් වැළඳීම විය යුතුයි. ගුරුන්ට කරන සංග්‍රහය ඉගෙනීමම විය යුතුය. මව්පියන්ට කරන සංග්‍රහය තමා හොඳින් කාබි ජීවත් වීම විය යුතුය. අහෝ කෙළෙහි ගුණ නසන මෝඝතකියේ සැටි. මේ ගැන බුදුන් වදළ සැටි මෙසේ ය.

යසමාහි ධම්මං පුරිසෙ විජ්ඣා

ඉඤ්ච නං දෙවතා පුජයෙය්‍ය

යමෙක් යමකුගෙන් ධර්මය දැනගත්තේ නම් ඔහු දෙවියන් ඉඤ්ජා පුදන්නාක් මෙන් පිදිය යුතුය යනු මෙහි තේරුමයි. මේ බදු දේශනා පිටකත්‍රයේ බොහෝ ය. කෙළෙහිගුණ සැලකීම උතුම් ගුණධර්මයෙකි. එබැවින් බණ කියාදෙන තැනැත්තන්ට තමාට හැකි දෙයක් පිදීම ලෝකයේ ඉතා පුරාණයෙහි සිට පැවත එන චාරිත්‍රයකි.

සුතසෝම රජ්ජුරුවෝ ගාථා සතරක් කී බමුණාට එක එක ගයට දහස බැගින් සාරදහසක් පිදුවේ ය. සුතසෝම රජ්ජුරුවන්ගෙන් බණ ඇසූ පෝරිසාදයා පවා දහම් පඩුරු වශයෙන් පිදීමට දෙයක් තමහට නැති බැවින් වර සතරක් දුන්නේ ය. මෙසේ බෝසතාණන්වහන්සේ දහම් පඩුරු පිදූ බව හා පිළිගත් බව සඳහන් වන ජාතක ධර්ම බොහෝ ගණනක් තිබේ. චිත්තණ්ඩවාදීලා දන්නේ බුදුන්ට හා ආනන්ද ස්ථවිරයන්වහන්සේට කළ ධර්මපූජා දෙකක් ගැන පමණමුත් එබඳු පූජා බොහෝ ගණනක් ගැන පොතපතෙහි සඳහන් වේ. ඔය දෙක පමණක් සඳහන් වන්නේ ඉංග්‍රීසි පිටකත්‍රයේ වෙන්ට ඇත. යුෂ්මතුන්ලාට පාලි නොකේරෙනවා නම් පූජාවලියවත් බලන්න. එවිට බුදුන් රහතුන් කලා ධර්ම පූජාකර තිබෙන සැටි දත හැකි ය.

ධර්ම පූජා කිරීම කුලිය දීමකැයි පවසන්නේත් කුලියේ හා පූජාවේ වෙනස නොදැනීමෙනි. යුෂ්මතුන්ලා බුද්ධ පූජා පිළිමවලට කෑම දීමකැයි වරදවා තේරුම් ගත්තා මෙන්ම ධර්මපූජා පිළි ගන්නා කළේ කුලිය ගැනීම කැයි සිතා ධර්ම පූජා පිළිගත්තා විය හැකිය. එය යුෂ්මතුන්ලාට වැරදීමකි. කුලියේ හා ධර්ම පූජාවේ වෙනස ඉතා මහත් ය. කුලිය නම් ස්වාමියා මෙහෙකරුවාට දෙන මිලයයි. ධර්ම දේශකයන් වහන්සේලා බණ අසන්නන්ගේ මෙහෙකරුවෝ නොවෙති. එබැවින් උන්වහන්සේලාට ස්වාමීන් වහන්සේලා යයි කියති. ධර්ම පූජාව ද දැනින් ගෙන වුත් පුදා ස්වාමීන්වහන්සේගේ පා වදිති. මෙලෙස කුලිය දීමකුත් ලොව තිබේද? පූජාවේ හා කුලියේ වෙනසවත් නොදැන සබයට ආවේ කුමට.

ත්‍රිවිධරත්නයට කරන අපහාසය

ත්‍රිවිධරත්නයට අපහාසක් යුෂ්මතුන්ලා කියන දේවල් නොවෙති. දැනගනු කැමති නම් ඔන්න අසන්න. බුද්ධපූජාවෙන් පලක් නැතය කියා 'අරහං' යන පළමුවන බුදුගුණය මැකීම බුදුන්ට අපහාසයකි. පැරණියන් ලිවූ කණ්ඩසූත්‍රය කියා ධර්මයෙහි දැලිගැම ධර්මරත්නයට කරන අපහාසයකි. තමාට සිතෙන සිතෙන දේ බණයයි තැන තැන කීමද ධර්මය කිලටු කිරීමකි.

බුදුන් පිරිනිවීමෙන් පසු කණ්ඩ සූත්‍ර ලියා ගත්කාය කියා පැරණි උතුමන්ට වෝදනා කිරීම සම්පරම්පරායේ මුල් කණුවක ශාරීපුත්‍ර මෞද්ගලයාන ආනන්ද රාහුලාදී මහරහතන් වහන්සේලාගේ නම් උන්වහන්සේලාගේ පයේ දූවිලි පමණකින් නොවටිනවුන්ට ආරූප කර ගැනීමෙන් සම්පරම්පරායට කරන අපහාසයකි. ත්‍රිවිධ රත්නයට කරන ලොකු අපහාස මේවාද දැන් කරන සම්මාදම් ආදිය දැයි නුවණැත්තෝ දනිතිවා.

බුදු සසුන බැබළේවා!

ස්වර්ණමාලි වුඩා මාණික්‍ය වණිනාව

හා

විනයාලංකාර මාහිමි චරිතය

සංඥාපනය

ස්වණ්මාලී වෛත්‍ය රාජයා මත පැළඳ වීමට බුරුම බෞද්ධයන් විසින් පිළියෙල කරන ලද වූඩා මාණිකාය වනාහි මහඟු වස්තුවෙකි. මෙබඳු මහඟු පූජා කිරීමට වෛදේශිකයන්ගේ සිත් ඇදෙන තරම් ප්‍රබල වූ සිද්ධස්ථාන ලක්දිව තිබීම සියලු සිංහල බෞද්ධයකුගේ ම ප්‍රීතියට කාරණයෙකි. බුරුම වූඩාමාණිකාය පමණ වටනා වස්තුවක් ලංකාවෙහි කිසිම සිද්ධස්ථානයකට වෛදේශික රජකු විසින් පවා මීට පෙර පූජා කළ බවක් ප්‍රකට නැත. මේ මහඟු පූජාවෙන් පෙනී යන්නේ මෙකල ලංකා බෞද්ධයන්ගේ හා බුරුම බෞද්ධයන්ගේ සම්බන්ධය පෙර තිබුණාට වඩා දැන් අතිශයින් වැඩිවී තිබෙන බව යි. අන්‍ය බෞද්ධ රාජධානීන් හා මිත්‍රත්වය ඇති වීම ලංකා බෞද්ධයන්ගේ යහපතට ප්‍රබල හේතුවක් වනු නිසැක ය.

මෙකල බුරුම බෞද්ධයන් විසින් රුවන්මැලි වෛත්‍යරාජයන් වහන්සේට කරන ලද මේ පූජාව - ගරා වැටී තුබූ වෛත්‍ය රාජයන් වහන්සේගේ මෙකල කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණය මෙන් ම ඉතිහාස ගත විය යුතු වැදගත් කාරණයෙකි. මහඟු වස්තුවක් වූ මේ වූඩා මාණිකායේ තතු දැන ගැනීම ලංකා බෞද්ධයන්ගේ ප්‍රීතියට හේතු වන බැවින් වූඩා මාණිකාය පිළිබඳ තොරතුරු දැක්වෙන මේ කුඩා පොත ලිවීම ආරම්භ කරන ලදී.

වූඩා මාණිකා ප්‍රවෘත්තිය සමඟ ම ලංකා බෞද්ධයන් හමුවෙහි තැබිය යුතු තවත් කරුණෙක් වෙයි. විශාල ධනස්කන්ධයක් පරිත්‍යාගකොට මේ වූඩා මාණිකාය බුරුම බෞද්ධයන් විසින් පිළියෙල කරන ලද්දේ ඔවුන් තුළ ඉබේ ම හටගත් අදහසක් නිසා නොව අවුරුදු සතළිසෙක පමණ කාලයේ පටන් ලක්දිව වැඩ සිටින

ගරු සු. විනයාලංකාර බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේගේ මෙහෙයීම නිසා ය.

මුත්වහන්සේ නිසා ලෝකශාසනද්වයට සිදුවී තිබෙන තවත් වැඩ මහත් රාශියෙකි. මුත්වහන්සේ වනාහි මෙකල ලෝසසුන් වැඩකරන්නෙමුයි සෝභා කරන බොහෝ දෙනා මෙන් නොව සෝභාවක් නැති ව ම වැඩ පමණක් කරන කරවන කෙනකු බැවින් මුත්වහන්සේ ගැන හා මුත්වහන්සේ විසින් සිදු කර තිබෙන වැඩ ගැන ද බොහෝ දෙනා නො දනිති. ඒවා ගැනත් ලංකා බෞද්ධයන් විසින් දැන ගනු සඳහා ඒ බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේගේ සංක්ෂිප්ත ජීවන චරිතය ද මේ ග්‍රන්ථයට ඇතුළත් කරන ලදී.

මේ පොත කියවීම ලංකා බුරුම බෞද්ධයන්ගේ සම්බන්ධය තව තවත් දිවුණු වීමට හා චිරකාලයක් පැවැත්මට ද හේතු වෙනවා ඇත. එබැවින් මෙය සැම සිංහල බෞද්ධයකු විසින් ආදරයෙන් කිය විය යුතු ය.

මීට,

රේරුකානේ වතුරිමල ස්ථවිර.

2483
පෙබරවාරි 20 වෙනි දින දීය.
1940

ශ්‍රී විනයාලංකාර පිරිවෙණ,
පොකුණුවිට.

සවණිමාලි වුඩාමාණිකා වණිනාව

හා

විනයාලධකාර මහා ස්වාමී වර්තය

නමොනසාස හගවතො අරහතො සමමා
සම්බුද්ධසාස

අමර මනුජ පාලිං ජසදලී අමතදං
නිකර කුසුම සාලිං විතතිසාකඛ්ඨ මානං
රුචිර දුම්භ සාලං සත්ථු ධාතුති හාරිං
පවර රතන මාලිං ථූප රාජං නමෙ තං

සනරාමර ලෝක ශිවධකර වූ අප භාග්‍යවත් අතීත් සමාසක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේගේ පරිනිව්‍රාණයෙන් තුන්සිය දෙවැනි වර්ෂයෙහි ලක්දිව රජ පැමිණි දුටුගැමුණු මහරජතුමා විසින් කෝටි දහසක් පමණ ධන වියදමින් අනුරාධපුර නගරයට දක්ෂිණ දිශාභාගයෙහි වූ මහමෙවුනා උයනෙහි මේ මහා හදුකල්පයෙහි බුදු වූ කකුසඳ, කෝණාගමන, කාශ්‍යප, ගෞතම යන සිවු බුදු වරයන් වහන්සේ පැමිණ පරිභෝග කොට වදළා වූ පරිශුද්ධ භූමිභාගයෙහි ද්‍රෝණයක් පමණ සඵඤ ශාරීරික ධාතුන් වහන්සේ නිදන්කොට කරවන ලද්ද වූ ලක්දිවට පමණක් නො ව මුළු ලොවට මුදුන් මල්කඩක් බඳු වූ සවණිමාලි වෛතාසරාජයන් වහන්සේ වනාහි ඒ ඒ කාලවලදී ලක්දිව රජ පැමිණි සිංහලීය නරවරයන් විසින් නැවත නැවත ප්‍රතිසංස්කරණය කරමින් ආරක්ෂා කරන ලදහ. සිංහල නරවරයන්ගේ ජයභූමියක් වූ ඒ අනුරාධපුර නගරය පසු කාලයකදී ලෝක ධර්මය වූ පරිදි නටබුන් විය. නගරය පමණක් නොව මුළු පළාත ම ජනසාගෙන් හිස්ව වල්වැවී වන මෘගයන්ගේ වාසස්ථානයක් විය. මේ කාලයේ

දී මනුෂ්‍යයන් ගේ නො පැමිණීම නිසා වෛත්‍ය රාජයා මත ගස් වැවෙතට විය. ගස් වැවීමෙන් මිදිත් මද බිඳ වැටුණා වූ වෛත්‍ය රාජයන් වහන්සේ වන මැද පිහිටි පථිකයක් මෙන් දඹිනය වූහ. මෙසේ පවත්නා කල්හි **තාරන්විට සුමනසාර** තෙරුන් වහන්සේ එහි පැමිණ මහ වනය මැද පිහිටි වෛත්‍ය රාජයා හෙළිකරවන්නට පටන් ගත්හ. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1884 පමණේදී උන්වහන්සේ විසින් වෛත්‍යය බඳ වන්නට පටන් ගන්නා ලදී. පටන් ගත් නමුත් උන්වහන්සේට එය අවසන් කරන්නට නුපුළුවන් විය. උන්වහන්සේ විසින් වර්ෂ බොහෝ ගණනක් මුලුල්ලේ මහෝත්සාහයෙන් බැඳවූ ඒ බැම්ම ද දුච්ඡ වූයෙන් 1912 දී බිඳ වැටුණේ ය.

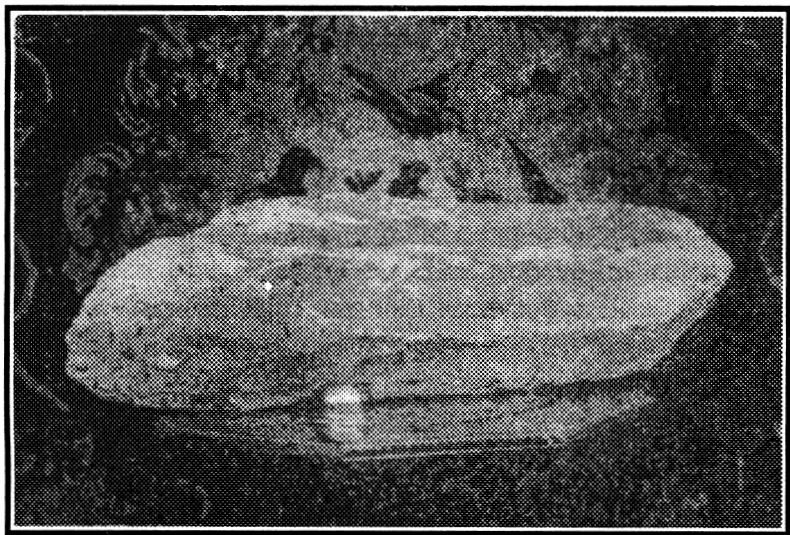
ඉන්පසු ඒ වර්ෂයේ **ඇවර්ටන්තේ කුමාරසිංහ රත්සිරි තෙල් පෙරේරා** වෙදරාලභාමිගේ ප්‍රධානත්වයෙන් **රුවන්වැලි වෛත්‍යවර්ධන සමිතිය** නමින් සමාගමක් පිහිටුවා වෛත්‍යය බඳවන්නට පටන් ගන්නා ලදී.

දක්‍ෂ ඉංජිනේරු මහතුන්ගේ උපදේශ පරිදි ශක්තිමත් ලෙස වෛත්‍යරාජයා බඳවන්නට පටන්ගත් සමිතියේ මහතුන්ගේ අවංක භාවයේ ද වීර්‍යයේ ද ප්‍රතිඵල වශයෙන් බැඳීම අවසන් වන්නට ළංවූ කල්හි එය මත පැළඳවීමට ටොන් සයක් පමණ බරැති අඩි සූවිස්සක් උස් වූ ලෝහමය කොතක් ද කරවිය හැකි විය.

ලක්‍ෂ බොහෝ ගණනෙක වියදමින් කළ යුතු වූ වෛත්‍ය කම්මාන්තය අවසානයට ම ළං කළා වූ ඒ මහතුන්ට වෛත්‍ය රාජයන් වහන්සේ මස්තකයෙහි පැළඳවිය යුතු වූ **ධාමාණිකාය** සම්බන්ධයෙන් දුෂ්කර තත්ත්වයකට මුහුණ පාන්නට සිදු විය. ඔවුහු පුවත් පත් වල දැන්වීම් පළකරවීම් ආදී නොයෙක් ක්‍රමවලින් වූ **ධාමාණිකාය**ක් වර්ෂ ගණනක් මුළුල්ලේ සෙවූ නමුත් කොතැනෙකින්වත් එයට සැහෙන පළිඟුවක් නො ලැබුණේ අන්තිමේදී **කොළඹ දෙමටගොඩ මහා මකුටාරාමාධිපති ගරු සු. විතසාලංකාර** බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේගේ උපකාරය සෙවූහ. බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේ මේ කාලයේ **අභිනව දළදා මාලිගය** කරවමින් **මහනුවර** වැඩ සිටියහ. රුවන්වැලි වෛත්‍යවර්ධන සමිතියේ නිලධාරී පිරිසක් උන්වහන්සේ වෙත

ගොස් වෛත්‍යරාජයන් වහන්සේ පිළිබඳ අවසාන කෘත්‍යය සඳහා මුහුණ පාන්නට සිදු වී තිබෙන දුෂ්කරතාවය උන්වහන්සේට දන්වා බුරුමයෙන් වත් වූඩාමාණිකායක් සොයන්නට උත්සාහ කරන ලෙස ආරාධනා කළහ.

බෞද්ධ මහජනයා විසින් මහා ධන සම්භාරයක් වියදම් කොට දීඝී කාලයක් පරිශ්‍රම දරා කරවාගෙන ආ වෛත්‍ය කම්මාන්තය අවසන් වන්නට යන මේ මොහොතෙහි මුහුණ පාන්නට සිදු වී තිබෙන වූඩාමාණිකාය පිළිබඳ දුෂ්කරතාවය පහකරලීමේ වටිනාකම

(කපන්නට පෙර පළිගුව)

දත් බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේ තමන් වහන්සේ විසින් කරවමින් සිටින දළදා මාලිගා කම්මාන්තය ද රුවන් මැලි සෑය බැඳවීමට දෙ වැනි නො වන තරමේ බරපතල දෙයක් වුව ද එය අත්‍යතර බුරුම තෙරුන් වහන්සේ නමකට භාර කොට 1933 මැයි මස 17 වැනි දින කොළඹ වරායෙන් නැව් නැග වූඩාමාණිකායක් සොයනු සඳහා රැන්ගුන් නුවරට වැඩි සේක. උන්වහන්සේ රැන්ගුන් නුවර දින කීපයක් නැවතී සම්මුඛ වන මහතෙරුන් වහන්සේලාගෙන්

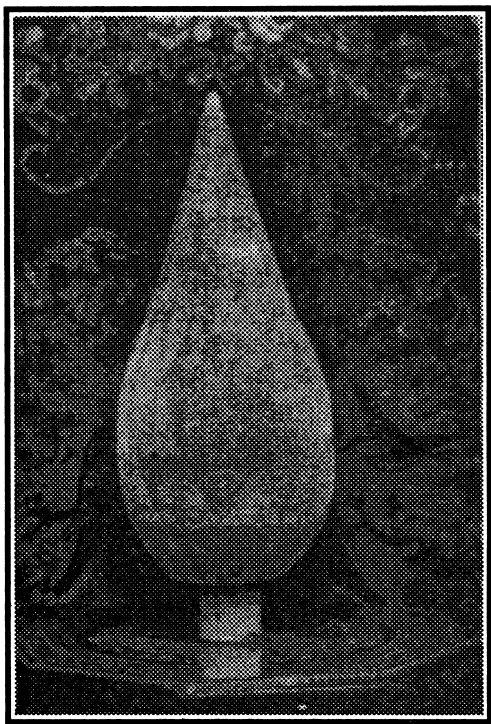
හා රට තොට ගැන දන්නා මහතුන්ගෙන් ද වුඩාමාණිකායට ප්‍රමාණවන පළිභූවක් ගැන විමසූ නමුත් එයින් පලක් නො වී ය. ඉන්පසු උන්වහන්සේ අමරපුරය නම් වූ උඩබුරුමයෙහි මැණික් ගැන ප්‍රසිද්ධියක් උසුළන මෝගොක් නගරයට වැඩියහ. ඒ නගරය වනාහි මැණික් ආකර හිමියන්ගේ ද, මැණික් වෙළෙඳුන්ගේ ද, මැණික් කම්පාන්තය කරන ශිල්පීන්ගේ ද වාසස්ථානයෙකි. නායක හිමියන් වහන්සේ එහි වෙසෙන මැණික් වෙළෙඳුන්ට හා මැණික් ආකර හිමියන්ට තමන් වහන්සේ පැමිණි කාරණය දැන්වූ හ. වෙළෙඳුන් හා ආකර හිමියෝ ලංකාවෙන් පැමිණි නායක මාහිමියන් වහන්සේ ගේ කීම ගැන මහත් සැලකිල්ලක් දක්වා වුවමනා කරන පළිභූවේ ගණන් මිනුම් ගෙන එතෙක් ලැබී තුබුණ පළිභූ ඉතා ඕනෑකමින් පරීක්ෂා කළහ. යු. ටො, දෝනන්ටේ, මන්ඩ්දස්, යු. මට්, යන සතරදෙනෙකුට අයිති ව තුබූ පළිභූවෙක් වුඩාමාණිකායට ප්‍රමාණ වී ය. වුඩාමාණිකාය සඳහා ඒ පළිභූව නායක මාහිමියන් වහන්සේට ඔවුහු පරිත්‍යාග කළහ. එහි වටිනාකම රුපියල් සය දහසෙකි. මෝගොක් ආකර වලින් ලැබුණු පළිභූව ලබකා පළිභූවට වඩා බෙහෙවින් ආලෝකවත් ය. එබැවින් එහි වටිනාකම ද අධික ය. බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේ 1938 අගෝස්තු මාසයේදී ඒ පළිභූව ලක්දිවට ගෙනවුත් වෛත්‍යවර්ධන සමිතියේ මහතුන්ට දැක්වූයෙන් දුර්ලභ වස්තුවක් වූ එය දඹිනියෙන් ඒ මහත්මෝ අතිශයින් ප්‍රීති වූහ. පළිභූව දඹිනයට පැමිණියා වූ බොහෝ ජනයෝ ද දුර්ලභ වස්තුව සපයාගෙන ඊම ගැන බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේට අනේකාකාරයෙන් ස්තූති කරමින් ප්‍රීති වූහ.

ඉක්බිති වෛත්‍යවර්ධන සමිතියේ මහත්මෝ ආකරයෙන් ගොඩගත් පරිදි ම ගෙන ආවා වූ ඒ පළිභූව කැප්පවීමට ශිල්පියකු සෙවූහ. කුඩා මැණික් මිස විශාල ගල් කැපිය හැකි යන්ත්‍රෝපකරණ සහිත කම්පාන්තශාලා ලංකාවේ නොමැති බැවින් එය කැපිය හැකි කෙනෙක් සොයා ගත නො හැකි විය. එයින් දෙවැනි දුෂ්කර ප්‍රශ්නයකට ද ඒ මහතුන්ට මුහුණ පාන්නට සිදු විය. ඒ ප්‍රශ්නය විසඳා ගැනීමට ද ඔවුහු පළිභූව සැපයූ බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේගේ උපකාරය ම සෙවූ හ. බුරුම බෞද්ධයන් වෙනුවෙන් එය කපවා පරිත්‍යාග කරනහොත් පිළිගැනීමට සමිතිය සතුටු බව

බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේට දන්වා වුඩාමාණිකාය සැපයීමේ සම්පූර්ණ භාරය උන්වහන්සේට ම පැවරුව. උන්වහන්සේ ඒ ආරාධනාව සතුටින් පිළිගෙන සමිතිය මගින් පිළියෙල කරන ලද වුඩාමාණිකායේ සැලැස්ම හා පළිඟුව රැගෙන සමුද්‍රය තරණය කොට මෝගොක් නුවරට ම ගොස් වුඩා මාණිකාය කැපීම සඳහා පළිඟුව ශිල්පීන් අතට පැමිණ වූහ.

බලාපොරොත්තු සුන්වීමක්.

වුඩාමාණිකායේ සැලැස්ම පරිදි පළිඟුව කපා ගෙන ගිය නමුත් එක් පසෙකින් පාඩුවක් සිටිය බැවින් එය නොගත හැකි විය. එයින් බලාපොරොත්තු සුන් විය. මාස ගණනක් මුළුල්ලෙහි රටින් රට ඇවිදීමත් කරන ලද ව්‍යායාමය නිෂ්ඵල විය. කොතෙක් දුෂ්කරතා පැමිණියත් කරන්නට පටන් ගත් දෙය මුදුන් පත් වන තෙක් නො නවත්වන ස්වභාවය වූ චීර-භාවය උත්පත්තියෙන් ම පිහිටි මහාපුරුෂයකු වූ බුරුම නායක මාහිමියන්වහන්සේ එපමණෙකින් නොපසු

වුඩාමාණිකායේ සැලැස්ම

බැස නැවතත් පළිඟුවක් සොයන්නට වන්න. රුවන්මැලි වෙතය කමාන්තය මෙබඳු වුඩා මාණිකායෙකින් ම නිම විය යුතු නිසාදෝ

මහා ලාභී වූ විනයාලංකාර බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේගේ පුණ්‍ය මහිමය නිසා දෝ පළමු පළිභූවට ද මහත් වූ පළිභූවක් පළමු පළිභූව පරිත්‍යාග කළ මහතුන්ට ම ලැබී තිබුණේ ය. ඔවුහු එය ද නොමසුරුව ඒ නායක මාහිමියන් වහන්සේට පරිත්‍යාග කළහ. ඒ පළිභූව රුපියල් අටදහසක් අගනේ විය. මෝගොක් නුවර ආකර වලින් ඉන් පෙර කිසිවකු විසින් එපමණ මහත් පළිභූවක් ලබා නැත. මේ අවස්ථාවේ ම මෙබඳු වූඩාමාණික්‍යයට ප්‍රමාණවන පළිභූවක් ලැබීම ආශ්ච්‍යයීයෙකි. මේ ගැන තතු දන්නා සෑම දෙනා ම පුදුම වූහ. දෙවනුව ලද ඒ පළිභූවෙන් ඉංජිනේරු මහතුන් විසින් තැනූ සැලැස්ම පරිදි වූඩාමාණික්‍යය කපන ලදී. එහි උස අහල් 18 කි. වටප්‍රමාණය අහල් 26 කි. බර රාත්තල් 66 කි.

වූඩාමාණික්‍යය සැරසීම

පළිභූව කපා අවසාන වූ කල්හි බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේ එය ස්වර්ණමය ආධාරකයෙක පිහිටුවා මුදුනෙහි ධාතු කරඬුවක් ද පිහිටුවා තවත් මාණික්‍යයන්ගෙන් ද සරසන්නට සිතා ඒ බව බුරුම බෞද්ධයන්ට දැන් වූහ. උන්වහන්සේගේ වචනය ඇසූ බොහෝ දෙනා ඒ සඳහා රන් රිදී හා මැණික් පරිත්‍යාග කරන්නටත් මුදල් වියදම් කිරීමටත් කැමැත්ත දැක්වූහ. එයින් සතුටට පත් නායක මාහිමියන් වහන්සේ එය කරවීමට මෝගොක් නුවර ධනවත් බෞද්ධ මහතකුට පැවරූහ. ඒ මහතා කිසිවකුගෙන් උපකාරයක් නොලැබුණක් තමාගේ ම වියදමින් නායක මාහිමියන් වහන්සේගෙන් අවසර ලැබෙන සැටියකට කරවා දෙමි ශි ප්‍රතිඥා කොට කටයුත්ත භාර ගත්තේ ය. කම්මාන්තය සිය ඇස් ඉදිරියේ ම පිරිසිදු ව කරවන්නට කල්පනා කළා වූ ඒ මහතා කම්මාන්තයට වුවමනා සියලු ම උපකරණ අලුතින් ම සිය නිවසට රැස් කරවා රන් කරුවන් හා මැණික් කපන්නන් ද සිය නිවසට ම ගෙන්වා ආරක්‍ෂා සහිත කොට කම්මාන්තය කරවන්නට පටන් ගත්තේ ය. මේ බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේ වනාහි සිතුවහොත් කොතරම් වියදම් වන දෙයක් වුව ද ලෙහෙසියෙන් සිදුකළ හැකි මහ පිනැත්තෙකි. එබැවින් කම්මාන්තය ආරම්භ කරනු සමග ම රන් රිදී හා මැණික් උන්වහන්සේ වෙත ගලා එන්නට විය. රිදියෙන් වාත්තු කොට රත්රනින් සියල්ල

වසා මැණික් ඇල්ලූ අඩියෙක වුඩාමාණිකාය සවිකොට මුදුනෙහි ස්වර්ණමය ධාතු කරඬුවක් පිහිටුවා මැණික් සැරසූ ස්වණ්මය කෝෂයෙකින් මුදුන වසා සතර දිශාවට මැණික් වැල් සතරක් එල්ලා නවමාසයෙකින් වුඩාමාණිකාය කම්භාන්තය නිමවන ලදී. වුඩා මාණිකාය පිහිටුවූ අඩියේ උස අඟල් 13 කි. බර රාත්තල් 156 කි. එය වසා පෙරවීමට රත්රන් රාත්තල් දොළොසක් ගන්නා ලදී. එහි ඉතිරි රාත්තල් 144 ඊදී ය. මේ සඳහා ලැබුණු මැණික් ගල් සත් දහස් සයසිය අසූ සතරෙකි. ඒවා අතර රුපියල් පසළොස් දහසක් පමණ වටිනා ලෝහිතඩක මාණිකායෙක් ද වී ය. තවත් රුපියල් සියය, දෙසියය, තුන්සියය, සාරසියය, පන්සියය බැගින් වටිනා මැණික් ද ඒ අතර බොහෝ ගණනක් විය. ඒ මාණිකාය සමූහයෙහි රුපියල් පසක් නො වටනා එක ම ගලකුදු නැති බව මාණිකාය ශිල්පීහු කීහ. ඒ සියල්ල ම වුඩාමාණිකායට ඇල්ලිය නොහැකි බැවින් එයින් තෝරාගත් වඩා වඩා වටනාකම ඇති මැණික් සාරදහස් තුන්සිය පණසෙකින් වුඩාමාණිකාය අලංකාර කරන ලදී. ගන්නා ලද මැණික් අතර ඉතා ම බාල ගල ද රුපියල් 25 ක් වටිනා බව කියති. ඒ මැණික් වලින් පසළොස් දහසක් අගනා ලෝහිතඩක මාණිකාය සහිත අගනා ගල් එක් දහස් එක් සිය සිවුසාළිසෙකින් වුඩාමාණිකායේ මුදුන සරසා තිබේ. මැණික් තුන් දහස් දෙසිය සයෙකින් ඉන් යට කොටස සරසා තිබේ. අඩිය සහිත සම්පූර්ණ වුඩාමාණිකායේ උස අඟල් 31 කි. මෙයට ගන්නා ලද මාණිකායන් ඒ ඒ සැදෑහැවතුන් විසින් පරිත්‍යාග කරන ලද ඒවා ම වූ බැවින් එහි වටිනා කම නිශ්චය කළ නොහේ. එය සමහරු ලක්ෂයක් අගනේ ය යි ද, සමහරු දෙලක්ෂයක් අගනේ ය යි ද, සමහරු ඊට ද වඩා අගනේ ය යිද කියති.

ධාතු වැඩිමේ ආශ්වයා සිද්ධිය.

වුඩා මාණිකාය මුදුනෙහි පිහිටුවන ස්වර්ණමය කරඬුවෙහි වඩා හිඳුවනු සඳහා බුරුම නායක මාහිමියන් විසින් ඒ ඒ තැනින් සපයා ගත් ධාතූන් වහන්සේලා නව නමක් වීදුරු කුප්පියෙක තැන්පත් කර ගෙන තුබුණේ ය. වුඩා මාණිකාය මුදුනෙහි ධාතු කරඬුව සවිකරන්නට බලාපොරොත්තු වූ දිනයෙහි නායක

වුඩා මාණික්‍යය මුදුනෙහි
පිහිටුවා තිබෙන
ධාතු කරඬුව

මාහිමියන් වහන්සේ ධාතුන් වහන්සේලා වැඩ සිටින කුප්පිය වැඩකරන තැනට ගෙන ගිය නමුත් කරඬුව සවිකිරීම එදින අවසන් කරන්නට නුපුළුවන් වූයෙන් ධාතුන් වහන්සේලා වැඩ සිටින කුප්පිය එහි ම සුදුසු තැනෙක තබා වැඩියහ. පසුදින උන්වහන්සේ එහි වැඩ කරඬුවෙහි තැන්පත් කරනු පිණිස ධාතුන් වහන්සේලා ගන්නට බැලූ කල්හි කුප්පිය පුරා ධාතුන්-වහන්සේලා වැඩ සිටින බව දුටහ. ඒ කාරණයෙන් එහි උන් සැම දෙන ම පුදුම වූහ. ඒ ආශ්චය්‍යීය දැක සැම දෙනම ප්‍රීතියෙන් පිනා ගියහ. ඉක්බිති කුප්පියෙහි වැඩහුන් ධාතුන් වහන්සේලා

ඉන් පිටතට වැඩමවා ගැණ බැලූ කල්හි ධාතුන් වහන්සේලා අනුආට නමක් දක්නා ලෙහ. ඉක්බිති බුද්ධාලම්බන ප්‍රීතියෙන් පින පිනා එහි වුවත් සාධුනාද පවත්වන්දී නායක මාහිමියන් වහන්සේ වුඩා මාණික්‍යය මුදුනෙහි වූ කරඬුවෙහි ඒ ධාතුන් වහන්සේලා අනු ආට නම වඩා හිඳවූ හ.

ඉක්බිති වුඩා මාණික්‍යය ලක්දිවට පමුණුවනු සඳහා මෝගොක් නුවර සිට විශේෂ දුම්රියෙකින් මහත් වූ උත්සවශ්‍රීයෙන් බුරුමයේ වකිමාන අගනුවර වූ රැන්ගුන් නගරයට පමුණුවනු ලැබීය. රැන්ගුන් නුවරට ගෙන යන වුඩා මාණික්‍යය දර්ශනය සඳහා දුම්රිය නවත්වන සැම ස්ථානයෙක ම දහස් ගණන් ජනයා රැස් ව උත්ත. රැන්ගුන් නුවරදී එය ශ්වේද ගොන් වෛත්‍යයේ භාරකාර මහත්මෝ දුම්රිය ස්ථානයට පැමිණ අත්‍යාදරයෙන් මහත් වූ උත්සවයෙන් පිළිගත්තෝ ය. ඒ පිළිගැනීමේ උත්සවයට සහභාගි වනු සඳහා රැන්ගුන් නුවර නායක තෙරුන් වහන්සේලා ඇතුළු බොහෝ හික්කුන් වහන්සේලා ගෙන් ද, රජයේ ඇමතිවරුන් ගෙන් හා උසස් නිලධාරීන්ගෙන් ද නොයෙක් සමිති වෙනුවෙන් පැමිණ සිටි නියෝජිතයන් ගෙන් ද ජන ප්‍රධානයන්ගෙන් හා

මහදනිසුරන් ගෙන් ද, යුක්ත වූ ලක්ෂයකට අධික ජනකායෙක් පැමිණියෝ ය.

දුම්රිය පළේ සිට විශේෂයෙන් පිළියෙල කරන ලද රථයෙක තබා වූඩාමාණිකාය ලක්ෂයක් පමණ ජනයාගෙන් යුක්ත වූ මහ පෙරහරෙකින් රැන්ගුන් නුවර ශ්වේදගොත් වෛත්‍යාස්ථානයට පමුණුවා එහි දී මහජනයාට ප්‍රදර්ශනය කරන ලද්දේ ය. මේ උත්තම වස්තුව ලක්දිවට පැමිණ විය යුතු කාලය පැමිණෙන තුරු ශ්වේදගොත් වෛත්‍යරාජයාගේ භාරකාර මහතා විසින් වෛත්‍යරාජයා සම්පයෙහි වූ විශේෂ මන්දිරයෙක තැන්පත් කොට ආරක්ෂා කර සුදුසු කාලය පැමිණි කල්හි ලක්දිවට යැවීම පිණිස බුරුමයේ ආණ්ඩුකාර තුමාට භාර කිරීමට ද එතුමා විසින් එය රාජකීය භාණ්ඩයක් වශයෙන් ලඬකා ආණ්ඩුකාරතුමා වෙත එවීමට ද ලඬකා ආණ්ඩුකාරතුමා විසින් මහ ඇමති තුමාගේ මාගීයෙන් රුවන්මැලි වෛත්‍යරාජයා මත පැළඳවීම සඳහා වෛත්‍ය වර්ධන සමිතියට භාර කිරීමට ද නියම කර ගන්නා ලදී.

මෙසේ ආශ්වයාථි ලෙස ලැබී සැපයුණ, මේ අනභී වස්තුව වෛත්‍යවර්ධන සමිතිය පිළිගෙන පැළඳවීමෙන් පසු වෛත්‍යරාජයන් වහන්සේ පමණක් නොව මුළු ලංකාව ම උත්සව ශ්‍රීයෙන් විරාජමාන වෙනවා ඇත.

ස්වණ්මාලි මහා වෛත්‍යයන් වහන්සේට

වන්දනා කරන ගාථාව

සම්බුද්ධ රාජ වරදෙන සමුඛිභවා නං

ධාතුනමායතනභූත සුපුජනී යං

ලඬකඬනා සිරසි මොලි සිරිං වහන්තං

සොවණ්ණමාලි වරපුප මහං නමෙතං

(පසුව වෛත්‍ය වර්ධන සමිතිය විසින් වූඩාමාණිකාය පැළඳවීමේ භාග්‍යය ද චිත්‍යාලංකාර නාහිමියන්ට ම ලබා දුන් බව රේරුකානේ නාහිමියෝ “ශ්වේතීන් නිකාය” නම් කෘතියේ ලියුක. බලන්න - 117 පිට.)

සංස්කාරක

සු. විනයාලචකාර බුරුම නායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේගේ චරිතය

බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේ.

ලක්ෂ බොහෝ ගණනක් ධනය විසඳා රුවන්මැලි වෛතෘ
රාජයා බැඳවූ ලංකා බෞද්ධයන්ට අවසානයෙහි දුෂ්කර කායභීයක්ව

පැවති වූවාමාණිකායක් සැපයීමේ භාරය සතුවත් පිළිගෙන බලාපොරොත්තු වූවාට ද වඩා සිය වාරයෙන් යහපත් වන පරිදි පිරිවර මාණිකා සාරදහස් තුන්සිය පනසෙකින් හා අනුආට නමක් සඳහා දාතූන් වහන්සේලා වැඩ සිටින දාතූ කරවුවෙකින් ද ස්වභාවික ආධාරකයෙකින් ද යුක්ත කොට සපයා ලංකා බුද්ධ ශාසනයට අගනා සේවයක් කළා වූ යු. විතයාලංකාර බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේ වනාහි තවත් ලෝසසුන් වැඩ රාශියක් සිදු කළා වූ මහා වීරවරයෙකි. එබැවින් උන් වහන්සේ ගැන දැන ගැනීම සඳහා උන්වහන්සේගේ සංක්ෂිප්ත ජීවන වර්තය දක්වනු ලැබේ.

ජන්මභූමිය

උන්වහන්සේගේ ජන්මභූමිය වූ බුරුම දේශය වනාහි ජීවමාන සඳහා වහන්සේ අතින් ම ලත් කේශ දාතූන් වහන්සේලා නිදන් කොට කරවන ලදැයි ප්‍රකට ස්වභාවික පච්ඡයක් සේ රැන්ගුන් නගරයට හා ඒ අවට සිය ගණනක් නගර ග්‍රාමවලට ද රැ දවල් දෙකේ පෙනෙන්නා වූ කුඩා වෙහෙස හා ප්‍රතිමා ගෘහ සිය ගණනක් පිරිවර කොට ඇත්තා වූ, සැමතැන ම රතීන් වසා තිබෙන්නා වූ, ශෝචනීය නමැති මහා වෙහෙස රාජ්‍යාගෙන් හා ඒ ඒ නගරග්‍රාමයන්හි පිහිටියා වූ පුරාණ වූ ද නවීන වූ ද සිය ගණන් ස්වභාවික වෙහෙසයන් ගෙන් ද, සියක් රියන් - දෙසිය රියන් පමණ විශාල බුද්ධ ප්‍රතිමා වහන්සේලාගෙන් ද, දහස් ගණන් ප්‍රතිමා ගෘහයන් ගෙන් ද, සිය ගණන් හික්කුන් වහන්සේලා වෙසෙන දෙමහල් තුන්මහල් සංඝාවාසයන් ගෙන් යුත් සිය ගණන් මහා සංඝාරාමයන් ගෙන් ද, රත්නත්‍රය සරණ පරායන ජනයන් ඇති සිය ගණන් නගරග්‍රාමයන් ගෙන් ද, අතිමනෝඥ වූයේ ය. ශීලය ජීවිතයට ද වඩා උතුම් කොට රක්ෂා කරමින් කටුක දුක් තණපතක් පමණටවත් ගණන් නොගෙන ජනයාගෙන් ඇත් ව අරණ්‍ය සෙතසුන් වලට වැද මහණ දම් පුරන දහස් ගණන් යෝගාවචර හික්කුන් වහන්සේලා ගෙන් ද, ත්‍රිපිටක ධර්මයෙහි හා නොයෙක් ශාස්ත්‍රයන්හි පරතරට පැමිණි මහා ස්ථවිරවරුන් ගෙන් ද, ලක්ෂ සංඛ්‍යාත ධනය නොමසුරුව බුදු සස්තට පරිත්‍යාග කරන මහා ධනවතුන් ගෙන්

ද, දිනපතා දස නම, විසි නම, පනස් නම, සියක් නම බැගින් හික්කුන් වහන්සේලාට දන් දෙන සැදැහැවත් උපාසකෝපාසිකාවන් ගෙන් ද යුක්ත ය. මැණික් ආකර රන් ආකර රිදී ආකර යකඩ ආකර තෙල් ආකර වලින් හා එක් යළෙකදී ම මුළු රටට ම වම් ගණනකට සැහෙන ධාන්‍ය පැසෙන සාරවත් කෙත් වලින් ද නොයෙක් දේ වැඩෙන සාරවත් බිම් වලින් ද සමෘද්ධ ය.

උත්පත්තිය.

අප නායක මාහිමියන් වහන්සේ ඒ බුරුම දේශයෙහි මෝල්මේන් නමැති නගරයෙහිදී ශ්‍රද්ධා ශීල ප්‍රාඥාදී ගුණ සම්පන්නියෙන් හා ධන සම්පත්තියෙන් ද අනුන වූ වෙළෙඳ පවුලෙක ශකවම් 1800 වැන්නෙහි උදුවප් මස පුර පසළොස්වක් පොහෝ දින මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි පළමු කොට මෙලොව එළිය දුටහ.

ප්‍රවුජ්ඣාව

ඒ දරුවා ශුක්ල පක්‍ෂයෙහි වතුයා මෙන් මවුපියන්ගේ හා ඥාතීන්ගේ මනකොඳ පොබයමින් වැඩී ස්වභාවික ශිල්ප ශාස්ත්‍රයන්හි ද නිපුණත්වයට පැමිණ තරුණ වයසට පැමිණ සිටි කල්හි සැම පිරිමි දරුවකු ම සසුන් ගත කිරීම නමැති බුරුම ජාතික සිරිත වූ පරිද්දෙන් මවුපියන් විසින් ශකවම් 1817 වැන්නෙහි වෙසක් පුරපසළොස්වක් පොහෝ දිනයෙහි ඒ නගරාසන්නයෙහි වූ ටවුන් වසින්ප් නමැති වනවාස විහාරයට පමුණවා යූ. වන්දනාමාන මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ සමීපයෙහි මහත් වූ උත්සවශ්‍රීයෙන් පැවිදි කර වන ලද්දේ ය. පැවිදි කර වනු ලැබූ කුල දරුවන් විසින් හැකිතාක් කල් මහණ දම් පුරා ඉන් ඉවත් වීම හෝ උත්සාහය ඇති නම් දිවිහිමියෙන් මහණ දම් පිරීම එරට පවත්නා වාරිත්‍ර ධර්මය යි.

ධම් ශාස්ත්‍රෝද්ග්‍රහණය

විනයාලංකාර සාමණේරයන් වහන්සේ ගේ සුවිනිත භාවය හා ක්‍රියා ශූරභාවයත් දුටු යූ. වන්දනාමාන මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසින් මේ කුඩා නම අනාගතයෙහි ලෝ සසුන් දෙකට

බොහෝ වැඩ කළ හැකි කෙනෙක් වන්නේ ය යි සිතා විශේෂ උගෙනීමක් ලබා දෙනු පිණිස එවකට සුප්‍රසිද්ධ විද්‍යාස්ථානයක්ව පැවැත්තා වූ **රුන්ගුන් නුවර මහා ධම්මදීපිකාරාමයෙහි** වැඩ වෙසෙන තදුරාමාධිපති **සාසනාලංකාර සද්ධම්මාභිවංස සිරිපවර මහාධම්මරාජාධි රාජගුරු මහානායක මාහිමියන්** වහන්සේ වෙත උන්වහන්සේ යවන ලදහ.

ඒ මහා නායක මා හිමියන් වහන්සේ වනාහි බුරුම දේශයෙහි අති ප්‍රසිද්ධ ශික්‍ෂාකාමී මහා ස්ථවිර තුමෙකි. උන් වහන්සේ දිනකට එක් වරක් මිස දෙවරක් ආහාර නො වැළඳූහ. පාත්‍රයෙහි මිස දෙවැනි බඳුනෙක නො වැළඳූහ. දිනපතා පිඩුසිඟා වැඩියහ. මත්ස්‍ය මාංශ නො වැළඳූහ. සියකින් ම හැමදිම ආදි වත් පිළිවෙත් කළහ. ඇතුළු ගමිහි තබා ආරාමයෙහිදී ද බඹයකින් ඔබ නො බැඳූහ. කිසිවකු සමග හිස් කථාවක් කිසිකලෙක නො කළහ. උන් වහන්සේ දක්නට යමකු පැමිණියහොත් ඔහුට ධම්මකථාවක් ම කළහ. එක් දිනෙක පස් වාරයක් රත්නත්‍රය වැන්දහ. උන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍යයන් දහසකට අධික වූ නමුත් උන්වහන්සේ දෙවැන්නකු හා එක් ආවාසයක නො වැසූහ. **රුන්ගුන් නුවර මහා ධම්මදීපිකාරාමය, කදවුන්වුන් නුවර මහා මංගලාරාමය** යන ආරාම දෙකට ම උන්වහන්සේ අධිපති වූ සේක. ඒ ආරාම දෙකෙහි විසූ හික්‍ෂු සාමණේරවරුන්ගේ ගණන **පන්සියයක්** පමණය. උන්වහන්සේ ඒ ආරාම දෙකෙහි ම කලින් කල වාසය කළහ. උන්වහන්සේ පිඩු සිඟා වඩිනුයේ තමා සඳහා ම නොව හික්‍ෂුසංඝයා ද සඳහා ය. මහා ලාභියකු වූ උන්වහන්සේ පිඩුසිඟා වැඩි කල්හි මනුෂ්‍යයෝ උන්වහන්සේට බොහෝ ආහාරපාන පිරිනැමූහ. එයින් ම උන්වහන්සේ වෙසෙන ආරාමයෙහි දෙසියයක් පමණ හික්‍ෂුහු යැපුණාහු ය. උන්වහන්සේට ලැබෙන ආහාර පාන දිනපතා විහාරයට පමුණුවා දීම පිණිස නගර වැසියන් විසින් කරත්ත හා කත්කාරයෝ ද යොදනු ලැබූහ. පිඩු සිඟා වැඩි කල්හි උන්වහන්සේට ආහාර පාන පමණක් නොව චීවරාදි පරිෂ්කාර ද පිරිනමනු ලැබීය. ඒ සියල්ල රැස් කර තබවා වරින් වර සංඝයාට බෙදා දීම එතුමන්ගේ සිරිත විය. උන්වහන්සේ පරිභෝග කෙළේ තුන් සිවුර පමණකි. නින්ද අඩු කොට මහණ දම් පිරිම නිසාදෝ, පෙර

කළ පාපයෙකින් දෝ අවසාන කාලයේදී උන්වහන්සේගේ නේත්‍රයෝ අඳුරු වූහ. එකල්හිදු උන්වහන්සේ කප්පිය කාරකයන්ගේ උපකාරයෙන් නො නවත්වා ම පිඩු සිඟා වැඩි සේක. උන්වහන්සේගේ මූලනාමය යු. සාසන යනුයි. 'සාසනාලංකාර සද්ධම්මාභිවංස සිරිපවර මහාධම්මරාජාධි රාජගුරු' නාමය උන්වහන්සේට අන්තිමට රජ කළ බුරුම රජතුමා විසින් පිරිනැමූ ගරු නාමයෙකි.

උන්වහන්සේගේ ආරාමයන්හි ප්‍රතිපත්තිකාමී සැබෑ හික්කුන්ට මිස හිස් පුද්ගලයන්ට වාසය කිරීමට අවකාශයෙක් නොවීය. ඒවායේ වෙසෙන සැමදෙනා විසින් කාලසටහනට අනුව සියලු වැඩ නො වරදවා කළ යුතු විය. ඒ අනුව ඔවුනොවුන් එක්වී කථා කරමින් හිස්ව කාලය ගත නො කළ යුතු විය. දුෂ්ප්‍රතිපත්ති පිරිමට ද අවකාශ නොවීය. මුදල් පරිහරණය, ගිලන් කමක් නොමැතිව වහන් පයලා ගම් වැදීම, වැසි නැති කල්හි කුඩ ඉසලා ගම් වැදීම, කරත්තවලින් යාම, දුම් බීම, විකාලයෙහි බුලත් දුම්කොළ සැපීම, නීතියෙන් ම තහනම් විය. වරද කළ සැමදෙනාට ම පාලක තෙරුන් වහන්සේලා විසින් දඩුවම් පමුණුවනු ලැබීය. නැවත නැවත වරද කරන්නෝ ආරාමයෙන් තෙරපනු ලැබූහ. ඒවාට උගෙනීමට පැමිණෙන කුසිත හික්කුන් වැඩි කල් නොසිට පලා යාමක් ප්‍රතිපත්තිකාමී කුලපුත්‍රයන් දීඪී කාලයක් ඒ ආරාමයන්හි වාසය කිරීමක් ස්වභාවය විය.

උපසම්පත්තිය

විනයාලංකාර සාමණේරයන් වහන්සේ රැන්ගුන් නුවර මහා ධම්මදීපිකාරාමයෙහි ඒ මහානායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ ගේ සිත් දිනා ගෙන වාසය කළහ. විසි අවුරුදු වයස පිරුණු කල්හි උපසම්පදාව ලැබීමට සුදුසු වූ සකල ගුණාංගයන් ගෙන් සම්පූර්ණව සිටි උන්වහන්සේ සාසනාලංකාර මහානායක මාහිමියන් වහන්සේ උපාධ්‍යාය කොට එක්සිය පනස් නමක් පමණ වූ හික්කු සංඝයා වහන්සේ විසින් මහාධම්මදීපිකාරාම සිමා මාලකයේදී මහන් වූ උත්සවයෙන් උපසම්පදාවට පත් කරනු ලැබූහ. උපසම්පද කරනු ලැබීමෙන් පසු ද උන්වහන්සේ ඒ මහා ධම්මදීපිකාරාමයෙහි ම වැඩි

දුරටත් ධර්ම ශාස්ත්‍රෝද්‍රහණය කරමින් වාසය කරන කල්හි ලක්දිව පෙර විසූ පඨිවරයන් විසින් කරන ලද ග්‍රහණයන් දැකීමෙන් හා පොත් පත් වල ලංකාව ගැන දක්වා තිබෙන කරුණු දැකීමෙන් ද, උන්වහන්සේගේ සිත ලංකාව දෙසට නැමුණේ ය.

ලංකාවතරණය.

තමන් තුළ හටගත් ලක්දිවට පැමිණීමේ අදහස ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වීමෙන් උන්වහන්සේ **ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1901** දී ස්වකීය ආවායඝී-වරයෙකු වූ **ඌ. ජින** නමැති බුරුම මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ සමග රැන්ගුන් නුවර සිට කොළඹ බලා යාත්‍රා කරන නැවකින් සමුද්‍රය තරණය කොට ලක්දිවට සම්ප්‍රාප්ත වූහ. උන් වහන්සේ ලක්දිවට පැමිණ සිද්ධස්ථාන වන්දනා කරමින් ඇවිද ඒ වම්සේ වස් වසන කාලය එළඹී කල්හි **මිහින්තලා පච්ඡයේ ගල් ගෙයක** වස් වැසූහ. වස් වසා ඒකාසනිකව පිණ්ඩපාතිකව භාවනාවෙහි යෙදෙමින් වස් කාලය අවසන් කළහ. වසෙන් පසු නැවතත් සිද්ධස්ථාන වන්දනා කරමින් ඒ ඒ දිශාවල ඇවිද **1902** දී කොළඹ වත්තෙක වස් වැසූහ. ඉන් පසු ද නැවතත් සිද්ධස්ථාන වන්දනා කරමින් ද, ඒ ඒ තැන්වල භාවනා කරමින් ද, හැසිර **1903** දී මිහින්තලා පච්ඡයේ ම වස් වැසූහ. **1904** දී උන්වහන්සේට ලක්දිවදී මුණ ගැසුණු යූ. ජයන්ත නමැති බුරුම ජාතික හික්කුන් වහන්සේ කෙනකු ද සමග **සියනැ කෝරළයේ දොරතුගොඩ** නමැති ග්‍රාමයේ **සොහොන් ගුම්පෙක** වස් වැසූහ. එහිදී මුත් වහන්සේට **සද්ධාතිස්ස** නමැති දසසිල් උපාසක කෙනෙක් ද එක් විය. වස් අවසානයෙහි උන්වහන්සේ ජයන්ත තෙරුන් වහන්සේ හා උපාසක තුමාද සමග නැවතත් වන්දනාවෙහි ඇවිදින්නට වූහ. මුත්වහන්සේට ලංකාවේ සිද්ධස්ථාන වන්දනාවට මෙපමණ දීඝී කාලයක් ගත වූයේ ලංකාව සැම තන්හි ම පයින් ම ගමන් කළ බැවිනි. ලංකාවේ තිබෙන පෞරාණික සිද්ධස්ථානයන් ගෙන් උන්වහන්සේ නො පැමිණි තැනෙක් නැත. වම් කීපයක් ම ලංකාවේ ඇවිද්දා වූ උන්වහන්සේ මේ වම්සේදී සියරටට පෙරළා වඩනා අදහසින් **ශ්‍රී පාදය** වන්දනා කොට කොළඹ බලා පයින් ම යූ. ජයන්ත තෙරුන් වහන්සේ හා සද්ධාතිස්ස උපාසක තුමා ද සමග වඩනාහු **හොරණට** පැමිණියෝ ය.

කුච්ඡණ කන්ද.

වඤ්ඤාවෙහි ඇවිදින්නා වූ උන් වහන්සේ විධා සන්සිදුවා ගැනීම පිණිස පන්සල්වලට ගිය කල්හි විදේශක වූ උන්වහන්සේ ගෙන් නොයෙක් ප්‍රශ්න අසා වඩාත් වෙහෙසට පත් කරවන බැවින් උන්වහන්සේ පන්සල්වල නවාතැනට යාම අත්හළහ. බොහෝ සෙයින් නවාතැන් ගත්තේ ගල්ලෙන් ආදී ජනශුන්‍ය ස්ථානවල ය. **හොරණට පැමිණ ගල්ලෙන් විවාළ කල්හි මිනිස්සු කුච්ඡණ කන්ද** ගැන උන් වහන්සේට කීහ. කුච්ඡණට පැමිණි කල්හි එක් මිනිසෙක් කුච්ඡණ වැරැල්ලෙන් කන්දට වැඩමවා ගෙන ගොස් එහි තිබෙන ගල් ගෙය උන්වහන්සේට දැක්වීය. උන්වහන්සේ එහි වැඩියේ එද රාත්‍රිය ගත කිරීම පිණිස ය. එහෙත් ගල්ගෙය වාසය කළ හැකි පරිද්දෙන් නොතිබුණ බැවින් එහි නො විසිය හැකි විය. දිළි කාලයක් ඇවිදීමට සැරසී සිටි උන්වහන්සේලා වාසයට සුදුසු තැනක් නො ලැබෙන තැන්වලදී ගසෙක එල්ලා එය යට වාසය කළ හැකි වන පරිද්දෙන් සාදවා ගන්නා ලද විශාල කුඩ දෙකක් තිබුණේ ය. එද ද උන්වහන්සේලා කුඩ ගස්වල එල්ලා ඒවා යටට වී වාසය කළහ. මෙය විනයාලංකාර නායක මාහිමියන්ගේ ජය ගුණය විය. වම් කීපයක් මුළුල්ලෙහි ලංකාවේ හැසුරුන නුමුත් මේ ස්ථානයට පැමිණෙන තුරු උන්වහන්සේගේ කීර්තිය නො පතළේ ය. කීර්තිය පැතිරෙන්නට වූයේ මේ කන්දට පැමිණීමේ පටන් ය. එද රාත්‍රිය කුඩ යට වාසය කළා වූ උන්වහන්සේලා පසු දින පිඩුසිභා වැඩියෝ ය. ඒ කාලයේ ඒ පලාතේ මිනිසුන්ට එය ආශ්චර්ය දර්ශනයෙක් වී ය. නුදුටු විරු ජාතියෙක හිඤ්ඤා දැකීම ද ආශ්චර්යයෙක් වී ය. කුච්ඡණ කන්දට අමුතු රටෙක හිඤ්ඤා වහන්සේලා දෙනමක් පැමිණ සිටින්නාහ යන ආරංචිය ගම්වල පැතිරෙන්නට වී ය. එදින උන්වහන්සේලා දක්නට මිනිස්සු එහි ගියෝ ය. ගොස් උන්වහන්සේලාට බොහෝ සැලකිලි දැක් වූහ. විනයාලංකාර නායක මාහිමියන් වහන්සේ ඒ මිනිසුන්ට ධර්මදේශනා කළහ. මනුෂ්‍යයෝ උන්වහන්සේ කෙරෙහි බොහෝ ප්‍රසන්න වූහ. මිනිසුන්ගේ බලවත් සැලකීමක් ඇති නිසාද, වඤ්ඤාවේ කලක් ඇවිද බොහෝ වෙහෙසී සිටි නිසා ද, උන් වහන්සේ දින කීපයක් එහි නැවතී විධා සංසිදුවා ගෙන යන්නට ඉටා ගත්හ. උන්වහන්සේලාගේ පැමිණීමේ ආරංචිය ද ඒ සමග ම උන්වහන්සේලාගේ කීර්ති ඝෝෂය ද දිනෙන්

දින වේගයෙන් පැතිරෙන්නට විය. දිනෙන් දින ම කුළුපණ කන්දට එන මිනිසුන්ගේ සංඛ්‍යාව අධික වී ය. උන්වහන්සේලා කෙරෙහි අතිශයින් ප්‍රසන්න වූ මනුෂ්‍යයෝ හැකිතාක් කල් නවත්වාගෙන උන්වහන්සේලාට සත්කාර කොට පින් ලබා ගන්නා අවියෙන් උන්වහන්සේලාගේ වාසය පිණිස කුටි දෙකක් තැනූහ. මිනිසුන්ගේ බලවත් ඉල්ලීම නිසා උන්වහන්සේ තවත් ටික කලක් එහි ම වාසය කරන්නට ඉටා ගත්හ. උන්වහන්සේ දිනපතා පැමිණෙන විශාල පිරිසට ආස්වාශ්වමක ශීලය සමාදන් කරවූහ. පොහෝ දිනයන්හි පැමිණෙන පිරිසට ද නවාංග උපෝසථ ශීලය සමාදන් කර වූහ. මේ පළාතේ මනුෂ්‍යයෝ ඉන් පෙර ඒ ශීලයන් ගැන අසා නො සිටියහ. එයින් වඩාත් උන්වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදුණා වූ ඔවුහු කන්දෙහි එක් ප්‍රදේශයක් වහා සමතලා කොට කඩිමුඩියේ මහා ධම්මාලාවක් ද තැනූහ. සිල් සමාදන් වන පිරිස ද දිනෙන් දින ම අධික වූහ. පොහෝ දිනයන්හි කැලණි විහාරයට මෙන් කුළුපණ කන්ද දෙසට සේනාව ගලා එන්නට විය. සමහර පෝය වලදී දහසක් පමණ මනුෂ්‍යයෝ සිල් සමාදන් වූහ. පොහෝ දිනයන්හි කුළුපණ කන්දේ බට පඳුරක් නොහැර සිල් සමාදන් ව භාවනා කරන්නෝ වූහ.

නවාංග උපෝසථ ශීලවාදය.

බොහෝ ලාංකික හික්ෂුහු නවාංග ශීලයෙක් නැත, එය මිත්‍රායාවෙකැයි ප්‍රකාශ කරන්නට වූහ. විරුද්ධ වූ ඇතැම් ගෘහස්ථ ප්‍රව්‍රිතයෝ නොයෙක් පළාත් වලින් ගෘහස්ථ ප්‍රව්‍රිත පණ්ඩිතයන් ගෙන්වා මුත්තවහන්සේ හා වාදයට එවන්නට පටන් ගත්හ.¹ නවා-තැනට පැමිණියා වූ මුත්තවහන්සේ සම්පයෙහි කිසි ම පොත පතක් නො තිබුණේ ය. උන්වහන්සේ වාදයට එන්නවුන් ලවා ම පොත් ගෙන්වා ඔවුන්ගේ පොත් වලින් ම ඔවුන්ට නවාංග ශීලය ඇති බව දක්වා දුහ.² වාදකරුවන් අවුත් පරාජය වී යත් යත් ම උන්වහන්සේගේ කීර්තිය වඩා වඩා පතළේ ය. සැතපුම් විස්ස තිස

1. 1905 දී මුද්‍රිත "නවධන උපෝසථය" නම් කුඩා පොත් පිංවකින් දැඩි විවේචනයක් එල්ල විය.
2. අංගුත්තර නිකායේ නවක නිපාතයේ සීහනාද වග්ගයේ නවාංගුපෝසථ සූත්‍රය බලන්න.

දුර ගම්වලින් නගරවලින් පවා ආහාර පාන පරිඡ්ඡාරයන් රැගෙන කුළුපණ කඳු කරා මහජනයා එන්නට වන්න. ගෙනවුත් පාමුල තබා පුදන්නාවූ පරිඡ්ඡාර බොහෝ විය. ගිහියන් පමණක් නොව නොයෙක් පළාත් වලින් හික්කුන් වහන්සේලා ද උන් වහන්සේ දක්නට පැමිණෙන්නට වූහ. උන් වහන්සේ එක් අතෙකින් ගෙන අනිත් අතින් දෙන්නාක් මෙන් තමන් වහන්සේට ලැබී තිබෙන පරිඡ්ඡාර එන එන හික්කුන් වහන්සේලාට පරිත්‍යාග කළහ. මේ කාලයේදී උන්වහන්සේට සියරට බලා වඩනට ඕනෑකම තිබුණේද, විරුද්ධ වාදීන් හට බියෙන් පළාගියහයි කියන්නට අවකාශ නො ලැබෙනු සඳහා එහි ම වැඩ සිටියේක. වෘෂියක් පමණ ගත වූ කල්හි මෙසේ එන එන හික්කුන් වහන්සේට දීත් සියයක් පමණ අට පිරිකර හා තවත් බොහෝ පිරිකර උන්වහන්සේ වෙත ඉතිරිව තිබුණේ ය.

සිය රට වැඩමවීමට සුදුනම් වීම

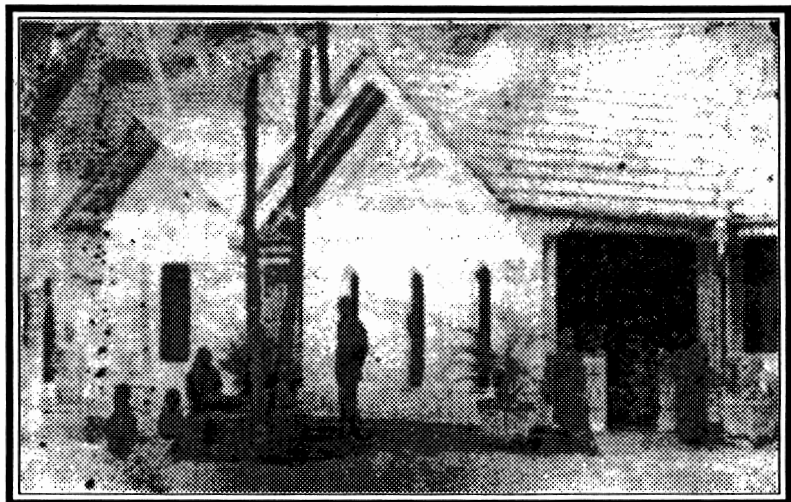
මේ කාලය වන විට වාද කරුවන් සම්පූර්ණයෙන් ම නිහඩ වී සිටි බැවින් උන්වහන්සේ මහා දනයක් දී ඒ පරිඡ්ඡාර සියල්ල ම පුද සිය රටට වැඩම වීමට සිතා ඒ බව දයකයන්ට දැනුම් දුන්න. දයකයෝ ද මහා දනය දෙන්නට සුදුනම් වූහ. මේ කාලයේ අමරපුර නිකායික තෙරුන් වහන්සේලා බුරුම නායක මාහිමියන්ට පක්ෂව ක්‍රියා කළෝ ය. වැලිතර සු. ඒ. ඤාණතිලක නායක මාහිමියන් ඇතුළු බොහෝ අමරපුර නිකායික තෙරුන් වහන්සේලා උන්වහන්සේට උපකාර කළෝ ය. වැලිතර ධම්මජෝති තෙරුන් වහන්සේ හා කොස්ගොඩ සිරි සුසිම තෙරුන් වහන්සේ ද උන්වහන්සේට විශේෂයෙන් පක්ෂව ක්‍රියා කළ දෙනමෙකි. ඒ දයක මහත්මෝ ද වස්කඩුවේ සුගුති නායක මාහිමියන් වහන්සේ වෙත ගොස් දනයට ආරාධනා කළහ. උන්වහන්සේ සියක් නමක් සමඟ වඩනා ලෙසට ආරාධනාව පිළිගත්ත. නියමිත දින පැමිණි කල්හි ඒ මහෝත්සවයට සහභාගිවීම පිණිස ඊට පළමු දින රාත්‍රියේ පටන් ම කුළුපණ දෙසට සිය ගණන් ජනයා ගමන් කරන්නට වූහ. දානය දෙන දිනයෙහි පසුව පැමිණි දහස් ගණන් ජනයාට කන්දට යන්නට ද නො ලැබුණේය. මුළු කන්ද ම වසා ජනයෝ උරෙන් උර ගැටී සිටගත්ත. එපමණ මහත් ජනකායක් ඊට පෙර කවදාවත් නුදුටු බව මහල්ලෝ

පවා කීන. දන මහෝත්සවය බලාපොරොත්තු වුවාට ද සිය වාරයෙන් යහපත් සේ සිදු විය.

පොකුණුවිට ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමය.

මේ මහා දන පුණ්ණාස්සවය පවත්වා අවසානයෙහි විනයාලංකාර බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේට ඉතාමත් හිතවත් ව සිටියා වූ වැලිගම්පිටියේ ඩී. ඇල් ගුණවර්ධන අප්පුහාමි, කුච්ඡණ ඩී. එච්. අභයරත්න රාලහාමි, හේතේගම ඩී. සී. සමරත්කොඩි රාලහාමි, කතේවල ඩී. පී. විජයරත්න නොතාරස් රාලහාමි, වැලිගම් පිටියේ ඩී. සී. සෙනෙවිරත්න රාලහාමි ආදී දයක මහත්මෝ එක්ව 'අපි මේ බුරුම ස්වාමීන් වහන්සේ' මේ පළාතේ ම අභිනව විහාරස්ථානයක් කරවා තවත්වා ගනිමු' යි සාකච්ඡා කරගත්හ. ඉක්බිති ඔවුහු බුරුම නායක මාහිමියන් වෙත ගොස් කරුණු සැලකොට තව කලක් ලක්දිව වැඩ සිටින ලෙස ආරාධනා කළහ. කෙළෙහි ගුණ දන්තා වූ ඒ නායක මාහිමියෝ බුරුමයට වැඩමවීමේ අදහස හැර ඒ මහතුන්ගේ ආරාධනය පිළිගෙන එහි ම වැඩ සිටියහ. ඒ දයකවරු එදින පටන් සංඝාරාමයක් කරවීමට සුදුසු භූමි භාගයක් සොයන්නාහු පොකුණුවිට, හේතේගම, වැලිගම්පිටිය, මීමන, කුච්ඡණ, කතේවල යන ගම් සය මැද පිහිටි රමණීය භූමි භාගයක් මිළයට ගත්හ. එවකට වනලැහැබක් ව පැවැත්තා වූ ඒ භූමිභාගය භාත්පස ගම්වල වෙසෙන ජනයා රැස්ව වල් කොටා මුල් උපුටා දින කීපයෙකින් ම බෙරැසක් සේ සමකළෝය. ඉක්බිති එහි බුරුම ස්වාමීන් වහන්සේලා දෙනමට වාසය පිණිස කුටි දෙකක් හා ධර්මශාලාවක් ද කරවා උන්වහන්සේලා ඒ ස්ථානයට පැමිණ වූහ. ඉක්බිති එම ස්ථානය පොකුණුවිට ආදී ගම් සයෙහි දයක මහතුන් විසින් අවට ගම් වාසීන්ගේ ද උපකාර ඇති ව සංඝාරාමයකට වුවමනා සියලු දෙයින් සම්පූර්ණකොට ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1907 ක් වූ ජනවාරි මස 20 වැනි දිනදී විනයාලංකාර මාහිමියන් ප්‍රධාන කොට නිකායත්‍රයේ ම සංඝයා වහන්සේ ද පමුණුවා සහ සතුකොට පූජාකරන ලද්දේ ය. එම ආරාමයට ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමය යන නම තබන ලදී. මේ කාලයේ බුරුම රට ජාගර මහා ස්ථවිර පරම්පරාගත ත්‍රිපිටක ධර්මයෙහි විශාරද වූ උා. ගුණාභිධාන මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ ගර්භා පරුපවාද විරහිතවූ ප්‍රියශීලී ශිෂ්‍ය හික්කු සමුහයක්

ද සමග දයාධාතු වන්දනාව පිණිස බුරුම රට සිට ලක්දිවට පැමිණියෙන් උත්වහන්සේලා ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයට පමුණුවා ඒ ගුණාභිධාන මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් සීමා බන්ධනයක් ද කරවා ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමය සකලාංගයෙන් පරිපූර්ණ කරන ලද්දේ ය.

1940 දී පොකුණුවිට ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයේ දර්ශනයක්

දැන් එම ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමය බුරුමයෙන් ගෙනෙන ලද අඩි 6 1/2 ක් උස් වූ වැඩ සිටිනා අගනා ලෝහමය බුද්ධ ප්‍රතිමාවෙකින් යුක්ත ප්‍රතිමා ගෘහයෙකින්ද අඩි 7 1/2 ක් උස් වූ ස්වණ්ලිප්ත මනහර කැටයම් සහිත ආසනයෙක වැඩ සිටින බුද්ධ ප්‍රතිමාවක් වැඩ සිටින දෙමහල් පහයෙකින්ද, දෙමහල් සංඝාවාසයෙකින් හා දෙමහල් සීමා මන්දිරයෙකින් ද ධම්මාලා භෝජනශාලා ළිං පොකුණු ආදියෙන් ද යුක්ත වූ අගනා සංඝාරාමයෙකි. මහා විහාර පරම්පරානුයාත ක්‍රමයෙන් සූත්‍රාභිධම්ම විනය සංඛ්‍යාත පිටකත්‍රය ධම්ම උගන්වන පිරිවෙනෙකි. මේ ස්ථානයේ ඒ කාලයේ කරන ලද සියලු ම කටයුතු වලට ලංකාවේ සුප්‍රසිද්ධ පඩිවරයකු වූ ලක්මිණි පහන් පත්‍රයේ කතීභූත ඇම්. ධම්රත්න මහතා ද දයාකයකු වශයෙන් හා අනුශාසකයකු වශයෙන් ද ක්‍රියා කෙළේ ය.

මේ විනයාලංකාර බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේ පිටකත්‍රය ධම්මයෙහි විශාරද යහ. පාලි, සිංහල, බුරුම, ඉංග්‍රීසි, දෙමළ, හින්දි, යන භාෂා සයෙන් ම කථා කිරීමෙහි සමර්ථයහ. ජනයන්ගේ සිත් ගන්නා වතුර කපිකයෙකි. උත්තරන්සේ මේ පොකුණුවට ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයෙහි වැඩ වෙසෙමින් කුල දරුවන් සසුන්ගත කරවීමෙන් ද, දහම් දෙසා ජනයන් පහදවා ශීලයෙහි පිහිටවීමෙන් ද, බොහෝ ලෝ සසුන් වැඩ කළහ. උන් වහන්සේගෙන් බණ අසා පැහැද පටිකම් හැර සිල් සමාදන් වූ ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ දහස් ගණනෙක් වූහ. මෙසේ එම ආරාමයෙහි කලක් ලෝ සසුන් වැඩ කරමින් සිට උත්වහන්සේ ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1911 දී සිය රට බලා වැඩියහ.

සුතරාගමනය හා බුරුම බුද්ධ ප්‍රතිමා වහන්සේලා

නැවත උත්වහන්සේ ලංකාවාසීන්ට වැදූම් පිදූම් කිරීම සඳහා බුරුම බුද්ධ ප්‍රතිමා වහන්සේලා මහත් සමූහයක් වැඩමවා ගෙන 1913 දී ලංකාද්වීපයට සම්ප්‍රාප්ත වූහ. උත්වහන්සේ විසින් මෙසේ වරින් වර ලක්දිවට වැඩමවන ලද ලෝභමය වූ ද, කිරි ගරුඩ ගලින් නෙලන ලද්දා වූ ද, බුද්ධ ප්‍රතිමා වහන්සේලා බොහෝ ගණනෙකි. එයින් අඩි 6 1/2 ක් උස් වූ ටොන් තුනහමාරක් පමණ බර වූ ලෝභයෙන් නිමවන ලද්දා වූ වැඩ සිටිනා විශාල ප්‍රතිමා වහන්සේ නමක් හා දෙරියනක් පමණ ඇති කිරි ගරුඩ ප්‍රතිමා වහන්සේ නමක්ද අඩි 7 1/2 ක් උස් වූ ස්වභිලිප්ත වජ්‍රාසනයෙක වැඩ සිටින ප්‍රතිමා වහන්සේ නමක්ද පොකුණුවට ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයේ වැඩ සිටින්නාහ. රසිගම් කෝරළයේ බටුවට සුධමාරාමයෙහි එක් ලෝභ ප්‍රතිමා වහන්සේ නමක් ද, බොල්ගොඩ බෝධිරාජාරාමයේ ලෝභ ප්‍රතිමා වහන්සේ නමක් හා වජ්‍රාසනය සහිත ප්‍රතිමා වහන්සේ නමක් ද, කොළඹ සුදුවැල්ලේ ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයේ ලෝභ ප්‍රතිමා වහන්සේලා සතර නමක් හා වජ්‍රාසනය සහිත ප්‍රතිමා වහන්සේ නමක් ද, දෙමටගොඩ මහා මකුටාරාමයෙහි වජ්‍රාසනය සහිත ප්‍රතිමා වහන්සේ නමක් ද වැඩ සිටින්නාහ. අඩිය, අඩි දෙක පමණ කුඩා ප්‍රතිමා වහන්සේලා බොහෝ ගණනක් ලංකාවේ නොයෙක් පළාත් වල නොයෙක් ස්ථානවල වැඩ සිටින්නා හ.

බුරුම කායක මාහිමියන් විසින් ලක්දිවට වැඩම වූ
ප්‍රතිමාවකක්සේලා ගෙන් එක් නමක ජායාරූපය.

තවත් විහාරස්ථාන.

මුත් වහන්සේට මේ කාලයේ කොළඹ නගරයේ විහාරස්ථාන-
යෙක් නො තිබුණේ ය. එබැවින් බුරුමයෙන් 1913 දී වැඩමවා
ගෙන ආ බුද්ධ ප්‍රතිමා වහන්සේලා කොළඹ කරුණුවත්තේ ඩී. සී.
පේද්‍රික් මහතා ගේ වත්තේ වඩා හිඳුවනට සිදුවිය. ප්‍රතිමා
වහන්සේලා නිසා උන්වහන්සේට ද එහි වැඩ සිටින්නට සිදු විය.

ඒ පාඩුව දුටු ඩී. සී. ජේෂ් මහතා හා එම නෝනා මහත්මිය ඇතුළු දයක පිරිසක් විසින් මුත්වහන්සේ උදෙසා කොළඹ නගරයේ විහාරස්ථානයක් කරවන්නට අදහස් කරන ලදී. ඒ ලහදීම (1914) මහා යුද්ධය හටගැනීමෙන් ලෝකය අවුල් වී ගියෙන් ඔවුන්ගේ අදහස සථාකාරයෙන් මස්තක ප්‍රාප්ත නොවූ නමුත් 1915 දී කොළඹ සුදුවැල්ලේ රඬස් ලේන්හි කුඩා ගොඩනැගිල්ලක් සහිත කුඩා ඉඩමක් මිලයට ගෙන උත්වහන්සේට පූජා කළෝ ය. එයට සුදුවැල්ලේ ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයයි කියනු ලැබේ.

මුත්වහන්සේ නිසා වණිසක් පාසා ම බොහෝ බුරුම-වතුකාකාරයෝ ලක්දිවට ගොඩබසින්නට වූහ. උත්වහන්සේ ලක්දිවට පැමිණෙන බුරුම හික්කුන් වහන්සේලාට හා ගෘහස්ථයන්ට වාසය කිරීමට සුදුසු ස්ථානයක් පිළියෙල කරන්නට කල්පනා කොට ඒ බව බුරුම බෞද්ධයන්ට දැන් වූ කල රැන්ගුන් නුවර දෝසු, දෝගුන් යන බුරුම නෝනාවරු දෙදෙන ප්‍රධාන බෞද්ධ පිරිසක් විසින් කොළඹ දෙමටගොඩ පාරේ ගොඩනැගිලි සමූහයක් සහිතවූ භූමිභාගයක් රුපියල් 55000 කට ගෙන පරිත්‍යාග කරනු ලැබීය. එය දැන් මහා මකුටාරාමය නමින් හඳුන්වනු ලැබේ. දැනට එහි බුරුම බෞද්ධයන්ගේ වියදමින් විශාල දෙමහල් ගොඩනැගිල්ලක් ද කරවා තිබේ. එයට ගිය වියදම රුපියල් 60000 කි.

මේ බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේ මහනුවර හා අනුරාධපුරයේ ද ස්ථාන දෙකක් ඇති කරන්නට කල්පනා කොට ඒ බව බුරුම බෞද්ධයන්ට දැන්වූ කල්හි ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1927 දී බුරුමරට පැගූ නුවර යූ. වෙං නමැති ධනවත් මහතකු ප්‍රධාන පිරිසක් විසින් නුවර දළදා මාලිගයට නුදුරු තැනෙකින් ගොඩනැගිල්ලක් සහිත භූමිභාගයක් රුපියල් 24000 කට මිලයට ගෙන පරිත්‍යාග කරනු ලැබීය. එහි දැනට රුපියල් 10000 ක වියදමින් අභිනව ගොඩනැගිල්ලක් ද කරවා තිබේ. 1936 වෙති වණිසේදී අනුරාධපුර නගරයෙන්ද රුපියල් 6000 කට ඉඩමක් ගෙන යූ. උත්තමං නමැති මහතා හා එම නෝනා මහත්මිය විසින් පරිත්‍යාග කරන ලදී. මේ ඉඩම එළාර සොහොනයයි කියන ස්ථානය සමීපයේ පිහිටා තිබේ.

මහනුවර අභිනව දළද මන්දිරය

මේ බුරුම නායක මාහිමියන්ගේ බාල කල එකට ඉගෙනගත් මිත්‍රයකු වූ සු. තාඩැක් නමැති දතිසුරු මහතෙක් වන්දනාව පිණිස ලක්දිවට පැමිණියේ ය. ද්‍රෝණික වන්දනාව සඳහා මහනුවර දළද මාලිගයට ගියාවූ එතුමාට බුද්ධාලම්බන ප්‍රීතිය වෙනුවට ඇති වූයේ මහා සංවේගයෙකි. පූජනීයානි පූජනීය වූ ලොවුතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මේ ධාතුන් වහන්සේට වෂී සිය ගණනෙකින් පෙර කළ දිරු කුඩා ගොඩනැගිල්ලෙක අදත් වැඩ සිටින්නට සිදුවී තිබෙන්නේ මේ දිවයිනෙහි බෞද්ධ රජතුමකු නැති බැවින් ය. ඉදින් අද මේ දිවයිනෙහි බෞද්ධ රජතුමකු ඇති නම් කාලානුරූප නොවූ මේ කුඩා ගොඩනැගිල්ලෙහි දළද සාමීන් වහන්සේ නොවඩා හිඳුවන්නේ යයි සිතූ එතුමා මහත් සංවේගයෙන් දළද හිමියන් වහන්සේ වැඳ විනයාලංකාර බුරුම නායක මාහිමියන් වෙත පැමිණ තමාට පහළ වූ සංවේගය ප්‍රකාශ කොට එතුමාට අවකාශ දෙන හොත් දළද සාමීන් වහන්සේ වඩාහිඳවීම පිණිස කාලානුරූප අභිනව මාලිගයක් එතුමාගේ වියදමින් ම කරවන්නට කැමැති බව හා දියවඩන නිලමේ තුමා විසින් කරවනු ලැබේ නම් ඒ සඳහා විශාල පරිත්‍යාගයක් කරනු කැමැති බවද සැලකොට අභිනව මාලිගයක් කර වීමට නිලමේ තුමා උත්සාහවත් කරවන ලෙස උන්වහන්සේට ආරාධනා කෙළේ ය. එතුමා කී කරුණු අසා උන්වහන්සේ ද සංවේගයට පැමිණ එවකට දළද මාලිගය භාරව සිටි පී. බී. නුගවෙල දියවඩන නිලමේ තුමා වෙත ගොස් කරුණු පහද දී එතුමා අභිනව දළද මාලිගයක් කරවීමෙහි උත්සාහවත් කරවූහ. ඉන් පසු දියවඩන නිලමේ තුමා ද ඒ ගැන කල්පනා කොට පුරාණ දළද මාලිගය මැදිකොට රූපියල් විසිලක්ෂයෙකින් පමණ නිම කළ යුතු අභිනව මහා දළද මාලිගයක් කර වන්නට 1927 පමණේදී ආරම්භ කෙළේ ය. එයට මුල් ගල තැබීම සඳහා ද බුරුම ලක්ෂපති මහතා පැමිණියේ ය. එතුමා එදින ම ඒ සඳහා රූපියල් ලක්ෂයක් පරිත්‍යාග කෙළේ ය. පසුව ද එතුමා වරින් වර ලක්ෂ එකහමාරක් පමණ මුදල් ඒ සඳහා පරිත්‍යාග කෙළේ ය. අප බුරුම නායක මාහිමියන් වහන්සේගේ අනුශාසනා පරිදි තවත් බොහෝ බුරුම බෞද්ධයෝ ඒ සඳහා මුදල් පරිත්‍යාග කළහ. ලංකා බෞද්ධයෝ ද පරිත්‍යාග කළහ. දියවඩන නිලමේ තුමා 1936

දක්වා ඒ කම්මාන්තය කරවූයේ ය. ඒ වර්ෂය වන විට ඒ සඳහා ලැබී තුබුණු උපකාර මුදල් ද අවසන් විය. ඉදිරියට ද රුපියල් ලක්ෂගණනක් වියදම්කොට අවුරුදු ගණනක් මුලුල්ලේ කරවන්නට තිබෙන මේ කම්මාන්තයෙහි යෙදීමට ද එතුමාට අවකාශ නැති විය. එබැවින් එතුමා ඒ කම්මාන්තයට මුලු පටන් උපකාර කාරයකු වූ යූ. විනසාලංකාර බුරුම නායක මාහිමියන්ට ම ඉදිරියට කරන්නට තිබෙන කොටස සම්පූර්ණ කිරීමේ භාරය පවරන්නට සිතා දළදා මාලිගාවේ නායක ස්වාමීන්ද්‍රයාණන් වහන්සේලා සමග ද සාකච්ඡාකොට 1936 දී එසේ කෙළේ ය. දැනට ඒ කම්මාන්තය බුරුම නායකමාහිමියන් ගේ ප්‍රධානතාවයෙන් කරගෙන යනු ලැබේ. ඒ සඳහා යන වියදම් මසක් පාසා උත්වහන්සේගේ මිත්‍ර යූ. තාඩැක් මහතා එවන්නේ ය. බුරුම නායක මාහිමියන් විසින් කරවන්නට පටන්ගත් පසුද ඒ මහතා විසින් ලක්ෂයක් පමණ ඒ සඳහා පරිත්‍යාග කර තිබේ. තවත් බුරුම බෞද්ධයන් විසින් ඒ සඳහා මුදල් පරිත්‍යාග කර තිබේ. දැනට කර ගෙන යන ගොඩනැගිල්ලේ වැඩ තව අවුරුදු එකහමාරකින් අවසන් කළ හැකි වේ යයි බුරුම ස්වාමීපාදයෝ කීහ. විදේශික වූ මුත්වහන්සේ ගෙන් ලක්දිවට සිදු වූ මේ වැඩ රාශිය ගැන සෑම ලාංකික බෞද්ධයකුම උත්වහන්සේ කෙරෙහි කෘතඥ විය යුතුය.

දිනකර නිහ තෙජෝ මුම්මවංසාභිජානෝ
පටුතර මතිමා යෝ ධම්මවෙදි විනිකෝ
සිරිධර විනසාලංකාර නාමෝ ගුරුහෝ
ඉහ විරතර කාලං ජීවතං සොන්ථිතා සෝ

(ශ්‍රී දළදා වහන්සේ තැන්පත් කිරීමට සුදුසු මන්දිරයක් සේ මහනුවර නගරයේ උසම ගොඩනැගිල්ල ලෙස මෙය නිර්මාණය කිරීමට විනසාලංකාර නාහිමියන් සැලසුම් කර තිබුණත් ඉංග්‍රීසි ආණ්ඩුවෙන් විරෝධය පළ කිරීම නිසා අභිනව විහාර මන්දිරය දැන් පවත්නා තත්ත්වයෙන් නිම කළ බව රේරුකානේ නාහිමියන් පසුව පැවසූහ. එම නව විහාර මන්දිරය නම් දැනට තායි පිළිමය තැන්පත් කර ඇති ජාතික කෞතුකාගාරයට ආසන්න විහාර මන්දිරයයි.)

ශ්‍රී ලංකා
ශ්‍රේෂ්ඨ නිකාය

ප්‍රථම මුද්‍රණය 1976

අමරපුර මහා සංඝ සභාවේ
ශ්‍රී ලංකා ශ්‍රවේණී නිකාය

**තමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ
සම්මා සම්බුද්ධස්ස**

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් තෙවන සියවසෙහි දඹදිව එක්සේසත් කොට රජය කරවූ ශ්‍රීමත් **ධම්මශෝක** නරේන්ද්‍රයන් ගේ කාලයෙහි තීර්ථකයන් ඇතුළුවීමෙන් අවුල් වී ගිය බුදු සසුන යථා තත්ත්වයට පැමිණ වීම සඳහා ත්‍රිපිටකධර ප්‍රතිසම්භිද්ධප්‍රාප්ත දහසක් රහතන් වහන්සේ සමග තුන්වන ධර්ම සඬගායනය කළා වූ **මොග්ගලීපුත්තනිස්ස** මහරහතන් වහන්සේ අනාගතයේ බුදුසස්න මැනවින් කොභි පිහිටවන්නේදැයි විමසන්නාහු ප්‍රත්‍යක්ෂයන්හි පිහිටන බව දැක, ඒ ඒ රටවල බුදුසසුන පිහිටුවීම සඳහා නවරටකට රහතන් වහන්සේලා යැවූහ. මොග්ගලීපුත්තනිස්ස මහරහතන් වහන්සේගේ නියමය පරිදි **මිහිඳුමාහිමියෝ** ඉට්ඨිය, උත්තිය, සම්බල, හද්දසාල යන රහතන් වහන්සේලා සිවුනම හා ශ්‍රී ලංකාවට වැඩම කොට මෙහි බුදුසසුන පිහිට වූහ. සෝන උත්තර යන රහතන් වහන්සේ දෙනම මුම්ම දේශයේ කොටසක් වන ස්වර්ණභූමියට වැඩම කොට එහි බුදුසස්න පිහිටවූහ. ඒ පෙදෙසට රාමඤ්ඤ රටයයි ද කියනු ලැබේ. පහත බුරුමයේ රාමඤ්ඤ රට පිහිට වූ බුදුසසුන ක්‍රමයෙන් පිරිහෙන්නට විය. සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් දෙදහස් දෙසියයක් කාලය ගත වන විට එරට උපසම්පදාවක් ඇතැයි ස්ථිර වශයෙන් නො පිළිගත හැකි තත්ත්වය උදා විය. ඒ කාලයේදී එහි ත්‍රිපිටක ධර්මයෙහි හා නා නා ශිල්ප ශාස්ත්‍රයන්හි නිපුණත්වය ඇති ශාසනෝදයකාමී ශ්‍රද්ධාබුද්ධිසම්පන්න **රාමාධිපති** නම් රජෙක් විය. එතුමා සිය රටේ ශාසන පරිභාණිය ගැන ඉමහත් සංවේගයට පැමිණ නැවත නිර්මල

උපසම්පදාව සිය රටට පමුණුවා ගනු රිසියෙන් ලෝ තතු විමසනුයේ ශ්‍රී ලංකාවේ මහා විහාරපරම්පරාවේ සංඝයා අතර නිර්මල උපසම්පදාව පවත්නා බව අසා එය ලබා ගෙන එනු පිණිස නැව් දෙකකට නංවා එරට හික්මුන් අට සාලිස් තමක් ශ්‍රී ලංකාවට පිටත් කෙළේ ය. ඒ පිරිස එකල ජයවර්ධන පුරයේ විසූ ගුවනෙකබාහු රජුගේ හා මහාසංඝයාගේ අනුග්‍රහයෙන් කලාණ නදියේ උදකොක්ෂේප ශිමාවකදී මහාවිහාර පරම්පරානුයාත නිර්මල පෑවිද්ද හා උපසම්පදාව ලබා ගත්හ. ඒ හික්මුන් සිය රටට පැමිණි කල්හි රාමාධිපති රජතුමා උන් වහන්සේලා ලවා කලාණ ශිමා නමින් ශිමාවක් සම්මත කරවා එහිදී එරට විසූ සියලුම හික්මුන්ට මහාවිහාරපරම්පරානුයාත නිර්මල උපසම්පදාව ලබා දින. එහි කලින් පිහිටි සොණුත්තර සංඝ පරම්පරාව කෙළවර විය. මහාවිහාර පරම්පරාව පහළ විය.

ශ්වේජීන් නිකායේ ආරම්භය

බුරුමයට ගෙන ගිය ඒ මහාවිහාර පරම්පරාව ද ක්‍රමයෙන් පිරිහෙන්නට විය. කල්යාමෙන් ඒ සහ පිරිස අතර ද සතුන් යෙදූ රියවලින් ගමන් කරන්නා වූද, පන්සල්වල ගොන් කරත්ත තබා ගෙන සිටින්නා වූද, තක්ෂත්‍ර වැඩ යන්ත්‍ර මන්ත්‍ර වැඩ වෙදකම් ආදිය කොට මුදල් රැස් කරන්නා වූද, මුදල් පොලී කරන්නා වූද, කුල දූෂණයෙන් ප්‍රත්‍යය ලබන්නා වූද, කුඩා සිකපද ගණනට නොගෙන කාය වාක් සංවරයෙන් තොරව හැසිරෙන්නා වූ අප්‍රශාදනීය වූ අලජ්ජී දුශ්ශීල හික්මුන් බෝවන්නට වූහ. ඒ නිසා ඉමහත් සංවේගයට පත් ජාගරාහිධජ සද්ධම්මචංස ධම්මසෙනාපති අතුලාධිපති සිරිපවර මහාධම්ම රාජාධිරාජගුරු මාහිමියන් වහන්සේ අලජ්ජී දුශ්ශීල හික්මුන්ගෙන් ඇත් වී ඔවුන් හා ධර්මානුකූල සම්භෝගයෙන් වැළකී ශික්ෂාකාමී හික්මු පිරිසක් ඇති කර ගෙන ප්‍රත්‍යන්ත ප්‍රදේශයක වැඩ විසූහ. ඉහත කී නාමය ඒ හිමියන්ට රජතුමා විසින් පිරිනමන ලද ගරු නාමය ය. උන්වහන්සේට බාලකාලයේදී ගුරුන් විසින් තබන ලද නාමය ජාගර යනුයි. උන් වහන්සේ උපන්නේ ශ්වේජීන් නමැති ගමෙහිය. එබැවින් උන් වහන්සේට ශ්වේජීන් ශයාඛෝ යන නාමය ද කියති. උන්වහන්සේ බුරුම රටෙහි ප්‍රසිද්ධ ශ්වේජීන් ශයාඛෝ

යන නාමයෙනි. ලක්දිව ප්‍රසිද්ධ උන් වහන්සේ ගේ ජාගර යන පාලි නාමය ය. උන් වහන්සේ වැඩ විසුයේ මෙන්වූත් නමැති රජුගේ කාලයේ ය. එතුමා පස්වන ධර්ම සංගායනාව කරවා ත්‍රිපිටක ධර්ම සුදුගල් පුවරුවල කොටවා තැබීම ආදී පින්කම් රාශියක් කළ ශාසනෝදයකාමී ශ්‍රද්ධාබුද්ධිසම්පන්න රජෙකි. සිය රටෙහි හික්ෂුන් අතරින් අලජ්ජී දුශ්ශීලයන් ඉවත් කොට ශාසනය නභා සිටවීමේ අදහස එතුමාට තිබිණ. එතුමා ධර්ම විනය ආඥාපනත යන නමින් ආඥාපනතක් නිකුත් කොට බුදුසසුන පිරිසිදු කිරීමට උත්සාහ කෙළේ ය. එය බලාපොරොත්තු වූ තරමට සඵල නො වීණ. ඒ රජතුමා කුමාර කාලයේ පටන් ජාගර මාහිමියන් හැදින උන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදී සිටියේ ය. එතුමා මණ්ඩලේ යන නමින් අභිනව නගරයක් තනවා එහි වෙසෙන කාලයේ කෙසේ හෝ ජාගර හිමියන් මණ්ඩලේ නගරයට පමුණුවා උන්වහන්සේ මුල් කර ගෙන ක්‍රමයෙන් සිය රටේ ශාසනය සංශෝධනය කිරීමේ අදහසින් උන් වහන්සේ මණ්ඩලේ නගරයට වැඩම කරවා මණ්ඩලේ පර්වතයට උතුරුදිග්භාගයෙහි අභිනව සංඝාරාම පසක්ම ඉදි කරවා ඒවා පූජා කොට පිරිස් සහිත ජාගර හිමියන් වඩාහිඳවා ගත්තේ ය. ජාගර හිමියෝ වගන්ති විස්සකින් යුක්ත ධර්මාවාද ලේඛනයක් පිළියෙල කර එය අනුව ඒ ආරාම පාලනය කළහ. උන්වහන්සේ ගේ පාලන ක්‍රමයේ සුන්දරත්වය නිසා ඒ ආරාමයන්හි වෙසෙන හික්ෂුහු පයඝාප්ති ප්‍රතිපත්ති දෙකින්ම දියුණු වන්නට වූහ. ජාගර හිමියන්ගේ පිරිසෙහි රාජගුරු උපාධිය ලැබූ හික්ෂුන් වහන්සේ එක්විසි නමක් වූහ. ඒ දියුණුව දැක ජාගර හිමියන් කෙරෙහි පැහැදී අන්‍ය විහාරයන්හි විසූ ඇතැම් හික්ෂුහු ද ජාගර හිමියන්ගේ ආරාමවල වාසයට පැමිණියහ. නොබෝ කලකින්ම ජාගර හිමියන්ගේ ආරාමවල වෙසෙන හික්ෂු පිරිස දහසකට අධික වූහ.

අලුත් නිකායක් ඇති කිරීමේ අදහස මෙන්වූත් රජතුමාට හෝ ජාගර හිමියන්ට හෝ ඒ හිමියන්ගේ පිරිසට හෝ නො තිබිණ. එහෙත් කාය වාක් සංවරය හා ශික්ෂා ගරුත්වයන් නිසා ජාගර හිමියන්ගේ පිරිස රටේ කැපී පෙනෙන පිරිසක් විය. එබැවින් රට වැසියෝ ශ්වේතීන් ශයාඛෝ යන ජාගර හිමියන්ගේ නාමය අනුව ඒ පිරිසට ශ්වේතීන් නිකාය යයි කියන්නට වූහ. මේ ශ්වේතීන් නිකාය

යන නාමය ඇති වූ ආකාරය ය. ක්‍රමයෙන් ඒ නාමය රටේ පැතිරෙන්නටත් පිළිගැනෙන්නටත් විය. ශ්වේජීන් නිකායට නායක කෙනකු වශයෙන් රජු විසින් හෝ සංඝයා විසින් හෝ ජාගර හිමියන් පත් කර නො තිබිණ. එහෙත් උන් වහන්සේ ශ්වේජීන් නිකායේ ගණසම්මුට්ඨාපක මහා නායකයන් වහන්සේ ලෙස රජු ඇතුළු සැම දෙන විසින්ම පිළිගෙන තිබිණ. උන්වහන්සේගේ ආඥාව ශ්වේජීන් නිකායක ස්ථවිර මධ්‍යම නවක සියලුම හික්කුන් වහන්සේලා ඉතා ආදර ගෞරවයෙන් පිළි ගත්හ. ශ්වේජීන් නිකායේ ප්‍රධාන දයකයා මෙන්වූත් රජතුමා ය. නිකාය ඇති වූයේ ද එතුමා විසින් කර වූ රජමහ විහාරවල ය. එබැවින් එය රාජකීය නිකායෙකි.

ගණසම්මුට්ඨාපක ජාගර හිමිපාණන් වහන්සේ ගේ කාලයේ ශ්වේජීන් නිකාය නාම මාත්‍රයෙන් පැවතුනා මිස නිකායක් වශයෙන් ක්‍රමානුකූලව පිළියෙල වී නො තිබිණ. උන්වහන්සේගේ අභාවයෙන් පසු උන්වහන්සේ විසින් ඇති කළ හික්කු පරම්පරාව ඉදිරියටත් උන් වහන්සේගේ කාලයෙහි මෙන් පැවැත්විය හැකි වීම සඳහා සංඝයා විසින් නිකායේ මහානායක ධුරයට **විශුද්ධාවාර ධජාධිපති පවරමහාධම්ම රාජාධිරාජගුරු** මහාස්ථවිරයන් වහන්සේ පත්කර ගන්නා ලදහ. උන් වහන්සේ ත්‍රිපිටක ධර්මය පිළිබඳ උසස් දැනුමක් ඇති මහ පඨිවරයෙකි. නොයෙක් ග්‍රන්ථයන් සම්පාදනය කළ මහ ගත්කරුවෙකි. ඉංග්‍රීසි ආණ්ඩුවෙන් අග්ගමහා පණ්ඩිත උපාධියද ලැබුවෙකි. උන්වහන්සේ ගේ කාලයේ දී නිකායේ වෙනත් තනතුරුවලට ද සුදුසු මහ තෙරුන් වහන්සේලා ද පත් කොට නිකාය ක්‍රමානුකූලව පිළියෙල කරන ලද්දේ ය. ජාගරමාහිමියන්ට උන්වහන්සේගේ ධර්මාවවාද ලිපියෙන් නිකාය පාලනය කළ හැකි වුවද සෙස්සන්ට එය නො කළ හැකි බැවින් විශුද්ධාවාර මහනාහිමියන් විසින් නිකායේ අන්‍ය මහතෙරවරුන්ගේ ද අනුමතිය ඇතිව වගන්ති තිසක් ඇති නීති මාලාවක් හෙවත් කතිකාවතක් පිළියෙල කරන ලදී. දැනට ශ්වේජීන් නිකාය පාලනය වන්නේ ඒ කතිකාවත අනුවය. ශ්වේජීන් නිකාය දියුණු වී පැතිර ගියේ විශුද්ධාවාර මහනා හිමියන්ගේ කාලයේ ය. දැනට එය ශ්‍රී ලංකා සියම් යන දෙරටට ද පැමිණ ඇත්තේ ය. දැනට බුරුමයේ ශ්වේජීන් නිකායෙහි පසළොස් දහසක් පමණ ඇත්තාහ. විහාරස්ථාන

දෙදහසක් පමණ ඇත්තේ ය. දැනට මේ නිකායෙහි උපාධිධාරී බොහෝ පණ්ඩිත හික්ෂුහු ඇත්තාහ. බුරුමයෙහි කළ ජට්ඨ ධර්ම සංගායනාවේ වැඩ බොහෝවක් කෙළේ ශ්වේතීන් නිකායික හික්ෂුන් විසිනි. ශ්වේතීන් නිකාය වනාහි බොහෝ පණ්ඩිතයන් බොහෝ උපාධිධාරීන් බොහෝ ගත්කරුවන් බොහෝ කම්ප්පානා-වාය්ඝ්‍යන් බොහෝ යෝගීන් බොහෝ ආරණ්‍යකයන් බොහෝ ධුතංගධාරීන් ඇත්තාවූ මහා නිකායෙකි. භාවනා ක්‍රම පිළිබඳ ග්‍රන්ථ රාශියක් සම්පාදනය කළා වූද සතිපට්ඨාන භාවනා ක්‍රමය ලෝකව්‍යාප්ත කළා වූද මහාකම්ප්පානාවාය්ඝ්‍ය අග්ගමහා පණ්ඩිත මහාසී සයාඩෝ හදත්ත සෝභන මහාස්ථවිරයන් වහන්සේ ද ශ්වේතීන් නිකායික මහතෙරනමකි.

ශ්‍රී ලංකාවට ශ්වේතීන් නිකායේ ආභාසය පැමිණීම

ශ්වේතීන් නිකායේ ගණසමුට්ඨාපක ජාගර මහ නා හිමියෝ ක්‍රි. ව. 1872 දී සිද්ධස්ථාන වන්දනාව සඳහා හික්ෂුන් වහන්සේලා සතර නමක් හා දයකයන් සතර දෙනෙකුන්ද සමග ගාල්ලෙන් ශ්‍රී ලංකාවට ගොඩබටහ. ගාලු පුර වැසි බෞද්ධයෝ ඒ අය අත්‍යාදරයෙන් පිළිගෙන සුදුසු පරිදි ආගන්තුක සත්කාර කළෝ ය. අමරපුර නිකායික හික්ෂුන් වහන්සේලාගේ හා ගිහිපිත්වතුන්ගේ සහයෝගයෙන් දඩල්ලේ පිළියෙල වූ තාවකාලික ස්ථානයක ජාගර හිමියන් ඇතුළු පිරිස නැවතී සිටියෝ ය. ජාගර හිමියන් ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි පුවත ඇසූ බලපිටියේ මහා කප්පිත වලව්වේ රාජපක්ෂ මුදලිතුමා එහි ගොස් ජාගරහිමියන්ට ආරාධනා කොට සිය වලව්වට වැඩම කරවා ගත්තේ ය. ඒ කාලයේ කොටස් තුනකට බිඳී තුබූ අමරපුර නිකාය ජාගර හිමියන්ගේ සහයෝගයෙන් නැවත සමගි කිරීමට එතුමා අදහස් කෙළේ ය. ජාගර හිමියෝ එහි වැඩ වෙසෙමින් ලාංකික හික්ෂුන් වහන්සේලාට හා දයක පිත්වතුන්ට බොහෝ ධර්මානුශාසනා කළහ. සංඝයා සමගි කිරීම සඳහා මුදලිතුමා විසින් ජාගර හිමියන්ගේ උපදෙස් පරිදි උසස් උසස් අමරපුර නිකායික මහතෙර වරුන්ගේ අනුමතිය ද ඇතිව අවිවාදයෙන් කානටත් පිළිගත හැකි පරිදි උදකෝක්ෂේප ශීමාවක් මාදු ගහෙහි

කරවන ලදී. ජාගර හිමියන්ට ගෞරවයක් වශයෙන් ඒ ශීමාවට **ශ්වේජීන් ශීමා** යන නම තබන ලදී. අදත් අමරපුර සද්ධම්මවංස නිකායේ වාර්ෂික උපසම්පද උත්සවය පවත්වන්නේ එහිය. ජාගර හිමියන්ගේ මූලිකත්වයෙන් 1872 වර්ෂයේ එහි අමරපුර නිකායේ උපසම්පද උත්සවය පවත්වන ලදී. ඒ හිමියන්ගේ මූලිකත්වයෙන් සිංහල කුලපුත්‍රයන් විසි අට දෙනකුන්ද පැවිදි කළහ. ශ්‍රී සද්ධර්මවංශ නිකායේ හික්ෂුන් වහන්සේලා විසින් ජාගර හිමියන්ට ගෞරව දැක්වීම් වශයෙන් උන් වහන්සේට **සිරිසද්ධම්මවංසපාල** යන ගරුනාමය ප්‍රදානය කරන ලදී. මෙසේ ජාගර මා හිමියෝ ශ්‍රී ලංකා සම්බුද්ධශාසනයට මහත් සේවයක් කරමින් ශ්‍රී ලංකාවේ සත්මයක් වැඩ සිට වන්දනාව ද නිමකොට බුරුමයට පෙරළා වැඩම කළහ. එහි වැඩම කළ පසුත් උන්වහන්සේ අමරපුර නිකායික සංඝයාගේ යහපත පිණිස **ලංකා සාසන විසුද්ධි කථා** යන ශීර්ෂයෙන් දීර්ඝ ලිපියක් ද සකසා එවා වදළහ. ජාගර හිමියන්ගේ පැමිණීම නිසා ශ්‍රී ලංකාවට **ශ්වේජීන් නිකායේ ආභාසය** ලැබිණ.

ශ්‍රී ලංකාවට **ශ්වේජීන් නිකාය පැමිණීම.**

බුරුමරට රැන්ගුන් නුවර මහා ධම්මදීපිකාරාමයට හා සෙවුන්ඩුන් නුවර ශ්‍රී මහා මංගලාරාමයට ද අධිපති වූ පහත බුරුමයේ **ශ්වේජීන් නිකායෙහි මහානායක** වූ ද රාජපුජිත සංඝපිතෘවරයකු වූ **සාසනාලංකාර සද්ධම්මාභිවංස සිරිපවර කවිධර මහා ධම්ම රාජාධිරාජගුරු** මහා නාහිමියන්ගේ ශිෂ්‍ය ගරු යු. **විතයාලංකාර බුරුම** නා හිමියෝ කරුණ කාලයේදීම දන්ත ධාතූන් වහන්සේ ඇතුළු සිද්ධස්ථානයන් වන්දනා කිරීම සඳහා යූ. ජයන්ත නමැති බුරුම හික්ෂුවක් ද සමග ශ්‍රී ලංකාවට වැඩම කළහ. උන්වහන්සේ පා ගමනින් ම වැඩම කරමින් සිද්ධස්ථානයන් වන්දනා කරමින් ද, දින ගණන් නැවතී ඒ ඒ තැන්වල වත් පිළිවෙත් කරමින්ද, අතරින් පතර සොහොන් බිම්වල කැලෑවල නැවතී භාවනාවෙහි යෙදෙමින් ද, ශ්‍රී ලංකාවේ සඤ්චාරය කළහ. ඒ රුවන්මැලිමහා සෑයේ ප්‍රතිසංස්කරණය ආරම්භ වී තුබූ කාලය ය. උන් වහන්සේ අනුරාධපුරයේ නැවතී සාර මසක් ම රුවන් මැලිමහ සෑයේ පස් ඉවත් කළහ. ඒ පිනෙන්දෝ උන්වහන්සේට මහසෑයට

ලක්ෂගණනක් අගනා වූඩාමාණිකාය පැලඳවීමේ භාග්‍යය ද ලැබීම. උන් වහන්සේ මෙසේ කලක් ශ්‍රී ලංකාවේ සැරිසරා ශ්‍රී පාදස්ථානය වන්දනා කොට බුරුමයට පෙරළා වැඩම කරනු රිසියෙන් රත්නපුර පානදුර මහා මාර්ගයේ වැඩම කරන්නාහු දෙතුන් දිනක් නැවතී විඩා සන්සිඳවාගෙන යාමේ අදහසින් කුලුපන කන්දට වැඩම කළහ. බුරුම හික්ෂුන් කිසිවිටෙක දැක නො තුබූ හොරණ පලාත් වැසියෝ උන්වහන්සේ දක්නට වැල නො සිඳී කුලුපන කන්දට එන්නට වූහ. තරුණ කාලයේ දී උන්වහන්සේගේ සිරුර ඉතා ශෝභන විය. මුහුණ ඉතා පැහැපත් විය. ඇතැම් කාන්තාවෝ උන්වහන්සේගේ මුහුණ ඇසිපිය නොහෙලා බලා සිටියහ. ඇතැම් කාන්තාවෝ උන් වහන්සේගේ මුහුණ වරින් වර නොයෙක් පැහැ ගන්නේ ය යි ද ඇතැම් කාන්තාවෝ උන්වහන්සේගේ මුහුණින් රැස් විහිදෙන්නේ ය යි ද කීහ. උන්වහන්සේට ඒ කාලයේ මිනිසුන් ව්‍යවහාර කළේ **තාපස භාමුදුරුවෝ** ය කියා ය. පැමිණෙන සැදැහැවතුන්ට අනුකම්පාවෙන් උන් වහන්සේගේ ගමන මදින් මඳ පමා කරන්නට සිදු විය.

පැමිණෙන සැදැහැවත්හු අටපිරිකර සහ වෙනත් බොහෝ පරිෂ්කාරයන් ද ගෙනවුත් උන්වහන්සේට පිදුහ. ජනයාගේ පැමිණීම නවතින කාලයක් නො පෙනෙන බැවින් සිවුමසකට පමණ පසු ලැබී තුබුණු පරිෂ්කාර රාශිය සංඝයාට පූජා කොට උන් වහන්සේ කුලුපන කන්දෙන් නික්මයන්ට සූදනම් වූහ. උන් වහන්සේ කෙරෙහි අතිශයින් ප්‍රසන්නව සිටි හොරණ පලාතේ බෞද්ධයෝ මුත් වහන්සේ කෙසේ හෝ මෙහි ම රඳවා ගත යුතුය යි සිතා **වැලිගම්පිටියේ ඩී. ඇල් ගුණවර්ධන අප්පුහාමි** මහතා ඇතුළු දයක පිරිසක් විසින් **පොකුණුවිට හේතේගම වැලිගම්පිටිය මීමන කුලුපන කන්දවල** යන ගම් සය මැද මතරම් භූමිභාගයක් මිලයට ගෙන එය පවිත්‍රකොට තාවකාලික ආවාස තනා කුලුපන කන්දේ වැඩවිසූ බුරුම හිමි දෙනම ඒ භූමියට වැඩමවා ගන්නා ලදහ. බුරුම නාහිමියන් කෙරෙහි පැහැදී ප්‍රවිජ්‍යාපේක්ෂකයෝ ද බොහෝ දෙනෙක් උන් වහන්සේ වෙත පැමිණියහ. මේ කාලයේ බුරුම නාහිමියන්ගේ ආවායඝීවරයකු වූ රැන්ගුන් නුවර මහාධම්මදීපිකාරාමයේ **ඌ. ජන නමැති** ස්ථවිරයන් වහන්සේ ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණ සිටියහ.

උත්වහන්සේ ද පොකුණුවිට ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයට වැඩමකරවා 1906 ජනවාරි මස 8 වෙනි දිනයෙහි පැමිණ සිටි ප්‍රවුජ්‍යා-පේක්ෂකයන් සත්විසි දෙනෙක් යු. විනයාලංකාර බුරුම නා හිමියන්ගේ ශිෂ්‍යයන් වශයෙන් පැවිදිබවට පමුණුවනු ලැබූහ. ඒ ශ්‍රී ලංකාවේ පළමුවෙන් ම පැවිදි කරනු ලැබූ ශ්වේජීන් නිකායික පිරිස ය.

පොකුණුවිට ඇති වූ ඒ අභිනව ආරාම භූමියෙහි ධර්මශාලා විහාර ආවාසාදිය වහ වහා කොට නිමවා 1907 ජනවාරි 20 වෙනි දිනයෙහි එය යු. විනයාලංකාර බුරුම නා හිමියන් ප්‍රමුඛ මහා සංඝ රත්නය විෂයෙහි සාංඝික වශයෙන් පූජා කරන ලද්දේ ය. ඒ භූමියට ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමය යන නම තබන ලද්දේ ය. ඒ ශ්‍රී ලංකාවේ ඇති වූ ප්‍රථම ශ්වේජීන් නිකායික සංඝාරාමය ය. එවකට ශ්‍රී ලංකාවේ විසූ සුප්‍රසිද්ධ පඨිවරයකු වන ලක්මිණි පහන යන පුවත් පතෙහි කර්තෘවරයා වූ ඇම්. ධර්මරත්න මහතා ද ඒ විහාරස්ථානයේ දූයකයෙකි.

ප්‍රථම ශිමා සම්මුතිය

ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්වේජීන් නිකායික භික්ෂූන් වහන්සේලාට විහාරයක් ඇති වුවද විනය කම් කිරීමට ශිමාවක් නො තිබීම බලවත් පාඩුවක් විය. මේ කාලයේ දී උා. ගුණාභිධාන මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ විංශතිවර්ගික සංඝ පිරිසක් දොඩා දානු වන්දනාව සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට වැඩම කළහ. පොකුණුවිට ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයේ දූයක පිරිස උත්වහන්සේලාට ශිමා බන්ධනය සඳහා ආරාධනා කළහ. ශාසනෝදයකාමී වූ ඒ සුප්‍රේසල ශික්ෂාකාමී ශ්වේජීන් නිකායික සහ පිරිස ඒ ඇරයුම කරුණාවෙන් පිළිගෙන පොකුණුවිට ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයට වැඩ වදාරා 1907 පෙබරවාරි මස 7 වෙනි ගුරු දින ත්‍රිවිධ සම්පත්තියෙන් යුක්ත වූ ඒකාදස විපත්තින්ගෙන් මිදුණා වූ සුප්‍රේසල ශික්ෂාකාමී භික්ෂූන්ට විනය කම් කිරීමට යෝග්‍ය වූ සුපරිශුද්ධ ශිමාවක් සම්මත කළහ. ඒ ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්වේජීන් නිකායික සංඝයා විසින් ම සම්මත කළ ප්‍රථම බද්ධ ශිමාවය. එයට සම්මත කළ සංඝයා විසින්ම මුම්මටංශික

ශාසන මූල විශුද්ධි ශිෂ්‍ය යන නාමය තබන ලද්දේ ය. මේ ශිෂ්‍ය බන්ධනයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්වේච්ඡන් නිකාය මුල් බැස ගත්තේය යි කිය යුතුය. මේ ශිෂ්‍යබන්ධනයට ඇමි. ධර්මරත්න පඬිතුමා ද ඉතා ඕනෑකමින් සහයෝගය දුන්නේ ය. මේ ශිෂ්‍ය බන්ධනය ගැන ධර්මරත්න පඬිතුමා විසින් 1907 පෙබරවාරි 23 වන දින ලක්මිණි පහන පතෙහි දීඝී ලිපියක් ද පළ කර තිබිණ.

පොකුණුවිට සාමණේර පිරිස බුරුම රට යැවීම

බුරුමරට ඥාන්ඩුන් නුවර ශ්‍රී මහා මංගලාරාමයේ අනුනායක ඌ. වායාම නමැති මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ 1907 අග කොටසේදී දයාධාතු වතුනාව සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට වැඩම කළහ. එවකට පොකුණුවිට විසූ සාමණේර පිරිස ඒ තෙරුන් වහන්සේගේ මාගී-යෙන් ඒ ආරාමයට අධිපති වූද පහත බුරුමයේ ශ්වේච්ඡන් නිකායේ මහානායක වූද කොළඹ දෙමටගොඩ මහා විශුද්ධාරාමයේ වැඩ සිටි පූජ්‍යාචාර්ය ඈරංග සිරිධම්ම හිමිපාණන් වහන්සේගේ උපාධ්‍යාය වූද සාසනාලංකාර සද්ධම්මාහිවංස සිරිපවර කවිධප මහාධම්ම රාජාධිරාජගුරු හිමියන් වෙත වැඩිදුර උගෙනීම පිණිස උසස් අධ්‍යාපනය ලබනු පිණිස ධර්මරත්න පඬිතුමා ඇතුළු පොකුණුවිට දයක පිරිස විසින් අත්සන් තබන ලද පාලි භාෂාමය සන්දේශයක් ද බුරුම රටට යවන ලදහ. මෙය ලියන අපිද ඒ පිරිසේ කෙනකු වෙමු.

කොළඹ දෙමටගොඩ මහාවිශුද්ධාරාමය

දෙමටගොඩ මහාවිශුද්ධාරාමාධිපතිව වැඩ විසූ ගරු ආචාර්ය ඈරංග සිරිධම්ම මාහිමියන් වහන්සේ බාල කාලයේ ශ්‍රී ලංකා රාමඤ්ඤ නිකායෙහි පැවිදිව පසු කාලයේ දී බුරුමයට වැඩම කොට එවකට රැන්ගුන් නුවර මහා ධම්මදීපිකාරාමයේ වැඩ විසූ පහත බුරුමයේ ශ්වේච්ඡන් නිකායේ මහනාහිමියන් වන සාසනාලංකාර සද්ධම්මාහිවංස සිරිපවර කවිධප මහාධම්මරාජාධිරාජගුරු මහනාහිමියන් උපාධ්‍යාය කොට උපසම්පදාව ලබා කලක් ප්‍රගුණ කටයුතු විනය ග්‍රන්ථයන් ප්‍රගුණ කොට උගෙනීම ද කොට වැඩිදුර

උගෙනීම පිණිස උසස් අධ්‍යාපනයක් ලබනු පිණිස බුරුමරට මණ්ඩලේ නුවර ශ්වේතීන් නිකායේ මූලස්ථානය වන මහා විශුද්ධාරාමයට වැඩම කොට එහි වැඩවෙසෙන විසුද්ධාචාර කවිධජාධිපති සිරි පවර මහාධම්මරාජාධිරාජගුරු ශ්වේතීන් නිකායේ මහනාහිමියන් වෙතින් හා වෙනත් පණ්ඩිත ස්ථවිරයන් වහන්සේලා වෙතින් ද ධර්ම ශාස්ත්‍රෝද්‍රහණය කොට එරට රජය මගින් පවත්වන විභාගවලින් ද සමර්ථව එරට ප්‍රසිද්ධ පඬිවරයෙක් වූහ. උන් වහන්සේ විසින් ශ්වේතීන් නිකායේ මහානායක විශුද්ධාචාර හිමියන්ගේ චරිතය ගාථාවලින් සම්පාදනය කළහ. එයින් උන් වහන්සේගේ කීර්තිය වඩාත් පැතිර ගියේ ය. පොකුණුවිටින් බුරුමයට යවන ලද පිරිසට අයත් කිදෙල්පිටියේ විනය විසුද්ධි, කබල්ලෑගොඩ අග්ගධම්මාලංකාර යන දෙකම බුරුමයේ දී සිරිදම් හිමියන් හා එක්ව විසූහ. බුරුමයේදීම පැවිද්ද හා උපසම්පදාව ලත් ගාල්ලේ ඉන්ද්‍රසහ යන හික්ෂුන් වහන්සේ ද සිරිදම් හිමියන් හා එක්ව විසූහ. සිරිදම් හිමියන් වහන්සේ බුරුමයේ ම බොහෝ හික්ෂුන් වහන්සේලාට ආවායඝීවරයකු වශයෙන් සේවය කරමින් වැඩ වෙසෙන කල්හි ශ්‍රී ලංකාවෙන් ලද ආරාධනාවක් අනුව තමන් වහන්සේගේ ජන්ම භූමියටත් සේවයක් කිරීමේ අදහසින් තමන්වහන්සේ හා විසූ අතවැසි සිංහල හික්ෂුන් වහන්සේලා තෙ තම ද සමඟ ශ්‍රී ලංකාවට වැඩම කළහ. රත්නපුර ප්‍රදේශයේ විහාරස්ථානයක වැඩ වෙසෙමින් කර ගෙන ගිය වැඩ පිළිවෙළ උන්වහන්සේගේ සතුටට හේතු නොවීමෙන් උන්වහන්සේ නැවතත් බුරුමයට වැඩම කරන්නට සිතූහ. උන්වහන්සේ ඒ විහාරස්ථානයෙන් බැහැරව බුරුමයට වැඩම කිරීමේ අදහසින් කොළඹ බලා වැඩම කරන්නාහු තමන් වහන්සේගේ අතවැසි තෙතමක් සමඟ පොකුණුවිට ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයට පැමිණ එහි ද මද කලක් වැඩ සිටියහ. සිරිදම් හිමියන්ගේ අදහස බුරුමයට වැඩම කිරීම වුවද උන්වහන්සේගේ අතවැසි තෙතමගේ අදහස වූයේ සිරිදම් හිමියන් කෙසේ හෝ ශ්‍රී ලංකාවේ රඳවා ගැනීමය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් උන්වහන්සේලාට වැඩ විසීමට කොළඹ මාලිගාවත්තේ තාවකාලික ස්ථානයක් පිළියෙල විය. ඒ කාලයේ පොකුණුවිට විසූ වැලිගම්පිටියේ සද්ධම්මරංසි, රේරුකානේ අරියඤාණ යන දෙකම සිරිදම් හිමියන්ට

එකතු වූහ. උඩුවේ විමලරංසි නාහිමියන් පැවිදිවීම සඳහා සිරිදම් හිමියන් වෙත යැවුයේ ද පොකුණුවට හික්මුන් වහන්සේලා විසින්ම ය. ඒ කාලයේ සිරිදම් හිමියන්ට සහයෝගය දීමට සිටියේ පොකුණුවට පිරිසය. ඒ අයගේ සහයෝගය නො ලැබීම නම් සිරිදම් හිමියෝ ශ්‍රී ලංකාවේ වාසය නො කරන්නාහ. සිරිදම් හිමියන් කෙරෙහි බොහෝ ජනයෝ පැහැදුණහ. එයින් මාලිගාවත්තේ මහාවිශුද්ධාරාමය ඇති විය. දැනට දෙමටගොඩට සංක්‍රමණය වී ඇත්තේ මාලිගාවත්තේ තුබූ මහාවිශුද්ධාරාමය ම ය. සිරිදම් හිමියෝ එහි වෙසෙමින් උගත් සිල්වත් ගුණවත් ශිෂ්‍ය පිරිසක් තැනූහ. ශ්‍රී ලංකා ශ්වේඡිත් නිකායේ පළමුවන මහානායක ධුරය දැරූ උඩුවේ විමලරංසි හිමියන් හා දෙවනවර මහානායක ධුරය දැරූ ආවායඝී දෙව්නුවර ඤාණාවාස හිමියෝ ද සිරිදම් හිමියන්ගේ ශිෂ්‍යයෝ ය. ඒ කාලයේ ශ්‍රී ලංකා ශ්වේඡිත් නිකායේ මූලස්ථානය වශයෙන් සැලකුණේ දෙමටගොඩ මහා විශුද්ධාරාමය ය. ආවායඝී සිරිධම්ම මහාස්ථවිරයන් වහන්සේ නිසා ශ්‍රී ලංකා ශ්වේඡිත් නිකාය ශ්‍රී ලංකාවේ බැබළුණි. අරංගල සිරිධම්ම මාහිමියන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍යානුශිෂ්‍යයෝ බොහෝ දෙනෙකි. උන්වහන්සේලා නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්වේඡිත් නිකායට අයත් විහාරස්ථාන බොහෝ ගණනක් ඇති විය.

ප්‍රධාන කම්ස්ථානාවායඝී කහටපිටියේ සුමතිපාල නාහිමියෝ

කහටපිටියේ සුමතිපාල නාහිමියෝ 1907 දී මහ උඩුවේ ශ්‍රී සුනන්දරාමයේ දී පැවිදිව සත්වසක් පමණ කල් මෙහිදී මූලිකාධ්‍යාපනය ලබා ත්‍රිපිටක ධර්ම පිළිබඳ උසස් අධ්‍යාපනයක් ලබනු පිණිස 1913 දී බුරුම රටට වැඩම කළහ. එහිදී ඇසුරු කරනු ලැබූ සුපේසල ශික්ෂාකාමී තෙරුන් වහන්සේලා කෙරෙහි පැහැදුනා වූ උන්වහන්සේ මණ්ඩලේ නුවරදී සුධම්ම මහා සංඝ සභාවේ ලේඛක අග්ග මහා පණ්ඩිත ටී. වායාම මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ආවායඝීත්වයෙන් හා සුධම්ම මහා සංඝ සභාවේ සභාපති සංජොං සයාඩෝ මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ උපාධ්‍යායත්වයෙන් නීල උපසම්පදාව ලබා සත්වසක් පමණ එහි වැඩ ත්‍රිපිටක ධර්ම පිළිබඳ උසස් අධ්‍යාපනය

ලබා 1919 වර්ෂයේ දී ලක්දිවට පෙරලා පැමිණ නැවත 1955 වර්ෂයේ බුරුමයේ ඡෂ්ඨ මහා සංගායනාව පවත්වන කාලයේ එහි වැඩම කොට ධර්ම සංගායනාවට ද සහභාගි වී රැන්ගුන් නුවර **සාසනසිත්සා** නමැති භාවනා මධ්‍යස්ථානයට එළඹ මහා කම්ප්පානාවායඝී අග්ග මහා පණ්ඩිත හදන්ත සෝභන මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ වෙතින් සතිපට්ඨාන භාවනා මාර්ගය පුහුණු කර කම්ප්පානාවායඝීව ශ්‍රී ලංකාවට වැඩම කොට දැනට කඳුබොඩ සියනෑ විපස්සනා භාවනා මධ්‍යස්ථානයෙහි වැඩවෙසෙමින් ගිහි පැවිදි සැදැහැවතුන්ට භාවනාව පුහුණු කරවමින් සම්බුදු සසුන බබලවමින් වැඩ සිටින්නාහ. උත්වහන්සේ විසින් පැවිදි කරන ලද ශිෂ්‍යයෝ දැනට සතලිස් නමක් පමණ ඇත්තාහ. උත්වහන්සේගේ පාලනයෙන් පවත්නා විහාරස්ථාන භාවනා මධ්‍යස්ථාන බොහෝ ගණනක් ශ්‍රී ලංකාවේ නොයෙක් ප්‍රදේශවල ඇත්තේ ය. මුත් වහන්සේගෙන් භාවනා පුහුණු කර ගත් ගිහි පැවිදි ශිෂ්‍යයන් දහස් ගණනක් මෙරට හා පිට රටවල ඇත්තා හ.

ශ්‍රී ලංකාශ්වේජීන් නිකාය වනාහි සියක් නමක් පමණ හික්ෂුන් වහන්සේලා ඇති පන්තිසක් පමණ විහාරස්ථාන ඇති කුඩා නිකායෙකි. එහෙත් බොහෝ කම්ප්පානාවායඝීවරයන් ඇති භාවනා පුහුණු කරවන ස්ථාන බොහෝ ඇති ධර්මධරයන් ඇති ලේඛකයන් ඇති මේ නිකායෙන් සියම් අමරපුර රාමඤ්ඤ යන නිකායත්‍රයේ බොහෝ හික්ෂුන් වහන්සේලාට හා බෞද්ධ ජනතාවට ඉමහත් සේවයක් සිදු වන බව කිය යුතු ය.

විරං තිට්ඨතු ලොකස්මිං.

සම්මා සම්බුද්ධ සාසනං.

ශ්‍රී ලංකා ශ්වේජීන් නිකායේ මහානායක
රේරුකානේ වතථිමල මහා ස්ථවිරයන්
 වහන්සේ විසින් ලියන ලදී.

සහරුවන

මේ ලිපි පෙල බලන්ගොඩ ශ්‍රී ධර්මානන්ද පිරුවන විසින් පවත්වා ගෙන ගිය ධම්ම විජය පත්‍රයේ 1955 වර්ෂයේ වෙලුම් කීපයකින් තෝරා ගන්නා ලදී. එම ලිපි වල 3, 4 ලිපි අස්ථාන ගත වී ඇති අතර, 5 වන ලිපියේ කොටසක් ද අස්ථාන ගත වී ඇත. 1982 - 08 - 08 ඊවීරැස පුවත්පතින් උපුටා ගත් ලිපියද සහරුවන පිළිබඳව ගිහියන්ගේ ආකල්ප සැකසීමටත් සංඝයා වහන්සේටම උපදෙස් දීමටත් ලියවුණ බැවින් මෙහි ඇතුළත් කරන ලදී.

මිෂනාරි අධ්‍යාපනයෙන් මනස කුරවළ කරගත් ලාංකික උගතුන් විසින් සිංහල කමත්, බෞද්ධ කමත්, විශේෂයෙන් එය රැකීමට උපස්ථම්භක වූ මහා සංඝරත්නයන් විවේචනයට ලක් කිරීම හා රජයේ වරප්‍රසාද ලත් ඒ පංතිය අභිසක සාමාන්‍ය ජනයා විසින් අනුගමනය කරනු ලැබීමෙන් වන හානිය වළකනු සඳහා කරුණු පෙන්වා දීමට තාහිමියෝ මේ ලිපි ලියූහ.

ඉංග්‍රීසින්ගේ නිර්මාණයක් වූ ලංකා ආණ්ඩුව මගින් මෙතරම් වත් ආරක්ෂාවක් සිංහලයාට හා බුද්ධාගමට ලැබුණේ නොබියව අදහස් පල කළ මෙවැනි වීරවරයන් නිසා ය.

සියලු ආගම් වලට හා ජාතීන්ට සියල්ලන් විසින් ම ගරු කරන තාක් මේ ගැටළු විසඳිය නොහැකි ය. එහෙත් එවැන්නක් අපට බලාපොරොත්තු විය හැකි ද?

සංස්කාරක

"ධම් විජය" පුවත් ලිපි

පළමුවන ලිපිය

සභ රුවන

බුද්ධරත්නය ධම්මරත්නය සංඝ රත්නය යන මේ වස්තු තුන සත්වයනට මෙලොව පරලොව යහපත හා නිවන් සුවය ද ලබා ගැනීමට උපකාර වන මහත් වූ පිහිට තුනෙකි. ඒ රත්නත්‍රයේ පිහිට ලබන පින්වතා ම නියම බෞද්ධයා ය. ගෙය වනාහි මිනිසාට අවිචේත් වැස්සෙන් පින්තෙන් සුළඟින් සොරුන්ගෙන් සතුරන්ගෙන් වන්නා වූ කරදර වලින් මිදී සුවසේ විසීමට ඇත්තා වූ මහත් වූ පිහිටෙකි. එහෙත් මිනිසා ගෙය හජනය නොකොට ගෙයින් බැහැරව වෙසෙමින් ගෙය මාගේ පිහිටය ගෙය මට පිහිටවේවා යි කොතෙක් කියුවත් ඔහුට ගෙයින් පිහිටක් නො ලැබේ. එමෙන් මිනිසා රත්නත්‍රය හජනය නො කර රත්නත්‍රයෙන් බැහැරව වෙසෙමින් 'බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි' යනාදීන් මට රත්නත්‍රය පිහිටය, මට රත්නත්‍රය පිහිටවේවා යි කොතෙක් කියුව ද එයින් රත්නත්‍රයෙන් පිහිටක් නො ලැබේ. එය නිෂ්ඵල වැඩෙකි. රත්නත්‍රයේ පිහිට ලබන්නට නම් රත්නය හජනය කළ යුතු ය. රත්නත්‍රයෙහුද මිනිසාට ළඟින් ම පිහිට වන රත්නය සංඝරත්නය ය. රජකෙනකු ගෙන් පිහිටක් ලබනු කැමති තැනැත්තා විසින් පළමුවෙන් මැති ඇමති ආදී රජුට පහලින් ඉන්නවුන් හජනය කර ඔවුන් ගේ අනුසාරයෙන් රජුවෙත පැමිණ බලාපොරොත්තු වන දෙය ඉටු කර ගත යුතුවාක් මෙන් රත්නත්‍රයේ පිහිට ලබනු කැමති පින්වතා විසින් සංඝරත්නය ඇසුරු කොට සංඝරත්නයේ අනුසාරයෙන් ඉතිරි රත්නයන් ගේ පිහිට ද

ලබා ගත යුතු ය. සංසරත්තය ඇසුරු කළ හැකි වීමට ද බෞද්ධ ගිහියා සංසරත්තය හැදින් ගත යුතු ය. සංසරත්තයේ ගුණ දත යුතු ය.

මෙකල බොහෝ බෞද්ධයෝ හික්කුන් නො හඳුනති. හික්කුන් ගේ ගුණ නො දනිති. මෙකල ඇතැම් බෞද්ධයන් හික්කුන් වහන්සේ හඳුනන්නේ හිස මුඩුකරගෙන කහ රෙදි හැඳ පොරවා ගත් කෙනකු සැටියට පමණෙකි. ඇතැමුන් හඳුනන්නේ අපේ දනයත් පාංස්තුකලයත් ගන්නට ඉන්නා කෙනකු ලෙස ය. ඇතැමුන් හඳුනන්නේ ලෙහෙසියෙන් ජීවත් වන්නට ක්‍රමයක් සාදාගෙන වෙසෙන්නකු ලෙස ය. ඇතැමුන් හඳුනන්නේ අනුන් ගෙන් ලැබෙන දේ කා බී නිකම්ම නිදන කෙනකු ලෙස ය. ඇතැමුන් හඳුනන්නේ රටට ජාතියට කිසිම වැඩක් නැති රටට බරක් වන පුද්ගලයෙකු ලෙසට ය. අද ඇතැම් බෞද්ධයන් තවුසන් පසු පස දුවන්නේත් විනයවධීන කාරයන් පස්සේ දුවන්නේත් හික්කුන් වහන්සේ ගේ ගුණ නො දැනීම නිසා ය. බෞද්ධයන් හික්කුන් වහන්සේ කෙරෙහි ප්‍රසාදයක් නැත්තේත් හික්කුන් වහන්සේ හජනය නො කරන්නේත් ඒ නිසා ය.

මෙසේ ගිහි පැවිදි දෙපක්‍ෂය ඔවුනොවුන් නො හඳුනන තරමට ඇත් වූයේ බෞද්ධ හික්කුන් වහන්සේ ගේ හෝ ගිහි බෞද්ධයාගේ වරදින් නොව අන් කරුණෙකිනි. මෙරට ආක්‍රමණය කළ ඉංග්‍රීසිහු සිංහලයන් ජාතික හැභීමක් නැති, ආගමික හැභීමක් නැති, උදාර අදහස් නැති, තමන්ගේ ජාතිය පිළිකුල් කරන, තමන්ගේ ජාතියට සතුරු, තමන්ගේ ආගමට සතුරු, යුරෝපයට ගැති කම් කරන, අභි-වාදනය කරන පිරිසක් කළ පසු පහසුවෙන් ම තමන් යටතේ තබා ගත හැකි වන බව දැන, එය සිදු කිරීම සඳහා ක්‍රිස්තියානි පූජකයන් මේ රටට ගොඩ බැස්සහ. හික්කුන් වහන්සේ අත තුබූ අධ්‍යාපනය හැරගෙන පාදිලි වරුන්ට එය හිමි කරන ලද්දේ ය. මිෂනාරිහු රජයේ අනුබලය ලබමින් අධ්‍යාපනය තමන් අතට ගෙන ඒ මගින් සිංහල සිරිත විරිත ඇදුම පැළඳුම පහත් කොට සිතන, සිංහල ජාතිය සිංහල බස පහත් කොට සිතන, යුරෝපයට අභිවාදනය කරන, සිංහල බසට සිංහල ජාතියට බුද්ධාගමට හික්කුන් වහන්සේට සතුරු, ඉංග්‍රීසියෙන් අදින පළඳින කන බොන කතා කරන කළු ඉංග්‍රීසිකාර

පිරිසක් මේ රටේ ඇති කළහ. රජයේ උසස් ම තනතුරු ද ඔවුනට හිමි කරන ලද්දේ ය. ඒ මගින් සිංහලයන් පෙළමින් බුද්ධාගම මරමින් ඔව්හු මහා ධනස්කන්ධයක් ද රැස් කර ගත්හ.

හික්කුන් වහන්සේ ඔවුනට කෝලමක් විය. ඔවුන්ගේ සහායෙන් ලක්දිව ගම්වල ද පාසැල් පිහිටුවා සිංහල දරුවනට ඒවාට යන ලෙස බල කොට පන්සල් අධ්‍යාපනය සහමුලින් නැති කර දැමූහ. හික්කුන් වහන්සේ තනි වූහ. ගිහි පැවිදි සම්බන්ධය එයින් දිනෙන් දිනම නැතිවී ගොස් අන්තිමට ගිහි පැවිදි දෙපක්‍ෂය ඔවුනොවුන් නාදුන්න අය වූහ. කල්යෑමෙන් හික්කුන් වහන්සේගෙන් ප්‍රයෝජනයක් නො ලබන්නා වූ බෞද්ධයනට හික්කු ව එපා විය. හික්කුවට ද ගිහියා එපා විය. එයින් හික්කුහු ගිහියා ගැන තැබූ බලාපොරොත්තුව විශ්වාසය හැර දමා තුමු ම ධනය සපයා ජීවත් වන්නට පටන් ගත්හ. එයින් හික්කුහු ද ශාසනික ප්‍රතිපත්තියෙන් හා දැන උගත් කමින් ද පිරිහෙන්නට වූහ. පිරිහෙත් පිරිහෙත් ම හික්කුව වඩ වඩා ගිහියන්ට එපා විය. ගිහියෝ නොයෙක් තැන හික්කුන්ට දුශ්ශීලයෝ ය යි ගනී කරන්නට වූහ. එයින් ගිහි පැවිදි දෙපක්‍ෂය හොඳට ම හේද වූහ. ගිහියෝ ද ඔවුනොවුන් හේද වූහ. මිෂනාරි ගැටය සභාකාරයෙන් සාථික විය. බෞද්ධයෝ දැන් පරාජිත පක්‍ෂය වී සිටිති.

මේ රටේ පෙර විසූ සිංහලයෝ රජකුට මෙන් දෙවියකුට මෙන් හික්කුවට ගරු කළෝ ය. හික්කුන් වහන්සේ ගේ අවවාදයට අනුශාසනයට ඇහුම්කන් දුන්හ. එයින් මේ දිවයින ධම්මච්ඡයක් විය. අද ගිහියාගේ බලාපොරොත්තුව හික්කුව ඔහුගේ අණට කීකරුව ගිහියා කියන සැටියට වීසිය යුතුය කියා ය. එබැවින් අද හික්කුවට අවවාද කරන්නට අනුශාසනය කරන්නට එන ගිහියන් මිස හික්කුන් ගේ අනුශාසනය ලැබීමට හික්කුන් වෙත එන ගිහියන් දුලබ වී තිබේ. අද පවත්නා වූ මේ තත්ත්වය ඉතා හයානකය. මෙය ඉදිරියටත් මෙසේම පැවතුන හොත් අපේ මුතුන් මිත්තන් විසින් ජීවිතය සේ උතුම් කොට පවත්වාගෙන ආ බුද්ධාගම ශතවර්ෂීයක් ගතවන්නටත් කලින් මේ රටින් අතුරුදන් වනු ඇත. මුලු සිංහල ජාතිය ම මා දැලකට අසුවන මසුන් රැසක් සේ මිෂනාරි දැලට හසු වී ඔවුන්ට ගොදුරු වනු ඇත.

දෙවන ලිපිය

හික්ෂුන් ගේ අවගුණ කථාව මෙකල නිතර ඇසෙන්නකි. එය බොහෝ ගිහියන්ට ඉතා මිහිරකි. එබැවින් ගිහියෝ ඉතා ඕනෑකමින් එය අසති. පැවිද්දන් ගේ අගුණ දක්වන පුවත්පත් ආදිය මහත් රුචියෙන් කියවති. ඒ නිසා තවුසා ද විනය වධන කාරයා ද දේශනා කාරයා ද හික්ෂුන් ගේ අගුණ වපුරති. ගිහියන් ගේ රුචිය දත් පත්‍ර සඟරා කාරයෝ ද පොත් කාරයෝ ද එයම කරති. එයින් දැන් බෞද්ධ ජනයාට හික්ෂුන් ගේ අගුණ හොඳට ම පාඩම් වී තිබේ. මෙතරම් විශාල අන්දමට හික්ෂුන්ට ගභාකරන්නට රට වැසියා පටන් ගෙන තිබෙන්නේ හික්ෂුන්ගේ ම වරද නිසා ය යි බොහෝ දෙනා සිතති. අප විසින් මේ ලිපිපෙල ලියන්නට අදහස් කළේ සම්බුද්ධ ජයන්තිය ළංචි බෞද්ධයන් ගේ ප්‍රබෝධයක් ඇති වී තිබෙන මේ අවස්ථාවේ දී එහි නියම තතු බෞද්ධ මහ ජනයාට අවබෝධ කරවීමේ අදහසිනි.

ගභා කිරීමට කරුණු සොයා ගත නොහෙන කිසිම පුද්ගලයෙක් අතීතයෙහි ද නොවීය, දැනුදු නැත්තේ ය. හැම දෙනා ම හොඳ හැටියට සලකන දෙයක් ද ලොව නැත. හැමදෙනා ම නරක ලෙස සලකන දෙයක් ද ලොව නැත. ඒ නිසා හික්ෂුව කුමක් කළත් කුමක් කීවත් එය නරක ලෙස පිළිගන්නා අය හික්ෂුවට ගර්භා කරති. එබැවින් කෙසේ හැසුරුණත් හික්ෂුවට ගභාවෙන් මිදී නො විසිය හැකිය. ලොවට වැඩ කරන්නෝ ද ශුද්ධ පුද්ගලයෝ ද විශේෂයෙන් ම ගැරහුම් ලැබීමෙන් නො මිඳෙති. තමා ගේ ධනයත් ඥානයත් වියභීයත් සැපයත් පරාථීය සිදු කිරීමට ම කැප කළ 'මහත්මා ගාන්ධි තුමා' ගැරහුම් ලැබුවා පමණක් නොව අනුන් අතින් මැරුම් ද කැවේය. ක්‍රිස්තු තුමාට වූයේ ද ඒ ඉරණම ම ය.

ඒ ඒ රටවල වැඩ කරන සියලු ම දේශපාලකයෝ ද එසේම ගැරහුම් ලබති. හික්කුට වනාහි ලොවට වැඩ කරන්නෙක් ද වේ. ශුද්ධ පුද්ගලයෙක් ද වේ. ඒ නිසා හික්කුටට කොයි ලෙසකින් වත් ගැරහීමෙන් මිදී නො විසිය හැකි ය. ගැරහීම් ලැබීම හික්කුටවයේ අංගයකි. අතීතයේ බුද්ධ කාලයේ විසූ හික්කුටට ද මනුෂ්‍යයෝ බොහෝ නින්දා කළහ. බුද්ධ කාලයට පෙර විසූ පැවිද්දන්ට ද එසේ ම ගතී කළ හ.

අප බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ කාලයෙන් බොහෝ ඉහත සුනේතන අරනේම් කුද්දල ගත්ථිපාල ජොතිපාල අරක යන ශාස්තෘ-වරයෝ විසූහ. ඒ ශාස්තෘවරයෝ ද පැවිද්දෝ ය. ඒ ශාස්තෘවරයෝ බ්‍රහ්මලෝකෝත්පත්තියට හේතු වන ධර්මයක් දෙසූහ. ඒ ශාස්තෘවරයන් කෙරෙහි සිත පහදවා ගත් බොහෝ දෙනා ඒ හේතුවෙන් දෙවි ලොව උපන් බවත් ඒ ශාස්තෘවරයන් කෙරෙහි සිත පහදවා නොගෙන එතුමන්ට ගතීකොට බොහෝ දෙනා අපායට ගිය බවත් අංගුත්තර නිකායේ සත්තක නිපාතයේ වදුරා තිබේ. එයින් පෙනෙනු යේ පැවිද්දන්ට ගතී කිරීම ලෝකයෙහි කවදක් පවත්නා දෙයක් බවය.

ගැරහුම් ලබන බව හික්කු ජීවිතයේ අංගයෙකි. ගතීවට බිය වන කිපෙන කලබල වන තැනැත්තාට මහණකම නොකළ හැකි ය. එබැවින් බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින්

නිඤ්ඤා නප්පට්ඨෙය්‍ය

න උණ්ණමෙය්‍ය පසංසිතො ගිකඛු"

යනුවෙන් හික්කුට විසින් නිඤ්ඤා නිසා නො සැලිය යුතු ය, ප්‍රසංසාවෙන් උඩතු නොවිය යුතු ය යි වදුරන ලදී. එක් රහතන්. වහන්සේ කෙනකුත් විසින් ද මෙසේ වදුරන ලදී.

බහුති සද්දා පටිච්ඡා බමිතබ්බා තපස්සිනා

න තෙන මංකු භොතබ්බා තහිතෙන කිලිස්සති

යො ව සද්ද පරිත්තාසි වතෙ වාතමිගො යථා

ලහු චිත්තොති තං ආහු නායා සමපජ්ජතෙ වතං

ගාථාවල තේරුම මෙසේ ය:-

ලෝකයෙහි ඒ ඒ අයට විරුද්ධ ශබ්ද බොහෝ ය. පැවිද්දා විසින් ඒවා ඉවසිය යුතු ය. ඒවා නිසා දුර්මුඛ නොවිය යුතු ය. ඒවා නිසා කිලිටි නොවන්නේ ය.

සුළඟින් හටගන්නා හඬට බිය වන වනයෙහි වෙසෙන වාත මෘගයා මෙන් හඬට බිය වන හික්කුළු නො මේරූ සිත් ඇතියෙකැයි කියති. එවැනි හික්කුළු ගේ පැවිද්ද සම්පූර්ණ නොවේ.

පිරිසිදු බව හෙවත් සිල්වත් බව ගැරහුම් ලැබීමේ කරුණක් බව මතු දැක්වෙන කථාවෙන් දත යුතු ය. එක් කලෙක අප මහ බෝසතාණන් වහන්සේ තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදිව එක් විලක් ඇසුරු කර ගෙන වනයෙහි විසුහ. දිනක් උත්වහන්සේ ශරීරය පිරිසිදු කර ගනු පිණිස විලට බැස එහි වූ පියුමක සුවඳ ආශ්‍රිතය කරමින් උන් සේක. එය දුටු එක් දෙව් දුවක් බෝසතාණන් සංවේගයට පමුණුවනු පිණිස 'මේ මල් මගේ ය, මාගේ මල් වල සුවඳ ගන්නා වූ ඔබ සුවඳ සොරෙක්' කියා බෝසතාණන් වහන්සේට ගර්භා කළාය. "මම තිගේ මල් නො ගනිමි. එසේ වූ මට කුමට සුවඳ සොරෙකැයි කියන්නෙහි දැ"යි බෝසතාණෝ කීහ. එකෙණෙහි තවත් පුරුෂයෙක් ඒ විලට බැස නෙළුම් අල ගලවමින් මල් නෙලමින් හුන්නේ ය. බෝසතාණන් වහන්සේ ඔහු දැක, "තිගේ විල විනාශ කරන අර මිනිසාට තී කුමක් හෙයින් කිසිවක් නො කියන්නෙහි දැ"යි ඇසුහ. එයට දේවතාදුව දුන් පිළිතුර මෙසේ ය :-

ආකිණ්ණ ලුඤ්ඤා පුරිසො ධාති වෙලං ව මකඛිනො
තස්මිං මෙ වචනං තත්ථි තංව අරහාමී වත්තවෙ,
අනංගණස්ස පොස්සස තිව්වං සුවිගවෙසිනො,
වාලගගමත්තං පාපස්ස අබ්භාමත්තං ව බායති.

කෙලෙසුන්ගෙන් පිරුණු සත්තානය ඇති මේ මිනිසා දරුවන් ගේ සෙම් සොටු මළ මුත්‍රාදියෙන් කිලිටි වූ කිරි මවක ගේ හැදි වතක් සේ කිලිටි ය. එබැවින් ඔහුට කියයුත්තක් නැත. කෙලෙස්

අඩු වූ නිකර පිරිසිදු බව සොයන්නා වූ පුද්ගලයා ගේ කෙසෙත් පමණ වරද ද ලොවට මහ වළාකුළක් සේ පෙනෙන්නේ ය. එබැවින් මම ඔබට කියමිය යනු ඒ ගාථාවල අදහසය.

මේ කථාවෙන් පෙනෙන්නේ ද වරද නැති පිරිසිදු පුද්ගලයා ගේ වරද ලෝකයට මහත්ව පෙනෙන බවය. පිරිසිදු බව හෙවත් සිල් වත් බව ගැරහුම් ලැබීමේ කරුණක් බව කියන ලද්දේ එහෙයිනි. ලෝකයෙහි ගතාවක් පැවතීමෙන් පිළිගන්ට තිබෙන්නේ හික්මුව ගේ පිරිසිදු බව ය. ලෝකයෙහි පවත්නා අගුණ සෝමාව හික්මුව ගේ පාරිශුද්ධිය අහවන ලකුණකි. ඒ නිසා ඒ අගුණ සෝමය හික්මුව ගේ ගුණ සෝමය සැටියට ම සැලකිය යුතු ය.

පස් වන ලිපිය

පෘථග්ජන භික්ෂුව ලෝකයා විසින් ගරු බුහුමන් කළ යුත්තකු වන්නේ සියලු පවිත් වැළකී සියලු ඇවැත් වලින් මිදී රහතන් වහන්සේ කෙනකු සේ කල් යවන්නකු නිසා නොව ගිහියන් බැඳී සිටින බොහෝ බන්ධන රාශියක් සිදු දමා, ගිහියන් ලබන බොහෝ සැප හැර දමා, ගිහියන් කරන පවිකම් වලින් බොහෝවක් සම්පූර්ණයෙන් ම හැර දමා බුදුසස්තව වැද වැඩිදුරටත් පවිකම් නැති කිරීමටත් පින් කම් වැඩිකිරීමටත් උත්සාහ කරමින් ලෝ සසුන් දෙකටත් වැඩ කිරීමට තමා ගේ සම්පූර්ණ ජීවිත කාලය ම ගත කරන්නකු වන බැවිනි.

පැවිදි වන්නෝ නොයෙක් අදහස් වලින් පැවිදි වෙති. කවර අදහසකින් පැවිදි වුව ද පැවිදි වීමෙන් ඒ තැනැත්තා කලින් සිටියාට වඩා ගුණවතකු වීම තම ඒකාන්ත ය. පැවිදි වූ තැනැත්තා සභාකාරයෙන් සිටු පිරිසිදු සීලය රකින්නකු නොවතුදු මිනි මැරීම ගවයන් උෞරන් කුකුලන් මැරීම ගෙවල් බිඳීම මං පැහැරීම ස්ත්රීන් පැහැර ගෙන යාම සුරාපානය යනාදී ගිහියන් කරන බොහෝ පවිකම් නො කරන්නේ වේ. මිනි මැරීමය හරක් මැරීමය යන දෙක ම කරන්නකු මිනි මැරීම නවත්වා හරක් මැරීමෙහි පමණක් පිහිටියේ ද එයින් ඔහු ගුණවතකු වූ බව කිව යුතු ය. මිනි මැරීම හැර දැමීම ඔහුගේ ගුණය ය. පැවිදිව ගිහියන් කරන පවිකම් බොහෝවක් හැර දැමූ තැනැත්තා එයින් ගුණවතෙක් නො වේ ද? වේ ම ය.

නුවණැත්තා වූ ඇතමෙක් දහම් අසා සසර කලකිරී නිවන් පසක් කරගන්නා අටියෙන් පැවිදිව තැමිතුරන් කෙරෙහි ද ලෝකයා කෙරෙහි ද අපේක්ෂාව හැර ජනයා කෙරෙන් ඇත්ව විවේකස්ථානයන්ට වී භාවනා කෙරෙහි. ඒ පින්වත්හු ද එයින්

පුජායෝ වෙති. ඇතමක් හැකි පමණින් ගුණ දම් පුරමින් ලෝසපුන් වැඩ කරමින් තමන් ගේ ජීවිත කාලය ගෙවා අනාගතයේ දී නිවන් දක්නා බලාපොරොත්තුවෙන් පැවිදි වෙති. අද රටේ ඇති හිඤ්ඤාත් ගෙන් වැඩි දෙනා ඒ අදහසින් පැවිදි වූවෝ ය.

නගරග්‍රාමයන්හි විහාරස්ථානවල වෙසෙන ඒ හිඤ්ඤා නොයෙක් දුක් කරදර විඳිමින් නොයෙක් විට සෑහෙන ආහාරයකුදු නොලබමින් බුදු දහම රකිති. දහම් පොත් පත් රකිති. දහම් පොත් පත් මුද්‍රණය කරවති. අභිනව ග්‍රන්ථ සම්පාදනය කරති. ධර්මය හා භාෂා ශාස්ත්‍රය උගන්වති. විහාරස්ථාන ආරක්ෂා කරති. දියුණු කරති. දහම් දෙසීම ආදියෙන් මහජනයා සුමග යවති. බොහෝ දුර බැහැර වුව ද යමින් දුක සේ ගිහියන් ගේ ආගමික කටයුතු සිදු කර දෙති. අද බුද්ධාගම පවත්නේ එසේ කරන්නා වූ ඒ හිඤ්ඤාත් වහන්සේලාගේ ධේය්‍යීය නිසා ය. නො එසේ නම් අද බණ පොතක් නැත. බුද්ධාගමක් නැත. නොයෙක් විට ජාතික විපත් වලදී ඉදිරිපත්ව රට ජාතිය රැක ගත්තෝ ද උන්වහන්සේලා ම ය. සිංහල භාෂාව හා අපේ පැරණි ශාස්ත්‍ර රැකී ඇත්තේ ද උන් වහන්සේලා නිසා ම ය.

බොහෝ දෙනෙකුත් ධනය සැපයීමටත් අඹුදරුවන් පෝෂණය කිරීමටත් පස්කම් සැප විඳීමටත් නොයෙක් අපරාධ කිරීමටත් තමන් ගේ සම්පූර්ණ කාලය ගත කරන මේ ලෝකයෙහි බුදු දහම රැකීමට බුදු සපුන රැකීමට තමන් ගේ සම්පූර්ණ ජීවිත කාලය කැප කර තිබීම වූ මේ එක කාරණයමත් හිඤ්ඤාත් වහන්සේ ගේ මහා ගුණයෙකි. ධනය සැපයීමටත් අඹුදරුවන් පෝෂණය කිරීමටත් ඉන්ද්‍රියයන් පිණිවිටත් තමන් ගේ සම්පූර්ණ ජීවිත කාලය ගෙවන බොහෝ ගිහියෝ හිඤ්ඤාත් වහන්සේ විසින් තමන් ගේ සම්පූර්ණ කාලය යොදා ආරක්ෂා කරගෙන ඇති බුද්ධාගමයෙන් තමන්ට වුවමනා වූ විට ප්‍රයෝජනය ද ලබමින් එය රැක දෙන හිඤ්ඤාත් වහන්සේට ගතී ද කරති. එය කොතරම් නො මනා ක්‍රියාවක් ද?

තාපසයන් තපස් කම් කරන්නේත් නියම ගික්ඡුන් වහන්සේට පහර දෙන්නේත් විනය වධිතකාරයෝය යි කියන අවිනිතයන්

මහාසංඝයා වහන්සේට පහර දෙන්නේත් හිඤ්ඤා වහන්සේලා විසින් ආරක්ෂා කර ගෙන ඇති බුදු දහමෙන් අතහිත් මෙතනින් අවුලා ගත් බණපද විකකිති. එක ම ධම්පදය සත්පුරුෂයා අතට පැමිණි කල්හි ලොවට සෙත සලසන උතුම් දෙයක් ද අසත්-පුරුෂයා අතට පැමිණි කල්හි අනුන්ට පහර දෙන ආයුධයක් ද වේ. තවුසත් අතට විනයවධිත කාරයත් අතට පැමිණ ඇති ධම් පද කඩු කිනිසි වී තිබේ.

හය වන ලිපිය

තථාගතයන් වහන්සේ චතුරසංඛ්‍ය කල්පලක්ෂයක් පෙරුම් පුරා ඉතා දුක් ගෙන ලොව්තුරා බුදු බවට පැමිණ මේ බුදු සස්ත පිහිටුවා වදාළේ, සත්ත්වයන් අපායට හෙලිමට මගක් සාද තබනු පිණිස නොව, දෙවියන් සහිත ලෝකයා ගේ යහපත පිණිස ය. මේ ශාසනයේ මාගීයෙන් ලෝකයාට අපායෙන් බේරීම පිණිස ය. දෙවි මිනිස් සැප ලැබීම පිණිස ය. සසර දුකින් මිදී නිවන් පුරයට පැමිණෙනු පිණිස ය. තථාගතයන් වහන්සේ විසින් පනවා ඇති සිකපද ඉතා බොහෝ ය. ඒවායේ ගණන පවා සෙවීම දුෂ්කර ය. ගණනක් නැති සික පද ඇති උපසම්පද ශීලය, පොහෝ දිනයෙහි පමණක් ගිහියන් අටසිල් රකින්නාක් මෙන් කලාතුරකින් දවසක පමණක් රකිනවා නම් කෙනකුට එක සිකපදයකුදු නො කැඩෙන සැටියට අමාරුවෙන් වුව ද එය රැකිය හැකිය. සම්පූර්ණ ජීවිත කාලය ම මහණකම කරන්නකුට නො කැඩෙන පරිදි ඒ සිකපද සියල්ල කවරාකාරයකින්වත් නො රැකිය හැකිය.

ඇතමුන් කියන සැටියට සිකපද කඩන හික්කුහු එයින් අපායට යෙත් නම් ඔවුනට දන් දෙන ගිහියන් එයින් අපායට යෙත් නම් බුදුසස්තක් පිහිටවීම වශයෙන් තථාගතයන් වහන්සේ විසින් කර තිබෙන්නේ ලොවට මහා අපරාධයෙකි. ගණනින් ප්‍රමාණයක් දැක්විය නොහෙන තරම් විශාල ජනසමූහයකට අපායට යාමේ මගක් සාද තැබීමකි. අතීතානාගත වතීමාන යන කාලත්‍රයෙහි සියල්ල දැන ගැනීමට සමත් තථාගතයන් වහන්සේ මෙනෙක් සිකපද සමූහයක් හික්කුහුට සම්පූර්ණයෙන් රැකිය නො හෙන බව නො දන්නා සේක් ද? දන්නා සේක් ම ය. සම්පූර්ණයෙන් සිපදක රැකිය නුහුණු හික්කුහු අපායට යෙත් නම් බොහෝ සිකපද පනවා හික්කුහුට අපායට යන්නට සිදු වන පරිදි මේ සසුන බුදුන් වහන්සේ නො

පිහිටුවන සේක. උන් වහන්සේ මේ ශාසනය පිහිටුවා ඇත්තේ බොහෝ සිකපද පනවා ඇත්තේ රැකිය හැකි පමණක් සිකපද රැකීම නිෂ්ඵල නොවන නිසා ය.

තඩවුව හොත් මහණකම සම්පූර්ණයෙන් නැති වන, මහණකමෙන් පිහිටක් නො ලැබිය හැකි වන සිකපද ඇත්තේ සතරක් පමණෙකි. 'සතර පාරාජිකා' ය යි කියනුයේ ඒ සිකපද සතරය. ඒ සිකපද සතර රක්තා තුරු හික්කුවට හික්කු භාවය හෙවත් උපසම්පද ශීලය තිබේ. එයින් ඒ හික්කුව දුශ්ශීලයකු නොව සිල්වතෙකි. අනිකුත් සිකපද කොතෙක් බිඳුණේ ද එයින් පැවිද්ද නිෂ්ඵල නො වේ. ඒ බව 'අංගුත්තර නිකාය' තිකතිපාතයෙහි එන මේ තථාගත දේශන-යෙන් දත යුතු ය.

'ඉධ හික්ඛවෙ හික්ඛු සිලෙසු පරිපුරකාරී හොති. සමාධිස්මිං මත්තසො කාරී, පඤ්ඤාය මත්තසො කාරී, සො යාති තාති බුද්දනු-බුද්දකාති සික්ඛාපදාති තාති ආපජ්ජතිපි වුට්ඨාතිපි, තං කියා හෙතු? තහිමත්ථ හික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා, යාති ච බො තාති සික්ඛාපදාති ආදි බ්‍රහ්මචරියකාති බ්‍රහ්මචරිය සාරුප්පාති, තත්ථ ධුවසිලී ච හොති ධීතසිලී ච සමාදය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු, සො තිණණං සංයෝජනානං පරික්ඛයා සොතාපනෙනා හොති අවිතිපාත ධම්මො තියතො සම්බොධි පරායනෝ'

මෙහි අදහස 'සතර පාරාජිකාවෙන් වැලකීම වූ ආදි බ්‍රහ්ම චරියක ශීලයෙහි ස්ථිරව පිහිටීමෙන් සිල්වත් වන්නා වූ කුඩා වූ ද ඉතා කුඩා වූ ද ඇවැත්වලට නැවත නැවත පැමිණෙමින් ඇවැත් දෙසීම ආදියෙන් නැවත නැවත පිරිසිදුවන්නා වූ ද හික්කුව එක්තරා ප්‍රමාණයකින් සමාධිය හා ප්‍රඥාව දියුණු කෙළේ වේ නම් එයින් සංයෝජනත්‍රයක් ප්‍රභාණය කොට මතු කිසි කලෙක අපායට නො යන අර්හත්වයට පැමිණීමෙහි නියත පුද්ගලයෙක් වන්නේ ය. කුඩා වූ ද ඉතා කුඩා වූ ද ඇවැත්වලට පැමිණීමෙන් මහපල ලැබීමට අභවාභාවයක් නො කියනු ලැබේ ය, යනුයි.

හත් වන ලිපිය

ආපත්තිය පාපයක් ම ද?

අද ලෝකයෙහි බොහෝ දෙනෙකුත් විසින් සලකන්නේ හික්මුවක් කවර ආපත්තියකට හෝ පැමිණිය හොත් එයින් ඒ හික්මුව මහා පාපයක් සිදු කර ගත් ලෙසය. ඇවතට පැමිණෙන හික්මුව වැළුම් පිදුම් කිරීමට, හජනය කිරීමට නුසුදුසු මහ පව් කාරයකු ලෙස ය. එය ධර්මිත්වය නො දැනීම නිසා බොහෝ දෙනෙකුට ඇති වැරදි හැඟීමකි. මේ වැරදි හැඟීම මහා ජනයාට ඇති කර දී ඇත්තේ ද අනුන්ගේ ගුණවත් බව නො ඉවසන අනුන් ගේ ගුණ මකා දැමීමට උත්සාහ කරන අනුන්ගේ තත්ත්වය පහත් කිරීමට අනුන්ගේ ලාභය නැති කිරීමට උත්සාහ කරන ඇතැම් විනය වධීන් කාරයන්, තවුසන් බදු අසත්පුරුෂයන් විසිනි.

අසත්පුරුෂයා වනාහි ලොවට යහපතක් කරන්නකු මෙන් පෙනී සිට අපරාධ කරන්නෙකි. භයානක පුද්ගලයෙකි. ඔහු හැඳින ගෙන තිබීම කාහටත් ප්‍රයෝජනවත් වන බැවින් තථාගතයන් වහන්සේ විසින් අසත්පුරුෂයා හඳුන්වා දී ඇති සැටි ද මෙහි දක්වනු ලැබේ.

මහණෙනි, අංග සතරකින් යුක්ත තැනැත්තේ අසත්පුරුෂයා යයි දත යුතු ය. මහණෙනි, මේ ලෝකයෙහි අසත්පුරුෂයා අනුන් ගේ යම් අගුණයක් වේ නම් එය අනුන් විසින් නො විචාළේ ද කියන්නේ ය. විචාළහොත් අඩුවක් නො කොට සම්පූර්ණ කොට විස්තර වශයෙන් ම කියන්නේ ය. මහණෙනි, එයින් ඒ තැනැත්තා අසත්පුරුෂයකු බව දත යුතු ය. මහණෙනි, අසත්පුරුෂයා අනුන් ගේ යම් ගුණයක් වේ නම් විචාළේ ද එය නො කියන්නේ ය.

නොවිවාළ කල්හි කියනු ම කිම? විචාරන ලදුව අනුන්ගේ ගුණය කියතත් අඩු කොට අසම්පූර්ණ කොට විස්තර නො කොට එය කියන්නේ ය. මහණෙනි, එයින් ඒ තැනැත්තා අසත්පුරුෂයකු බව දත යුතු ය. තව ද මහණෙනි, අසත්පුරුෂයා තමාගේ යම් අගුණයක් වේ නම් එය විවාළේ ද නො කියන්නේ ය. විචාරන ලදුව කියතත් අඩු කොට සම්පූර්ණ නො කොට විස්තර නො කොට කියන්නේ ය. එයින් ඒ තැනැත්තා අසත්පුරුෂයකු බව දත යුතු ය. මහණෙනි, අසත්පුරුෂයා තමාගේ යම් ගුණයක් වේ නම් එය නො විවාළේ ද කියන්නේ ය. විවාළ කල්හි නො අඩුකොට නො පමාකොට සම්පූර්ණ කොට විස්තර කොට එය කියන්නේ ය. එයින් ඒ තැනැත්තා අසත්පුරුෂයකු බව දත යුතු ය. මෙසේ තථාගතයන් වහන්සේ විසින් **අංගුත්තර නිකාය වතුෂ්ඨකනිපාතයෙහි** අසත්පුරුෂ ලක්ෂණ වදාරා ඇත්තේ ය.

තථාගතයන් වහන්සේ විසින් හික්කුන්හට පවිත් වළකිනු පිණිස බොහෝ පවිකම් ගැන ද සිකපද පනවා ඇත්තේ ය. ජන ප්‍රසාදය රකිනු පිණිස පවි නොවන බොහෝ කරුණු ගැන ද සික පද පනවා ඇත්තේ ය. පවි ගැන පනවන ලද සිකපද **ලෝකවදා ප්‍රඥප්ති** නම් වේ. ජන ප්‍රසාදය රකිනු පිණිස පනවා ඇති සික පද **ප්‍රඥප්ති වදා ප්‍රඥප්ති** නම් වේ. තවත් ක්‍රමයකින් කියන කල්හි පාප ක්‍රියා සම්බන්ධයෙන් පනවන ලද සික පද **සාවදා ප්‍රඥප්ති** නම් වේ. ජනප්‍රසාදය රකිනු පිණිස පනවන ලද සිකපද **නිරවදා ප්‍රඥප්ති** නම් වේ. ආහාර ගැනීම පාපයක් නොවේ. එහෙත් විකාල භෝජනයෙන් ඇවැත්වේ. විකාල භෝජන ශික්ෂාපදය නිරවදා ප්‍රඥප්තියකි. විනයෙහි ඇති සික පද වලින් බොහෝමයක් ම එබඳු නිරවදා ප්‍රඥප්තිහුය.

අට වන ලිපිය

දුශ්ශීල කථාව

කුශලය අකුශලය යි කියනුයේ ඒ ඒ ක්‍රියා සිදු කිරීම් වශයෙන් සත්ත්ව සන්තානයෙහි පහළවන සිත්වලටය. 'ද්වන්තිංසෙව හි ආපතති සමුඛාපක චිත්තානි අධං කාමවචර කුසලානි. ද්වාදස අකුසලානි. දසකාමාවචර ක්‍රියා චිත්තානි කුසලතො ච කීරියතො ච දො අභික්ඛාදා චිත්තානිති' යනුවෙන් කාමාවචර කුසල් සිත් අටය, අකුසල් සිත් දොළොසය, කාමාවචර කීරියසිත් දශය ය, අභිඤා දෙසිතය යි ඇවෑම සිදු කිරීම් වශයෙන් උපදනා සිත් දෙකිසක් ඇති බව සමන්තපාසාදිකාවෙහි දක්වා තිබේ. හැම ඇවතක් ම පාපයක් නොවන බව එයින් තේරුම් ගත යුතු ය.

ධම්මදාස දෙමය කියා සැදැහැයෙන් හික්කුටක් පුරුෂයකු නැති තැනක ස්ත්‍රීන්ට පමණක් දහම් දෙසුව හොත් පවිත්‍රී ඇවෑම වේ. කුනුරුවන් පුදන්නට ය කියා මල් නෙළුව හොත් පවිත්‍රී ඇවෑම වේ. විහාරමලුව බෝමලුව සැමලුව පිරිසිදු කරන්නට ය කියා තණ ඉවත් කළහොත් පවිත්‍රී ඇවෑම වේ. ඒ ඇවෑම සියල්ලට හික්කුට පැමිණෙනුයේ කුශල චිත්තයෙනි. සුරාපානාදියෙන් ඇවෑමට පැමිණෙන්නේ අකුශල චිත්තයෙනි. ඇවෑමක් වූයේ ය කියා ධම්මදේශනාදියෙන් කවරාකාරයකින් වත් පාපයක් නො වේ.

කුශලය අනෙකකි. ඇවෑම අනෙකකි. පාපයත් අනෙකකි. ඇවෑම අනෙකකි. ඒ නිසා ඇවෑම දෙසාගත් කල්හි ඇවෑම නැති වේ. ඇවෑම දෙසීමෙන් කුශලා 'කුශල දෙක නැති නො වේ. ඒවා ඉතිරි වේ. ඇවෑමක් වූයේ ය කියා ධම්මදේශනාදි කුශලයන් ගෙන් අනිෂ්ට

විපාකයක් නො ලැබේ. එයින් ලැබෙන්නේ ඉෂ්ට විපාකයක් ම ය. ඇවැතක් වූයේ ය කියා ධර්මදේශනාමය කුශලයෙන් හික්මුව අපායට යන්නේ ය යි කියන හොත් එය ධර්මවිරෝධී කියමනකි.

අපායට යන්නට ඇවතක් ම වුවමනා නැත. සියලුම පටිච්ච ඈවැත් ඇත්තේ ද නැත. පෙර එක් හික්මුවක් සිවුරකට ඇලුම් කරමින් සිට කාල ක්‍රියා කොට ඒ සිවුරෙහි ම උකුණෙක්ව උපන්නේ ය. සිවුරට ඇලුම් කිරීමෙන් ඒ හික්මුවට සිදු වූ කිසිම ඇවැතක් නැත. එහෙත් ලෝභය නමැති පාපය නිසා හික්මුව තිරිසන් අපායෙහි උපත. කරුණු මෙසේ හෙයින් ඇවතක් වූ පමණින් එය පාපයක් නොවන බවත් හැම පාපයකට ම ඇවැත් නැති බවත් දත යුතු ය.

පින් පටි දෙක ගිහි පැවිදි සැමට ම සාධාරණ ය. යමක් පටි නම් එය ගිහියා කළත් පැවිද්දා කළත් පටි ම ය. පින් ද එසේ ම ය. පටි කුඩා මහත් වීමට ද ගිහි පැවිදි බව කරුණක් නො වේ. පැවිද්දකු මෙළුන සේවනය කළ හොත් පරිච්ඡි ඇවතට පැමිණේ. ගිහියකු එය කළහොත් ඔහුට ඇවතක් නම් නැත. එහෙත් එයින් යම් පාපයක් වේ නම් එය දෙදෙනාට ම සමය. පරිච්ඡි ඇවතින් හික්මුවට වන්නේ පටි මහත් වීමක් නොව බුදුන් වහන්සේ ගේ නියමය පරිදි උපසම්පදාවට අහිමි වීම ය. පාරාජිකාවෙන් ම මිස අනෙක් ඇවතකින් හික්මුවට එය සිදු නො වේ. පාපය ගිහි පැවිදි කාටත් සම ව තිබිය දී හික්මුන් ගේ වරද මහත් කොට දැක්වීමෙහි තේරුමක් නැත. ප්‍රාණසාකාදි පංචදුශ්චරිතයෙහි ගැලී සිටීමෙන් පරම දුශ්ශීල වූ ඇතැම් ගිහියන් විසින් හික්මුවකගේ කුඩා වරදක් ගැන කථා කිරීම නම් දෙපතුල පටන් හිස දක්වා මුළු සිරුරෙහි අසූචි තවරා ගෙන ඉන්නා කෙනකු විසින් මඩ පැඟි ඇති කෙනකු ගේ අපවිත්‍රතාව ගැන කථා කිරීම බදු භාසෝත්පාදක ක්‍රියාවෙකි.

තම වන ලිපිය

දුශ්ශීල කථාව

මහණකම කුමක් දැ යි විනය නො දන්නා බොහෝ බෞද්ධයෝ වාහනයෙකින් යෑම ය, කුඩයක් ඉහලා යෑම ය, වහන් පය ලා යෑමය, පිභානෙක දනය වැලඳීම ය, හොඳ පත්සලෙක විසීම ය, වත්තක් කුඹුරක් තිබීම ය, මුදල් ටිකක් තිබීම ය, හොඳ සිවුරක් පෙරවීම ය, බීම බලාගෙන ම නො යෑම ය, සුරුවටුවක් සිගර්ටුවක් ඉරීම ය, තේ කෝපි බීමය යනාදි සෑම කරුණක් ගැන ම දුශ්ශීල වාදයෙන් හිඤ්ඤාත්ව ගභීා කොට බොහෝ පව් සිදු කර ගනිති. ඒ තත්වයට අද බොහෝ දෙනා පැමිණ සිටින්නේ ද බොහෝ දෙනා හිඤ්ඤාත් කෙරෙහි කලකිරී ඉන්නේ ද ඇතැම් කුහකයන් දෙසන බොරු බණ ඇසීමෙනි.

ගෘහස්ථ දුශ්ශීලයා ය. ශ්‍රමණ දුශ්ශීලයා යයි දුශ්ශීලයෝ දෙදෙනෙකි. "පඤ්ච ගහපති ගයාති වෙරාති අප්පහාය දුස්සිලො ඉති වුවවති. කතමාති පඤ්ච? පණාතිපාතං අදිත්තාදතං කාමෙසු මිච්ඡාචාරං මුසාවාදං සුරාමේරය මජ්ජපමාදව්ඨානං" යනුවෙන් ප්‍රාණසාකාදි පඤ්ච දුශ්චරිතය නො හළ තැනැත්තා 'දුශ්ශීලයා' බව කථාගතයන් වහන්සේ විසින් වදාරා ඇත්තේ ය. ඒ දේශනයේ හැටියට පස් පව් නො හළ සෑමදෙනා ම දුශ්ශීලයෝ ය. අපේ බෞද්ධයන් අතර දිනපතා පන්සිල් සමාදන් වන්නෝ ද ඇත. දවසට දෙකුත් වර පන්සිල් සමාදන් වන්නෝ ද ඇත. එහෙත් වුවමනා වූ විට ඔවුහු පස්පව්ත් කවරක් වුවත් කරති. එ බැවින් ඔවුහු සිල්වතුන් නොව දුශ්ශීලයෝ ය. ඔවුන් ගේ සිල් ගැනීම සිකපද කීමක් පමණෙකි. සත්‍ය වශයෙන් සිල් ගැනුමක් නො වේ.

දුශ්ශීලයා ය යන්නෙහි තේරුම සිල් නැති තැනැත්තා ය යනුයි. උපසම්පන්න හික්කුවක් ලෙහෙසියෙන් දුශ්ශීල නො වේ. උපසම්පද ශීලයට බොහෝ සික පද ඇත්තේ ය. ඒ එක එක සිකපදයක් ම ශීලයෙකි. උපසම්පන්න හික්කුවකගෙන් සික පද එකක් දෙකක් නොව සියයක් දෙසියයක් කඩවුව ද තවත් දහස් ගණනක් සික පද ඉතිරි වී ඇති බැවින් උපසම්පන්න හික්කුව සිල්වත් ය.

පුපුරුපුරා සිලං පඤ්චගි කාරණෙහි හිප්පති පාරාජිකා පජ්ජනෙත, සිකඛාපච්චකඛානෙත, තිත්ථිය පකඛඤ්ඤනෙත, අරහ-
නෙත, මරණෙත.

යනුවෙන් 'මනෝරථපුරණී' අටුවාවෙහි පෘථග්ජන උපසම්පන්න හික්කුවක ගේ ශීලය පාරාජිකාවට පැමිණීමය, උපසම්පදව ප්‍රතිකේෂ කිරීමය, තීර්ථක ශාසනයට යෑම ය, රහත් වීමය, මරණයට පැමිණීමය යන කරුණු පසින් බිඳෙන බව දක්වා තිබේ. උපසම්පද ශීලය බිඳෙන කරුණු පසින් පළමු වන තුන් වන කරුණු වලින් ශීලය බිඳීම පරිභානියෙකි. සතර වන කරුණෙන් බිඳීම දියුණුවකි. පස් වන කරුණෙන් බිඳීම පරිභානියෙක් හෝ දියුණුවක් නො වේ. පෘථග්ජනයා ගේ ශීලය කුශල ශීලයෙකි. අර්භත්මාභීයෙන් කුශලාකුශලයන් ක්ෂය කරනු ලැබේ. රහත් වීමෙන් පෘථග්ජන ශීලය බිඳෙන්නේ එහෙයිනි. රහත් වීමෙන් පසු රහතුන් වහන්සේ අව්‍යාකෘත ශීලයෙහි පිහිටන්නාහ.

පාරාජිකාවට පැමිණි පැවිද්දාට දුශ්ශීලයෙකු යි කිය යුත්තේ පරිජි ඇවැතට පැමිණීමෙන් පසු එය සභවා ගෙන උපසම්පන්න හික්කුවක් ලෙස පෙනී සිටිය හොත් ය. පරිජි වීමෙන් පසු සාමණේර ශීලය සමාදන් වුව හොත් එතැන් පටන් හේ සිල්වත් ය. කරුණු මෙසේ හෙයින් පාරාජිකාවට පැමිණ නැති සියලු ම හික්කුන් වහන්සේලා අන් කිනම් ඇවැතකට පැමිණ සිටියත් උපසම්පද ශීලය ඇති බැවින් උන් වහන්සේලා සිල්වත්හු ය. සිල්වත්තට දුශ්ශීලයී කීම ආක්‍රෝශයකි. එය මහා පාපයෙකි. එයින් සුකරමුඛප්‍රේත පුතිමුඛප්‍රේතාදීනට මෙන් නපුරු විපාක අනාගතයෙහි ඇති විය හැකි ය.

බුද්ධකාලයෙහි කීවාගිරියෙහි විසූ අස්සජී පුනබ්බසුක යන හික්කුන් දෙනම තරමට ඖදරික වැඩ කරන හික්කුවක් ගැන මේ කල කවර රටකින් වත් අසන්නට නැත. ඒ හික්කුහු ස්ත්රීන් හා එක භාජනයෙහි අහර ගත්හ. එක භාජනයෙහි පැන් පූහ. එක පැදුරෙහි එක යහනෙහි නිද ගත්හ. ස්ත්රීන් හා නැටීම ද ගී කීම ද කළහ. විකාලයෙහි අහර ගත්හ. සුරාපානය කළහ. සුදුව පන්දු ගැසීම ආදී ක්‍රීඩාවල යෙදුණාහ. ඇතුන් අසුන් පිට ගියහ. ඒ සතුන් හා තරඟයට දිවුහ. මල්ලවපොර ඇල්ලූහ. නාටිකාවන්ට රඟ දැක්වීමට තමන් ගේ සහල සිවුරු බිම එලා දුන්හ. තවත් නොයෙක් ඖදරික වැඩ කළහ. එහෙත් විනය පොතෙහි ඒ හික්කුන්ට ද දුශ්ශීල යන පදය යොදා නැත. ඒ හික්කුන් ගැන විනය පොතෙහි සඳහන් වන්නේ 'තෙන බො පන සමයෙන අසාජී පුනබ්බසුකා නාම කීවාගිරිස්මී. ආවාසිකා හොත්ති අලප්පතො පාපහික්ඛු' කියා ය. එ පමණ ඖදරික ක්‍රියා කළ අයටත් ව්‍යවහාර කර නැති 'දුශ්ශීල' යන වචනය රියෙකින් යැම වහන් පය ලා යැම කුඩයක් ඉසලා යැම මුදලක් තබා ගෙන සිටීම යන සුදු කරුණෙකින් කීම කොතරම් බර පතල අයුත්තක් ද?

විනයෙහි හික්කුවකට දුශ්ශීල යන වචනය යොදා ඇති තැනක් දක්නට ඇත්තේ පාතිමොක්ඛ ධ්වනක්ඛන්ධකයෙහි පමණෙකි. 'අඤ්ඤා බො මහා මොග්ගල්ලානො තං පුග්ගලං දුස්සීලං පාප ධම්මං' යනු පාතිමොක්ඛ ධ්වනක්ඛන්ධකයෙහි දුශ්ශීල වචනය ගෙන ඇති පාඨයය. එහි ඒ වචනය යොදා ඇත්තේ විනය කම්මලට ගැනීමට නුසුදුසු පාරාජිකාවට පත් හික්කුවක් සඳහාය. පාරාජිකා නොවූ හික්කුවකට විනයෙහි කොතැනක වත් දුශ්ශීල ව්‍යවහාරය කර නැත.

දුශ්ශීලයෝ ය, දුශ්ශීලයෝ යැයි සිල්වත් හික්කුන්ට අපහාස කරන බොහෝ දෙනා පස් පවෙන් නො වැළකුණු ගෘහස්ථ දුශ්ශීලයෝ ය. ගෘහස්ථදුශ්ශීලයාට වඩා බොහෝ කරුණු වලින් ශ්‍රමණ දුශ්ශීලයා උසස් ය. ගෘහස්ථදුශ්ශීලයාට වඩා ශ්‍රමණ දුශ්ශීලයා තෙරෙහි ගුණ දශයක් ඇති බව මිලිඤ් ප්‍රශ්නයෙහි දක්වා ඇත්තේ ය. ඒ මෙසේ ය:-

කතමෙ දස ගුණා සමණ දුස්සීලස්ස ගිහිදුස්සීලතො විසෙසෙන අතිරෙකා? ඉධ මහා රාජ, සමණ දුස්සීලො බුද්ධෙ සගාරවො හොති, ධම්මෙ සගාරවො හොති. සංඝෙ සගාරවො හොති, සබ්බත්මචාරීසු සගාරවො හොති, උද්දෙස පරිපුච්ඡාය වායමති සචණ බහුලො හොති හිත්ත සීලොපි මහාරාජ දුස්සීලො පරිසගතො ආකප්පං උපට්ඨපෙති, ගරහභයා කායිකං වාචසීකං රක්කති, පධානාහිමුබ්බස්ස හොති චිත්තං, හික්ඛු සාමඤ්ඤං උපගතො හොති කරොන්තොපි මහාරාජ සමණ දුස්සීලො පාපං පටිච්ඡන්තං ආචරති, යථා මහාරාජ, ඉත්ථි සපතිකා නිලීයිත්වා රහස්සො නෙව පාපමාචරති, එම මෙව බො මහාරාජ කරොන්තොපි සමණදුස්සීලො පාපං පටිච්ඡන්තං ආචරති. ඉමෙ බො මහා රාජ, දසගුණා සමණදුස්සීලස්ස ගිහි දුස්සීලතො විසෙසෙන අතිරෙකා.

බුදුන්ට ගරුකරන බවය, ධර්මයට ගරු කරන බව ය, සභනට ගරු කරන බවය, සබ්බත්මචාරීන්ට ගරු කරන බව ය, ධර්මය උගෙනීම පිළිවිසීම දෙකට වියඝීය කරන බවය, බොහෝ කොට බණ අසන බව ය, බිදුණු සිල් ඇත්තහුද පිරිසක් අතරට ගිය කල්හි ශ්‍රමණාකල්පය ඇති ව හැසිරෙන බව ය, ගර්භාවට බියෙන් කය වචන දෙක රක්තා බව ය, සිත ප්‍රධානයට අහිමුබ කොට තැබීමය, හැසිරීම හික්ඛුචකට සමාන වන බව ය, පව් කරනත් රහසින් කරන බව ය යන මේ කරුණු දසය ගෘහස්ථ දුශ්ශීලයාට අතිරේක වශයෙන් ශ්‍රමණ දුශ්ශීලයා කෙරෙහි ඇති ගුණයෝ ය.

රහසින් පව් කරන තැනැත්තා ප්‍රසිද්ධ වශයෙන් පව්-කරන්නවුන් සේ බොහෝ කොට පව් නො කරයි. නිතර පව් නො කරයි. එයින් ඔහුට පව් අඩු වේ. රහසින් පව් කරන බව ප්‍රසිද්ධියේ නො කරන බව ගුණයක් වශයෙන් කියනුයේ එහෙයිනි.

දහ වන ලිපිය

දුශ්ශීලයන් කිරීම

විනය නම් කුමක් ද කියාවත් නොදන්නා ඇතැම් කුහකයෝ වාහනයකින් ගිය පමණින් සෙරෙප්පු දෙකක් කුඩයක් පාවිච්චි කළ පමණින් මුදලක් තිබුණු පමණින් පැහැපත් සිවුරක් පෙර වූ පමණින් පිභානක දනය වැළඳූ පමණින් හික්ෂුන් දුශ්ශීලයන් කොට කථා කරමින් හික්ෂුත්වය කුමක්ද විනය කුමක් ද කියාවත් නො දන්නා බොඩයන් හික්ෂුන් වහන්සේලා කෙරෙහි කල කිරවති. විනයවධීන කාරාදීන් පවසන මේ බොරු බණ වලට රැවටී හික්ෂුන්ට අපහාස කොට බොහෝ නුගත් ගිහියෝ අපාගත වෙති.

සිල්වත් ගුණවත් හික්ෂුවකට දුශ්ශීලයකැයි නිගා කිරීම සුළු කරුණක් නොව බරපතල පාපයෙකි. දුශ්ශීලයාය කියනුයේ පරිච්ඡි ඇවතට පැමිණි තැනැත්තාටය. පාරාජිකා නොවූ හික්ෂුවකට හික්ෂුවක් විසින් පාරාජිකාවෙන් චෝදනා කළ හොත් ඒ හික්ෂුවට සංඝාදියේසාපත්තියක් වේ. ගිහියකු විසින් කළ හොත් ඔහුට බරපතල පාපයක් වේ. බොහෝ බෞද්ධයෝ හික්ෂුන් දුශ්ශීලයන් කිරීමට ඉතා සමත්තුය. හික්ෂුවක් හයියෙන් පාරේ ගිය හොත් ඒ හික්ෂුව දුශ්ශීලයකු කරන්නට ඔවුන්ට එයත් ප්‍රමාණය. එහෙත් විනය ධරයන්ට නම් හික්ෂුවක් දුශ්ශීලයකු බව හෙවත් පරිච්ඡි ඇවතකට පැමිණියකු බව ප්‍රකාශ කිරීම පහසු කායඝීයක් නො වේ. අටුවා සහිත විනය පිටකය මැනවින් උගත් මහා විනය ධරයන්ට පවා අධිකරණයක් විනිශ්චය කොට හික්ෂුවක් දුශ්ශීලයකු කිරීම බරපතල කරුණෙකි. මහා විනය ධරයෝ ද එයට බිය වෙති. යම්කිසි හික්ෂුවක් අතින් වරදක් සිදු වී එයින් කිනම් ඇවතක් වී දැයි දැන

ගන්නා රිසියෙන් විනය ධරයකු වෙත පැමිණ විවාළහොත් එ කල්හි විනය ධරයා විසින් පිළිපැදිය යුතු ආකාරය විනයෙහි දැක්වෙන්නේ මෙසේ ය.

ආපත්තිය ගැන විමසන්නට ආ හික්කුට කියන කරුණු හොඳින් අසා විනය හා සසඳා බලා එයින් ආපත්තියක් නො වේ නම් ඒ බව කිය යුතු ය. ඒ කාරණයෙන් දේශනාගාමිනී ආපත්තියක් වේ නම් ඒ බව කිව යුතු ය. උට්ඨාන ගාමිනී ආපත්තියක් වේ නම් ඒ බව කිය යුතුය. ඉදින් පාරාජිකාවක ලකුණු පෙන්නේ නම් පරාජිකාපත්තියට පැමිණියේ යයි කියන්නට ඉක්මන් නොවී විනයධරයා ගේ ගුරුවරයෙකු ඇත්තේ නම් එහි ගොස් විචාරන්නට ය කියා ඒ හික්කුට ගුරුවරයා වෙත යැවිය යුතුය. ඉදින් වරද කළ හික්කුට එහි ගොස් විචාරා අවුත් නුඹ වහන්සේ ගේ ගුරුවරයාගෙන් කාරණය ගැන විවාළෙමි. උන් වහන්සේ මට පිළියම් ඇත්තේ ය කීහ යි කියුව හොත් ඇවැත්නි එසේ නම් උන් වහන්සේ කී පරිදි කරව යි කිය යුතු ය. ඉදින් විනය ධරයා ගේ ගුරුවරයා ජීවත්ව නැත්තේ නම් එකට ඉගෙන ගත් තවත් තෙරුන් වහන්සේ කෙනකුත් ඇති නම් ඇවැත්නි අසවල් තැන අප හා එක්ව ඉගෙන ගත් තෙරුන් වහන්සේ කෙනෙක් ඇතහ. උන් වහන්සේ විනය දන්නාහ. එහි ගොස් විචාරවයි කිය යුතුය. එබඳු කෙනකුත් නැති නම් තමා උගත් අතවැසියකු ඇති නම් වරද කළ හික්කුට එහි යැවිය යුතුය. එහි ගොස් විචාරා අවුත් ඒ අතවැසියා පාරාජිකාවක ලකුණු පෙන්නේ ය කියේ නම් එකවර ම පාරාජිකාපත්තියට පැමිණියෙහි ය යි නොකියා ඇවැත්නි විවේකස්ථානයකට එළඹ සිල් පිරිසිදු කරගෙන ද්විතීයාකාරය සජ්ඣායනා කරන්නා ය යි කිය යුතුය. ඉදින් ඒ හික්කුට පරිජී ඇවැත්නට පැමිණ නැති නම් සිත එකඟ වී ඔහුට පහසුවෙන් ඒ භාවනාව කරගෙන යා හැකි වෙයි. ඉදින් පරිජී ඇවැත්නට පැමිණ ඇත්තේ නම් ඔහුගේ සිත එකඟ නොවෙයි. කියන ලද පරිදි දින ගණනක් ද්විතීයාකාරය සජ්ඣායනා කොට නැවත විනයධරයා වෙත පැමිණිය හොත් තොරතුරු විචාරා සිත එකඟ වන බව සංස්කාරයන් හොඳින් වැටහෙන බව කියුව හොත් ඇවැත්නි එසේ නම් ඒ භාවනාව නො නවත්වා කර ගෙන යා යුතුය යි විනය

ධරයා විසින් කිය යුතුය. ඉදින් ඒ හික්කුට සිත එකඟ නො වන බව සංස්කාරයන් නො වැටහෙන බව කියුව හොත් ඇවැත්ති තමා අතින් වරදක් වී නම් ඒ බව තමා දන්නේය. ඒ ගැන අපට පිහිටවිය හැකි බවක් නැත. යුෂ්මතාට පිහිට යුෂ්මතා විසින් ම සොයා ගත යුතුය යි කිය යුතු ය. විනය ඉතා සියුම් නය ක්‍රම ඇති දේශනයෙකි. විනයේ සැටියට සියුම් ලෙස පරිච්ඡි ඇවතට පැමිණීම ද නො පැමිණීම ද වේ. එ බැවින් ඇවැත් විනිශ්චය කිරීම පරෙස්සමින් කළ යුතු ය.

ආපත්ති දස්සනුස්සාහො
න කාතබ්බො කුද්වනං
පස්සිස්සාමි අනාපත්ති
මිතිකයිරාථ මානසං

පස්සිත්වා 'පි ච ආපත්තිං
අවත්වා ච පුනස්සුතං
විමංසිත්වා 'ථ විඤ්ඤාහි
සංසඤ්ඤවා ච තං වදෙ

යනුවෙන් 'ඇවැත් විනිශ්චය කරන විනයධරයා විසින් කිසි කලෙක ඇවතක් දැකීමට උත්සාහ නො කළ යුතුය. සිදු වූ කරුණෙන් ආපත්තියක් නැති බව දකිනු කැමති සිත ම ඇති කර ගත යුතු ය. ඇවතක් දැක ද ඒ බව නො කියා නැවත නැවත විමසා තවත් නුවණැතියන් හා සසඳා ම ඇවත කිය යුතුය' යි විනයෙහි දැක් වේ. මේ විනයෙහි පාරාජිකාව විනිශ්චය කළ යුතු සැටි දක්වා ඇති ආකාරය ය.

විනයෙහි ඇති සියුම් බවත් නුවණැතියන් විසින් පරිච්ඡි ඇවත විනිශ්චය කරන සැටිත් මේ කථාවෙන් දත යුතුය. භාතිය රජතුමාගේ කාලයෙහි රුවන්වැලි මහසෑයෙහි මහා පූජාවක් පවත්වන දිනයක එක් හික්කුටක් සත්රියන් කහපාට වස්ත්‍රයක් කරෙහි ලා ගෙන රුවන්වැලි සෑමලුවට පිවිසියේ ය, එ කෙණෙහිම වාගේ රජතුමා ද වෛත්‍ය වන්දනාවට පැමිණියේ ය. එයින් සෑමඑවෙහි ජනයා තදවන්නට විය. ඒ මැදට අසුවූ හික්කුටට කර

තුඩු වස්ත්‍රය වැටුණු බව නො දැනුනේ ය. මලුවෙන් බැහැර දී ඒ හිඤ්චා තමාගේ වස්ත්‍රය නැති වූ බව දැනී මෙතරම් ජනයා තද බඳ වන තැනකදී වැටුණු දෙයක් කෙසේ ලැබිය හැකි දැයි සිතා වස්ත්‍රය ගැන බලාපොරොත්තුව හැර ගියේ ය. පසුව එහි ගිය හිඤ්චාක් ඒ වස්ත්‍රය දැක සොර සිතින් ගෙන පසුව තමා අතින් සිදු වූ වරද ගැන සිත කලකිරී සිවුරු හැර යන්නට සිතා කාරණය විනයධරයන් ගෙන් විචාරා පිරිසිදු කර ගෙන ම යම්දි සිතා චූලසුමන තෙරුන් වහන්සේ කරා ගොස් සිදු වූ දෙය කියා ඒ හිඤ්චාගේ කුකුස විවාළේය.

විනයේ සැටියට පාදයක් අගනා අත්සතු වස්තුවක් සොර සිතින් ගත් හිඤ්චා පාරාජිකා වේ. එබඳු වැඩක් තමා විසින් කළබව කියන හිඤ්චාට කියන්නට ඇත්තේ එයින් පාරාජිකා වූ බවය. එහෙත් විනය ධරයෝ එසේ කිරීමට ඉක්මන් නො වෙති. කුමකින් වුව ද ඇවතක් නොවන සැටියක් ඇත ද කියා සෙවීම නියම විනය ධරයාගේ ස්වභාවය ය. එබැවින් චූලසුමන තෙරුන් වහන්සේ ඇවැත්නි, ඉදින් සිවුර අයිතිකාර හිඤ්චා සොයාගෙන ආවහොත් පිහිටක් වන්නට ඉඩ ඇත ය යි කීහ. ඒ හිඤ්චා ඉතා අමාරුවෙන් සිවුරෙහි අයිතිකාර හිඤ්චා සොයා චූලසුමන තෙරුන් වහන්සේ වෙත කැඳවාගෙන ගියේ ය. එකල්හි තෙරුන් වහන්සේ මේ වස්ත්‍රය යුෂ්මතාගේ දැයි අසා, එසේය කී කල්හි වස්ත්‍රය නැති වූ සැටි විවාළහ. අයිතිකාර හිඤ්චා රුවන්වැලි සෑ මලුවෙහි වැටුණු බවත් ඒ ගැන බලාපොරොත්තුව හැර ගිය බවත් කීය. යම්කිසි වස්තුවක් ගැන හිමියා බලාපොරොත්තු හළේ නම් එයින් ඒ දෙය අස්වාමික වස්තුවක් වේ. අස්වාමික වස්තුවක් සොර සිතින් ගත්තේ ද එයින් පරිජි ඇවතට නො පැමිණේ. එබැවින් තෙරුන් වහන්සේ ඇවැත්නි යුෂ්මතා ගෙන කිබෙන්තේ අස්වාමික වස්තුවෙක. එයින් දුකුළා ඇවැත්ත මිස පරිජි ඇවතක් නැත ය යි අධිකරණය විනිශ්චය කළහ. ඉදින් මෝඩයකුගෙන් ඒ ගැන විනිශ්චයක් ලබාගන්නට ගියා නම් වන්නේ පාරාජිකා නොවීම, පාරාජිකා වූයෙමි යි සිතා සිවුරු හැර යන්නට ය.

විනයධරයන්ට පාරාජිකාපත්තියක් විනිශ්චය කිරීම බරපතළ වැඩකි. වරද කළ තැනැත්තාගෙන් බොහෝ කරුණු

ඇසිය යුතුය. අදින්නාදනයක් පිළිබඳ ඇවතක් නම් ගත් බඩුවේ වටිනාකම සෙවිය යුතුය. සාක්ෂ්‍ය ඇසිය යුතු ය. තවත් විනය-ධරයන් හා සාකච්ඡා කළ යුතු ය. එහෙත් විනය කුමක් ද කියාවත් නො දන්නා විනයවර්ධන කාරයන්ටත් තවුසන්ටත් හිඤ්චක් පාරාජිකාවට පැමිණවීමට කළ වරදක් වුවමනාත් නැත. සාක්ෂ්‍ය වුවමනාත් නැත. වරද කළ තැනැත්තා දකින්නට වුවමනාත් නැත. සිකපද වුවමනාත් නැත. අටුවාව ටිකාව පෙරවාදය වුවමනාත් නැත. කවදුවත් දැකලාවත් නැති හිඤ්චන් පාරාජිකාවට පැමිණවීමට ඔව්හු සමථීය. මෙය කොතරම් භාස්කමක්ද? ඔවුන් විසින් අද ලංකාවේ තුන් නිකායේ ම එක ම පැවිද්දකුටවත් මහණකම නැත යයි සියලු ම හිඤ්චන් පාරාජිකාවට පමුණුවා තිබේ. මේවාට රැවටෙන මෝඩ බෞද්ධයන්ට මහා සංඝයා වහන්සේ අනුකම්පා කරන සේක්වා!

එකොළොස් වන ලිපිය

හොඳ පන්සල් වල විසීම

නගරග්‍රාමවල සැප පහසුකම් ඇති හොඳ පන්සල් වල ආවාස වල විසීමත් හොඳ ඇඳ පුටු කොට්ට මේට්ට ඇතිරිලි පිහන් කෝප්ප ආදී භාණ්ඩ පරිභෝග කිරීමත් දුශ්ශීල කමේ අංගයක් කොට දක්වමින් ඇතැම්හු නුගත් ජනයා මුළා කරවමින් ඔවුන් හිඤ්ඤත් වහන්සේ කෙරෙහි කලකිරවති. ඔවුන්ගේ කීම්වලට රැවටුණු ඇතැම් නුගත් බෞද්ධයෝ බොහෝ වෙහෙස ගෙන බෞද්ධයන්ගේ හැම ආගමික කටයුත්තක් ම කර දෙමින් බුදු සස්තේ පැවැත්මටත් රටේ ජාතියේ දියුණුවටත් තමන්ගේ මුළු කාලය ගත කරමින් ගමේ පන්සලේ වෙසෙන හිඤ්ඤත් වහන්සේට බඩ හින්නේ ඉන්නට හැර දුර බැහැර ආරණ්‍යවලට සිටි පසය ගෙන යති. කාහට වුව ද දන් දීම හොඳය. එහෙත් සමීපයේ වෙසෙන හිඤ්ඤත් වහන්සේට නිග්‍රහ කරමින් දුර බැහැර ඉන්නවුන්ට දන් ගෙන යාම නම් පැසසිය යුතු ක්‍රියාවක් නොවේ.

වාසය කරන ස්ථාන වලින් හා පරිභෝග කරන භාණ්ඩ වලින් යන එන කථා කරන සැටියෙනුත් කෙනකුගේ ශීලාදී ගුණ මතින් නට යාම අනුවණ කමෙකි. නගරග්‍රාම වල සැප පහසුකම් ඇති වාසස්ථාන වල වෙසෙන උසස් භාණ්ඩ පරිභෝග කරන ආකූන් අතර ද සිල් ඇති නැති දෙපක්ෂය ම ඇති විය හැකිය. වන මැද ගුහා වල ගස්මුල අතුපැල් වල වෙසෙන දුර්වණී චීවරයන් දරන දඬුමැසි ආදියෙහි නිදන හිඤ්ඤත් අතරත් සිල් ඇති නැති දෙපක්ෂය ම ඇති විය හැකිය. අනුන්ගේ සිල් සෙවීම පහසු වැඩක් නොවේ.

එ බැවින් තථාගතයන් වහන්සේ කොසොල් රජතුමාට මෙසේ වදළ සේක.

න වණ්ණ රූපෙන නරො සුඡානො
න විසාසෙ ඉත්තර දසානෙන
සුසඤ්ඤානානඤ්ඤි විසඤ්ඤෙන
අසඤ්ඤා ලොකමිමං වරතනී.

පැහැයෙන් හෝ සටහනින් මිනිසා හැදින ගැනීම පහසු නැත. මෙකලක් දැකීම මාත්‍රයෙන් කෙනෙක් විශ්වාස නො කළ යුතුය. හික්මුණු තැනැත්තන්ගේ, සිල්වතුන් ගේ වේශයෙන් මේ ලෝකයෙහි නො හික්මුණු අය ද හැසිරෙතිය යනු එහි තේරුම යි. යම්කිසිවකු ගේ තතු නිවැරදි ලෙස දත හැකි වන්නේ කලක් ළඟින් ආශ්‍රය කිරීමෙන් ය. එයින් ද අන්‍යයන් ගේ තතු දත හැකි වන්නේ විමසිල්ලෙන් ඉන්නා නුවණැතියන්ට පමණෙකි. එබැවින් තථාගතයන් වහන්සේ විසින් 'සංවාසෙන බො මහාරාජ සීලං වෙදිතබ්බං තඤ්ච බො දීඝෙන අද්ධුතා න ඉත්තරං මනසිකරොතා නො අමනසිකරොතා පඤ්ඤවතා නො දුප්පඤ්ඤාන' යි කොසොල් මහ රජතුමාට වදරණ ලද්දේ ය.

හොඳ පත්සල් වල විසීමෙනුත් හොඳ බඩු පරිභෝග කිරීමෙනුත් හික්මුණු දුශ්ශීල වෙත්තම් ජේතවනාරාම පුච්චාරාමාදී මහා විහාර තථාගතයන් වහන්සේ නො පිළිගන්නා සේක. අනේපිඩු මහ සිටුතුමා විසින් ජේතවනාරාමය කරවන ලද්දේ සිටුපනස් කෙළක් ධනය වියදම් කිරීමෙනි. විශාඛා මහා උපාසිකාව පුච්චාරාම විහාරය කරවන ලද්දේ සත්විසි කෙළක් ධනය වියදම් කිරීමෙනි. එවැනි විහාර අද කිසි ම රටක කිසි ම හික්මුවකට නැත. බුද්ධ කාලයෙහි දඹදිව ඒ ඒ රටවල විසූ රජුන් විසින් හා සිටුවරයන් විසින් කරවා සහනට පුදන ලද තවත් බොහෝ විහාරයෝ වූහ. ඒවායේ ඉතා වටිනා පරිභෝග භාණ්ඩයෝ ද වූහ. එකල විහාර වල තුබූ පරිභෝග භාණ්ඩවල තතු මේ කථාවෙන් තේරුම් ගත හැකිය.

පුච්චාරාමයෙහි විශාඛා මහා උපාසිකාව විසින් කරවන ලද දහසක් කාමර ඇති මහා ප්‍රාසාදයෙහි බුමිතුරුණක් වශයෙන්

අතුරා ඒ පින්කමට සහභාගි වනු කැමති සැදැහැවත් උපාසිකාවක් දහසක් අගනා වස්ත්‍රයක් ගෙනැවිත් එය අතුරන්නට සුදුසු තැනක් දක්වන ලෙස විශාඛා මහා උපාසිකාවට කීය. එකල්හි විශාඛා මහා උපාසිකාව එය අතුරන්නට තැනක් ඒ පහයෙහි නැතය යි කියුවහොත් වස්ත්‍රය ගෙන ආ උපාසිකාවට දෙමිනසක් ඇති විය හැකි බැවින් එසේ නො කියා පහයට වැද සුදුසු තැනක් බලා අතුරන්නය යි ඇයට ම කීවා ය. ඕ කොමෝ පහයට පිවිස ඇවිද බලන්නී තමා ගෙන ආ වස්ත්‍රයට පහත් වස්ත්‍රයක් තබා සමාන වස්ත්‍රයකුදු පහයේ කොතැනකවත් නො දැක එලන්නට තැනක් නො ලැබ පහයෙන් බැහැරව මේ පින්කමට සහභාගි වන්නට නො ලබමි යි හඬමින් උන්නාය. ආනන්ද ස්ථවිරයන් වහන්සේ හඬන්නා වූ ඒ උපාසිකාව දැක කරුණු විමසා ඇය කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන් හිඤ්ඤාත් වහන්සේ පය සෝදන තැනටත් පහයේ පඩි පෙළටත් අතර පාපිස්තක් කොට ඒ වස්ත්‍රය එලන පරිදි ඇයට උපදෙස් දුන්හ. ඕ කොමෝ එසේ කොට පින්කමට සහභාගි වී සිත සතුටු කර ගන්නාය.

රතීන් කළ ආවාසයක වුව ද විසීමෙන් හිඤ්ඤාවකට වන ඇවතක් නැත. වාසස්ථානවලින් හිඤ්ඤාත්ට විනයෙහි තහනම් කර ඇත්තේ අන් කිසිවක් නොගෙන සම්පූර්ණයෙන් මැටියෙන් කළ ගෙය පමණෙකි. කුම්භකාර ශිල්පයෙහි දක්ෂ වූ ධනිය තෙරුන් වහන්සේ උන් වහන්සේට විසීම පිණිස සම්පූර්ණයෙන් මැටියෙන් ගෙයක් කොට වළන් පුලුස්සන්නාක් මෙන් පුලුස්සා ගත්තේය. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ කුටිය බිඳ හෙළන ලෙස හිඤ්ඤාත්ට අණ කොට එ බඳු කුටි නො කරන ලෙස සිකපදයක් ද පනවා වදළ සේක. බුදුන් වහන්සේ විසින් එවැනි කුටි තහනම් කරන ලද්දේ ගින්නෙන් දවා කුටිය ශක්තිමත් කිරීමේ දී බොහෝ කුඩා සතුන් විනාශ විය හැකි බැවිනි.

අනුජානාමී හික්කවෙ ධ්පෙත්වා පහරණිං සබ්බං ලොහ-
හණ්ඩං, ධ්පෙත්වා ආසන්දිං පලංකං දරුපතං දරුපාදුකං සබ්බං
දරු හණ්ඩං, ධ්පෙත්වා කතකඤ්ච කුම්භකාරිකඤ්ච සබ්බං
මත්තිකා හණ්ඩං.

යනුවෙන් කඩු කිණිසි ආදි ආයුධ - ලෝහයෙන් කළ සියලු බඩු හා පමණට වඩා උස් අසුනක් පයෙහි ව්‍යාලරූප පිහිටවා කළ අසුනක් ලීපාත්‍රයක් ලී සෙරෙප්පුවක් හැර සියලු ලී බඩු ද, කතක නම් වූ මැටියෙන් තනන පාපිස්ස, මැටියෙන් ම කළ ගෙය ය යන මේවා හැර සියලු මැටි බඩු ද හික්කුන් වහන්සේට තථාගතයන් වහන්සේ අනුදැන වදළ සේක. මෙසේ තථාගතයන් වහන්සේ විසින් සෑප පහසුකම් ඇති වාසස්ථානක් භාණ්ඩක් හික්කුන්ට අනුදැන වදරා ඇත. හොඳ ආවාසයක විසීමෙන් ද ඇඳ පුටු කොට්ට මෙට්ට ආදි හොඳ බඩු පරිභෝග කිරීමෙන් ද පිහත් කෝප්ප පරිභෝග කිරීමෙන් ද හික්කු ශීලයට වන කිසිම හානියක් නැත. කරුණු මෙසේ හෙයින් පාත්‍රයෙහි මිස පිභානෙහි දන් වළඳන හික්කුහු දුශ්ශීලයෝය: හොඳ ඇඳ පුටු ලස්සන කොට්ට මෙට්ට ඇතිරිලි ආදිය පරිභෝග කරන හික්කුහු දුශ්ශීලයෝය යි ඇතමුන් කරන දේශනය සම්පූර්ණයෙන් ම බොරු බණක් බව දත යුතු ය.

දොළොස් වන ලිපිය

හික්කුන් වහන්සේගේ ප්‍රත්‍යය පරිභෝගය

හොඳ ගෙවල් වල විසීමෙන් හොඳ බඩු පරිභෝග කිරීමෙන් තෘෂ්ණාව වැඩෙනවා ය. ඒ නිසා අපට මිස නිවන් සොයන හික්කුන්ට ඒවා හොඳ නැත. හික්කුන් වහන්සේ විසින් සියල්ල හැර වල් වැදිය යුතුයයි කියමින් ඇතමෙක් ලොව මුළු කෙරෙහි. ඇතමකු එසේ කරන්නේ හික්කුන් වහන්සේගේ සුවසේ විසීම නො ඉවසිය හැකි බව වූ ඊෂ්ඨාව නිසාය. ඇතමකු එසේ කරන්නේ තමන්ගෙන් යමක් දෙන්නට වේය යන බිය නිසා ය.

වාසස්ථාන හා පරිභෝග භාණ්ඩ ජීවත්වීම සඳහා මනුෂ්‍යයාට නැතිව ම බැරිය. එබැවින් හොඳ වාසස්ථාන හොඳ භාණ්ඩ පරිභෝග කරන තැනැත්තාටත් තරක භාණ්ඩ තරක වාසස්ථාන පරිභෝග කරන තැනැත්තාටත් ඒවා ගැන තෘෂ්ණාව ඇති වේ. තෘෂ්ණාව නැති කිරීමේ උපාය හොඳ භාණ්ඩ වර්ජනය කිරීම නොවේ. ආගම ධර්මය නො දන්නෝ වාසස්ථානාදිය නිසා තෘෂ්ණාව ඇතිවීම ගැන කපා කරතත් වාසස්ථානාදිය සම්බන්ධයෙන් ඇති වන කෙලෙස් බොහෝය. ප්‍රත්‍යවේක්ෂා ඤාණයෙන් තොරව ප්‍රත්‍යය පරිභෝග කරන හොත් හොඳ වාසස්ථානයක් ඇති තැනැත්තාට එය නිසාත් තරක වාසස්ථානයක් ඇති තැනැත්තාට එය නිසාත් බොහෝ කෙලෙස් ඇති වේ.

හොඳ ගෙයක් හොඳ පන්සලක් ඇති තැනැත්තාට මේ ගෙය හොඳය ලස්සනය කියා එය ආස්වාදනය කරන තෘෂ්ණාව

ඇති වේ. එවැනි ගෙවල් නැති අන්‍යයන් පහත් කොට හොඳ ගෙය නිසා තමා උසස් කොට සලකන මානය ද අන්‍යයන්ටත් එවැනි ගෙවල් ඇති වෙනවාට හා තමාගේ ගෙයින් අන්‍යයන්ට ප්‍රයෝජන වෙනවාට නො කැමැති බව වූ මාත්ස්‍යයීය ද අන්‍යයන් එවැනි ගෙවල්වල වාසය කරනවාට නො කැමැති බව වූ ඊෂ්ඨාව ද තමාගේ ගෙය පහත් කොට කපා කරන දූෂණය කරන අය ගැන ද්වේෂය ද මෝහය ද තවත් කෙලෙස් ද හොඳ ගෙය නිසා හොඳ පන්සල් නිසා ඇති වේ. තරක ගෙයක් ඇති තැනැත්තාට ගෙය තරක් වුවද මෙය මාගේ ගෙය ය කියා තෘෂ්ණාව ඇති නොවන්නේ නො වේ. ඒ තෘෂ්ණාව තරක ගෙය වෙසෙන තැනැත්තාටත් ඇති වන්නේ මය. අපිරිසිදු අවලස්සන තරක ගෙය වාසය කරන්නාහුට ගෙය තරක ය කියා නිතර දොම්නස ද ඇති වේ. වැස්සෙන් සුළඟින් පින්නෙන් මැසිමදුරුවන්ගෙන් මීයන්ගෙන් කරදර ඇති වන කල්හි ද දොම්නස හා හොඳ ගෙවල් ගැන තණ්හාව ද ඇති වේ. භීතමානය, සක්කාය දෂ්ටිය, මෝහය, ඊෂ්ඨාව ආදී තවත් බොහෝ කෙලෙස් ද තරක ගෙය නිසා ඇති වේ. මෙසේ හොඳ ගෙය සුව පහසු ඇතිව වාසය කරන්නාටත් තරක ගෙය දුකින් වාසය කරන්නාටත් වෙනසක් නැතිව ගෙය නිසා බොහෝ කෙලෙස් ඇති වන බැවින් හොඳ ගෙවල් හොඳ භාණ්ඩ වර්ජනය කිරීමෙන් සත්ත්වයාට ශුද්ධියක් ලැබෙන බවක් තථාගතයන් වහන්සේ නො වදළ සේක. මේ සස්තෙනි ඇතැම් හික්කුන් වන ගත වන්නේ නගර ග්‍රාමවල විසීමෙන් කෙලෙස් මැඩෙනවාටත් දුශ්ශීල වනවාටත් බියෙන් නොව විවේකය ලබනු පිණිසය. උමතු කම මෝඩකම ආදී තවත් කරුණු නිසා වන ගත වන්නෝ ද නැත්තාහු නො වෙති.

සේනාසනාදී ප්‍රත්‍යය සම්බන්ධයෙන් හටගත හැකි කෙලෙස් නැති කර ගැනීමට බුදුන් වහන්සේ විසින් දක්වා ඇති උපාය හොඳ දේ ප්‍රතිකෂේප කිරීම නොව ප්‍රත්‍යවේක්ෂා ඥානය ඇති කර ගැනීම ය. බුදුන් වහන්සේගේ උපදෙස් අනුව ප්‍රත්‍යවේක්ෂා ඥානයෙන් ප්‍රත්‍යය පරිභෝග කරන්නා වූ හික්කුටත් හොඳ ගෙය විසීමෙන් වන කෙලෙස් ද නොවේ. තරක ගෙය විසීමෙන් වන කෙලෙස් ද නොවේ. ප්‍රත්‍යවේක්ෂාව වනාහි ප්‍රයෝජන ප්‍රත්‍යවේක්ෂාවය, ප්‍රතික්කුල මනස්කාරය, ධාතු මනස්කාරයයි ත්‍රිවිධ වේ.

ශීත තැනි කර ගනු පිණිස උෂ්ණ තැනි කර ගනු පිණිස මැස්සන්ගෙන් මදුරුවන්ගෙන් අව්වෙන් සුළඟින් පත් වැ ගෝනුසු ආදි සතුන්ගෙන් වන පීඩා තැනි කර ගැනීම පිණිස සෘතුච්ඡයාසයෙන් ඇති වන පීඩා තැනි කර ගැනීම පිණිස කරදර වලින් මිදී කුශලයෙහි සිත යොදා ගෙන විසීම පිණිස මේ සෙනසුන පරිභෝග කරමිසි සැලකීම මෙනෙහි කිරීම ප්‍රයෝජන ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂාව ය.

ශරීරයේ තැන් තැන් වලින් ලේ ගලන සැරව ගලන කුෂ්ට රෝගියකු ගිලන් හලක වාසය කරන්නාක් මෙන් ඩහදිය ආදි කුණපයන් වැගිරෙන ශරීරයක් ඇති මම මේ සෙනසුනෙහි වෙසෙමිය, එයින් පවිත්‍ර වූ මේ සෙනසුන ද අපවිත්‍ර වන්නේ ය යනාදීන් සැලකුම ප්‍රතික්කූල මනසිකාරය ය.

මේ සෙනසුන ධාතු සමූහයක් ය. මේ ශරීරයත් ධාතු සමූහයක් ය. ධාතු සමූහයක් වූ සෙනසුන හික්කුව ගේ ශරීරය වූ ධාතු සමූහය තමා තුළ තිබෙන බව නො දන්නේ ය. මේ ශරීරයත් තමා සෙනසුනෙහි තිබෙන බව නො දන්නේ ය. සෙනසුන ශරීරය නො හඳුනන්නේ ය. ශරීරය සෙනසුන නො හඳුනන්නේ ය යනාදීන් ප්‍රතිවේක්‍ෂා කිරීම ධාතු මනස්කාරය යි.

මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා ඥානයෙන් සෙනසුන් පරිභෝග කරන හික්කුවට හොඳ ආසාව හොඳ බඩු නිසා ඇති විය හැකි කෙලෙස් නරක ආසාව නරක බඩු නිසා ඇති විය හැකි කෙලෙස් ද ඇති නොවේ.

සෙනසුන සම්බන්ධයෙන් පමණක් නොව වස්තු හා ආභාර සම්බන්ධයෙන් ද බොහෝ කෙලෙස් ඇති වේ. වණ්චන් වූ වටිනා චීවරය පරිභෝග කරන්නහුට මෙය ලස්සනය හොඳය කියා සිවුර ගැන තෘෂ්ණාවත් මාන දෘෂ්ටි ආදියත් ඇති වේ. කසට පැහැ ඇති දළ සිවුරු පරිභෝග කරන්නහුටත් මගේ සිවුරය කියා එය ගැන තණ්හාවත් මෙබඳු සිවුරු පොරවන මම විශේෂ පුද්ගලයෙක්මිය යන මානයත් දෘෂ්ටි ආදියත් ඒ සිවුර නිසා ඇති වෙයි. ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා ඥානයෙන් චීවර පරිභෝගය කරන හික්කුවට හොඳ සිවුර නිසාත් ඇති වන කෙලෙස් ඇති නොවේ. හොඳ සිවුරු වර්ජනය කෙලෙස් නැති කර ගැනීමේ උපාය නොවේ.

ආහාරයක් බොහෝ කෙලෙස් බොහෝ පව් කරන්නකි. ආහාර වළඳන භාජනය නිසා කෙලෙසුන් ගෙන් ශුද්ධියක් නො ලැබේ. පිභානක් අයත් කර ගෙන ඉන්නා තැනැත්තාට මගේ පිභානය මේ පිභාන ලස්සනය හොඳය යනාදීන් පිභාන පිළිබඳ තණ්හාව ඇති වේ. පාත්‍රයක් අයත් කර ගෙන ඉන්නා මාගේ පාත්‍රය ය හොඳය යනාදීන් පාත්‍රය ගැන තණ්හාව ඇති වේ. පිභානට වඩා පාත්‍රය වටිනා දෙයක් බැවින් ඒ ගැන ඇති වන තෘෂ්ණාව පිභාන ගැන ඇති වන තෘෂ්ණාවට වඩා දැඩි විය හැකි ය. පාත්‍රය පරිභෝග කරන්නහුට අත්තුක්කංසනයක් වැඩියෙන් ඇති විය හැකි ය. එබැවින් පාත්‍රය නිසා අමුතු ශුද්ධියක් නො ලැබිය හැකි බව කිය යුතු ය. ආහාරය සම්බන්ධයෙන් හටගන්නා කෙලෙස් වළඳන භාජනය නිසා නැති වන්නේ නොවේ. පාත්‍රයෙහි ආහාර ගන්නා වූ ද පත්කොළයෙහි ආහාර ගන්නා වූ ද චළංකබලෙහි ආහාර ගන්නා වූ ද පිභානෙහි ආහාර ගන්නා වූ ද රන් රිදී තැටිවල ආහාර ගන්නා වූ ද සැමට ම ආහාරය සම්බන්ධයෙන් හට ගන්නා කෙලෙස් වෙනසක් නැති ව ඇති වේ. ඒ කෙලෙස් නැති කර ගැනීමට ඇත්තා වූ එකම උපාය භාජන වෙනස් කිරීම නොව ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා ඥානයෙන් ආහාර වැළඳීමය. තථාගතයන් වහන්සේගේ උපදෙස් අනුව ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා ඥානයෙන් යුක්තව කෙබඳු බඳුනක ආහාර වැළඳුව ද ආහාරය නිසා හට ගන්නා වූ තෘෂ්ණාමානාදී කෙලශයෝ නූපදති. භාජන වෙනස් කිරීමෙන් හෝ ප්‍රණීකාහාර වර්ජනයෙන් හෝ ශුද්ධියක් සෙවීම අනුවණ කමෙකි.

"රිච්ඨය" පුවත් ලිපිය

සර්පයා - ගින්න - රජ කුමරා සහ සිල්වත් හික්මුව සමග සෙල්ලමට යන්න එපා.

දැන් පැමිණ ඇත්තේ කිසිවකුට හිස නො නමන ඔවුණු පළෙන් මහ රජවරුන් විසින් පවා ශක්‍රාදී දෙවියන් විසින් පවා දොහොත් මුදුන් දී වඳින උත්තමයන් වන හික්මුන් වහන්සේලාගේ හිසට පොළු පහර එල්ල කරන නපුරු කාලයෙකි. අප විසින් මෙය ලියන්නට සිතුවේ හික්මුන් වහන්සේලා රැක ගැනීමේ අදහසින් ම නොව බොහෝ අනිෂ්ට විපාක ගෙන දෙන හික්මුන් වහන්සේලාට පහර දීමේ මහා පාපය ගැන නොදැන මහ සපත් කමකැපි සිතා හික්මුන් වහන්සේලාට පහර දී ඒ පවිත් මෙලොවක් පිරිහී මරණින් මතු අපායට යන පුද්ගලයන්ට එහි තතු පහද දී ඔවුන් බේරා ගැනීම පිණිසය.

හික්මුහු වනාහි සතුරු මිතුරු මැදහත් හැම දෙනා කෙරෙහි වෙනසක් නැතිව කරුණාව මෙහි පවත්වන බණින්නහුට නො-බණින පහර දෙන්නහුට පහර නොදෙන සතුරන්ට සතුරුකම් නො කරන පළිගැනීම නො කරන පරම ක්ෂාන්තියෙන් යුක්ත උත්තම පුද්ගලයෝ ය. කරුණා පිණිසයෝ ය. මෙහි පුඤ්ජයෝ ය.

මහජනයාගෙන් ගරු බුහුමන් ලබමින් ප්‍රණීත ආහාර පාන ලබමින් පිරිසිදු ස්ථාන වල හොඳ අසුන්වල වෙසෙමින් කයින් කිසි බර වැඩක් නො කොට වෙහෙසක් නැතිව ජීවත් වන්නා වූ හික්මුන් වහන්සේලා දක්නා කල්හි කිසිධර්මයක් නොදත් උන් වහන්සේලාගේ

ගුණ බිඳක් වත් නොදක් ඇතැමුන්ට උන් වහන්සේලා ගැන මහත් ඊර්ෂ්‍යාවක් ඇති වේ. ඒ නිසා ඔවුහු මහසපත් කමක් කරන ලීලාවෙන් පළිගන්න නො එන හික්ෂුන් වහන්සේලාට නොයෙක් අයුරින් අවමන් කරති. බණිති. හික්ෂුන් වහන්සේලා සතු වස්තූන් සොරා ගනිති. සහසතු දේපලවලට අලාභහානි කරති. ඒ පවිකම් වඩ වඩා කරන ඇතැම්හු ඒවායේ විපාක වශයෙන් මහ විපත්වලට පැමිණ අසරණ වී හික්ෂුන් වහන්සේලාගේ පිහිට සොයා පසුකලෙක විහාර ස්ථානවලට ද පැමිණෙති. පිළිවත් කාලයේ හික්ෂුන් වහන්සේට සතුරුකම් කොට පැමිණියා වූ එබඳු පුද්ගලයන් පත්තා නො දමා ඔවුන්ටත් හික්ෂුහු පිහිට වෙති. ඒ හික්ෂුන් වහන්සේගේ කරුණා මහිමය ය. මෙහි කරුණාදී මහා ගුණ ස්කන්ධයක් ඇති බැවින් හික්ෂුන් වහන්සේ දෙවියන් සහිත ලෝකයා විසින් ගරු බුහුමන් කිරීමට සුදුසු උත්තම පුද්ගලයෙකි. උත්තම පුද්ගලයකු වන හික්ෂුන් වහන්සේට පහර දීමෙන් අවමන් කිරීමෙන් අලාභහානි කිරීමෙන් සිදු වන්නේ පරලොවෙහිදී පමණක් නොව මෙලොවදී ද නොයෙක් අනිෂ්ට විපාක ගෙන දෙන මහා පාපයකි. උෞරත් කුකුලත් එළුවන් ගවයන් මැරීමෙන් සිදුවන පාපයට වඩා අතිශයින් බලවත් පාපයකි. මාපියන්ට පහර දීමෙන් සිදු වන පාපය වැනි බරපතල පාපයෙකි.

සංඝරත්නය වනාහි ශීල සමාධි ප්‍රඥා මෙහි කරුණාදී අනන්ත ගුණවලින් යුත් මහා පුද්ගල සමූහයකි. එදින පැවිදි වූ සාමණේර නමගේ පටන් සිවුරු හැඳ පොරවා ගත් තථාගතයන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන් වශයෙන් පෙනී සිටින සෑම දෙනම සාමාන්‍යයෙන් තථාගතයන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝරත්නයට අයත් ය.

ඒක හික්ෂුසම්මපිහි අගාරවෙ කතෙ සංඝෙ අගාරවො කතො හොති යනුවෙන් දැක්වෙන පිරිදි සංඝරත්නයට අයත් එක් හික්ෂුවකට වුවද අගෞරව කිරීම සංඝ රත්නයට ම අගෞරව කිරීමකි. හික්ෂුවකට එක් සාමණේර නමකට වුව ද පහරදීම සංඝරත්නයට ම පහර දීමකි. අපහාස කිරීම අලාභහානි කිරීම සංඝරත්නයට ම අපහාස කිරීමකි. අලාභ හානි කිරීමකි. රජුන්

විසින් දෙවියන් විසින් පවා ගරු බුහුමන් කරන භික්ෂූන් වහන්සේ තමකට පහරදීම ආනන්තරය අකුශල කර්මයන්ට පමණක් දෙවෙනි වන මහා පාපකර්මයෙකි. ආනන්තරය කර්ම යයි කියනුයේ පොළොව පුරා භික්ෂූන් වහන්සේලා වඩාහිඳුවා මහදන් දුන්නත් තථාගතයන් වහන්සේගේ සිවුරු කොණ අල්ලා ගෙන සිටියත් බේරීමට නො හැකි මරණින් මතු ඒකාන්තයෙන් අපායට යන්නට සිදු වන මහ පව් කම් පසකට ය. එනම් මව මැරීම, පියා මැරීම, රහතුන් මැරීම, බුදුකෙනකුගේ දේහයෙහි ලේ මතු කිරීම, සංඝයා හේදකිරීම යන පව්කම් පස ය. මේවායින් සංඝහේද කර්මය පැවිද්දකට මිස ගිහියකුට කළ නොහෙන පාප කර්මයෙකි.

භික්ෂූන් වහන්සේලාට පහරදීමේ කරදර කිරීමේ පාපය දෙවන ජාතියේ විපාක දීම නියත කර්මයක් නුවුව ද එය කළ අයට බොහෝ සෙයින් සිදු වන්නේ මරණින් මතු අපායෙහි ඉපදීමට ය. මැරෙන පුද්ගලයාට දෙවන ජාතියේ උපත බොහෝ සෙයින් සිදුවන්නේ මරණාසන්නයේ සිහි වූ කර්මය අනුවය. ලෝකයා විසින් ගරු බුහුමන් කරන රජුන් විසින් දෙවියන් විසින් ගරු බුහුමන් කරන සහරුවනට අයත් කෙනකුට පහරදීමත් වෙනත් අපරාධයක් කිරීමත් බරපතල කරුණෙකි. එය කළ තැනැත්තාට අමතක නොවන මුලු ජීවිතකාලයේ ම මතක තිබෙන කරුණක් වේ. එබැවින් කොතෙක් පින් කර ඇතත් ඔහුට මරණාසන්නයේ ඒ පාපය සිහි වේ. එයින් කළ පින් යටපත් වී ඔහුට අපායෙහි ඉපදීමට සිදු වේ.

අන්‍යයන්ට අපරාධ නො කරන කරුණා මෙක්‍රියෙන් වෙසෙන සත්පුරුෂයන් වන භික්ෂූන් වහන්සේලාට අපරාධ කරන්නවුන්ට ඒ නිසා මෙලොවදී ම සිදු වන විපත් දසයක් තථාගතයන් වහන්සේ විසින් 'වේදනං ඵරුසං ජාතිං සරීරස්ස ව හෙදනං' යනාදීන් වදාරා ඇත්තේ ය.

- (1) තුන්දොස් කිපිම් වස විස ගර්ථගතවිම් ආහාරය අපථාවිම් වැටිම් සැපිම් ආදියෙන් ගර්ථයේ ඒ ඒ තැන්වල බෝ කල් පවත්නා සමහර විට මරණය තෙක් පවත්නා දරුණු වේදනා හට ගැනීම එක් විපතෙකි.

- (2) බෝකල් වෙහෙසි දුකින් සපයා ගත් වස්තුව සොරුන් ගැනීම ගින්නට හසු වීම ආදියෙන් විනාශ වී යාම එක් විපතෙකි.
- (3) වැටීම් ගැටීම් ආදියෙන් අත් පා ආදි කුඩා මහත් ශරීරාවයවයන් සිදියාම එක් විපතෙකි.
- (4) කොරවිම් කුදු ගැසීම් අත්ධ වීම් බිහිරි වීම් පිළිකා අපස්මාර ඇදීම දියවැඩියාව නපුරු වන කුෂට ක්ෂය රෝග නපුරු උණ යනාදිය එක් විපතෙකි.
- (5) තුන් දොස් කීපිම් ගුන කෝපාදියෙන් උමතු වීම එක් විපතෙකි.
- (6) වස්තුව පැහැර ගැනීම් ගමෙන් රටෙන් තෙරපීම් තනතුරෙන් පහ කිරීම් බන්ධනාගාරගත කිරීම් ආදි වශයෙන් රජුන්ගෙන් දුක් කරදර ලැබීම එක් විපතෙකි.
- (7) තමා විසින් නොකළ නොසිතූ අපරාධ කෙළේ ය කියා චෝදනා ලැබීම එක් විපතෙකි.
- (8) තමාට පිහිට වීමට සමත් හිතවත් නැයින් පිරිහී යාම, නැතිවී යාම එක් විපතෙකි.
- (9) බොහෝ දුක් ගෙන බොහෝ වෙහෙසි සපයා ගෙන තුබූ වස්තූන් දිරායාම් සතුන් කෑම් ආදියෙන් විනාශ වීම එක් විපතෙකි.
- (10) වාසය කරන ගෙවල් වරින්වර ගිනි ගැනීම එක් විපතෙකි.

හික්ෂුන් වහන්සේලාට කරදර කිරීමේ පවිත් උන්වහන්සේලා සතු වස්තු සහසතු වස්තු සොරකම් කිරීමේ පවිත් නපුරු රෝග වැළඳී බොහෝ කල් දුක් විඳ අකාලයේ මිය ගියා වූ ද නො මළා වූ වාසය කළ නො හැකි වී ගම හැර ගියා වූ ද කෝලාහල වලින් තුවාල ලැබූවා වූ ද උමතු වූ ද සර්පයන් දෂ්ට කරනු ලැබූවා වූ ද ටිකු දෙනකුන් ගැන අපිදු දැන ගනිමු. විපතට පත් වූ ඒ අය නම් ඒ කාරණය දැන නො ගන්නට ඇතැයි සිතමු.

ගුණංගමං පාටකඤ්ච
 බත්තියඤ්ච යසස්සිතං
 හික්ඛුං ච සීල සම්පන්නං
 සම්ම දෙව සමාවරෙ.

සර්පයා සමගත් ගින්න සමගත් යසස් ඇති රජ කුමරුවා සමගත් සීල්වත් හික්ඛුච සමගත් හොඳින් හැසිරිය යුතු ය. සෙල්ලමට නොයා යුතු ය යනු එහි අදහස ය. සීල්වත් හික්ඛුචය කියනුයේ බණින්නහුට නොබණින කෝලාහලයට එන්නවුන් හා කෝලාහලයට නො යන පහර දෙන්නහුට පහර නො දෙන ඉවසන ස්වභාවය ඇති හික්ඛුචය. එබඳු හික්ඛුචට අවමන් කිරීමෙන් වන විපත සර්පයන්ගෙන් ගින්නෙන් රජ කුමරුන්ගෙන් වන විපතට වඩා ඉතා මහත් ය. එවැනි හික්ඛුචගේ ශීලතේජස ඉතා තියුණු ය. ඉතා බලවත් ය. ඒ හික්ඛුන් වහන්සේට අවමන් කළ තැනැත්තන්ගේ දරු මුණුපුරන්ට පවා ඒ අපලය ඇති වන බව තථාගතයන් වහන්සේ විසින් වදාරා ඇත්තේ ය. පරෙස්සම් වෙත්වා.

සභරුවන ට දේශපාලනය සුදුසු නැ.

නොයෙක් විට හික්ඛුන්ට නොයෙක් කරදර විඳින්නට තිත්ද ලබන්නට ගුවි බැට කන්නට සිදු වන්නේ දේශපාලනයට යෑමෙනි. දේශපාලනය හික්ඛුන් වහන්සේලාට සුදුසු වැඩක් නොවේ. බුරුමයේ නම් හික්ඛුන්ට දේශපාලන වැඩවල යෙදීම නීතියෙන් ම තහනම් ය. ගිහි ගෙය හැර පැවිදි වන්නේ එක් පවුලක් පාලනය කිරීමත් නිවන් දැකීමට බාධාවක් නිසා ය. පැවිද්ද ලබා ගන්නේ ද සබ්බ දුක්ඛ නිස්සරණ නිබ්බාන සච්ඡිකරණත්ථාය යනා දි වැකියකින් සියලු දුකින් මිදුණු නිවන පසක් කර ගැනීම සඳහා මා පැවිදි කරන්නටය කියා මහතෙර නමකගෙන් ඉල්ලීමෙනි. එසේ පැවිද්ද ලබා ගත් තැනැත්තා එය අමකක කොට රට ම පාලනය කරන්නට සුදුනම් වීම බොහෝ දුරට නොමඟ යෑමෙකි. එය නුවණැතියන් ගේ සිතහවට කරුණෙකි.

බොහෝ දෙනා දේශපාලන වැඩට බසින්නේ ඒ වේලාවේ දී තමන් වැඩ කරන තැනැත්තාගෙන් යම් කිසිවක් ලබා ගැනීමේ

හා ඔහුට ඒ පක්ෂය ට ජය අත් වුවහොත් අනාගතයේදී යම් කිසිවක් ලබා ගැනීමේ ආශාවෙනි. ලෝභ වේතනාවෙන් කරන එය අකුශල පක්ෂයට අයත් ය. හික්ෂුන්ට නොගැළපෙන ක්‍රියාවෙකි. රැස්වීම් වලට ගොස් විරුද්ධ පක්ෂයේ අයගේ ඇති ගුණ අවලංගු කිරීමත් මහත් ගුණ සුලු කොට දැක්වීමත් බණ පොත් වල මක්බ යන නාමයෙන් දැක්වෙන පව් කමය. නොයෙක් අගුණ කියා නැති අගුණ ඇති කොට කියා පුද්ගලයකුට හෝ පක්ෂයකට පහර ගැසීමත් හික්ෂුන්ට නො ගැළපෙන පව් කමෙකි. පුද්ගලයකුට හෝ පක්ෂයකට වාසි ලබා දීම සඳහා ජනයා හේද කිරීමත් හික්ෂුන්ට කොහෙත් ම නො ගැළපෙන පාප ක්‍රියාවෙකි. බොරු සැබෑ මිශ්‍ර කර තමන්ගේ වාසියට කථා කිරීමත් හික්ෂුවට නො ගැළපෙන හීන ක්‍රියාවෙකි.

එක් පක්ෂයකට වැඩ කරන හික්ෂුව කෙබඳු කෙනකු වුවත් එය විරුද්ධ පක්ෂයේ අයට ඉතා අප්‍රිය ය. ඔවුහු ඒ හික්ෂුවගේ නම පවා හරියට කියන්නට, සුදුසු පරිදි භාවිතයට, ස්වාමීන් වහන්සේ යන වචන යොදා කථා කිරීමට නො කැමැති වෙති. ගිහියන් ගැන කථා කරන්නාක් මෙන් හික්ෂුවගේ නම පමණක් කියා කථා කරති. සමහරු නමවත් හරියට නො කියා විකෘති කොට කථා කරති. සමහරු විසුළු නම් යොදා ගෙන කථා කරති. උෟ, අරු, මු, ඕකා. මේකා යනාදී ඉතා පහත් වචන වලින් ද හික්ෂුව ගැන කථා කරති. ඒවායින් දේශපාලක හික්ෂුන් නිසා බොහෝ දුරට සංඝ ගෞරවය ද පිරිහේ. දේශපාලනයට යන හික්ෂුන්ට ඒ වේලාවට එයින් සුළුසුළු ලාභ ලැබෙන්නට බැරි නැත. එහෙත් එයින් බුදු සසුනටත් ගිහි සමාජයටත් ඉමහත් හානියක් බව කිය යුතු ය. හික්ෂු ගෞරවය නැති වී යාම හික්ෂුන්ගේ තත්ත්වය පහළයාම බුදුසසුනට වන හානිය ය. හික්ෂුන් වහන්සේලාට අගෞරව කොට අවමන් කොට ඒ පව්න් අපාගත වීමට සිදු වීම බෞද්ධ ගිහි ජනයාට වන මහා හානිය ය. එබැවින් දේශපාලනයෙන් වැළකී සිටින ලෙස සියලු ම හික්ෂුන් වහන්සේලා ගෙන් ඉල්ලමු.

"ජාතිය" පුවත් ලිපිය

ජාතික අන්‍යතාව

සිංහලකම හා බෞද්ධ කම ගැන කථා කිරීම නිදහස ලද ද සිට ජාතිවාදී ලේඛනය පැළඳ ගැනීමට සුදුසු කමක් විය. මූලික කටයුතු ඉටු නොවී බුද්ධ ජයන්තිය වැනි කටයුතු වලට රජයේ සහනයන් සැලසීම, පණ අදින ලෙඩකූට තව ටිකක් ජීවත් වීමට බෙහෙතක් සැපයීමක් වැනි විය.

එද නාහිමියන් දුටු පරිදි ම මිෂනාරි ආක්‍රමණයන් හා ද්‍රවිඩ බලපෑම් නිසා සිංහල බෞද්ධයා අකර්මණ්‍ය වී ඇත. චිත්තනයෙන් ද ආර්ථිකයෙන් ද ගැති බවට පත්ව සාම්ප්‍රදයික ජීවන රටාවෙන් වෙන්ව අසාර්ථක තරඟයක යෙදී තමන් හෙමිබත්ව අනුන් පෝෂණය කරන තත්ත්වයට ඔවුන් ඇද වැටී ඇත.

ජාතිය සමගි කළ නොහැකි වූ හික්කුන් වහන්සේ ද ඒ ඒ දේශපාලන පක්ෂවල ගැත්තන් බවට පත්ව ජාතිය හේද හින්න කරති. කැකුණ තලන හබන් කුකුලන් අස්සේ උරොර් පිනුම් ගසති. එකතු වන්නට නොහැකි මහජාතියක නියමුවෝ බලය රැක ගැනීමට සුළු ජාතින්ට අත පාති.

ජාතිය සුමාත්‍රා ආදී බෞද්ධ රටවල් අබෞද්ධ වුවා සේම අප ද ඒ මග ගමන් ගනිමින් සිටිමු.

මේ ලිපිය, ජාතික අදහස් පිළිබඳව රෙරුකානේ හිමියන් 1955 - 01 - 18 දින "ජාතිය" පුවත්පතෙන් කළ අදහස් දැක්වීම ඔබට ඉදිරිපත් කරයි.

සංස්කාරක

සැප තින්දට කාලයක් තෑ තීද උත්තොත් මරණය

බුද්ධාගමය සමග උපන් බුද්ධාගමය සමග ජීවත් වන
බුද්ධාගමය සමග මැරෙන ජාතියකි සිංහල ජාතිය!

බුද්ධාගමයේ මරණය සිංහල ජාතියේ මරණය ය.

මිනිසා සෙමින් මරණ පරංගි රෝගයක් ලාදුරු රෝගයක් බඳු
නපුරු රෝග දෙකක් සිංහල ජාතියට වැළඳී තිබේ.

ඉන් එකක් නම්, ක්‍රිස්තියානි මිෂනාරි රෝගය ය. අනික
ඉන්දියානු දෙමළ රෝගය ය. ප්‍රතිකාරයක් නො කළ හොත් මේ
රෝග දෙකින් එක එකක් ම ශතවර්ෂයකින් මොබ බුද්ධාගමයත්
සිංහල ජාතියත් නැසීමට සමත් ය.

ක්‍රිස්තියානි සිංහලයෝ

අතීතයේ අප රටේ එක ද ක්‍රිස්තියානි කාරයෙක් නො වීය.
දැන් ලක්ෂ සතකට වැඩි ගණනක් ක්‍රිස්තියානි කාරයෝ අප රටේ
වෙසෙති. ඒ ගණනින් ලක්ෂ සයකට අධික සංඛ්‍යාවක් සිංහලයෝ
ය. ඒ ක්‍රිස්තියානි සිංහලයන් ගෙන් කොටසක් මිෂනාරීන් විසින්
උපායෙන් ක්‍රිස්තියානියට හරවා ගත් බෞද්ධයෝ ය. අනික් කොටස
එසේ හරවා ගත් බෞද්ධයන් ගෙන් පැවතෙන්නෝ ය. අපේ සිංහල
බෞද්ධයන්ගෙන් මෙතරම් විශාල සංඛ්‍යාවක් ක්‍රිස්තියානියට හසු වී
යාම සිංහල බෞද්ධයන්ට වූ ඉමහත් පරාජයකි.

ක්‍රිස්තියානි පූජකයන් හට මෙ තරම් තද පහරක් සිංහල
ජාතියට ගසන්නට ලැබුණේ ආණ්ඩුව ක්‍රිස්තියානි වීමත් රජයේ බස
පාදිලි බස වීමත් නිසා ය.

ක්‍රිස්තියානි අධ්‍යාපනය

දැන් අප රටේ අධ්‍යාපනයක් ක්‍රිස්තියානි කාරයන් අතේ ය. ආණ්ඩුකාර ධුරයේ පටන් රජයේ උසස් තනතුරුත් ඔවුන් අතේ ය. ධනයත් ඔවුන් අතේ ය. බෞද්ධයෝ දුප්පත් කමේ පරමාන්තයට පැමිණ සිටිති.

දැන් ඔවුන්ට ඇත්තේ කිරි පිහියත් කැත්තත් උදැල්ලත් ය. සර්වප්‍රකාරයෙන් බලයට පත්ව සිංහල බෞද්ධයාගේ කරට නැග සිටින පාදිලිවරු දැන් නා නා උපාය යොදා පෙරට වඩා පුළුල් අන්දමින් සිංහල බෞද්ධයන් ක්‍රිස්තියානියට හැරවීම කර ගෙන යති. දිළිඳු කමින් පීඩිත වූ සිංහල බෞද්ධයෝ රක්‍ෂාව නිසා ද දරුවන්ට උගන්වා ගැනීම නිසා ද නො කැමැත්තෙන් වුව ද ක්‍රිස්තියානියට හැරෙති.

පාදිලි කෙනකුගෙන් ලියුමක් ගතහොත් රක්‍ෂාව ලැබිය හැකිය යන කතාව අද රටේ නොයෙක් තැනදී අසන්නට ලැබෙන්නකි. බෞද්ධ රටේ පාදිලි බලය වැඩි තිබෙන තරම එයින් ද වටහා ගත හැකි ය.

හොඳම උපාය

පල්ලියෙන් හා පාදිලි වරුන්ගෙන් ක්‍රිස්තියානි ජනයා වෙන් කර දැමීම ක්‍රිස්තියානිය නැති කිරීමේ හොඳම උපාය ය. පන්සලෙන් හා හික්ෂුන් වහන්සේගෙන් බෞද්ධ ජනයා වෙන් කර තැබීම බුද්ධාගම වැනසීමේ හොඳම උපාය ය. දැන් ඒ උපාය ක්‍රියාවෙහි යොදා පෙර පන්සල් වල පැවති අධ්‍යාපනය නැති කර සිංහල බෞද්ධයෝ පන්සලෙන් හා හික්ෂුන් වහන්සේගෙන් වෙන් කරනු ලැබ සිටිති. එබැවින් අද ලක්‍ෂ ගණනක් බෞද්ධයෝ නමින් පමණක් බෞද්ධව ක්‍රිස්තියානියට ද නො ගොස් වැට උඩ හිඳිති. මිෂනාරි ඇම කැවුණු විගස වැට උඩ ඉන්නා ඒ බෞද්ධයෝ ද ක්‍රිස්තියානියට හැරෙනු නො අනුමානය.

සිද්ධස්ථාන මත කුරුසිය

මිනිසකුට ලක්ෂයක් හම්බ කිරීම දීර්ඝ කාලයක් ගතවන අමාරු වැඩකි. ලක්ෂය ලැබූ තැනැත්තාට දෙලක්ෂය කර ගැනීමට වැඩි කලක් නුවමනා ය. එසේ ම දෙලක්ෂය පත් ලක්ෂය කිරීමටත් පත් ලක්ෂය දශ ලක්ෂය කිරීමටත් දශ ලක්ෂය කෝටිය කිරීමටත් දිගු කලක් වුවමනා නැත.

එමෙන් දැනට ලක්ෂ හයක් පමණ බෞද්ධයන් ක්‍රිස්තියානියට හරවා ගැනීමෙන් ජන බලයෙන් ද ධන බලයෙන් ද රජයේ බලයෙන් ද පරම බලයට පැමිණ සිටින පාදිලි වරුන්ට ඉතිරි බෞද්ධ ජනතාව ද දුබල කොට ක්‍රිස්තියානියට හරවා ඉවර කරන්නට වැඩි කලක් වුවමනා නැත. මිෂනාරි රෝගයට මරොත් දෙන සැටියට බෞද්ධ ජනතාව සංවිධානය නුවුවහොත් 2600 වන විට මේ ලක් බිමේ බුද්ධාගමයේ ඇටසැකිල්ල වූ ගල් ගොඩවල් ගඩොල් ගොඩවල් පමණක් දැකිය හැකි වනු ඇත. ඒවා මත ද ක්‍රිස්තියානි කාරයන්ගේ කුරුසිය නැග සිටිනු ඇත.

සංවිධානයට කාලය යි මේ

නායක භාමුදුරුවරුනි, පරිවේණාධිපති වරුනි, තරුණ හික්ෂුවරුනි, පැමිණෙන විපත ඉතා හයානක ය. දැන් ඔබතුමන්ලාට සැප නින්දට කාලය නො වේ. බෞද්ධ ජන නායකයෙනි! බෞද්ධයෙනි! දැන් නින්දට කාලය නොවේ. වහ වහා සංවිධානය වනු මැනවි. නිද සිටියහොත් බුද්ධාගමයේත් සිංහල ජාතියේත් මරණය නියත ය.

බුද්ධ ජයන්තියේත් එක්තරා බලයක් ඇත්තේ ය. ඒ බව දැනට පවත්නා බෞද්ධ ප්‍රබෝධයෙන් පෙනේ. එහෙත් බුද්ධ ජයන්තිය වෙනුවෙන් අප විසින් දැනට කර ගෙන යන වැඩ, මුල් පණුවන් කමින් තිබෙන ගසක අතුපතර සැරසීමක් වැනි ය. එබැවින් ඒවායින් ඒ වේලාවට බුද්ධාගමයේ බැබළීමක් වීම මුත් අනාගතයට රැකීමක් නොවේ. මේ අවස්ථාවේදී අප විසින් ප්‍රධාන වශයෙන් කල්පනා කළ යුත්තේ බුද්ධාගමය මැරෙන්නට නො දී රැක ගැනීම ගැන ය.

පාදිලි බස

පාදිලිවරුන් හට බුද්ධාගම මරන්නට බොහෝ උපකාර වූයේ රජයේ බස ය. පාදිලි බස රජයේ බස වී තුබුණ හොත් බුද්ධාගම රැක ගැනීම අති දුෂ්කර ය. එබැවින් බුද්ධාගම රැක ගැනීමේ මුල් පියවර වශයෙන් අපට කරන්නට තිබෙන්නේ රජයේ බස ලංකාවේ වැඩි දෙනා ව්‍යවහාර කරන සිංහල බස කර ගැනීමත් පත්සල් වලින් උදුරා ගත් අධ්‍යාපනය නැවත ලබා ගෙන ඉඩ ඇති හැම පත්සලක ම පාසලක් ඇති කිරීමත් ය.

ඉංග්‍රීසි ආණ්ඩුව තුබුණා නම් මැරෙන්නට නොදී බුද්ධාගමය රැක ගන්නවා නො අනුමානය. ඔවුන් එසේ කරන්නේ අපට ඇති ආදරයක් නිසා නොව රට හේද කර තැබීමට ඔවුන් කැමති නිසා ය.

අපේ වර්තමාන ආණ්ඩුව සිංහල ජාතියට හා බුද්ධාගමට කුමක් කෙරේ ද යන බව තීරණය කර ගත හැකි වන්නේ රාජ්‍ය භාෂා ප්‍රශ්නය විසඳන සැටියෙනි.

අපේ ආණ්ඩුවෙන් හැටපත් ලක්ෂයක් පමණ ඉන්නා සිංහලයන් ගේ බසත් නව ලක්ෂයක් පමණ වන ලංකා දෙමළන් ගේ බසත් සමකන්ති තැබුව හොත් එය දුටුගැමුණු රජ කාලයේදී දහස් ගණනින් දස දහස් ගණනින් සිංහල ජීවිත පුද සිංහල ලේ වගුරුවා දෙමළන්ගෙන් බේරා ගත් මේ රට නැවතත් දෙමළන්ට පාවා දීම කි. එය කෙරුණ හොත් සිංහල ජාතියේ ආයුෂ්‍ය හොඳට ම කෙටි වනු ඇත.

රෝග දෙක

ඉහත කී රෝග දෙකින් සිංහල ජාතියත් බුද්ධාගමත් බේරා ගන්නට නම් මේ කාලයේදී ම ඒ ගැන ක්‍රියා කළ යුතුය. තවත් අවුරුදු විස්සක් තිහක් ගත වුවහොත් ඒ රෝග වලින් බේරා ගත නොහෙන අන්දමට සිංහල ජාතිය දුබල වනු ඇත. බුද්ධාගමයත් සිංහල ජාතියත් මැරෙන්න අරිනවාද බේරා ගන්නවාද යන්න දැන්ම ම තීරණය කර ගත යුතු කරුණකි.

අතීතයේ නොයෙක්වර මෙ බඳු උවදුරු වලින් සිංහල ජාතිය බේරා ගෙන තිබෙන්නේ පැවිදි පක්ෂය ඉදිරිපත් වීමෙනි. සංවිධානය වුවහොත් මේ උවදුරු දෙකින් ම රට බේරා ගැනීමේ ශක්තිය පැවිදි පක්ෂයට ඇත්තේ ය. ඒ ශක්තිය ක්‍රියාවේ යෙදිය හැකි වීමට පැවිදි පක්ෂයට ඇත්තේ එක්සත් වීම පමණකි.

මුළු රටේ ම සිටින හික්ෂුන් වහන්සේලා එක්සත් වී එක බසකට එක අණකට ක්‍රියා කරන්නට පටන් ගත හොත් සංඝ බලයෙන් මෙහි නො කළ හැකි දෙයක් නැත. මහා සංඝයා වහන්සේ දැනට ඉන්නා සැටියටම තම තමන්ගේ පෞද්ගලික ප්‍රයෝජනය පමණක් බලමින් නිකාය වශයෙන් හා තවත් ක්‍රම වලිනුත් බෙදී උදසිනව විසුව හොත් සංඝ රත්නයක් සමගම සිංහල ජාතිය ශත වර්ෂයක් තුළදී වඳවී යන්නට බැරි නැත.

මේ ගැන මහා සංඝයා වහන්සේ ද බෞද්ධ ගිහි පින්වත්හු ද කල්පනා කරන්නවා.

විනයාලංකාර සම්ප්‍රදාය

සැරිසුන් මුගලන් පරම්පරානුයාතව සිල්වත් ගුණවත්
බව ආරක්ෂා කරමින් ථෙරවාදී න්‍යාය පිළිගැනීම
(ශ්වේජිත් නිකායික) විනයාලංකාර සම්ප්‍රදායයි.

අල්පේච්ඡතාව හා නො ඉල්ලීම වැනි ලක්ෂණ එහි
ගුණයෝ ය.

එතෙක් මෙතෙක් පැවති විනයාලංකාර සම්ප්‍රදාය
පැවසුණු තැනක් ලෙස විහාර කමාන්තයේදී නිකුත් කළ
අය වැය ලේඛණයෙන් උපුටා ගත් පුණ්‍යානුමෝදනාව
ඉදිරිපත් කරමු.

අද දක්වා සිදු කර ඇති විහාර සංවර්ධනයේදී මේ
පිළිවෙත නොකඩා ඇති බවත්, එහෙත් විනයානුකූල
දිව්පෙවෙතක් ගත කිරීම තුළින් දයක - කාරකාදීන් සියලු
අවශ්‍යතා ඉටු කර ඇති බවත් සටහන් කරනු රිසිමි.

සංස්කාරක.

විනයාලංකාර විහාර කමාන්ත පුණ්‍යානුමෝදනාව

‘පුඤ්ඤං සුඛං ජීවිත සංඛයමිහි’

දිවි කෙළවරදී සැපය පිණිස පවත්නා එක ම දෙය පිනය.

විහාර යනු තථාගතයන් වහන්සේට වැඩ විසීම පිණිස කරවා තිබෙන මන්දිරයන්ට මෙකල ව්‍යවහාර කරන නාමය ය. අජීවමාන බුදුරජාණන් වහන්සේට වැදුම් පිදුම් කිරීමෙන් ජීවමාන බුදුන් වහන්සේට වැදුම් පිදුම් කරන්නා සේ ම පින් සිදු වන්නාක් මෙන් අජීවමාන බුදුන් වහන්සේ උදෙසා විහාර කරවන්නා වූ පින්වතුන්ට ජීවමාන බුදුවරයන්ට විහාර කරවීමෙන් ලැබෙන පිනට සමාන පිනක් ලැබෙන්නේ ය. බුදුවරයකු උදෙසා විහාරයක් කරවීමෙන් පමණ නො කළ හැකි තරමට මහත් වූ පුණ්‍යසම්භාරයක් රැස් වන්නේ ය. එබැවින් විහාරයක් කරවීමට සහභාගිවන්නට ලැබීම එයට සහභාගි වන සැදැහැවතුන්ට මහත් භාග්‍යයෙකි.

සැදැහැවත් බෞද්ධයෝ අනුයුක්තම අතිපරිශුද්ධ තථාගතයන් වහන්සේට පූජා කිරීමේදී තමන්ගේ ප්‍රයෝජනයට ගන්නා දේවලට වඩා උසස් දෙයකින් ම පිදීමට සැමකල්හි උත්සාහ කරති. බුදුන් වහන්සේ උදෙසා විහාරයක් කරවීමේදී එය සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයන් ගේ වාසය සඳහා කරන ගෙයකට වඩා උසස් ලෙසින් කරවීමට උත්සාහ කරති. ජේතවනාරාම විහාරය සඳහා අනේපිඬු මහ සිවුහු සිවුපනස් කෙළක් ධනය වියදම් කෙළේ ද, විශාඛා මහා උපාසිකාව පූච්චාරාම විහාරය සඳහා අටොළොස් කෙළක් ධනය වියදම් කෙළේ ද එහෙයිනි. පොකුණුවිට ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයෙහි කරවන ලද මේ අභිනව විහාර මන්දිරය ද ඒ බෞද්ධ වාරිත්‍රය වූ

පරිදි බුදුන් වහන්සේට යෝග්‍යවන පරිදි ශක්ති පමණින් උසස් ලෙස කරවන ලද්දකි.

මෙකල විහාර කරවන්නවුන් විසින් බුදුන් වහන්සේට පූජාවක් කිරීම සමග ම තවත් බලාපොරොත්තු වන කරුණක් නම් බොහෝ දෙනාට පින් සිදු කර ගැනීමට සැලැස්වීම් වශයෙන් ලොවට ද යහපතක් කිරීම ය. විහාරයක් කරවා තැබූ කල්හි එහි පැමිණ වැදුම් පිදුම් කොට බොහෝ ජනයා පින් සිදු කරගෙන සගමොක් සැප ලබති. විහාර නැති කල්හි මහජනයාට ඒ පින් සිදු කර ගැනීමට මග නැති බැවින් විහාර කරවන්නෝ මහජනයාටත් පින් ලබා දෙන්නෝ ද සගමොක් සුවය ලබා දෙන්නෝ ද වෙති. ඒ කාරණයෙන් ද විහාර කරවන්නෝ මහත් වූ පින්ක් ලබති. ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයෙහි කරවා තිබෙන මේ විහාරය කිසි ම බාල ද්‍රව්‍යයක් නො යොදවා ඉතා හොඳ ද්‍රව්‍යයන් ම යොදවා පරම්පරා ගණනක් පවත්නා ලෙස කරවන ලද්දකි. එබැවින් පරම්පරා ගණනක් ගතවනතුරු ලක්ෂ සංඛ්‍යාත ජන සමූහයක් මේ විහාරයට පැමිණ වැදුම් පිදුම් කොට පින් සිදු කරගනු නො අනුමානය. එබැවින් මේ විහාර කම්මාන්තය කරවූ එයට සහභාගි වූ පින්වත්හු බොහෝ දෙනාට පින් ලබා ගැනීමට උපකාරවීමේ කුසලය ද විශාල ලෙස ලබන්නාහ. මෙබඳු උතුම් වැඩවලට තමන් සපයන ධනය වියදම් කිරීම ධනයෙන් ලැබිය හැකි උසස් ම ප්‍රයෝජනය ලැබීමය.

කාලයේ සැටියට රුපියල් සතලිස් දහසක පනස් දහසක පමණ වටිනා කමක් පෙනෙන මේ විහාර මන්දිරය නිමවන ලද්දේ බෞද්ධ මහජනයා ගෙන් ලත් ආධාර වලිනි. එහෙත් මේ කම්මාන්තයට ආධාර ලබනු සඳහා බණ පින්කම් පිරිත් පින්කම් එකතුද නොකරන ලද්දේ ය. සල් පිල් නොපවත්වන ලද්දේ ය. තැගි තියම කොට ආධාර පත්‍රිකා නොතිබුත් කරන ලද්දේ ය. ආධාර නොකොට මග හැරිය නොහෙන උපක්‍රම යොදා කිසිවකු ගෙන් කිසිම ආධාරයක් මේ කම්මාන්තය සඳහා නොගන්නා ලද්දේ ය. මේ විහාර කම්මාන්තය සම්පූර්ණයෙන් ම කරවා තිබෙන්නේ ශුද්ධ ශ්‍රද්ධාවෙන් ම මහජනයා විසින් කරන ලද පරිත්‍යාග වලිනි. විහාර කාරක දයක සභාව කෙරෙහි විශ්වාසය තබා මහජනයා විසින් මෙයට ඉතා ඕනෑ

කමින්ම ආධාර දුන් බැවින් ඉතා කෙටි කාලයකින් ම විහාර කමාන්තය නිම කළ හැකි විය. එය මෙයට ආධාර කළ සෑම දෙනාගේ ම ප්‍රීතියට හේතු වනු ඇත. ශුද්ධ ශ්‍රද්ධාවෙන් ම මේ විහාර කමාන්තයට මුදලින් හා ද්‍රව්‍ය වලින් ද ආධාර කළා වූ සියළු ම පින් වත්තූ අති පරිශුද්ධ අති ශ්‍රේෂ්ඨ පුණ්‍ය සම්භාරයක් රැස් කර ගත්හ. එහි වටිනා කම මෙනෙකැයි පමණ කළ නො හැකිය. මෙයට සහභාගි වීමෙන් පින් ලබා ගන්නා වූ සියල්ලෝ ම ඒ පින් බෙලෙන් සසර වසනා තාක් කිසි කලෙක අපායකට මිසදිටු කුලයකට අසත්පුරුෂ සේවනයකට නොවැටී දෙවි මිනිස් දෙගතියෙහි ම මතු සංසාරයේදී ඉපද මතු මතු ද මෙසේ ම පින්කම් කිරීමෙන් පෙරුම් දහම් පුරාගැනීමෙන් තම තමන් විසින් ප්‍රාථමය කරන බෝධියකට පැමිණීමෙන් අමාමහ නිවන් පුරයට පැමිණෙත්වා යි ප්‍රාථමය කෙරෙත්වා!

මීට - ශාසනස්ථිතිකාමි,

රේරුකානේ වන්දනාමල ස්ථවිර.

1952 - 10 - 30

පොකුණුවිට

ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයේදී ය.

“විනයාලංකාර සම්ප්‍රදය” යන මාතෘකාව යටතේ ම පහත සඳහන් පොත් වල අදාළ ලිපි කියවන්න.

“අභිධම්මයේ මූලික කරුණු”	- අභිධම්මය පසුකාලිනද?
“පටිච්ච සමුප්පාද විවරණය”	- අත්තරාගවය හා පුනර්ගවය
“බෝධි පුජාව”	- ධම්ම වක්‍රය
“පාරමිතා ප්‍රකරණය”	- පඤ්ච ශීලය හා ආජිවාෂ්ඨමක ශීලය